

**WALANG-PAGPATAY
NA AGHAM PAMPOLITIKANG
PANDAIGDIG**

***NONKILING GLOBAL
POLITICAL SCIENCE***

GLENN D. PAIGE
**Walang-pagpatay na Agham
Pampolitikang Pandaigdig**

Nonkilling Global Political Science

May Introduksiyon ni
(With an Introduction by)
JAMES A. ROBINSON

Salin sa Filipino ni
(Translated into Filipino by)
ROBERTO T. AÑONUEVO

Center for Global Nonviolence
Honolulu, Hawaii, www.globalnonviolence.org cgnv@hawaii.rr.com

Kalayaan College
Marikina, Metro Manila

Karapatang-ari sa orihinal na teksto sa Ingles ©2002, 2007 Glenn D. Paige
Karapatang-ari sa salin © 2007 ni Roberto T. Añoñuevo

Inilathala ang unang edisyon sa Ingles noong 2002. Lumabas ang ikalawang edisyon nito noong 2007.

Ang pagkopya para sa personal at pang-edukasyong gamit
ay hinihikayat ng may karapatang-ari sa orihinal na akdang Ingles.

Ang edisyong Filipino ay inilathala noong 2007 ng Center for Global Nonviolence,
Honolulu, Hawaii, at Kalayaan College, Metro Manila
Inilimbag ng Raintree Trading and Publishing, Inc.

Inedit ni Galileo S. Zafra
Disenyo ng aklat at pabalat ni Garie G. Briones
Ang larawan na ginamit sa pabalat ay kuha ni Jontue S.P. Jarin II

Hulagwáy sa pabalat:

Sa bilog ng uniberso, malikhaing pagpapasimuno ng pagbabago (bughaw), na sumasalok sa walang-pagpatay na kakayahan ng tao (puti), at kumikilos upang wakasan ang pagpatay sa tao (pula).

Sagisag ng Center for Global Nonviolence [Sentro ng Pandaigdigang Walang-dahas]

ISBN 971-92543-9-3

Para kina
(Dedicated to)

Richard C. Snyder
1916-1997

H. Hubert Wilson
1909-1977

Mga siyentipikong pampolitika, guro, kaibigan
(Political Scientists, Teachers, Friends)

Nakatakdang maglaho ang agham na bantulot limutin ang mga tagapagtatag nito.

(A science which hesitates to forget its founders is lost.)

-Alfred North Whitehead

Nilalaman (Contents)

Pambungad (<i>Preface</i>)	xi
Paunang-salita (<i>Foreword</i>)	xvii
Pasasalamat (<i>Acknowledgments</i>)	xxi
Introduksiyon (<i>Introduction</i>)	
Ang mga Patakarang Agham ng Walang-pagpatay	xxvii
(<i>The Policy Sciences of Nonkilling</i>)	
Unang Kabanata	
Posible ba ang Walang-pagpatay na Lipunan?	1
(<i>Is a Nonkilling Society Possible?</i>)	
Ikalawang Kabanata	
Mga Kakayahang ng Walang-pagpatay na Lipunan	27
(<i>Capabilities of Nonkilling Society</i>)	
Ikatlong Kabanata	
Mga Pahiwatig ng Agham Pampolitika	77
(<i>Implications for Political Science</i>)	
Ikaapat na Kabanata	
Mga Pahiwatig ng Paglutas ng Problema	109
(<i>Problem-Solving Implications</i>)	
Ikalimang Kabanata	
Mga Pahiwatig na Pang-institusyon	139
(<i>Institutional Implications</i>)	
Ikaanim na Kabanata	
Walang-pagpatay na Pandaigdigang Agham Panlipunan	161
(<i>Nonkilling Global Political Science</i>)	

Apendise A	183
Apendise B	185
Apendise C	189
Apendise D	195
Mga Salitang Tinumbasan sa Filipino (Notes)	203
Sanggunian (<i>Bibliography</i>)	209
Index ng mga Pangalan (<i>Index of Names</i>)	231
Index ng mga Paksa (<i>Index of Subjects</i>)	241
Statement on <i>Towards a Nonkilling Filipino Society</i>	249
About Kalayaan College	257

Pambungad

Inihahain ang aklat na ito upang isaalang-alang at pagnilayan nang mabuti, lalo na ng mga iskolar sa agham pampolitika sa buong mundo, mulang nagsisimulang mga estudyante hanggang mga emeritong propesor. Wala sa edad ni sa erudisyon ang nagpapahalaga sa namamayaning palagay na ang pagpatay ay bahagi ng kondisyon ng tao at dapat tanggapin sa teorya at praktikang pampolitika. Inaasahang ang mga mambabasa ay makikilahok sa pag-usisa sa ganitong palagay, at mag-aambag ng mahahalagang diwain at pagkilos tungo sa pandaigdigang walang-pagpatay sa hinaharap.

Ito marahil ang kauna-unahang aklat sa wikang Ingles na nagtataglay ng salitang "walang-pagpatay" sa pamagat nito. Hindi nakagawiang gamitin ang nasabing salita. Hangad nitong ipako ang pansin nang higit sa "kapayapaan" at "kawalang-dahas" upang malalim na makapagtuon sa pagkitil ng buhay. Maaaring isipin ng nakararami na ang pagtutuon sa "walang-pagpatay" ay napakadilim, napakakitid, at kinaliligtaan ang ibang mahahalagang bagay. Maaaring kumiling sila sa payo ni Gandhi na ipinakahulugan ang *ahimsa*¹ bilang "walang-pagpatay" na kakaunti ang iniungos sa karahasan.

Ngunit kahit marahil si Gandhi bilang mambabasa, na matapos makapagbulay, ay maaaring makumbinseng ang pagtutuon sa paglaya sa pagpatay bilang ugat at gatong sa iba pang uri ng karahasan ay malaking pagsulong tungo sa agham pampolitika ng kawalang-dahas. At mulang politika ng pagkitil ng buhay tungong politika ng pagkalinga sa buhay.

Madaling maunawaan ang tesis ng aklat na ito. Posibleng maganap ang walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan; at makatutulong sa

¹ Tumutukoy sa "nonviolence," o kawalang-dahas na maipapakahulugan "di-pananakit sa isip, salita, at pagkilos."

gayong lunggati kung babaguhin ang mga disiplinaryang akademiko ng agham pampolitika at ang panlipunang papel nito. Ang dating paniniwala na di-maiiwasang katangian ng sangkatauhan ang pagpatay, at ang panlipunang pamumuhay na dapat tanggapin sa pag-aaral at praktika ng politika, ay nililitis sa sumusunod. Una, tinatanggap na ang mga tao—sa likás na katauhan at sa pamamagitan ng paghubog—ay may kakayahang kapuwa pumatay at di-pumatay. Ikalawa, nabatid sa mga pag-aaral na kahit may kakayahang pumatay, ang nakararaming tao ay ayaw o hindi naging mámamátay-tao. Ikatlo, ang kakayahan sa walang-pagpatay ay naipamalas sa malawak na lárang ng mga institusyong panlipunan, na kung malikhaing ilalangkap at hahalawin ay magsisilbing ambag upang maganap ang mga lipunang walang-pagpatay. Ikaapat, sa harap ng umiiral at inaasahang pagsulong na siyentipiko sa pag-unawa ng mga sanhi ng pagpatay, ng mga sanhi ng walang-pagpatay, at ng mga sanhi ng paghuhunos mulang pagpatay tungong walang-pagpatay, ang kapuwa mga sikobiyolohiko at panlipunang salik na makapagdudulot ng pagpatay ay may kakayahang makapaghunos na walang-pagpatay na interbensiyon. Ikalima, sa mga nabanggit, ang papel ng kalikasan ng tao bilang batayan ng pagtanggap sa karahasan sa agham pampolitika at politika ay dapat usisain bilang haligi ng disiplina. Ikaanim, upang makamit ang unibersal na layong alisin ang pagpatay mula sa lokal at pandaigdigang búhay, ang mga siyentipikong pampolitika na nag-aalinlangan sa kakayahan ng tao para sa walang-pagpatay na panlipunang paghuhunos ay inaanyayahang makiisa sa pagtalakay sa posibilidad bilang problemang iimbestigahan sa lente ng purong teorya, na pinagsasama ang mge elementong pasuhay² at pasuysoy³ na pagsusuri. Ang pagsusuring ipotetiko at pagsasadula ng mga mapagduda, at ng mga tao na tumatanggap ng posibilidad ng pagbabanyuhay sa walang-pagpatay, ay makapagsusulong ng disiplina. Kung ang mga tagapagtaguyod at kritiko sa pagpapahintong nuklear ay nakalahok sa teoriko at tila makatotohanang pananaliksik ng mga lokal at pandaigdigang epekto ng limitado o malawakang digmaang nuklear,

² Katumbas ng "pasuhay" ang "deductive" sa Ingles. |
Tumutukoy ng "pasuysoy" sa "inductive" sa Ingles.

ang mga siyentipikong pampolitika na naniniwala sa walang-pagpatay at ang mga naniniwala sa pagpatay ay maaaring magtalakayan at usisain ang mga kalagayan, proseso, at bunga ng mga pagtataya upang makamit ang mga walang-pagpatay na kondisyon ng pandaigdigang buhay.

Bagaman ang aklat na ito ay nakalaan sa mga nag-aaral at nagsasagawa ng agham pampolitika, malinaw na ang mga walang-pagpatay na lipunan ay mahirap makamit kung walang mga tuklas at ambag ng lahat ng disiplinang pang-iskolar at bokasyon. Isang kahanga-hangang halimbawa ang ginawang saliksik ng sosyologong mulang Harvard na si Pitirim A. Sorokin, na iniugnay ang pagmamahal sa aplikadong agham na mababasa sa *The Ways and Power of Love* (1954). Kailangan natin ang mga walang-pagpatay na likas at biyolohikong agham; ang mga walang-pagpatay na agham panlipunan; ang walang-pagpatay na umanidades; ang mga walang-pagpatay na propesyon; at ang mga walang-pagpatay na tao anuman ang pinagmulan. Upang maunawaan ang ganap na lawak ng nakaraan at kasalukuyang kakayahan ng tao, kailangan nating ibahagi ang kaalaman at karanasan nang lampas sa lokal na konteksto at kultura. Upang maging sensitibo, malay, at napapanahon, ang pagbubuo at pakikilahok sa walang-pagpatay na agham pampolitika ay dapat maging pandaigdigan.

Ang pagbubulay ng mambabasa at ang mahigit dalawampung salin na ginagawa sa aklat na ito mula nang unang malathala noong 2002 ay nagbabadya na malapit nang sumapit ang pandaigdigang pagsasaalang-alang sa walang-pagpatay na tesis nito.

Preface

This book is offered for consideration and critical reflection primarily by political science scholars throughout the world from beginning students to professors emeriti. Neither age nor erudition seems to make much difference in the prevailing assumption that killing is an inescapable part of the human condition that must be accepted in political theory and practice. It is hoped that readers will join in questioning this assumption and will contribute further stepping stones of thought and action toward a nonkilling global future.

This may be the first book in the English language to contain the word "nonkilling" in its title. The term is not in customary use. It seeks to direct attention beyond "peace" and even "nonviolence" to focus sharply upon the taking of human life. The initial response of many may be that to focus upon nonkilling is too negative, too narrow, and neglects more important things. They may find company in Gandhi's admonition that to define *ahimsa* (nonviolence: noninjury in thought, word, and action) as nonkilling offers little improvement over violence.

Yet perhaps even Gandhi as reader, on reflection, might be persuaded that concentration upon liberation from killing as source and sustainer of other forms of violence could be a significant step forward in the political science of nonviolence. And from the politics of taking life to the politics of affirming it.

The thesis of this book is that a nonkilling global society is possible and that changes in the academic discipline of political science and its social role can help to bring it about. The assumption that killing is an inevitable attribute of human nature and social life that must be accepted in the study and practice of politics is questioned as follows. First, it is accepted that humans, biologically and by conditioning, are capable of

both killing and nonkilling. Second, it is observed that despite their lethal capability most humans are not and have not been killers.

Third, nonkilling capabilities already have been demonstrated in a wide range of social institutions that, if creatively combined and adapted, can serve as component contributions to realize nonkilling societies. Fourth, given present and expectable scientific advances in understanding of the causes of killing, the causes of nonkilling, and causes of transition between killing and nonkilling, both the psychobiological and social factors conducive to lethality are taken to be capable of nonkilling transformative intervention. Fifth, given the foregoing, the role of lethal human nature as the basis for acceptance of violence in political science and politics must at the very least become problematical as a foundation of the discipline. Sixth, in order to advance toward universally desired elimination of lethality from local and global life, political scientists who are presently not persuaded of human capacity for nonkilling social transformation are invited to join in taking up the possibility as a problem to be investigated hypothetically in terms of pure theory, combining inductive and deductive elements. Hypothetical analysis and role-playing by skeptics as well as by those who accept the possibility of nonkilling transformations can markedly assist disciplinary advance. Just as nuclear deterrence advocates and critics have been able to engage in theoretical and simulated exploration of local and global effects of limited or full-scale nuclear war, nonkilling and violence-accepting political scientists can join in constructively and critically exploring the preconditions, processes, and consequences of commitments to realize nonkilling conditions of global life.

Although this book is addressed primarily to those who study and practice political science, it is obvious that nonkilling societies cannot be realized without the discoveries and contributions of all scholarly disciplines and vocations. A magnificent example is Harvard sociologist Pitirim A. Sorokin's pioneering advance toward an applied science of altruistic love in *The Ways and Power of Love* (1954). We need nonkilling natural and biological sciences, nonkilling social sciences, nonkilling

humanities, nonkilling professions, and nonkilling people in every walk of life. Furthermore, in order to understand the full range of past and present human capabilities, we must share knowledge and experience beyond the bounds of local contexts and cultures. To be normatively sensitive, cognitively accurate, and practically relevant, nonkilling political science in conception and participation must be global.

Paunang-salita

ni Jose V. Abueva

Sa kaniyang mapaghawang aklat, ang *Nonkilling Global Political Science* (2003), naglatag si Dr. Glenn D. Paige ng isang nakagugulat at naghahamong tanong: "Posible ba ang isang walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan?" Ayon sa kaniya: "ang isang walang-pagpatay na lipunan ... ay pamayanan ng tao, mulang pinakamaliit hanggang pinakamalaki, mulang pambayan hanggang pandaigdigang, at may katangian ng walang pagpatay, ni banta ng pagpatay, sa mga tao. Walang sandatang idinidisenyo upang paslangin ang mga tao at walang katwiran upang gamitin ang mga iyon. At walang mga kondisyon ng lipunan ang nakasandig sa pagbabanta o paggamit ng puwersang pumapatay para sa pagpapanatili o pagbabago ng kaayusan."

Bagaman marami sa iba't ibang panig ng mundo ang naniniwala na ang isang walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan ay hindi mahihinagap o hindi mangyayari, sa harap ng labis na karahasan at pagpatay sa daigdig, ipinapaliwanag ni Dr. Paige na ang walang-pagpatay na lipunan ay posibleng mangyari sa ilalim ng mga tiyak na kondisyon. Inilahad niya ang kaniyang teorya ng isang walang-pagpatay na lipunan nang may pambihirang awtoridad na nakabatay sa sapat na empirikal na datos at siyentipikong pag-aaral. Ipinakita rin niya kung ano ang dapat gawin para matamo ang walang-pagpatay na mga lipunan sa proseso ng pagtatatag ng isang walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan.

Si Dr. Paige ay Professor Emeritus ng Agham Pampolitika sa University of Hawaii at Tagapagtatag na Pangulo ng Center for Global Nonviolence (CGNV) sa Honolulu. Napakahalaga ng kaniyang aklat kung kaya't nailathala na ito sa sampung banyagang mga wika, kabilang na ang Espanyol, Pranses, Arabiko, Ruso, Portuges, at tatlong mga wikang Indian. Marami pang ibang salin na kasunod.

Para sa kaniyang buong-buhay na pag-aaral tungkol sa pamumunong pampolitika at walang-dahas na mga alternatibong pampolitika, natamo ni Dr. Paige ang pandaigdigang pagkilala. Noong Setyembre 2004, iginawad sa kaniya ng American Political Association ang *Distinguished Career Award* para sa "pagpapamalas ng kahusayan sa pagtuturo at pag-aaral na nag-aambag sa politikang transnasyonal." Siya na marahil ang unang makabagong paham na nagtaguyod ng "isang walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan" bilang isang matatamong bisyon at layon, bagaman ang mga dakilang relihiyon at samu't saring tradisyon ng daigdig ay nagpapahayag ng kapayapaan at kawalang-dahas.

Batay sa teorya ni Dr. Paige tungkol sa walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan, noong Pebrero 2004, itinanong namin ang mapanghamon na tanong ni Dr. Paige sa isang pangkat ng mga Filipinong siyentistang panlipunan at mga pinuno: "Posible ba sa Filipinas ang isang walang-pagpatay na lipunan?" Hiniling namin sa kanila na suriin ang mga problema, ang hinaharap, at ang mga kahingian sa pagbuo ng isang mapayapa, walang-pagpatay na lipunan sa Filipinas. Ibinunga ng pag-uusisang ito ang pagkalathala ng Aurora Aragon Peace Foundation at Kalayaan College ng *Towards a Nonkilling Filipino Society: An Agenda for Research, Policy and Action* noong 2004.

Noong 2003, ang Kalayaan College ay kasamang naglimbag ng edisyong Filipino ng aklat ni Dr. Paige sa pakikipagtulungan sa kaniyang Center for Global Nonviolence. Ngayon, malugod na inihahandog ng Kalayaan College itong bersiyon sa Filipino ng kaniyang dakilang obra na may pamagat na *Walang-pagpatay na Agham Pampolitikang Pandaigdig*. Lubos kaming nagpapasalamat sa aming tagasalin, si G. Roberto T. Añonuevo, tanyag na makata, editor, at kritiko sa Filipino; at sa aming editor, si Prop. Galileo S. Zafra ng Unibersidad ng Pilipinas.

Foreword

by Jose V. Abueva

In his seminal book, *Nonkilling Global Political Science* (2003), Dr. Glenn D. Paige asks a startling and challenging question: "*Is a nonkilling global society possible?*" According to him: "a nonkilling society...is a human community, smallest to largest, local to global, characterized by no killing of humans and no threats to kill, no weapons designed to kill humans and no justifications for using them; and no conditions of society dependent upon threat or use of killing force for maintenance or change."

Although many around the globe would believe that a nonkilling global society is unthinkable, given so much violence and killing in the world, Dr. Paige argues that a nonkilling global society is possible to bring about under certain conditions. He presents his theory of a nonkilling global society with great authority on the basis of considerable empirical data and scientific studies. He also shows what need to be done to achieve nonkilling societies in the process of building a nonkilling global society.

Dr. Paige is Professor Emeritus of Political Science at the University of Hawaii and founding President of the Center for Global Nonviolence (CGNV) in Honolulu. His book is so important that it has been published in ten foreign languages, including Spanish, French, Arabic, Russian, Portuguese, and three Indian languages. Many more translations are in progress.

For his lifelong scholarly work in political leadership and nonviolent political alternatives, Dr. Paige has gained international recognition. In September 2004 the American Political Association conferred on him the *Distinguished Career Award* for "demonstrated excellence in teaching and scholarship in the service of transnational politics." He is probably

the first modern thinker to advocate "a nonkilling global society" as a realizable vision and goal, although the world's great religions and various traditions have preached peace and nonviolence.

Based on Dr. Paige's theory of nonkilling global society, in February 2004 we applied Dr. Paige challenging question by asking a group of Filipino social scientists and leaders the question: "Is a nonkilling society possible in the Philippines?". We asked them to examine the problems, prospects and requirements in bringing about a peaceful, non-killing society in the Philippines. As a result of our inquiry, the Aurora Aragon Peace Foundation and Kalayaan College were able to publish ***Towards a Nonkilling Filipino Society: An Agenda for Research, Policy and Action*** in 2004.

In 2004 the Aurora Aragon Quezon Peace Foundation and Kalayaan College co-published a Philippine edition of Dr. Paige's book. And now, in collaboration with Dr. Paige and his Center for Global Nonviolence, Kalayaan College is pleased and proud to present this Filipino version of his great work, entitled ***Global Nonkilling Political Science***. We gratefully acknowledge our translator, Mr. Roberto T. Añonuevo, and our editor, Prof. Leo Zafra of the University of the Philippines Diliman.

Pasasalamat

Walang pasasalamat ang makasasapat upang maipahayag ang lawak at lalim ng obligasyon sa lahat ng nag-ambag, noon at ngayon, batid man nila o hindi, upang maging ganap ang aklat na ito. Masusulyapan dito, at sa sanggunian, ang mga pangalan. Nagpapasalamat ako sa mga taga-Hawai'i na tumulong sa akin sa matalisik na pagtuklas; sa mga estudyante ng Unibersidad ng Hawai'i mula sa iba't ibang lupain, at nakibahagi sa paggalugad ng "walang dahas na mga alternatibong pampolitika" sa mga kursong di-gradwado at gradwadong seminar noong 1978-1992, at sa mga mananaliksik na doktorado hinggil sa kawalang-dahas at nagpatuloy ang karera sa pagkaiskolar, gaya nina Francine Blume, Chaiwat Satha-Anand, and Macapado A. Muslim.

Sa paglalahad ng aklat na ito, malay ako sa impluwensiya ng dalawang dakilang guro sa politika mulang Princeton, sina Richard C. Snyder at H. Hubert Wilson. Utang kay Snyder ang paggalang sa agham, ang interdisiplinaryong pakikilahok, ang malasakit sa edukasyon sa lahat ng antas, at ang pagkilala sa mga halagahan na makapaglilina ng mga bagay upang maunawaan ng tao. Utang kay Wilson, pagkaraan ni Gandhi, ang halimbawa na ang malaya at makatarungang lipunan ay nangangailangan ng mga iskolar at mamamayang handang magsalita ng katotohanan, gaya ng nasasagap nila, kahit kailangan nilang gawin yaon minsan nang mag-isa.

Tulad ng lahat ng iskolar, nakinabang ako sa maraming bukal ng inspirasyon at instruksiyon sa loob at labas ng pamayanang akademiko. Kabilang sa mga punong espiritwal, may utang na loob ako kina Acharyas Tulsi at Mahapragya, Rabbi Philip J. Bentley, Rev. Sidney Hinkes, Daisaku Ikeda, Sr. Anna McAnany, Lama Doboom Tulku, Fr. George Zabelka, at Abdurrahman Wahid. Kabilang sa mga siyentipikong likas, biyolohiko, at panlipunan, kina Ahn Chung-Si, Chung Yoon-Jae, James A. Dator, Johan Galtung, Piero Giorgi, Hong Sung-Chick, Lee

Jae-Bong, Brian Martin, Ronald M. MacCarthy, Bruce E. Morton, Kinhide Mushakoji, Eremey Parnov, Ilya Prigogine, L. Thomas Ramsey, Rhee Yong-Pil, Hiroharu Seki, William Smirnov, Leslie E. Sponsel, Gene Sharp, at Ralph Summy. Kabilang sa mga iskolar sa umanidades, kina A.L. Herman, Richard L. Johnson, Michael N. Nagler, Chaman Nahal, George Simson, Tatiana Yukushina, at Michael True. Sa mga bibliyotekaryong sina Ruth Binz at Bruce D. Bonta. Kabilang sa mga politikal at panlipunang pinuno, kina James V. Albertini, M. Aram, A.T. Ariyatne, Danilo Dolci, Gwynfor Evans, Hwang Jang-Yop, Petra K. Kelly, Jean Sadako King, Mairead Corrigan Maguire, Abdul Salam al-Majali, Ronald Mallone, Ursula Mallone, Andres Pastrana, Eva Quistorp, Shi Gu, Ikram Rabbani Rana, Sulak Sivaraksa, at T.K.N. Unnithan. Kabilang sa mga edukador, kina Jose V. Abueva, N. Radhakrishnan, G. Ramachandran, Joaquin Urrea, at Riitta Wahlstrom. Kabilang sa mga tagapagsanay sa kawalang-dahas, kina Dharmananda, Charles L. Alphin, Sr., at Bernard Lafayette, Jr. Kabilang sa mga doktor ng katawan at kaluluwa, kina Tiong H. Kam, Jean R. Leduc, Ramon Lopez-Reyes, Rhee Dongshik, Roh Jeung-Woo, at Wesley Wong. Kabilang sa mga kampeon ng pagbabago, kina Vijay K. Bhardwaj, Karen Cross, Larry R. Cross, Vance Engleman, S.L. Gandhi, Sarah Gilliatt, Lou Ann Ha'aheo Guanson, Manfred Henningsen, Theodore L. Herman, Sze Hian Leong, Anthony J. Marsella, Richard Morse, Romola Morse, Scott McVay, Hella McVay, Gedong Bagoes Oka, Burton M. Sapin, Stanley Schab, William P. Shaw, Joanne Tachibana, Voldemar Tomusk, John E. Trent, at Alvaro Vargas.

Sa mga mambabasa mula sa samot-saring pananaw na pumuna sa borador ng manuskrito ng aklat na ito, lubos akong nagpapasalamat kina Ahn Chung-Si, A. T. Ariyaratne, James MacGregor Burns, Chaiwat Satha-Anand, Vance Engleman, Johan Galtung, Luis Javier Botero, Amedeo Cottino, Elisabetta Forni, Lou Ann Ha'aheo Guanson, Kai Hebert, Theodore L. Herman, Hong Sung-Chick, Edward A. Kolodziej, Ramon Lopez-Reyes, Caixia Lu, Mairead Corrigan Maguire, Brian Martin, Melissa Mashburn, John D. Montgomery, Bruce E. Morton, Muni Mahendra Kumar, Vincent K. Pollard, Ilya Prigogine, N. Radhakrishnan, Fred W. Riggs, James A. Robinson, Burton M. Sapin,

Namrata Sharma, George Simson, J. David Singer, Chanzoo Song, Ralph Summy, Konstantin Tioussov, Voldemar Tomusk, Michael True, S.P. Udayakumar, T.K.N. Unnithan, Alvaro Vargas, at Baoxu Zhao. Pinalinaw ng kanilang mga puna ang pagbubuo ng tesis ng aklat na ito, at ang mga hadlang sa pagkakamit niyon. Kung may kakulangan man sa pagtugon sa kanilang karunungan, nasa aking panig na yaon.

Lubos din akong nagpapasalamat kay James A. Robinson, ang kauna-unahang bumasa ng borador ng manuskrito noong 1999, at sa kaniyang tulong na sumulat ng introduksiyon bilang paggunita kay Richard C. Snyder.

Sa pagtipa ng manuskrito gaya ng ginawa niya sa bawat sanaysay at aklat sa mahigit dalawampu't limang taon, sa tangkilik na administratibo, at sa pakikibahagi sa mga paglalakbay ng pagtuklas sa kawalang-dahas sa Bali, Bangkok, Beijing, Berlin, Brisbane, Hiroshima, London, Moscow, New Delhi, New (UN), Paris Provincetown, Pyongyang, Seoul, Tokyo, at Ulan Bator—bukod sa kaniyang sariling trabaho—malaki ang utang na loob ko kay Glenda Hatsuko Naito Paige.

Pasasalamat din sa Columbia University Press sa pagbibigay ng pahintulot na muling ilathala ang ilang sinipi kay John W. Burgess, sa kaniyang aklat na *Reminiscences of an American Scholar* (pahina 28), karapatang-ari © 1934 ng Columbia University Press.

Acknowledgments

No acknowledgment can adequately express the depth and breadth of obligation to all whose contributions, past and present, known and unknown to them, have made this book possible. A glimpse can be seen here and in the bibliography. I am grateful to the people of Hawai'i whose labors supported this scholarly journey of discovery, to University of Hawai'i students from many lands who joined it to explore "Nonviolent Political Alternatives" in undergraduate courses and graduate seminars during 1978-1992, and to doctoral researchers on nonviolence who have gone on to careers of scholarly service such as Francine Blume, Chaiwat Satha-Anand, and Macapado A. Muslim.

In presenting this book I am especially aware of the influence of two great Princeton politics teachers, Richard C. Snyder and H. Hubert Wilson. To Snyder is owed respect for science, interdisciplinary outreach, the sense that the essence of politics resides in capacity to choose among alternatives, concern for education at all levels, and appreciation that values can serve as spotlights to illumine things that those without such values might not see. To Wilson, as later to Gandhi, is owed the example that a free and just society requires scholars and citizens prepared to speak for truths as they see them, even if it sometimes means to stand alone.

Like all scholars, I have benefited from many sources of inspiration and instruction within and beyond the academic community. Among spiritual leaders, I am especially indebted to Acharyas Tulsi and Mahapragya, Rabbi Philip J. Bentley, Rev. Sidney Hinkes, Daisaku Ikeda, Sr. Anna McAnany, Lama Doboom Tulku, Fr. George Zabelka, and Abdurrahman Wahid. Among natural, biological and social scientists, to Ahn Chung-Si, Chung Yoon-Jae, James A. Dator, Johan Galtung, Piero Giorgi, Hong Sung-Chick, Lee Jae-Bong, Brian Martin, Ronald M. McCarthy, Bruce E. Morton, Kinhide Mushakoji, Eremey Parnov, Ilya Prigogine, L. Thomas Ramsey, Rhee Yong-Pil, Hiroharu

Seki, William Smirnov, Leslie E. Sponsel, Gene Sharp, and Ralph Summy. Among humanities scholars, to A.L. Herman, Richard L. Johnson, Michael N. Nagler, Chaman Nahal, George Simson, Tatiana Yakushkina, and Michael True. Among librarians, Ruth Binz and Bruce D. Bonta. Among political and social leaders, James V Albertini, M. Aram, A.T. Ariyaratne, Danilo Dolci, Gwynfor Evans, Hwang Jang-Yop, Petra K. Kelly, Jean Sadako King, Mairead Corrigan Maguire, Abdul Salam al-Majali, Ronald Mallone, Ursula Mallone, Andres Pestrana, Eva Quistorp, Shi Gu, Ikram Rabbani Rana, Sulak Sivaraksa, and T.K.N. Unnithan. Among educators, Jose V. Abueva, N. Radhakrishnan, G. Ramachandran, Joaquin Urrea, and Riitta Wahlstrom. Among nonviolence trainers, Dharmananda, Charles L. Alphin, Sr., and Bernard LaFayette, Jr. Among physicians of body and spirit, Tiong H. Kam, Jean R. Leduc, Ramon Lopez-Reyes, Rhee Dongshik, Roh Jeung-Woo, and Wesley Wong. Among champions of innovation, Vijay K. Bhardwaj, Karen Cross, Larry R. Cross, Vance Engleman, S.L. Gandhi, Sarah Gilliatt, Lou Ann Ha'aheo Guanson, Manfred Henningsen, Theodore L. Herman, Sze Hian Leong, Anthony J. Marsella, Richard Morse, Romola Morse, Scott McVay, Hella McVay, Gedong Bagoes Oka, Burton M. Sapin, Stanley Schab, William P. Shaw, Joanne Tachibana, Voldemar Tomusk, John E. Trent and Alvaro Vargas.

To readers from varied perspectives who have generously commented upon the draft manuscript of this book I am profoundly grateful: Ahn Chung-Si, A.T. Ariyaratne, James MacGregor Burns, Chaiwat Satha-Anand, Vance Engleman, Johan Galtung, Luis Javier Botero, Amedeo Cottino, Elisabetta Forni, Lou Ann Ha'aheo Guanson, Kai Hebert, Theodore L. Herman, Hong Sung-Chick, Edward A. Kolodziej, Ramon Lopez-Reyes, Caixia Lu, Mairead Corrigan Maguire, Brian Martin, Melissa Mashburn, John D. Montgomery, Bruce E. Morton, Muni Mahendra Kumar, Vincent K. Pollard, Ilya Prigogine, N. Radhakrishnan, Fred W. Riggs, James A. Robinson, Burton M. Sapin, Namrata Sharma, George Simson, J. David Singer, Chanzoo Song, Ralph Summy, Konstantin Tioussov, Voldemar Tomusk, Michael True, S.P. Udayakumar, T.K.N. Unnithan, Alvaro Vargas and Baoxu Zhao.

Their comments have underscored the fertility of its thesis and obstacles to its realization. Responsibility for inadequacy in responding to their wisdom remains my own.

I am profoundly grateful to James A. Robinson, the first reader of the initial draft manuscript in February 1999, for his collegial offer in the spirit of Richard C. Snyder to contribute an introduction.

For typing the manuscript as she has done for every essay and book for more than twenty-five years, for administrative support, and for sharing journeys of nonviolent discovery in Bali, Bangkok, Beijing, Berlin, Brisbane, Hiroshima, London, Moscow, New Delhi, New York (UN), Paris, Provincetown, Pyongyang, Seoul, Tokyo, and Ulan Bator—in addition to her own career—I am ever grateful to Glenda Hatsuko Naito Paige.

Acknowledgment is made to the Columbia University Press for permission to reprint the excerpt from John W. Burgess, *Reminiscences of an American Scholar* (page 28), copyright © 1934 by Columbia University Press.

Introduksiyon

ANG MGA PATAKARANG AGHAM NG WALANG-PAGPATAY

James A. Robinson

Caveat lector. Ang aklat na hawak mo, kapag binasa nang taimtim, ay makapagpapabaligtad ng umiiral na halagahan⁴ sa sandaigdigang, at ng mga institusyong humuhubog sa gayong halagahan. Kabilang sa gayong halagahan, layon, pagkiling, inaasahang bunga, pangyayari, at gawa, at ng mga katumbas nitong institusyon, ang may kaugnayan sa pagkakamit at paggamit ng kapangyarihan. Itinatalaga ng "kapangyarihan" ang mga proseso kung paano nakikilahok ang mga tao sa pagpapasiya hinggil sa kanilang sarili at iba pang tao at siyang bumibigkis sa kanila upang sumunod, nang sapilitan man o kung kinakailangan (Lasswell at Kaplan 1950: 75). Ang mga institusyong may kaugnayan sa mga halagahan ng kapangyarihan ay higit pa sa mga pamahalaan at sa mga bumubuo ng pagpapasiya na pawang naghahasik ng digmaan at nagpapataw ng malubhang parusa, kabilang na ang pagpatay sa mga tao na sumasalungat sa kaayusang pambayan. Nakikipag-ugnayan sa mga makapangyarihang institusyon ang mga ekonomiya ng organisadong mangangalakal, na ang ilan ay lumilikha ng yaman mula sa mga imbensiya, pagmamanupaktura, pagbibili, at pananakot na gumamit ng "armas"; ang mga unibersidad na ang kaguruan ay may ilang kasaping nananaliksik at bumabalangkas ng estratehiya ng puwersa at "sapilitang diplomasya"; ang mga kasapian ng mahuhusay na atleta at artista, na kinabibilangan ng mga tao na nagpakadalubhasa sa mararahas na laro at aliwan; ang mga ospital at klinika ng mga iginagalang na mediko at manggagawang pangkalusugan, na naglalaglag⁵ at tumutulong sa ewtanasya; ang mga

⁴Tumutukoy ang "halagahan" sa "values" sa Ingles.

⁵ Ang iba pang salitang maitutumbas sa "naglalaglag" ay "nagpapaagas" na mula rin sa Tagalog, o nagdudulot ng aborsiyon sa mga buntis.

lihim na kilusan o "pribadong hukbo" na ang mga kasapi ay nagtataguyod at gumagamit ng mga sandatang makalilipol ng tao, panlaban man sa pamahalaan, o kung hindi'y may basbas ng pamahalaan; ang mga pamilya na may kasaping nang-aabuso o pumapayag sa pang-aabuso sa kanila, at sa ilang kultura'y pumapatay sa mga nagkasalang asawa, anak, o kamag-anak; at ang ilang samahang relihiyoso na may matatapat na mananampalatayang sinasang-ayunan ang mga mamamatay-tao, batay sa mga pinagtibay na doktrina, pormula, at miranda.

Ang bawat malaking sektor ng lipunan ay nagsasangkot, at isinasangkot, ng mga prosesong pangkapangyarihan ng komunidad nito. Gayundin, ang bawat sektor ay nangangasiwa, nagsasaayos, gumagamit, at nagtutuwid, nang may kapuwa positibo at negatibong panghihikayat, na kung minsan ay nagsasaalang-alang ng pagpatay, tulad sa mga kawaning panseguridad na nagsasaalawa ng maseselang papel sa mga korporasyon, sa mga kampus ng kolehiyo, sa hanay ng mga tagapag-aliw, sa mga ospital at klinika, at kung minsan ay sa bakuran ng mag-anak at ng mga simbahan. Ang interaksyon sa hanay ng mga institusyong pangkapangyarihan at iba pang institusyong panlipunan, kung sumasaklaw sa pagpatay o banta ng pagpatay, ay bumubuo sa mga problema ng moderno at posmodernong lipunan, gaya ng nabatid ng mahuhusay na tagasubaybay at ipinahayag ng mga alertong kalahok.

Sistematikong hinarap ni Propesor Glenn D. Paige ang nasabing mga problema ng tao, pamayanan, at sandaigdigan, ang mga problema ng pagpatay at banta ng pagpatay sa ugnayang pantao. Inusisa niya ang ubod ng mga problema sa pamamagitan ng pagpapamalas ng empiriko at lohikong pagkakaiba ng dalawang panig. Sa unang panig, ang malawakang pahayag, hiling, pagkiling, at karapatan sa pinakamababang antas na sibiko at publikong kaayusan ng dangal. Sa kabilang panig, ang lumilitaw na mga kontradiksiyon at pagkakaila ng gayong batayang layunin at mithi sa halos lahat ng antas ng samahang panlipunan—maliliit na pangkat, lokalidad, bansa—at sa samot-saring institusyon—pampamahalaan, pang-ekonomiya, pang-edukasyon, pangkasanayan, pangmedisina, panlipunan, pampamilya, at panrelihiyon.

Ang paglalathala ng aklat na ito ngayon ay hindi nangangahulugan na ang mga problema ng pagpatay ay kahapon lamang lumitaw o kaya'y biglaang nabatid. Hindi rin nangangahulugan na ang anyo ng aklat ay nakasalalay sa di-sinasadyang pagsasakatuparan ng guniguni at kasanayan ng awtor bilang iskolar-siyentipiko. Ipinahihiwatig ng paglalathala ngayon na sa kabila ng malaong papel ng pag-iral ng patayan at malimit na pagkilala rito ng mga samahan at pamayanan, ang mga tao sa buong mundo ay salat sa epektibong repertoryo ng mga pagdulog sa paglutas ng problema. Salat din sila sa kasangkapan upang masuri, mabatid antimano, at mag-angkin ng mga alternatibong kurso ng patakarang maaaring makabawas nang malaki sa probabilidad ng pagpatay at siyang pabor sa pinaigting na posibilidad para sa mga walang-pagpatay na padron ng interaksyon ng mga tao na makaaapekto sa lahat ng halagahan sa bawat larang.⁶

Ang nasabing repertoryo ay lumulukob sa karunungan at kasanayang nalikom sa maraming akademiko, siyentipiko, at iskolar, sa kabila ng, o dahil sa, pagpatay na nasa paligid nila at nasa kanilang institusyon. Nag-aambag ang mga pilosopo sa pagbubuo ng mga problema—sa pagpapalagay at paglilinaw ng mga mithing halagahan at pagkiling na mahirap isakatuparan. Ang mga istoryador, demograpo, ekonomista, at iba pa'y itinataala ang mga pangyayari sa landas ng pagpatay at walang-pagpatay, at sa pagtayo at pagguho ng mga pananaw ng tao sa lahat ng layon at pagkiling. Ang mga antropologo, biyologo, sikologo, at sosyologo ay tumutuklas ng mga kondisyong sumasalalay sa mga kalakaran, upang makatagpo ng mga pook at okasyon na pawang makapipigil sa malabis na lihis na asal at nagtatampok ng malimit makapagtaguyod ng buhay. Gayunman, ang iba sa kanila'y inilalapat ang kasanayan sa paghula o pagtaya sa maaaring maging kalakaran, sa harap ng kawalan ng mga interbensiyong makasasalungat sa masamang kalakaran at nagpapatindi sa mga kinikilingang bagay. Sa hanay ng mga batikang tao sa ugnayang pangmadla, ang kadre ng mahuhusay na tagadiseno ng aplikado at maisasagawang alternatibong mga kurso ng

⁶ Tumutukoy ang "larang" sa "field" sa' Ingles.

patakarang ay dumarami at nagiging sopistikado. Nananatili ang nasabing mga tao sa gitnang-elit imbes na antas elit na maaaring magsingit ng pagbabagong pabor sa walang-pagpatay. Gayunman, bilang espesyalista sa paglilinaw ng mga kalakaran, kalagayan, at kinabukasan ng tao, naghahain sila ng matitibay na katumbas na alternatibo sa mga eksperto sa karahasan, na lumikha ng pinakamadugong yugto sa talaan ng sangkatauhan habang hinihintay nila ang pagkakamit ng kapangyarihang may alternatibong pag-ayon at pananaw na nakakiling sa dangal ng tao. Isang sukdulang parikala⁷ na ang madugong siglo beynte ay kasabay ng paglitaw at pagtatatag ng mga patakarang agham ng walang-pagpatay.

Inarok ni Paige ang mga aparato ng pagpatay at kakayahan ng kaniyang panahon sa pamamagitan ng pagsasanay, pakikihamok, at pagpatay sa Digmaan sa Korea. Nang ipagpatuloy niya ang kaniyang karera bilang akademiko, nagsimula siya sa masinop na paghahanda na maging guro-iskolar na may tuon sa mga ugnayan ng bansa, lalo sa pagbubuo at pagtataya ng mga kapasiyahang pang-ugnayang panlabas ng mahahalagang opisyal ng pamahalaan (Snyder, Bruck, at Sapin: 1962). Bihasa sa ilang wika, at malawak na nag-aral ng mga agham panlipunan, nag-ambag siya nang malaki sa maraming hinlarang⁸ ng agham pampolitika (halimbawa, Paige: 1977). Sa halos kalahating siglo ng kaniyang pagpapakadalubhasa, ang mga pagsusuri niya sa mga pansariling layon ay naging daan para matuklasan niya ang sari-saring pananaw sa mga problema, layon, kalakaran, kalagayan, at kinabukasan ng pagpatay. Nabatid din niya ang mga alternatibong hakbang sa edukasyon at ugnayang pangmadla upang mapabawa ang pagpatay. Ang kaniyang pangunahing saligan ay naging nangingibabaw na kuro-kuro ng estado, sa kabila ng panaka-nakang pagsalungat at siyentipikong pag-aaral ng estado na nakabatay sa palagay na pangibabawin ang "pagpatay" [ng tao] sa "di-pagpatay" [ng tao]. Ito ang aklat na bunga ng ikalawang hati ng karera ng awtor; at tumutuligsa habang naghahain

⁷ Katumbas ng "parikala" ang "irony" sa Ingles.

⁸ Katumbas ng "hinlarang" (hin+larang) ang "subfield" sa Ingles.

ng alternatibo sa nasabing mga palagay, at nagwawakas sa pahayag na tumutuon sa walang-pagpatay na agham pampolitikang pandaigdig.

Kilala ko ang awtor nang mahigit apat na dekada, at nalugod kami sa panahong nagpalago sa kaliwanagan at tinuligsa ang inilaki ng bigat, lawak, at saklaw ng pagpatay at banta ng pagpatay. Higit sa pagkakaibigan o paggalang ang nakahikayat sa akin sa pakikiisa na sumang-ayon sa halaga ng tomong ito para sa mga kasamang pandaigdigang mamamayan-demokrata sa anumang larangan ng anumang pamayanan na nakadarama sa pagpapalaganap ng mga asal na pandaigdigang walang-pagpatay. Hango ang pagganyak sa maraming siyentipiko at pang-iskolar na disiplina na pawang kabahaging interes ng sangkatauhan sa malawak at mapayapa—kung ihahambing sa makitid at marahas—na pakikilahok sa paghubog at pagbabahagi ng lahat ng halagahan.

May isinasaad na lakas at kahinaan ang aklat na ito yamang mula ito sa siyentipikong pampolitika. "Agham pampolitika" ang pinakakulelat sa lahat ng agham panlipunan upang maitampok ang agham gaya sa modernong kuro-kuro sa salita. Bilang "disiplina," kung karapat-dapat ito sa gayong taguri, ang kahinaan nito ay napupunan ng angking lawak ng saklaw. Mula sa gayong bentaha ay sumupling ang bagong sangay o oryentasyon, na tinawag na "mga agham na pampatakaran," na itinatampok ang maramihang halagahan, metodo, at pagdulog sa problema sa pangyayaring panlipunan (Lasswell at McDougal, 1992). Nagpapamalas ang akda ni Paige ng maraming pagkakahawig sa, at malikhaing nag-aambag sa pagpapakinis ng, mga patakaran nakaayon sa agham panlipunan ng dangal ng tao (Robinson, 1999).

Sumusulat ako bilang isa sa mga pamilyar sa mga institusyon ng kaliwanagan at kapangyarihan nang higit kanino man. Namuhay, nag-aral, nagturo, at nangasiwa ako sa maraming kolehiyo at unibersidad sa Amerika sa loob ng kalahating siglo, habang nagpapakadalubhasa sa pagsubaybay sa mga agos ng kapangyarihan sa samot-saring larangan sa antas na lokal, estado, at pambansang pamayanan sa Estados Unidos at iba pang bansa. Na ang karamihan sa atin ay ipinagwawalang-bahala

ang pag-iral ng mga aparato at tauhan sa pagpatay kahit sa kumbento ng mga kampus sa kolehiyo ay isa sa mga aral ng dati kong buhay-administrador. Kapag pinansin, ang nasabing pagpatay at banta ng pagpatay ay inuuri at ikinakatwiran bilang katumbas ng trabaho, at ang ating mga kolehiyo at unibersidad ay sadyang kawangis nga ng negosyo mula sa paggagad o pagsunod at bilang tagapagtakda ng negosyo, kalakalan, at pananalapi sa pamamagitan ng mga paaralan ng administrasyon, pangasiwaan, organisasyon, at teknolohiya.

Ang mahalagang papel ng puwersa sa buhay-politika ay higit na matinding kaysa sa ibang sektor. Hindi lamang dahil ipinagwawalang-bahala ito sa pagpapakahulugan ng estado, bagkus sumasalalay ito sa mga badyet ng pambansang pamahalaan para sa kaayusang pangmadla, seguridad na panloob, at patakarang panlabas at pananggol. Lumilitaw din ito sa pagsandig ng mga halal na opisyal sa mga hepe ng organisasyong pampolitika at sa pangkat na kaugnay ng mga industriya sa paghingi ng abuloy sa pangangampanya. At sumasalalay sa ginhawa at kaligtasang ibinibigay ng pamayanan ng mga pulis na malapit sa mga bahay, paaralan, ospital, at sambahan.

Bilang kasanayang akademiko na nakatuon sa mga institusyong pangkapangyarihan, maaaring asahan ang agham pampolitika na mag-ambag sa malawak na pag-unawa sa mga papel ng penomenong puwersa. Ngunit kung babasahin ang mga Amerikanong teksbuk na naghahayag ng paksa ng Amerikanong politika, may paghahambing ng mga pamahalaan; at sa mga ugnayan ng mga bansa ay paksa ang puwersa para sa mga inter-gobyernong transaksyon, at itinuturing ang dahas bilang kakatwang pangyayari imbes na ubod ng paksa. Sa ganitong limitadong kalagayan ng makabagong agham pampolitika'y katanggap-tanggap ang matalisik na pagtalakay ni Paige. Mababatid dito na ang pagsasakatuparan ng mga intelektuwal na gawain ay may kaugnayan sa paglilinaw ng mga layon at daloy ng sarbey, at sa pag-unawa ng mga lingid na salik na kung ipagwawalang bahala'y makapagpapatuloy imbes na makapagbabawas ng mga problema ng pagpatay.

Narito ang simula ng pagbaligtad sa mga pandaigdigang patakarán—na sa kabila ng ibang kaaya-ayang kalakarang nag-aambag sa pagpatay—ay maaaring sumalungat din sa pagpatay. Ito ang pundasyon ng mga pagkilos upang mahikayat ang ebolusyon ng mga alternatibong walang-pagpatay. Ang gayong pagkilos ay nagdaragdag ng pagkakataong magkaroon ng mabuting hakbang na kaalinsabay ng mga pananaw na nakaugat sa mga umaangat na mga agham ng ebolusyong pangkultura, na tinatawag minsang "mapanggayang ebolusyon" na maitatangi sa ibang hawig na proseso ng "ebolusyong hetetiko." Sumisikat sa mga jurnal at aklat ang mga teorya ng ebolusyong pangkultura at kasamang-ebolusyon [i.e., co-evolution]. Bagaman ang nasabing mga teorya ay kinakailangan pang buuin sa balangkas na tanggap ng nakararaming tao, isa sa mga naunang pormulasyon ay malinaw at makakamit. Makasasandig tayo roon at maimumungkahi ang sumisikat na posibilidad para lalong makatuon sa ebolusyon ng mga walang-pagpatay na idea, institusyon, at praktika.

Ang walang-pagpatay bilang *meme*—tema, sagisag, diwa, praktika— ay umiiral o naglalahi tulad ng iba pang meme, at itinuturing na mga *gene* ng ilang teoriko. Nakasalalay sa paggagad o paggaya ang mabuhay o mamatay. At ang pag-uulit o pagkopya ng meme ay pinatitindi ng haba ng konsepto mismo, na nagbibigay ng bentaha sa walang-pagpatay sa pag-unlad na memetiko. Nakatimo ang bentaha sa gunita ng tao at sa pintungan ng mga dasal, awit, tula, at iba pang pahayag ng mapagpayapang pananaw at operasyon. Bukod sa napapanatili sa mga gunitang pangkultura, ang mga walang-pagpatay na kaugalian ay mabilis mapalaganap, gaya sa bilang ng mga bansang tumatangi sa mga hukbo; sa mga komunidad na nagpawalang bisa ng mga parusang kamatayan; sa mga institusyon ng saliksikang pangkapayapaan; at sa mga serbisyo para sa paglutas ng pagtatalo at tunggalian.

Ang ipahiwatig ang pagiging mabunga ng mga kaugaliang walang-pagpatay ay nagsasaad kung gaano kadalang kopyahin o kinopya ang nasabing mga kaugalian. Hindi rin kinakailangan ang matapat na kopya upang mapanatiling buhay ang mga diwa at institusyon ng walang-pagpatay. Ang pag-iiba-iba ng isang kultura sa ibang kultura, ng isang

uri sa kabilang uri, ng isang interes sa ibang interes, ng isang tao sa ibang tao, ng isang sitwasyon sa ibang sitwasyon, ay naghahain ng mga eksperimento sa pagiging epektibo ng alternatibong patakaran ng walang-pagpatay.

Ang kondisyong pinakamalapit marahil sa matagumpay at maisasalang paggagad ng memetikong inobasyon ay ang salimuot ng naitataguyod o di-naitataguyod na sangguniang kinapapalooban nito. Ang sariwang pagtatampok na panig sa walang-pagpatay ay mahirap maganap sa di-sinasadyang panahon, sa harap ng nagbabagong kalagayan sa ilang halagahang sektor ng sandaigdigang. Isaalang-alang na naganap noong siglo beynte ang pagsilang at pagpapatatag ng mga tunay at kauna-unahang demokratikong estado at ang paglaganap nito sa buong daigdig nang ilang daang taon lamang (Karatnycky: 2000). Kahit *hayaan* pa ang mga kaso ng pag-urong o pagbagal ng antas ng paglawak, malinaw ang hinaharap ng pagpapatuloy at pagsusulong ng demokratisasyon. Dumarami ang ebidensiya na ang mga pinuno sa mga rehimeng demokratiko ay umiiwas na makidigma kung ihahambing sa mga rehimeng di-demokratiko (Oneal at Russett: 1999; para sa kalipikasyon, basahin ang Gowa: 1999). Gayundin, ang mga pinunong demokratiko ay higit na magtutuon sa mga patakarang umiiwas sa taggutom kung ihahambing sa mga di-demokratikong gobernador (Sen: 1999, 16, 51-3, 155-7, 179-82).

Sa pagsapit ng panahong demokratiko ay lumitaw ang posmodernong malasakit sa malawak na pakikilahok sa paghubog at pagbabahagi ng lahat ng halagahan, hindi lamang ng kapangyarihan o kayamanan. Ang malawakang pananalig sa paggalang, paggalang sa sarili, at paggalang sa kapuwa, ay sumusuhay sa walang-pagpatay na mga pagbabago. Humuhugis ang mga kahawig na meme kahit sa mga institusyong pumapatay, habang ang mga pulis ay natututong harapin nang mahusay at mapayapa ang mga kaguluhan at protesta; at ang mga propesyonal na sundalong militar ay sumusunod sa pandaigdigang propesyonal na huwaran, nang higit sa paggamit ng puwersa. Sa ibang sektor ng lipunan, lumilitaw ang mga alternatibo sa pag-abuso at

Pagpatay, gaya sa Favor Houses, kurikulum ng kawalang dahas, at sa pinalawak na pagkakaunawa sa kalagayang matapat na pagtutol.

Ang pagpapalaganap ng ebolusyonyong pagkiling na pabor sa walang-pagpatay ay nakasalalay nang higit sa pagpapasiya at pagtataya, at higit sa mabuting opinion ng madla. Pinatitibay din nito ang mga batayan ng karunungan na ang mga alternatibong hakbang ay maididiseno, maipapatupad, at makikilates. Kaya napakahalaga ng walang-pagpatay na agham panlipunan.

Kung gayon, ginigiliw na mambabasa, inihahain sa iyo ang obra ng agham at patakaran. Ipagpaliban muna ang karapatan mong humusga, hangga't hindi lubusang nababatid ang kaso para sa walang-pagpatay na pandaigdigang agham panlipunan. Kung hindi ka makumbinse, Malaya kang sumabay sa agos ng tahimik ngunit epektibong pluralidad na lantaran o pailalim na tinatanggap ang kapuwa pagpatay at banta ng pagpatay bilang naayon sa saligang batas. Kung makumbinse ka, makatatagpo ka ng puwang sa lilim ng mga oportunidad na isinasaad sa aklat na ito. At makilahok sa pagpapakilos ng bait at lakas ng mga tao na pawing may kahawig na pananaw mula sa mga kultura, uri, interes, at katauhan sa mga sitwasyon ng anumang antas ng krisis o gusot sa pagtataguyod at pagkiling sa mga estratehiya ng paghimok, imbes na pamimilit, sa bawat larang na nakaapekto sa lahat ng halagahan ng isang maaaring maging pandaigdigang komonwelt ng dangal ng tao.

Pensacola, 25 Disyembre 1999
Beijing, 1 Enero 2000

MGA SANGGUNIAN

- Dawkin, Richard, 1989. *The Selfish Gene*. Oxford: Oxford University Press.
- Gowa, Joanne, 1989. *Ballots and Bullets: The Elusive Democratic Peace*. Princeton: Princeton University Press.
- Karatnycky, Adrian, 2000. The 1999 Freedom House Survey: A Century of Progress. *Journal of Democracy*, 11(1): 187-200.
- Lasswell, Harold D. at Kaplan, Abraham, 1950. *Power and Society: A Framework for Political Inquiry*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Lasswell, Harold D. at McDougal, Myres S., 1992. *Jurisprudence for a Free Society: Studies in Law, Science and Policy*. New Haven, Conn.: New Haven Press and Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 2 tomo.
- Oneal, John R. at Russett, Bruce, 1999. The Kantian Peace: The Pacific Benefits of Democracy, Interdependence, and International Organizations. *World Politics*, 52(1): 1-37.
- Paige, Glenn D., 1977. *The Scientific Study of Political Leadership*. New York: The Free Press.
- Robinson, James A., 1999. Landmark among decision-making and policy analyses and template for integrating alternative frames of reference: Glenn D. Paige, *The Korean Decision, Policy Sciences*, 32: 301-314.
- Sen, Amartya, 1999. *Development as Freedom*. New York: Knopf.
- Snyder, Richard C.; Brack, Henry W.; and Sapin, Burton, mga editor. 1962. *Foreign Policy Decision-making: An Approach to the Study of International Politics*. New York: The Free Press of Glencoe, Macmillan.

Introduction

THE POLICY SCIENCES OF NONKILLING

James A. Robinson

Caveat lector. The book you hold in hand, when read widely and taken seriously, will subvert certain globally prevailing values and the institutions that shape those values. Among such values, goals, preferences, demanded outcomes, events, and acts, as well as corresponding institutions, are those relating to the acquisition and use of power. "Power" designates the processes by which people participate in making decisions for themselves and others that bind them to comply, by coercion if necessary (Lasswell and Kaplan 1950: 75). Institutions associated with values of power include more than governments and their decision makers who wage war and apply severe sanctions including death to those who do not conform to public order. Interacting with power institutions are economies of organized entrepreneurs some of whom produce wealth from the inventions, manufactures, sales, and threats to use "arms"; universities among whose faculties some creative members conduct research and devise strategies of force and "coercive diplomacy"; associations of skilled athletes and artists that include those who specialize in violent games and entertainments; hospitals and clinics of venerated medical and health personnel who abort lives and assist in euthanasia; not so secret societies or "private armies" whose participants build and employ lethal weapons in defiance of or with tacit cooperation of public governments; families with members who perform or tolerate abuse among themselves, in some cultures even killing errant spouses, children, or in-laws; and certain religious organizations with faithful adherents who countenance killing deviants from approved doctrines, formulae, and miranda.

As every major sector of society implicates and is implicated by the power processes of its communities, so each supervises, regulates,

employs, and corrects, with both positive and negative inducements, sometimes invoking killing, as in the security personnel who perform intimate functions in corporations, on college campuses, among entertainers, at hospitals and clinics, sometimes in family compounds and churches. The interactions between and among power institutions and other social institutions, insofar as they include killings or threats of killings, constitute problems of modern and postmodern societies, as noted by competent observers and expressed by alert participants.

Professor Glenn D. Paige systematically confronts these problems of individual, community, and global proportions, the problems of killing and threats of killing in human affairs. He defines the core of problems by demonstrating the empirical and logical discrepancies between, on the one hand, widely shared human claims, demands, preferences, and rights for minimum public and civic orders of dignity, and on another, the episodic contradictions and denial of those fundamental goals and objectives at virtually every level of social organization—small groups, localities, nations the world—and by varieties of institutions—governmental, economic, educational, skill, medical, social, familial, and religious.

The publication of this book now does not mean that the problems of killing are of recent origin or of sudden recognition. Nor does it mean that the book's appearance depends solely on the fortuitous application of the author's imagination and skills as scholar-scientist. Publication now rather than sooner means that despite the longstanding role, often acknowledged, of killing in human organizations and communities, men and women throughout the world have lacked an effective repertoire of problem solving approaches and tools to analyze, anticipate, and adopt alternative courses of policy that might diminish more effectively the probabilities of killing in favor of enhanced possibilities for nonkilling patterns of human interactions affecting all values in every arena.

Such a repertoire embraces the knowledge and skills accumulated among many academic, scientific, and scholarly persons despite or because of the killing around them and their institutions. Philosophers contribute to the formulation of problems, that is, to the postulation and clarification of the goal values and preferences frustrated in practice. Historians, demographers, economists, and others chronicle trends in the pathways of killing and nonkilling, and the rise and fall of human perspectives on all goals and preferences. Anthropologists, biologists, psychologists, and sociologists undertake to discover conditions underlying trends with a view to finding sites and occasions that might be conducive to interrupting gross deviant tendencies and promoting ever more frequent life affirming ones. Still others apply skill to forecasting or projecting paths of trends in the absence of interventions that might resist untoward trends and reinforce preferred ones. And among enlightened and experienced men and women of public affairs, the cadre of competent designers of applicable and feasible alternative courses of policy increase in number and sophistication. These men and women remain primarily in midelite rather than elite positions in which they might innovate in favor of nonkilling. Nevertheless, as specialists in enlightenment about human trends, conditions, and prospects, they present a formidable countervailing alternative to experts in violence who have made the last century among the bloodiest eras in the records of humankind while awaiting their rise to power with alternative predispositions and perspectives more favorably disposed toward human dignity. That the bloody twentieth century coincided with the emergence and institutionalization of the policy sciences of nonkilling constitutes a supreme, and welcome, irony.

Glenn Paige acquainted himself with the killing apparatus and capacities of his era by training for and fighting and killing in the Korean War. When he resumed his academic career, he began systematic preparation to be a teacher-scholar with an emphasis on relations among nations, particularly on the making and appraising of foreign policy decisions by key figures of governments (Snyder, Bruck, and Sapin, 1962). Skilled in several languages as well as broadly educated in the social sciences, he has contributed importantly to a number of subfields of political science (e.g., Paige 1977). Midway in a half century of scholarship

his analysis of personal goals brought him face to face with different perspectives on problems, goals, trends, conditions, and prospects of killing and alternative courses of action in education and public affairs to mitigate killing. His fundamental postulate became that prevailing conceptions of the state, notwithstanding occasional contrary voices, and scientific studies of the state are grounded in assumptions that emphasize killing over nonkilling. This book is the fruit of the second half of the author's long career and an attack on and an alternative to those assumptions, eventuating in the statement on behalf of nonkilling global political science now before the reader.

I have known the author for more than four decades of the period that we appreciate for its vast increases in enlightenment and deplore for its vast increases in the weight, scope, and domain of killing and threats to kill. Not friendship alone, or even respect, considerable as both are, motivate my joining in affirming the worth of this volume for those fellow world citizen-democrats in any arena of any community who identify with promoting nonkilling global behaviors. The motivation derives from many scientific and scholarly disciplines in humankind's shared interests in broad and peaceful as opposed to narrow and violent participation in shaping and sharing all values.

That this book comes from the work of a political scientist says something about its strength and weakness. "Political science" is the last of the social sciences to emphasize science as in modern conceptions of that word. As a "discipline," if it be worthy of such designation, its weakness is offset by the breadth of its boundaries. From this advantage came a new branch or orientation, "the policy sciences," emphasizing at once a multivalued, multi-method, problem approach to social phenomena (Lasswell and McDougal 1992). Paige's work exhibits numerous equivalencies to, and contributes creatively to refinements in, the policy oriented social sciences of human dignity (Robinson 1999).

I write as one more familiar with institutions of enlightenment and power than any others, having lived, studied, taught, and administered

in a variety of American colleges and universities for half a century, while specializing in the observation of power processes in various arenas at local, state, and national community levels in the United States and at varying levels in several other countries. That many of us overlook the presence of killing apparatus and personnel even in the cloister of college campuses is one of the lessons of my former administrative life. When noted, such killing and threats of killing are categorized and rationalized as the costs of doing business, and our colleges and universities indeed resemble business both from adaptations or emulations and also as pacesetters for business, commerce, and finance through our schools of administration, management, organization, and technologies.

The central role of force in political life is more apparent than in other social sectors. Not only is it virtually taken for granted in definitions of the state, but it underlies budgets of national governments for public order, internal security, foreign and defensive policies; appears in reliance of elected officials on sheriffs in political organizations and of force related industries for campaign contributions; and depends on the comfort and safety provided by community policemen near homes, schools, hospitals, and places of worship.

As the academic specialty concentrating on power institutions and their participants, political science might be expected to contribute to broad understanding of the roles and functions of force phenomena. It has, but a glance at the textbooks that introduce students to the subject matter of American politics, comparisons of national governments, and relations among nations would find force more a topic for intergovernmental transactions and violence as occasional cultural eccentricities than as core subjects. This restricted condition of modern political science makes welcome the focused conception proposed by Paige. Herein will be found the exercise of the important intellectual tasks relevant to clarifying goals, surveying trends, and understanding underlying factors which if unchecked will continue rather than alleviate problems of killing.

Here is the beginning of a reversal in the global policies that despite other benign trends contribute to but might counter killing. This is the foundation of efforts to encourage the further evolution of nonkilling alternatives. Such efforts supplement chance with positive actions that coincide with perspectives rooted in the emerging sciences of cultural evolution, sometimes called "memetic evolution," to be distinguished from similar processes of "genetic evolution." Theories of cultural evolution or co-evolution find increasing prominence in journals and books. Although these theories have yet to be congealed into a generally accepted framework, one of the earliest formulations is also among the most succinct and accessible. We may rely on it to suggest the emerging possibilities for steering further evolution of nonkilling ideas, institutions, and practices (Dawkins, 1976 and 1989).

Nonkilling as a "meme"—theme, symbol, idea, practice—survives or perishes like all other memes, and, so some theorists expect, like genes. To live or die depends on imitation or emulation. And the repetition or replication of a meme is enhanced by the longevity of the concept itself, which gives nonkilling an advantage in memetic development. The advantage resides in human memories and libraries of prayers, beliefs, songs, poems, and other expressions of pacific perspectives and operations. In addition to being preserved in cultural memories, nonkilling practices are reproduced easily, as in the number of nations that have disavowed armies, of communities that have abolished death penalties, of institutions of peace research, of service for dispute mediation and conflict resolution.

To hint at the fecundity of nonkilling practices is to indicate how easily these practices can be copied and have been copied. Moreover, precise copy fidelity is not necessary to keep alive ideas and institutions of nonkilling; indeed, variations from culture to culture, class to class, interest to interest, person to person, situation to situation, offer experiments in the effectiveness of alternative nonkilling policies.

The condition perhaps most related to successful and continuing replication of a memetic innovation is the complex of supportive or

unsupportive sources into which it enters. A renewed emphasis in favor of nonkilling hardly could occur at a more fortuitous period, given changing conditions in several value sectors of world society. Consider that the twentieth century marked the arrival and consolidation of the first genuinely democratic states and their diffusion throughout the world in less than a hundred years (Karatnycky 2000). Even allowing for cases of regression or slow downs in the rate of expansion, prospects for continuing not to mention furthering democratization are bright. And evidence accumulates that rulers in undemocratic regimes (Oneal and Russett 1999; for qualification, see Gowa 1999). Likewise, democratic rulers more probably will pursue policies that avoid famines than nondemocratic governors (Sen 1999: 16, 51-3, 155-7, 179-82).

On the heels of the democratic era came post modern concern for broad participation in the shaping and sharing of all values, not just power or wealth. The world wide devotion to respect, self respect and respect for others, supports nonkilling innovations. Similar memes take form even in the killing institutions, as police learn to handle crises of riots and protests more skillfully as well as more peacefully, as professional military personnel adopt globally professional norms reaching beyond the reach of force. And in other sectors of society also, alternatives to abuse and killing appear, as in Favor Houses, curricula in nonviolence, and in broadened conceptions of conscientious objection status.

The promotion of evolutionary biases in favor of nonkilling depends ultimately on more than will and dedication, more than the goodwill of public opinion, but also on secure bases of knowledge from which alternative courses of action may be designed, implemented, and appraised. Hence, the immense importance of a political science of nonkilling. Therefore, respected reader, you have presented to you a work of science and policy. You are entitled, indeed urged, to suspend judgment until you have encountered the case for a nonkilling global political science. If unconvinced, you can take comfort amid a silent

but continuing effective plurality who explicitly or implicitly accepts killing and threats of killing as constitutional. If persuaded, you will find a niche in the complex panoply of opportunities suggested in this book to join in mobilizing the enlightenment and energy of men and women of similar perspectives among every culture, class, interest, and personality type in situations of whatever level of crisis or stress in promoting and favoring strategies of persuasion over those of coercion in every arena affecting all the values of a potentially global commonwealth of human dignity.

REFERENCES

- Dawkin, Richard, 1989. *The Selfish Gene*. Oxford: Oxford University Press.
- Cowa Joanne, 1989. *Ballots and Bullets: The Elusive Democratic Peace*. Princeton: Princeton University Press.
- Karatnycky, Adrian, 2000. The 1999 Freedom House Survey: A Century of Progress. *Journal of Democracy*, 11(1): 187-200.
- Lasswell, Harold D. at Kaplan, Abraham, 1950. *Power and Society: A Framework for Political Inquiry*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Lasswell, Harold D. at McDougal, Myres S., 1992. *Jurisprudence for a Free Society: Studies in Law, Science and Policy*. New Haven, Conn.: New Haven Press and Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 2 tomo.
- Oneal, John R. at Russett, Bruce, 1999. The Kantian Peace: The Pacific Benefits of Democracy, Interdependence, and International Organizations. *World Politics*, 52(1): 1-37.
- Paige, Glenn D., 1977. *The Scientific Study of Political Leadership*. New York: The Free Press.
- Robinson, James A., 1999. Landmark among decision-making and policy analyses and template for integrating alternative frames of reference: Glenn D. Paige, *The Korean Decision, Policy Sciences*, 32:301-314.
- Sen, Amartya, 1999. *Development as Freedom*. New York: Knopf.
- Snyder, Richard C; Bruck, Henry W.; and Sapin, Burton, mga editor. 1962. *Foreign Policy Decision-making: An Approach to the Study of International Politics*. New York: The Free Press of Glencoe, Macmillan.

Unang Kabanata

POSIBLE BA ANG WALANG-PAGPATAY NALIPUNAN?

Nagsisimula ang pilosopiya kapag pumukol ng malawak na tanong ang tao; gayundin ang nagaganap sa agham.

—Bertrand Russell

Ang mga tanong na nalilikha ng bansa ang sukatán ng kaunlarang pampolitika ng nasabing bansa. Malimit na ang kabiguan ng bansang iyon ay dahil hindi nakaisip ng tumpak na tanong para sa sarili.

—Jawaharlal Nehru

Possible ba ang walang-pagpatay na lipunan? Kung hindi, bakit hindi? Kung oo, bakit?

Ano ba ang ibig sabihin ng "walang-pagpatay na lipunan"? Ito ay pamayanan ng tao, mulang pinakamaliit hanggang pinakamalaki, mulang pambayan hanggang pandaigdigan, at may katangian ng kawalang pagpatay, ni banta ng pagpatay, sa mga tao. Walang sandatang idinidisenyo upang paslangin ang mga tao at walang katwiran upang gamitin ang mga iyon. At walang mga kondisyon ng lipunan ang nakasandig sa pagbabanta o paggamit ng puwersang pumapatay para sa pagpapanatili o pagbabago ng kaayusan.

Walang pagpatay sa tao o banta ng pagpatay. Maaaring sumaklaw ito sa mga hayop at iba pang anyo ng buhay, ngunit ang di-pagpatay sa mga tao ang pinakamababang katangian. Walang banta ng pagpatay; ang walang-pagpatay na kondisyon ay hindi nalilikha ng sindak.

Walang sandata para sa pagpatay (mga lantad na museo na nagtatala ng kasaysayan ng pagpaslang ng tao) at walang pagmamamatwid para sa pagkitil ng buhay. Siyempre, walang sandata ang kinakailangan sa pagpatay—sapat na ang mga kamao o paa—ngunit walang layong gamitin ang ganitong kakayahan o kaya'y ipasa sa pamamagitan ng teknolohiya. Hindi pinababanal ng mga relihiyon ang kabagsikan; walang mga utos para pumatay. Hindi iyon binibigyan ng matwid ng mga pamahalaan. Hindi iyon hinihingi upang patunayan ang pagmamahal sa bayan. Hindi iyon iniaatas ng mga rebolusyonaryo. Hindi humihingi ng paumanhin ang mga intelektuwal para roon. Hindi iyon ipinagdiriwang ng mga alagad ng sining. Hindi iyon pinalalaganap ng karununganang pambayan. Hindi iyon pinupuri ng sentido komún. Sa termino ng kompiyuter ng panahong ito, ang lipunan ay ni hindi naglalaan ng "hardware" o "software" para sa pagpatay.

Ang balangkas ng lipunan ay hindi nakasalalay sa kabagsikan. Walang ugnayang panlipunan na nag-aatas ng tunay o bantang pagpatay upang mapairal o mabago iyon. Walang ugnayan ng pangingibabaw o pagbubukod—hanggahan, mga anyo ng pamahalaan, pag-aari, kasarian, lahi, etnisidad, uri, o sistema ng paniniwalang sekular o espiritwal—ang nangangailangan ng pagpatay upang itaguyod o salungatin iyon. Hindi naman ipinapalagay na ang nasabing lipunan ay di-mapipigil, walang pagkakatangi, o walang tunggalian, kundi ang estruktura at ang mga proseso nito ay hindi nahuhugot mula sa pagpatay, o kaya'y nakasalalay sa pagpatay. Walang mga bokasyon, tunay man o hindi, na ang layunin ay pumatay.

Kaya ang buhay sa walang-pagpatay na lipunan ay maitatangi sa kawalan ng pagpatay o pagbabanta ng pagpatay sa tao; walang teknolohiya o pangangatwirang laan para sa pagpatay; at walang mga panlipunang kalagayang nakasalalay sa pagbabanta o paggamit ng nakamamatay puwersa.

Maaari bang maganap ang walang-pagpatay na lipunan?

Ang ating mga sagot ay mahuhubog ng pansariling karanasan, propesyonal na kasanayan, kultura, at konteksto—lahat ng mga salik na ginagamit ng mga siyentipikong pampolitika upang ipaliwanag ang asal ng ibang tao—na mga impluwensiya na tayo mismo'y hindi makaliligtas

Mahirap iyong maganap!

Ito ang sagot ng halos lahat sa pangkat ng dalawampung siyentipikong pampolitika nang tanungin ng kahawig na tanong sa seminar na itinaguyod ng National Endowment for the Humanities noong 1979 upang repasuhin ang mga klasiko ng kaisipang kanluraning pampolitika para gamitin sa pagtuturo sa kolehiyo. Ang tanong na ipinukol ay "Posible bang maganap ang walang-dahas na politika at ang walang-dahas na agham pampolitika?" Apat na pangunahing laráng ng Amerikanong agham pampolitika ang pantay-pantay na kinatawan sa seminar: teoryang pampolitika, Amerikanong pamahalaan, komparatibong politika, at ugnayang internasyonal. Lahat ng iskolar, maliban sa isa, ay lalaki.

Tatlong kagyat na argumento ang tumugon sa tanong sa nasabing talakayan. Una, likás sa mga tao ang pumatay; mapanganib silang panlipunang hayop na handang pumatay. Ikalawa, ang kakaunting yaman ay malimit magdulot ng tagisan, tunggalian, at pagpatay. Ikatlo, ang narriyan palaging posibilidad ng paggahasa ay nag-aatas na maging handa ang lalaki na pumatay upang ipagtanggol ang puri ng babaeng malapit sa kaniyang puso. (Hindi naihayag ang maihahambing na argumento ng Amerikanong "Papatayin ko ang sinumang maglalagay sa panganib sa buhay ng anak ko!" Naibunyag din ang nakaugaliang kontra-tanong na itinuring na sapat upang patahimikin ang malalim na pagbubulay hinggil sa posibilidad ng walang-pagpatay na politika: "Paano mo mapipigil si Hitler at ang *Holocaust* sa pamamagitan ng kawalang-dahas?") Ang mga pangunahing argumento hinggil sa kalikasan ng tao, kasalatan sa ekonomiya, at paglapastangang seksuwal ang nagiging sanhi upang maging imposible ang praktika at agham ng walang-pagpatay na politika.

Hindi rin kinakailangang sumangguni sa mga bagong repaso ng klasikong kaisipang pampolitika. Ang pagkabihasa rito, gaya sa mapagparusang Legalistang tradisyon sa Tsina at sa tusong Kautilyang tradisyon sa India, ay tumutuhog sa parehong konklusyon. Sa tahasan o mapagpahiwatig na paraan, ang kahandaang pumatay ay itinuturing na mahalaga para sa paglikha at pagtatanggol ng kabutihan ng lipunan.

Sa *Republika* ni Plato, ang mga pilosopong pinuno (Mga Taliba) na kinalap mula sa uring mandirigma (Mga Katulong) ang namumuno sa mga Tagalikha at Alipin sa paraang sapilitan o mapanghimok. Isinaad ni León Harold na "Ang walang prehuwisyong tagasubaybay ay mahirap makaiwas na isiping [sa *Republika* ni Plato] ang digmaan ay dapat ituring na pangunahing katotohanan sa buhay pampolitika, sa lahat ng búhay; at dapat gawin ang bawat pagpapasiya nang nasa isip ang gayong katotohanan." (Craig: 1994, 17; cf. Sagan: 1979). Sa *Politika* ni Aristotle (384-322 BK), kinikilingang anyo ng mga pamahalaan—na pinamumunuan man ng isa, ilan, o maraming tao—ang mga may-ari ng ari-ariang nagtataglay ng mga armas; at ang mga hukbo ay mahalaga upang mapasunod ang mga alipin, at nang maiwasang masakop ng kaaway. Hindi tinalakay ni Plato o ni Aristotle ang permanenteng pananatili ng kabagsikang militar.

Isinaad naman ng bantog na si Machiavelli (1469-1627) sa kaniyang aklat na *Ang Prinsipe* ang tahas na pangangatwiran para sa mga pinuno na marapat pumatay upang mapanatili ang kanilang kapangyarihan at maisulong ang *virtu*, katanyagan, at dangal ng kanilang mga estado. Higit na mabuting mamuno nang may katusuhan ng soro, ngunit kung kinakailangan ay dapat maging mabalasik ang mga pinuno, gaya ng leon. Iminungkahi niya ang pagtatatag ng sandatahan ng mga mamamayan upang mapalawig ang kapangyarihan ng estadong republikano.

Sa *Leviathan* ni Thomas Hobbes (1588-1679), pinangatwiranang pagpaslang na isinasagawa ng mga pamahalaan upang matiyak ang kaayusan ng lipunan at ang tagumpay ng digmaan. Yamang māmamátay-tao ang mga tao, ang walang kaayusang búhay sa kalikasan ay nagbubunga

ng mapamuksang kaguluhan. Ngunit dahil ang mga tao ay ibig ding mabuhay, kailangan nilang sumunod sa isang sentrong awtoridad na binibigyan ng kapangyarihang pumatay para sa kanilang seguridad, samantalang naglalaan din sa nasabing mga tao ng di-maikakait na karapatang pumatay upang ipagtanggol ang sarili. Hindi na pinangatwiranan pa ni Hobbes ang armadong pag-aaklas.

Hinigtan ni John Locke (1632-1704) ang gayon, at siyang mababása sa *Dalawang Tratado ng Gobyerno*. Sumang-ayon si Locke kina Plato, Aristotle, Machiavelli, at Hobbes na ang pamumunong pampolitika ay nangangailangan ng kahandaang pumatay. Ngunit pinalalim pa ni Locke ang pangangatwiran hinggil sa rebolusyonaryong kabagsikan. Kapag ang pinakamakapangyarihang awtoridad ay naging tirano at nilabag nito ang mga likás na karapatan sa pag-aari, kalayaan, at buhay, ang mga inaping mamamayan ay may karapatan at tungkuling wasakin ang nasabing awtoridad. Kung ang mga mámamátay-tao ay maaaring patayin sa estado ng kalikasan, ang mga mamamayan sa lipunang sibil ay maaaring pabagsakin ang mapaniil na pinuno.

Ang kambal na katwirang mula kina Hobbes at Locke hinggil sa pangangailangang gumamit ng kabagsikan ang pinuno-tagasunod ay sumaklaw hanggang sa digmaan ng mga uri at siyang mababása sa *Ang Manipestong Komunista* nina Karl Marx (1818-1883) at Friedrich Engels (1820-1895). Ang mga uring may ari-arian ay inaasahang ipagtatanggol at palalawakin ang kanilang interes sa pamamagitan ng puwersang nakamamatay. Ngunit kapag ang ugnayang materyal at panlipunang ugnayan ay umabot sa yugtong kritikal, ang mga inaaping uri ay inaasahang mag-aklas nang marahas upang baguhin ang balangkas na pampolitika't pang-ekonomiya. Sa ilang bukod-tanging kaso ng modernong demokrasyang may halalan, posible ang mapayapang pagbabago. Pagdating ng araw at nagwakas na ang paniniil na ekonomiko, ang estadong batay sa kabagsikan ng uri ay maglalaho. Ngunit sa panahon ng pagbabago, ang mga salik na ekonomiko ay naghahantad tungo sa pagpatay.

Sa pagitan nina Locke at Marx, at alingawngaw ng kay Hobbes, itinampok naman ni Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) sa *Ang Panlipunang Kasunduan* ang teorya ng "panlipunang kasunduan" bilang batayan ng samahang pampolitika ng estado. Ang kalipunan ng mga mamamayan ay bumubuo sa kapuwa pinakamakapangyarihang awtoridad at tagasunod ng estado. Itinataya nila ang sarili sa pagsunod sa namamayaning awtoridad na gumagawa at nagpapatupad ng mga batas na hango sa "pangkalahatang kapasiyahan." Sa bisa ng kasunduan, ang estado ay may karapatang makidigma at manakop, maaaring bitayin ang mga taksil, at patayin ang mga kriminal. Ang láwas ng pamunuan ay makapag-uutos sa mga mamamayan na isakripisyo ang kanilang mga buhay para sa estado:

Quand le prince lui á dit: Il est expedient á l' État que tu mueres, it doit mourir, puisque ... sa vie n'est plus seusement un bienfait de la nature, mais un don conditionnel de l' Éta.

Du contrat social Livre II, chapitre v.

Kapag sinabi ng prinsipe sa kaniyang nasasakop, "Napapanahon nang ibuwis mo ang buhay para sa estado," kailangan nitong sumunod; dahil... ang kaniyang buhay ay hindi na lamang basta bigay ng kalikasan, bagkus isang kondisyonal na handog mula sa Estado.

Ang Panlipunang Kasunduan, Aklat II, kabanata v.

Sa dakong huli, ang demokratikong panlipunang kasunduan m Rousseau ay may ubod ng kabagsikan.

Noong siglo beynte, isinantabi ni Max Weber (1864-1920) ang diwaing ang politika ay maaaring maging walang-pagpatay na propesyon, at nakasaad sa kaniyang akdang "Ang Politika bilang Bokasyon" na dating talumpati niya sa Unibersidad ng Munich noong 1918. Si Weber ay isang tanyag na Alemang ekonomistang pampolitika at teorikong sosyologo. Para kay Weber, "ang mapagpasiyang paraan sa politika ay karahasan." Kung babalikan ang kasaysayan, ang lahat ng nangibabaw na institusyong

pampolitika ay umahon mula sa mararahas na pakikibaka bago makamit ang kapangyarihan. Kaya ipinakahulugan ni Weber ang modernong estado bilang "pamayanan ng mga tao na [matagumpay] na nakamit *ang monopolyo ng lebitimong paggamit ng puwersang pisikal sa loob ng isang pook* (nasa orihinal ang diin). Samakatwid, "ang sinumang naghahanap ng kaligtasan ng kaniyang kaluluwa, ng sarili at ng iba, ay hindi dapat na hanapin iyon sa laráng ng politika, dahil may naiibang papel ang politika *na matutugunan lamang sa pamamagitan ng karahasan* (idinagdag ang diin)" (Weber: 1958,121,78,126).

Madaling maunawaan kung gayon na ang mga propesor na bihasa sa tradisyong maka-Weber at sa mga kasunod nitong pilosopiya ay itinuturing na "imposible" ang walang-pagpatay na politika at walang-pagpatay na agham pampolitika. Ang batayang propesyonal na oryentasyon ay malinaw na ipinahayag bilang tugon ng matandang Amerikanong siyentipikong pampolitika noong mgadekada 1950 sa isang kabataang iskolar na tinanong kung ano ang pakahulugan niya sa "politika," na paksa ng kaniyang habang-buhay na pag-aaral. Humithit ang matanda sa kaniyang pipa at tumugon: "Pinag-aaralan ko ang kapangyarihan ng estado na pumatay [ng tao]."

Umaalingawngaw din ang mabalasik na pilosopikong tradisyon, na pinabanal ng relihiyong nagpaparaya sa karahasan, sa buong kasaysayang pampolitika at kultura ng Estados Unidos, at nagpapatyongkad ng paniniwalang imposibleng maganap ang walang-pagpatay na lipunan. Maririnig iyon sa putok ng moskete sa Lexington na nagpasiklab ng Rebolusyong Amerikano, sa paggamit ng pangangatwirang mula kay Locke para sa aklasang itinampok sa Pahayag ng Kalayaan, at sa dumaragundong na sigaw ng New Hampshire na "Mabuhay nang malaya o Mamatáy!" Maririnig iyon sa "Awit Pandigma ng Republika," na nagpaalab ng tagumpay ng Unyon sa rebelyong Konfederado, gayundin sa matiim na estribilyo ng "Dixie's," na ipinagdiriwang ang malalayong bakbakan sa ibang lupain at karagatan. Umaalunignig din iyon sa dalawampu't isang putok ng barrel na saludo at nagpaparangal sa inagurasyon ng Pangulo bilang Hepe de Estado Mayor, na nagpapagunita ng marahas na nakaraan at kasalukuyan ng kapangyarihang militar ng bansa. Sa buong buhay ay

inuulit iyon sa pinagsanib na seremonyas ng watawat, pambansang awit, at armadong taliba, na nagpapasulak ng damdamin ng pagsasaripisyo at pagpatay, na pinabalan ng pampanguluhang basbas na "Pagpalain ng Diyos ang Amerika" (Twain: 1970).¹

Nakapag-ambag ang pagpatay sa mga pinagmulan, pagpapalawak ng teritoryo, pambansang pagbubuo, at pandaigdigang gahum na ipinakikita ng Estados Unidos ng Amerika. Ang mga patay at sugatan, sa loob man o labas ng bansa, militar at sibilyan, ay nananatiling hindi nasusuma at maaaring mahirap tayahin, ngunit ang realidad ng kabagsikan ng Amerikanong estado ay hindi maitatatwa. Ang mga siyentipikong pampolitika sa ibang bansa ay tinatawagan upang pagbulayan ang mga ambag ng pagpatay sa kanilang mga kaakuhang pampolitika.

Nagsimula ang bagong bansa sa armadong pag-aaklas na republikano laban sa monarkiyang kolonyal na namamayani, habang pinananatili ang pagsikil sa mga alipin. Sa bisa ng watawat ng kalayaan, pinalawak ng Amerika ang saklaw sa kontinente sa pamamagitan ng madudugong pananakop sa mga katutubo, at sa tulong ng puwersa laban sa mga kapitbansa sa hilaga at timog, at pagbili mula sa mga tapagapagbenta na pinili ang makipagkalakalan imbes na makidigma. Pinilit ng estado na makamit ang pambansang pagbubuo sa pamamagitan ng Digmaang Sibil, na pumaslang sa 74,542 sundalong Konfederado at isinakripisyo ang 140,414 bangkay ng mga kasama sa Unyon.

Pinalawak ng Estadong Amerikano ang sarili sa ibayong dagat, at kinontrol ang Hawai'i (1898); Puerto Rico, Guam, at Filipinas (1898); silangang Samoa (1899); at Mga Isla sa Pasipiko (1945). Sa Filipinas, sinugpo ng Amerika ang kontra-kolonyal na himagsikan (1898-1902) at nilipol ang mga Morong Muslim na tumangging magpasakop (1901- 1913). Dahil sa bantang pandagat, binuksan ng Amerika ang dayuhang kalakalan ng Japan (1853-1854).

¹ Sa pangambang ituring ito na napakarahas na larawan ng makabayang kabagsikan ng Estados Unidos, isaalang-alang ang pahayag na pandigma na isinaad sa Talaan ng Kongreso noong 16 Abril 1917 ni Senador Robert L. Owen, Demokrata ng Oklahoma, bilang suporta sa pakikilahok ng Amerika sa Unang Digmaang Pandaigdig.

Sa pamamagitan ng mga digmaan at panghihimasok, ang lumalakas NA nasyon ay ipinamalas at ipinagtanggol ang sariling mga interes. Kabilang sa mga digmaang sinangkutan ng Amerika ang digmaan laban sa Britanya (1812-1814), Mexico (1846-1848), Espanya (1898), Alemanya, Austria-Hungary, Turkey at Bulgaria (1916-1918); Japan, Germany, at Italy (1941-1945), Hilagang Korea at Tsina (1950-1953), Hilagang Vietnam (1961-1975), at Iraq (1991, 2003-). Kabilang sa mga armadong panghihimasok ng Amerika ang sumusunod: Peking (1900), Panama (1903), Russia (1918-1919), Nicaragua (1912-1925), Haiti (1915-1934), Lebanon (1958), The Dominican Republic (1965-1966), at Somalia (1992). Sa pamamagitan ng pananakop ay pinabagsak ng Estados Unidos ang mga gobyerno sa Grenada (1983) at Panama (1989), at sa pagbabanta ng pananakop ay sinupil ang Haiti (1992). Sa pamamagitan ng pananakop o pagsalakay ay

Ginoong Pangulo, nabasa ko sa pahayagan may ilang araw na ang nakalilipas, ang editorial sa Muskogee Phoenix, Muskogee, Oklahoma, na sinulat ni Tams Bixby, Esq, dating tagapangulo ng Dawes Commission. Nagbubuga iyon ng mataas, dalisay na himig ng patriyotismo, na sa aking palagay ay dapat maitala sa ating panahon. Ibig kong basahin iyon. Napakaikli lamang niyon, at may pamagat na "Sulong, mga Kristiyanong Kawal!"

Ang Estados Unidos ng Amerika, na ibinigay sa daigdig ng mga Amang Peregrino, sa pamamagitan ng kanilang pag-ibig at debosyon sa Makapangyarihang Pinuno ng Tadhana ng mga tao, ay nagpahayag ng digmaan sa anibersaryo ng krusipiksiyon ng Tagapagligtas.

Naaangkop lamang na mangyari iyon. Ang matatapat na Amerikano ay makikidigma hindi lamang bilang mga kampeon ng kalayaan at sangkatauhan, bagkus bilang mga kawal ng krus. Tulad ng pagkamatay Niya [Hesukristo] sa krus may 2,000 taon na ang nakararaan para sa kaligtasan ng sangkatauhan, ang mga Amerikano ay magbubuwis ng buhay sa larangan ng digmaan upang gawing kaaya-aya itong daigdig.

Sa pamamagitan ng dugo ng Amerika ay mapupurga ang daigdig sa barbariko, paganong dinastiya na sa kalaswaan ay nalimot ang mga aral ng ating Tagapagligtas. Karangalan ang mamatay at magdusa upang mailapit ang mga tao sa Diyos.

Ang walang takot na Amerika, na may baluti ng kabutihan, ay maglalandas tungo sa digmaan. Walang poot sa ating mga puso; walang malisya tayo sa ating mga kaaway; hindi tayo nagananis na manakop o kumuha ng gantimpala. Ang Amerika, na tapat sa tradisyong nagluwal sa kaniya, ay maghahasik ng maringal, Kristiyanong digmaan. Handa kaming mamatay kung kinakailangan upang maipalaganap sa lahat ng tao ang mensahe ng kapayapaan at kabutihan sa daigdig. At sa sagradong oras na ito, inihahandog ng Amerika sa kaniyang mga kaaway ang panalangin sa krus: "Ama namin, patawarin mo nawa sila; hindi nila alam ang kanilang ginagawa."

Pinatunog na ang panawagang makihamok. Ang Amerika, na kampeon ng kabutihan, ng sibilisasyon, at ng Kristiyanismo, na ngay dalisay na puso at mapagbigay na kamay, ay patuloy sa pagmartsa.

nanghimasok ito sa Cambodia (1970) at Laos (1971); gumanti sa sa Libya (1986), Afghanistan (1998), at Sudan (1998); at nagpahayag ng pagnanais na isulong ang estratehikong interes sa Iraq (1993), Bosnia (1995), at Yugoslavia (1999).

Sa loob ng kalahating siglo pagkaraan ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig, ang mabalasik na pakikibaka ng Estados Unidos laban sa mga kontra-kapitalista, rebolusyonaryo, at iba pang kaaway ay sumaklaw sa buong mundo. Mulang kulang-kulang sa sanlibong kawal noong panahon ng Rebolusyon, ang karaniwang sandatahang lakas ng Amerika ay umabot sa 1.5 milyong katao noong dekada 1990; at sinuhayan ng 23,000 tagapagplano sa Pentagon—na makabago't siyentipikong piling pangkat—at ng pinakaabanseng industriya ng armas, na naging posible dahil sa taunang pagtustos na di-kukulangin sa sangkapat ng trilyong dolyar mula sa buwis ng mga mamamayan, at pinagtibay ng Kongreso at ng Pangulo. Sa pinakamababang pagtaya, ang programa sa armas nuklear ng Amerika noong 1940-1996 ay gumugol ng 5.821 trilyong dolyar (Schwartz: 1998). Ang Estados Unidos ang pinakamaraming base militar sa ibayong dagat, ang pinakamaraming kawal na nakadestino sa ibang bansa, ang pinakamaraming kaalyadong bansa, at nagsasanay at inaarmasan ang mga dayuhang puwersa (mamamatay-tao ng kaniyang mga kaaway, at kung minsan, ng kaniyang mga kaibigan, at kahit na ng sarili nitong mamamayan) kung ihahambing sa ibang bansa. Naging pangunahing tagapagsuplay ng armas ang Amerika sa mahigpit at pinagtutubuang merkado. Sa antas ng teknolohiya, ang Estados Unidos ay may kakayahang magbunsod ng puwersang nakamamatay saanmang lupain, karagatan, at himpapawid nitong planeta sa pamamagitan ng pinakamapangwasak na armas na nilikha ng mabalasik na katalinuhan ng sangkatauhan.

Pagsapit ng dekada 1990, ang sumilang-sa-digmaang Estados Unidos ay lumunsad mula sa deklarasyon ng kalayaan noong 1776 upang ihayag ang sarili bilang "tanging pinakamakapangyarihang militar ng daigdig at nangungunang ekonomiya ng daigdig" (ani Pangulong William J. Clinton, sa Pahayag sa Estado ng Unyon, 19 Pebrero 1993). Sa wika ng tagapangulo ng Magkasanihan na mga Hepe de Estado na si Hukbong Heneral John Shalikavili, ang Estados Unidos ay naging "pandaigdigang nasyon" na

may "pandaigdigang interes." Sa pagdiriwang noong 1995 sa ikalimampung anibersaryo ng tagumpay ng bomba atomika laban sa Japan, ang Pangulo na nasa Hawai'i noon ay nangakong magtitipon ng mga tropa ng lahat ng serbisyo, "Kayo ang palaging pinakamahusay sa pagsasanay, at ang hukbong may pinakamahusay na sandata sa daigdig." Inihayag pa niyang, "Kailangan nating manatiling pinakamalakas na bansa sa daigdig upang magapi ang mga puwersa ng kadiliman sa ating panahon." Sumasalamin ang ganitong determinasyon sa pagpapaliwanag noong 1996 hinggil sa estratehikong pagpapaplano ng hukbong panghimpapawid ng Hepe de Estado Mayor Heneral Ronald Fogelman: "Ang ating mithi ay hanapin, ayusin, subaybayan, at tirahin ang anumang bagay na gumagalaw sa rabaw ng mundo." Ibinunyag pa niya, "Magagawa natin ito ngayon, ngunit hindi sa tumpak na oras na umiiral." (Talumpati sa Heritage Foundation, Washington, D.C., 13 Disyembre 1996).

Sa pagwawakas ng siglo beynte, ang mga Amerikanong pinuno ay nakasanayan nang angkinin ito bilang "Siglo ng Amerikano" at ipinahahayag ang lakas ng loob na gawin ang unang siglo ng ikatlong milenyo na "Ikalawang Siglo ng Amerikano." Sa gayong matagumpay na tradisyon ng birtud ng karahasan, ang walang-pagpatay na Estados Unidos ng Amerika ay mahirap isipin. Ang pagpatay at banta ng pagpatay [sa tao] ay lumikha ng pambansang kasarinelan, bumuwag ng kaalipnan, bumigo sa nazismo at pasismo, winakasan ang Holocaust, nagligtas ng mga buhay na sinalanta ng bomba atomika sa Japan, pumigil sa pandaigdigang pagsulong ng komunista, naging sanhi ng pagguho ng imperyong Sobyet, at ngayon ay tinitiyak ang pahayag na maging pangunahing puwersang tagapagpalaganap ng demokratikong kalayaan at kapitalistang ekonomiya sa buong siglo beynte unong daigdig.

Ngunit para sa mga Amerikanong nag-aaral ng agham pampolitika, mulang matatandang propesor hanggang nagsisimulang estudyante, hindi kinakailangan ang pilosopiya o pambansang tradisyong pampolitika upang mapaniwalang ang walang-pagpatay na lipunan ay imposible. Pinatunayan ito ng pagpatay na nagaganap sa araw-araw na buhay.

Mahigit labinlimang libong Amerikano ang pinapatay ng kapuwa Amerikano kada taon (15,533 noong 1999; 5.7 sa bawat 100,000 tao, na tumaas nang 1.2 noong 1900). Ang mga nauulat na pagpatay ay hindi pa kasama ang "mga makatwirang omisidyo" ng pulis o pribadong mamamayan (294 at 188 noong 1999). Ang kabuuang omisidyo mula noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig (na tinatayang aabot sa 750,000) ay higit pa sa bilang ng napatay sa digmaang kinasangkutan ng Amerika sa malalaki nitong digmaan (650,053). Maidaragdag sa omisidyo ang "malubhang pagsalakay" (916,383 noong 1999; 336.1 sa bawat 100,000 tao), pagsalakay na may sandatang nakamamatay o nakapipinsala nang malubha (Federal Bureau of Investigation, 2000: 13, 23, 32). Ang pagpapatiwakal ay nakapag-ambag din nang marami kompara sa omisidyo sa pagkitil ng buhay sa Amerikanong lipunang sibil (31,284 noong 1995; 11.9 sa bawat 100,000 tao). Ang tangkang pagpapatiwakal ay dalawampu't limang ulit ang laki. Ang taunang pagpapalaglag ay tinatayang umaabot sa mahigit 1,000,000.

Ang mga Amerikano ay pumapatay sa pamamagitan ng pambubugbog, pagpugot ng ulo, pambobomba, at panununog; paglunod, pagbitay, pagtulak, at paglason; pananaksak, pananakal, pagbigiti, at karamihan ay sa pamamarily (64.5 porsiyento noong 1999). Ang mga pagpatay ay pinaghandaan, biglaan, propesyonal, at aksidente. Kaugnay iyon ng pag-abuso sa asawa, pag-abuso sa anak, pag-abuso sa matanda, pakikipagtalo, pakikipagsuntukan nang lasing, pagbebenta ng bawal na gamot, bakbakan ng mga gang, pagsusugal, pagseselos, pagdakip, prostitusyon, paggahasa, pagnanakaw, pagtatakip, at "banal" o "satanikong" kautusan. Walang pook ang sadyang ligtas: tahanan, paaralan, kalye, haywey, pook ng trabaho o sambahan, bilangguan, parke, bayan, lungsod, kagubatan, at Kapitolyo ng bansa. Ang mga biktima ay pinapatay nang mag-isa, magkakasunod, magkakasama, at pasumala; at karamihan ay lalaki (76 porsiyento noong 1999). Ngunit sa mga asawang pinaslang noong 1976-1985, ang mga esposa (9,480) ay nakararami kaysa esposo (7,115) (Mercy at Saltzman: 1989). Ang mga mamamatay-tao ay indibidwal, magkasama, gang, sekta, sindikato, terorista, at kapag kaugnay sa pagpapatupad ng batas ay mga tagapagsilbi ng estado. Sa mga kilalang mamamatay-tao ay nakahihigit

ang mga lalaki (9,140 kompara sa 1,046 babae noong 1999), at nagiging pabata nang pabata. Noong 1980, tinatayang "sa bawat Amerikano, ang pagkakataon sa buong buhay niya na maging biktima ng omisidyo ay isa bawat 240 para sa puti; at isa sa bawat 47 para sa itim at iba pang minority" (Rosenberg at Mercy: 1986, 376). Gaya ng obserbasyon ng puno ng mayorya ng Senado na si Republikanong Trent Lott sa pambansang telebisyon bilang tugon sa pahayag ni Pangulong Clinton sa Estado ng Unyon noong 27 Enero 1998: "Pinaghuhunos ng mararahas na krimen ang ating bansa mulang lupain ng malaya tungong lupain ng pagkasindak."

Testigo ang mga ulat sa midya hinggil sa Amerikanong kabagsikan. Pinugutan ng anak na babae ang kaniyang ina, saka nagmaneho tungo sa estasyon ng pulis, at itinapon sa bangketa ang ulo. Nilunod ng ina ang kaniyang dalawang anak na lalaki; pinatay ng magkapatid na lalaki ang kanilang mga magulang. Tinumbok ng de-seryeng mamamatay-tao ang mga puti; isang bakla ang nang-akit, gumutay, pinalamig, at kumain ng kaniyang mga batang biktima. Isang mamamaril ang pumatay ng labinlimang katao sa isang unibersidad. Dalawang batang lalaki na may mga riple sa isang pangnayong paaralan ang pumatay ng apat na kamag-aral nilang babae at isang guro, at sinugatan ang isa pang guro at siyam na iba pang kamag-aral. Dalawang armadong batang lalaki sa Columbine High School sa Littleton, Colorado ang pumatay ng labintatlong kamag-aaral, sumugat sa 28, bago nagpatiwakal. Isang lalaki na may awtomatikong armas ang pumatay sa mga batang mag-aaral doon sa palaruan. Isang beterano sa Vietnam ang minasinggan ang mga parokyano sa pampamilyang restoran, at pumatay ng dalawampu, at sumugat ng labintatlong tao. Isa pang tao na nakasuot ng damit-pandigma ang lumipol sa mga mananampalataya sa isang simbahan, at sumigaw: "Nakapatay ako ng sanlibong tao noon at papatay pa ako ng sanlibo ngayon!"

Salungat sa nakatatakot na pagsilá na Hobbesian ng kapuwa mamamayan at sa pagdududang Lockean ng estadong Weberian ang mga armadong tao na nagtataglay ng halos 200 milyong baril— na hindi bababá sa 70 milyong pistola, 49 milyong de-boga, at 8 milyong mahaha bang baril (Cook at Ludwig: 1997). Ang kalakalan ng baril—

pagmanupaktura, pagbenta, pagluwas, at pag-angkat—ay malaking negosyo na may laksa-laksang tagapagbenta, legal man o hindi. Ang mga baril, na pag-aari ng 44 milyong may-edad, ay tinatayang nasa loob ng tahanan ng sangkatlong kabuuang bilang ng mga tahanan. Karamihan sa mga bata ay alam kung saan iyon matatagpuan, kahit inakala ng mga magulang nila na lingid iyon sa kanilang mga anak. Ang unang ginang ng bansa na si Hillary Clinton, na bumatay sa pagtataya ng Children's Defense Fund, ay iniulat na 135 libong bata ang nagdadala ng baril at iba pang sandata sa paaralan bawat araw (Talumpati sa Nashua, New Hampshire, 22 Pebrero 1996). Ang pag-aari ng baril ay ikinatwiran para sa pagtatanggol ng sarili, pangangaso, pang-aliwan, at paglaban sa tiranikong gobyerno alinsunod sa likás na karapatang itinakda ng Ikalawang Enmiyenda noong 1791 sa Konstitusyon ng Estados Unidos: "Hindi dapat sagkaan ang pagtatatag ng maayos na milisya, na kailangan para sa seguridad ng malayang Estado, at ang karapatan ng mga tao na magtago at magtaglay ng armas."

Sumasalungat sa mga panganib ng domestikong kabagsikan ang mga armadong pulis ng Amerikanong estado. Kabilang dito ang mga ahenteng federal ng tagapagpatupad ng batas at ang mga lokal at estadong pulisya (641,208 opisyaes noong 1999; 250 sa bawat 100,000 tao). Apatnapu't dalawa ang napatay noong 1999 (Federal Bureau of Investigation: 2000, 91). Madaragdagan pa ang nasabing mga pulis kapag kinailangan ng estado ang mga yunit ng Pambansang Kawal at ng Federal na Sandatahang Lakas ng Estados Unidos. Ang mga kawal pambilangguan ay nagbabantay sa mahigit 1.8 milyong bilango na pinarusahan sa sari-saring krimen, kabilang na rito ang 3,527 naghihintay bitayin noong 1999 (Bureau of Justice: 2000b; 2000a). Ipinatutupad ang parusang kamatayan para sa mga krimeng federal at sa tatlung walo ng limampung estado. Umabot sa 598 ang kabuuang pagbitay noong 1977-1999. Sa pagwawakas ng siglo beynte, may mainit na I panawagang palawakin pa o muling ipatupad, ang parusang kamatayan, magpakalat ng maraming pulis sa mga kalye, pahabain ang parusa ng pagbilanggo, at magtayo ng maraming bilangguan, sanhi ng takot sa paglobo ng krimen at hindi masubaybayang krimen.

Ang karahasan sa Amerika ay natututuhan sa lipunan at pinasusulak ng kultura. Pormal man o di-pormal, legal man o di-legal, tinuturuan ang mga tao kung paano pumatay. Mahigit 24 milyong beteranong militar ang nagtapos ng propesyonal na pagsasanay sa kabagsikan (24.8 milyong noong 1999). Isa sa apat na may-edad na lalaki ang beterano. Maraming junyor hay-iskul, hay-iskul, kolehiyo, at unibersidad ang naglalaan ng mga panimulang pagsasanay na militar. Ang mga negosyo ay nagtuturo kung paano pumatay para ipagtanggol ang sarili. Nagsasanay ang mga pribadong milisa para sa pakikipaglaban; nakikipag-ugnayan ang mga pangkat ng maton para pumatay; ang mga bilangguan ay nagsisilbing kolehiyo ng paglupig. Ang mga magasin para sa mga mersenaryo ay nagtuturo ng mga paraan kung paano makipaglaban, magbenta ng armas, at magpaanunsiyo ng mga bayarang mamamatay-tao. Ang mga laro sa kompiyuter at video ay hinahatak ang mga manlalaro na isadula ang mga pagpatay mulang pakikipagbakkakan sa kalye hanggang pakikipagtunggali sa lupa, dagat at kalawakan, habang taglay ang napakaraming mapagpipiliang armas. Ang mga negosyong ukol sa "makatotohanang realidad" ay nagbebenta ng mga "nakapagpapasulak ng adrenaline," at pumatay-o-mapatay na pang-aliwang karanasan. Nauso rin sa mga kampus ng kolehiyo ang paglalaro ng "asesinato" ng kapuwa estudyante. Ang makatotohanan at mapanggagad na pagpatay ay tila likás na karugtong ng larong pambata na may laruang armas.

Ang nasagap na pagkatuto sa kabagsikan at pagkamanhid sa halaga ng buhay ng tao ay inihahain ng pangmadlang kabatiran ng komunikasyon. Ang mga guro ang mga tagalikha ng mga kartun, pelikula, programa sa telebisyon at radyo, awit, aklat, magasin, at anunsiyong komersiyal. Mulang pagkabata hanggang pagkatigulang, laksa-laksang hulagwáy ang naitatatak sa isip, at nagpapamalas ng mga dramatikong paraan kung paano dinudurog ng mga bida at kontrabida ang mga tao, ari-arian, hayop, at kalikasan. Dumarami ang mga hulagwáy ng pagpaslang at kahayupan na inilalahok nang mabilis at kasalit ng mga imahen ng mararahas na pelikula, na halos pailalim na pang-engganyo tungo sa kabagsikan.

Walang mga tao sa kasaysayan ang nagkaroon ng gayong napakaraming hulagwáy na nakatatak sa kanilang mga utak. Subók na ang paraang pangmilitar na sanayin ang mga komando at asesino na makaigpaw sa kanilang pagbabantulot na pumatay sa pamamagitan ng sapilitang pagpapanood sa kanila ng mga karumal-dumal na karahasan—gaya ng ulo na ginarote upang paluwain ang mga mata (Watson: 1978, 248-251)— na tila ba ang buong bansa ay pinamamanhid mula sa matimyas na paggalang sa buhay tungo sa walang damdaming pagtanggap sa pagpatay. Iniulat ng mga hukom na ang mga kabataang mamamatay-tao ay mabigat na ebidensiya ng walang paggalang sa buhay. Ngunit gaano man kasama ang lipunang sibil, nakatutulong pa rin para sa estado ang marahas na sosyalisyong pangmidya upang makamit nito ang pangangailangan sa mga propesyonal, makabayang mamamatay-tao. Ipinamamalas ito ng anunsiyong nagkakahalaga ng milyong dolyar para makapangalap ng tao, at isinahimpapawid sa larong futbol ng Super Bowl. Milyon-milyong tao ang napakapanood ng de-espadang paladin mula sa pang-video na bakbakang laro na naghunos sa modernong de-espadang pagsaludo ng Marino ng Estados Unidos.

Sumasalamin at nagpapatngkad ng kabagsikan ang wika, habang nag-aambag ng diwa ng pagkalikás at di-maiiwasan. Ang ekonomiyang Amerikano ay batay sa malayang kalakalan ng kapitalismo. Sinasambit ng mga Amerikano ang "making a killing on the stock market" [pagtabo sa merkado ng sapi]. May kasabihan sa Wall Street na, "You buy when there's blood in the streets" [Bumili ka ng sapi kapag mainit ang merkado]. At nakikipagtagisan ang mga negosyo sa "price wars" [pababaan ng presyo]. Nakabatay ang politikang Amerikano sa malaya, demokratikong halalan. Ang mga tagapagkampaña ay tinatawag na "troops" [tropa] o "foot soldiers" [kawal]. Ang mga panukalang batas ay "pinapatay" [pinawawalang-saysay] sa batasan. At ang bansa ay "naghahasik ng digmaan" laban sa kahirapan, krimen, droga, at iba pang problema. Pambansang isports ng Amerika ang beysbol. Kapag nayamot, ang mga galit na tagahanga ay nakagawiang sumigaw na, "Kill the umpire!" [Patayin ang reperi!]. Ang mga komentarista ay tinatawag ang mga tigasing koponan sa futbol na "killers" [mamamatay-tao]. Ang mga manlalaro ay tinatawag

"weapons" [armas]. Tinaguriang "long bombs" [pangmalayuang bomba] ang humahaginit na pasa. At ang mga natalong koponan ay tinatawag na walang "killer instinct" [pamatáy na bigwas]. Ipinagmamalaki ang kalayaan sa relihiyon, habang sinasamba ang Prinsipe ng Kapayapaan, ang mga Amerikano ay umaawit ng "Onward, Christian Soldiers" [Sulong, Mga Kawal Kristiyano!] at nagbubulay sa diwa ng mga Kristiyanong Krusada at Repormasyong ang koro ay umakyat sa "hagdan ni Jacob" bilang mga kawal ng Krus." Habang lumilipas ang panahon, ang mga libreng oras ay tinataguriang "killing time" [paglustay o pagpatay sa oras].

Bagaman nagiging maláy sa masamang epekto ng wikang mapang-aglahi at makalalaki, ang mga Amerikano ay patuloy na nagsasalita sa wika ng kabagsikan nang walang pakundangan. Ang lingguwistikong "armory" [imbakan] ng Amerikanong Ingles ay nagtataglay ng mga salitang nagpapahiwatig ng mga sandata na batid ng kasaysayan, ng mga paraan kung paano gamitin iyon, at ang mga bunga nito. Ang pagtataksil ay "a stab in the back" [pagsakyod sa likod]; ang mga badyet ay "axed" [pinalakol; tinanggal]; ang pagtatangka ay "take a shot at it" [sumubok tumira]; ang mga diwain ay "torpedoed" [tinorpedo; winasak]; ang "oposisyon" ay tinaguriang "flak" [sandatang panlaban sa sasakyang panghimpapawid]; at ang mga bunga ng pagkilos ay tinawag na "fall-out" [radyoaktibong partikulo na mula sa bombang nuklear]. Ang mga abogado ay tinatawag na "hired guns" [asesino]. At ang magandang bituin sa pelikula ay tinaguriang "blonde bombshell" [bomba; nakagugulantang].

Samantala, ang mga bulaklak ng dila ay ikinukubli ang tunay na pagpatay. "Little Boy" ang kauna-unahang bomba atomika na inihulog ng eroplanong B-29 sa Hiroshima. Ang taguri sa eroplano ay "Enola Gay" na hango sa pangalan ng ina ng piloto. Ang bombang plutonium na "Fat Man" ay ibinagsak ng "Bock's car" sa Nagasaki. Ang mga interkontinental na nuklear na misil na kayang lumipol ng mga populasyon sa kalungsuran ay tinawag na "Peacemakers" [Tagapamayapa]. Binaligtad ang wika ng ng digmaan na inilapat sa isports, ang mga pagsasanay-militar para sa paghahandang pumatay ay tinawag na "games" [mga laro]. Ang pagpatay sa mga sibilyan o sa ating tropa habang nakikidigma ay tinatawag na

"collateral damage" [pinsalang di-sinasadya]. Gaya ng ipinahayag ni dating Pangulong Ronald Reagan, "Ang Amerika ang pinakamalayong maging mapandigma, ang pinakamapayapang bansa sa modernong kasaysayan" [PBS: 1993].

Pana-panahong sumasanib ang mga elemento ng kabagsikan sa Amerika sa kalipunan ng karahasang mula sa hanay ng mga mamamayan at ng mga ahente ng estado. Noong 1992, limampu't dalawa ang napatay, 2,000 ang nasugatan, at 8,000 ang inaresto sa timog-gitnang Los Angeles dahil sa pamamaril, pagnanakaw, at panununog bilang ganti sa pagpapawalang-sala ng hukuman sa kahayupang ginawa ng mga pulis laban sa mamamayang itim. Sa loob ng dalawang buwan, 70,000 baril ang naipagbili sa mga nahintatakutang mga mamamayan sa kanugnog na pook. Ang pagpatay ay kahawig ng pagpatay na naganap sa Watts (34 noong 1965), Newark (26 noong 1967), at Detroit (46 noong 1967), bukod pa ang mga pagkawala ng buhay sa mga pag-aaklas ng alipin noong siglo disiyeto at disinuwebe. Upang mapanatili ang kaayusan sa Detroit noong 1967, kinakailangang magpakalat ng 4,700 paratropa, 1,600 Pambansang Kawal, at 360 tropa ng Estadong Michigan (Locke: 1969).

Ang mga bunga ng pagsasanib ng estadong Hobbesian-Weberian sa pamanang Ikalawang Enmiyendang Lockean ay itinatampok sa pagpatay sa Waco, Texas noong 1993 at sa Lungsod Oklahoma noong 1995. Sa Waco, ang mga armadong ahente ng estado ay sinikap ipatupad ang batas laban sa armadong sektang relihiyoso. Apat na federal na opisyaes ang napatay, isang dosena ang nasugatan, at walumpu't siyam na kasapi ng sekta, kasama na ang mga babae at bata, ay nalipol sa malaking sunog. Sa ikalawang anibersaryo ng trahedya, isang palaban sa estado ang nagpasabog ng trak na puno ng bomba upang wasakin ang gusali ng opisinang federal sa Lungsod Oklahoma, na pumatay sa 168 tao, kasama na ang mga babae at bata. Ganti umano ang nasabing karahasan sa ginawa ng mga awtoridad.

Ang paghahanap ng sapat na ebidensiya nang lampas sa hangganan ng Amerika ay magpapatunay na imposibleng maganap ang walang-pagpatay na lipunan. Ang siglo beynte, ang pinakamadugong panahon ng

sangkatauhan, ay nagpapakita ng nakasisindak na kakayahan ng tao na pumuksa nang malawakan. Ang saliksik ni Rudolph J. Rummel ay naglulugar sa pagpatay sa punto de bistang pakasaysayan at pandaigdigang. Ibinukod ni Rummel ang "demosidyo" [pagpatay ng estado sa mga mamayan nito sa pamamagitan ng henosidyo, pagbitay, malawakang pagpuksa, at nilikhang taggutom], at ang mga namatay sa "digmaan" [pandaigdigang, lokal, sibil, rebolusyonaryo, at gerilya]. Ayon sa kaniya, ang konserbatibong pagtataya sa lawak ng pagpatay na naganap sa naitalang kasaysayan ay mababatid sa Talahanayan 1:

Talahanayan 1

MGA NAMATAY SA DEMOSIDYO AT DIGMAAN HANGGANG 1987

	Bago sumapit ang 1900	1900-1987	Kabuuan
Demosidyo	133,147,000	169,198,000	302,345,000
Digmaan	40,457,000	34,021,000	74,478,000
Kabuuan	173,604,000	203,219,000	376,823,000

Sanggunian: Rummel: 1994, Talahanayan 1.6; 66-67.

Aabot marahil sa 400 milyong tao ang biktima ng pakasaysayang pagpatay na pampolitika, bukod pa sa omisidyo. Iniugnay ni Rummel ang karamihan sa demosidyo sa mga rehimeng komunista, pangalawa sa karamihan sa totalitaryo at awtoritaryong rehimen, at pinakamababa ang mga demokratikong rehimen. Sariwa pa sa Amerikanong gunita ang Hitleristang holocaust, ang Stalinistang pagpupurga, ang Hapones na pananalakay, at ang Maoistang pagpatay.

Kinalkula ni William J. Eckhardt at ng mga sumunod sa kaniya na sa loob ng 1900-1995, umabot sa kabuuang 106.114 milyong tao ang napatay sanhi ng digmaan, kabilang na ang 62.194 milyong sibilyan at 43.62 milyong biktima ng militar (Sivard: 1996, 19). Noong

"mapayapang" panahon ng Kubling Digmaan sa loob ng 1945-1992, tinatayang umabot ng 22.057 milyong tao ang nalipol sa 149 digmaan, kabilang na ang 14.505 milyong sibilyan at 7.552 milyong mandirigma (Sivard: 1993, 20-1). Hindi bababa sa tatlung digmaan ang naganap noong 1996.

Pana-panahong ipinalalabas sa telebisyon ang mga imahen ng pagpatay sa buong mundo, na ang ilan ay nakaugat sa sinaunang tunggalian at makabagong karahasan na pinalubha ng kasalukuyang kasalatang matugunan ang mga pangangailangan. Ang isang nakatatat na krisis ay nasusundan ng isa pang krisis habang pansamantalang nakatuon ang pangmadlang midya sa isa, saka lilipat sa iba pa. Maraming anyo ang patayan, na nakaugat sa kahandaang pumaslang: digmaang internasyonal, digmaang sibil, rebolusyon, digmaang separatista, karahasang terorista, panteritoryong away, kudeta, henosidyo, etniko-relihiyoso-pantribung pagpatay, asesinato, banyagang panghihimasok, at pagputol ng katawan at paggutom sa kaaway. Minsan, ang banyagang labanan ay nauwi sa pagpatay sa mga Amerikano sa Estados Unidos, tulad ng pagpapasabog sa World Trade Center sa New York—na nag-iwan ng anim na patay at sanlibong tao na sugatan—at gawa ng mga kalaban ng Estados Unidos na sumusuporta sa Israel. O kaya'y ang magkakasunod na pambobombang gumamit ng trak sa mga embahadang Amerikano doon sa Nairobi at Dar Es Salaam noong 1998, at pumatay sa labindalawang Amerikano at 300 Aprikano, samantalang tinatayang 5,000 ang sugatan.

Sa pagtunghay sa siglo beynte, nasasambit tuloy ng mga Amerikanong pinunong politiko, nang may hibas ng winika ni Hobbes: "Kagubatan ang naririyang!" at idinurugtong ang kawikaan ng naglahong Imperyong Romano: "Kung ibig mo ng kapayapaan, maghanda sa digmaan" (*si vis pacem pare bellum*).

Sa gayong konteksto ng pangunahing paniniwala, pinagmulang pilosopiya, makabayang pakikisalamuha, pagpapatindi na likha ng midya, pangkulturang pagkondisyon, at pandaigdigang patayan, hindi kataka-taka

na ang karamihan sa mga Amerikanong siyentipikong pampolitika at ang kanilang mga estudyante ay mariing tinututulan ang posibilidad ng isang walang-pagpatay na lipunan.

Kapag itinanong [ang posibilidad ng walang-pagpatay na lipunan] sa pagbubukas ng klase ng gradwadong seminar, lumilitaw ang mga pangangatwiran hinggil sa karaniwang pagsalungat ng kalikasan ng tao, ang kakulangang ekonomiko, at ang pangangailangang magtanggol laban sa seksuwal at iba pang pandarahas. Bagaman ang mga tugon ay nakapadron sa kultura, halos walang katapusan ang paiba-iba't pinahabang sagot. Tuwing ipupukol ang tanong, maaasahang may bagong lilitaw [na sagot]. Ang mga tao ay mapaghanap ng kapangyarihan, sakim, seloso, marahas, at siraulo. Ang pumatay upang ipagtanggol ang sarili ay biyolohikong udyok at likas na karapatang pantao. Ang mga tao ay sakim sa pag-aari at mahilig makipagtagisan. At ang panlipunang pagkakatangi at nagbabanggaang interes ay sanhi upang magpatuloy ang pagpatay. Higit pa sa pagpatay ang iba pang bagay — pag-abusong sikolohiko at pagkakaiit na ekonomiko. Ang walang-pagpatay na lipunan ay magiging totalitaryo, at maglalaho ang kalayaan; at sasalakayin at sasakupin iyon ng mga banyagang mapanlupig. Ang walang-pagpatay bilang prinsipyong pampolitika ay immoral; at ang pagpatay upang sagipin ang mga biktima ay laging magiging makatarungan. Nagdudulot ng kabutihan ang pagpatay sa mga kriminal bilang parusa at pamigil. Ang mga sandata ay hindi maaaring pawalang-saysay; iiral palagi ang mababalasik na teknolohiya. Walang halimbawa ng walang-pagpatay na lipunan ang makikita sa kasaysayan; at mahirap maganap ang gayong diwain.

Hindi naman nagpapahiwatig ito ng pagsang-ayon ng lahat sa silid-aralan. Naniniwala ang ilang estudyante na may kakayahan ang mga tao na maging malikhain at mapagmahal at magiging makatotohanan ang walang-pagpatay na lipunan sa pamamagitan ng edukasyon. Inisip naman ng iba na makakamit ang walang-pagpatay na kalagayan sa maliliit na lipunan, ngunit hindi sa malaki at pandaigdigang lipunan. Hindi rin ito nagpapahiwatig na higit na marahas ang Amerikanong pananaw kaysa sa pananaw na taglay ng ibang propesor at estudyante ng agham pampolitika

sa ibayong dagat. Upang mabatid ang sagot ay nangangailangan ng sistematikong mapaghambing na saliksik. Ngunit nangingibabaw marahil ang pesimismo sa buong pandaigdigang agham pampolitikang propesyon sa kasalukuyan.

Kapag ipinukol ang tanong na "Posible bang maganap ang walang-pagpatay na lipunan?" sa iba pang kulturang pampolitika, may ilang kagulat-gulat na sagot ang lumilitaw.

Hindi ko napagtuonan ang nasabing tanong dati. . . .

Gayon ang tugon ng isang kasama kong Suweko sa isang pulong ng mga Suwekong futurista sa Stockholm noong 1980 upang talakayin ang diwa ng walang-dahas na agham pampolitika: "Hindi ko naisip ang tanong na iyan. Kailangan kong pag-isipan pa iyan." Ang nakapagtataka'y walang awtomatikong pagtangi o awtomatikong pagsang-ayon. Isinaalang-alang ang tanong na kailangan pa ang ibayong pagbubulay hinggil dito. Noong 1997, sa internasyonal na pulong ng mga siyentipikong sistema, isang Lawreadong Nobel sa kemistri ang tumugon, "Hindi ko alam." Ito ang kaniyang karaniwang sagot sa mga tanong na walang sapat na batayan ang pagtugon. Sinabi niya sa mga kasapi ng kumperensiya na seryosong isaalang-alang ang tanong, yamang umuusad ang agham at sibilisasyon sa pag-usisa ng mga bagay na halos imposible.

Maaaring maganap iyon, ngunit. . . .

Sa Ikalabing-isang Pandaigdigang Kongreso ng International Political Science Association na ginanap sa Moscow noong 1979, dalawang Rusong iskolar ang tumugon sa papel hinggil sa "Walang-dahas na Agham Pampolitika" nang may kalipikadong pagsang-ayon upang seryosong pag-ukulan ng pansin ang tanong. Kapuwa sumasang-ayon ang dalawang iskolar na ang layunin ng politika at agham pampolitika ay ang pagkamit ng walang-dahas na lipunan. "Ngunit," tanong ng isa, "ano ang ekonomikong batayan ng walang-dahas na politika at ng walang-dahas na agham pampolitika?" Nagtanong ang isa pang Ruso: "Ngunit paano tayo makaaangkop sa mga trahedyang gaya sa Chile (na pinabagsak ng kudeta

demokratikong inihalal na sosyalistang pamahalaan), Nicaragu (na may mararahas na pagsupil at himagsikan), at Kampuchea (na mahigit isang milyong tao ang pinatay sa rebolusyonaryong paglipol sa uring mula sa kalungsuran)?"

Anong uri ng ekonomiya ang hindi nakasalalay sa pagpatay nagtataguyod ng pagpatay, gaya sa kontemporaneong uri ng "kapitalismo" at "komunismo"? Paanong ang walang-pagpatay na politika ay makaiiwas, makapipigil, at makatatanggal ng mabalasik na epekto ng mapamuksang karahasan? Sa gayong palagay na walang dahas na posibilidad, ipinupukol ang mga tanong na nangangailangan ng seryosong siyentipikong pagsisiyasat.

Alam namin na ang mga tao ay hindi likás na marahas, ngunit. . .

Nang ipukol ang tanong hinggil sa walang dahas na agham pampolitika sa pangkat ng mga Arabeng siyentipikong pampolitika at iskolar sa pamamahalang pangmadla sa Unibersidad ng Jordan sa Amman noong 1981, isang propesor ang naghayag ng kuro-kuro ng nakararami sa kanila: "Alam namin na ang mga tao ay hindi likas na marahas. Ngunit," dagdag niya, "kailangan naming lumaban upang ipagtanggol ang sarili." Kung ang pangunahing argumento—na hindi makatatakas ang tao sa pagiging likas na marahas—ay inusisa, magbubukas ito ng posibilidad ng pagtuklas ng mga kondisyong sa bisa niyon ay walan sinuman ang papatay.

Hindi iyon imposible, ngunit. . .

Sa ikasampung anibersaryong seminar noong 1995 sa Kawanihan ng Agham Kapayapaan, Unibersidad ng Hiroshima, na ang karamihan sa mga kalahok na Hapones ay hinati sa panig na sumasang-ayon at sa di-sumasang-ayon, isang propesor ng edukasyon ang nagwika: "Hindi iyon imposible, ngunit posible iyon na maging posible." Samantalang kinikilala na ang walang-pagpatay na lipunan ay hindi agad makakamit, ang posibilidad na maganap ito sa hinaharap ay hindi isinasantabi.

Itinanong ng nasabing propesor, "Anong uri ng edukasyon ang kinakailangan upang maganap ang walang dahas na lipunan?" Isang uri iyon ng tanong na nagbubukas ng malikhaing paglutas ng suliranin.

Ganap iyong posible. . .

Noong Disyembre 1987, isang Koreanong propesor ng pilosopiya—na pangulo ng Koreanong Samahan ng mga Siyentipikong Panlipunan, at pinunong pampolitika sa Pyongyang—ang nakagugulat na tumugon nang tahas. "Ganap iyong posible." Bakit? Una, ang mga tao ay hindi pinipilit na pumatay. Taglay nila ang "kamalayan," "katwiran," at "pagkamalikhain" [i.e., dunong] na makatutulong sa kanila upang iwaksi ang kabagsikan. Ikalawa, ang kakulangang ekonomiko ay hindi dapat gamitin upang pangatwiranan ang pagpatay—hindi alipin ng bagay ang mga tao. Ang kakulangan ay malulutas ng "pagkamalikhain," "produktibidad," at "higit sa lahat, pantay-pantay na pamamahagi." Ikatlo, ang gahasa ay hindi dapat gamiting batayan para iwaksi ang di-pagpatay. Maaaring mawala ang gahasa sa pamamagitan ng "edukasyon" at "paglalaan ng mga angkop na panlipunang kalagayan."

Noong Pebrero 2000, tinanong ang mga kalahok sa pulong ng tinatayang 200 pinuno ng pamayanan sa Manizales, Columbia: "Posible ba ang walang-pagpatay na lipunan?" Wala ni isa ang nagtaas ng kamay upang sumagot ng "Hindi!" Lahat ay nagtaas ng kamay upang sumagot ng "Oo."

Ang ganitong mga positibong tugon sa Korea at Columbia ay kagulat-gulat kung isasaalang-alang ang marahas na konteksto ng kanilang pagpapahayag. Ang marahas na tradisyong pampolitika ng Democratic People's Republic of Korea ay halos kaayon sa Estados Unidos ng Amerika: armadong rebolusyong kontra-kolonyal, digmaang sibil para makapagkaisa, at matuwid na pagtatanggol at pagsalakay laban sa mga kaaway sa loob at labas ng bansa. Samantalay ilang dekada na ring sinalanta ang Columbia ng halos di-masawatang kabagsikan ng militar, pulis, paramilitar, gerilya, at kriminal na mamamatay-tao.

Malalawak na panlipunang sagot

Kapag ang tanong hinggil sa posibilidad ng walang-pagpatay na lipunan ay ipinukol nang walang pangunang talakayan sa sari-saring pangkat, bansa, at kultura, lumilitaw ang iba-ibang panlipunang pagkiling na sumang-ayon o tumutol sa loob, at lahat, ng grupo. Malinaw ang pangangailangan sa sistematikong pandaigdigang pagsisiyasat.

Noong Mayo 1998 sa Vilnius, Lithuania—sa repasong seminar na "Bagong Agham Pampolitika" na binubuo ng mga siyentipikong pampolitika mula sa dating Unyong Sobyet at itinaguyod ng Open Society Institute—walo ang sumagot ng "Hindi" at isa ang "Oo." Noong Marso 1999, sa panimulang agham pampolitikang seminar para sa mga gradwadong estudyante ng Pambansang Unibersidad ng Seoul, labindalawa ang sumagot ng "Hindi," lima ang "Oo," at dalawa ang sumagot ng "Oo at Hindi." Noong Pebrero 1998 sa forum ng mga parlamentaryo sa Honolulu, Hawai'i, na inorganisa ng Foundation for Support of the United Nations na nakabase sa Japan, anim ang sumagot ng "Oo," lima ang "Hindi," at dalawa ang sumagot ng kapuwa "Oo at Hindi." Sa pangkat ng mga tagamasid na babae mulang Japan, labindalawa ang sumagot ng "Hindi," labing-isa ang "Oo," at isa ang "Oo at Hindi."

Noong Nobyembre 1998 sa Medellin, Columbia, sa pambansang kumperensiya ng mga guro hinggil sa "Kinabukasan ng Edukasyon," 275 ang tumugon ng "Oo" at dalawampu't lima ang "Hindi." Sa pangkat ng mga tagapagkawanggawang pampamilya [family social workers] ng Medellin, tatlumpu ang sumagot ng "Oo," samantalang labing-anim ang Hindi." Sa hanay ng mga kabataang maton na tinaguriang "Sicarios" (Maiikling Patalim), kabilang na ang mga bayarang mamamatay-tao, labing-anim ang sumagot ng "Hindi" at anim ang "Oo." Nang hingan sila ng mga dahilan sa gayong pagkukuro, sinabi ng isang mamamatay-tao: "Kailangan kong pumatay upang mapangalagaan ko ang dalawa kong anak na babae. Walang trabahong mapapasukan." Ang isang sumagot ng "Oo" ay nagpaliwanag: "Kapag ang puwang na nagbubukod sa mayaman at mahirap ay lumiit, hindi na namin kailangan pang pumatay."

Sa Edmonton, Canada, noong Oktubre 1997, sa hanay ng pangkat ng mga estudyante sa hay-iskul na tinipon sa seminar hinggil sa "Halagahan at ang Ikaadalawampu't isang Siglo" na itinaguyod ng Mahatma Gandhi Canadian Foundation for World Peace, apatnapu't walo ang sumagot ng "Hindi," at dalawampu't lima ang "Oo." Noong Abril 1999 sa Atlanta, Georgia, nang ganapin ang "Pambansang Kumperensiya sa Kawalang-dahas" na itinaguyod ng Martin Luther king, Jr. Center for Nonviolent Social Change, apatnapu ang sumagot ng "Oo", at tatlo ang "Hindi." Noong Pebrero 2000 sa Omsk, Russia, 121 ang sumagot ng "Hindi," tatlumpu't apat ang "Oo," at tatlo ang sumagot ng kapuwa "Oo at Hindi" sa hanay ng mga estudyante sa panitikan.

Posible ba ang walang-pagpatay na lipunan? Sa gitna ng pandaigdigang pagpatay at banta ng pagpatay sa pagwawakas ng marahas na siglo beynte, may sapat na batayan ang mga siyentipikong pampolitika at ang kanilang mga estudyante na isiping—mahirap mangyari iyon. Ngunit may mga pahiwatig ng pagnanais na pag-ukulan ng pansin ang tanong; kayang sagutin iyon, at marahil maaaring maganap. Sa kabila ng kagila-gilalas na banta sa buhay ng tao, may mga kasalungat na pandaigdigang bukal ng diwa, agham, institusyon, at karanasan na makapagpapalakas ng kumpiyansang sa wakas—Lubos na posibleng mangyari ang walang-dahas ng lipunan.

Ikalawang Kabanata

MGA KAKAYAHAN PARA SA WALANG-PAGPATAY NA LIPUNAN

Lubos nating mababatid na mawawakasan ng tao ang kaniyang panahon ng karahasan, kung matitiyak natin ang paghahanap ng mga alternatibo.

— David N. Daniels at Marshall F. Gilula
Kagawaran ng Sikyatriya, Unibersidad ng Stanford, 1970

Ano ang mga batayan para isiping posible ang walang-pagpatay na lipunan? Bakit nakahahatak isiping may kakayahan ang mga tao hinggil sa unibersal na paggalang sa búhay?

Walang-pagpatay na Kalikasan ng Tao

Bagaman maaari tayong magsimula sa batayang espiritwal, maisasaalang-alang muna ang katotohanang sekular. Hindi pumapatay ang karamihan sa mga tao. Sa lahat ng tao na nabubuhay ngayon, at sa lahat ng taong nabuhay, minorya lamang ang mga mamamatay-tao. Balikan ang mga estadistika ng omisidyo sa anumang lipunan.

Balikan din ang patayan sa digmaan. Ang mga pandaigdigang museong militar at etnograpike ay naghahain ng kakaunting ebidensiya na ang mga babae — na kalahati ng sangkatauhan — ang pangunahing pumapatay kapag may bakbakan. Ipagpalagay nang pumapatay ang mga babae, na lumaban ang ilan sa mga digmaan at himagsikan, na sa ilang lipunan ay kapuwa sangkot ang mga babae at bata sa ritwal ng pagpapahirap at pagpatay sa ginaping kaaway, at ang mga babae ay kinakalap para patayin ang ilang modernong hukbo. Ngunit ang karamihan sa mga babae ay hindi naging mandirigma o pumapatay na kawal. Dagdag pa rito ang minoryang papel na pakikihamok ng mga

lalaki. Tanging ang minorya lamang ng kabuuang bilang ng mga lalaki ang lumalaban sa mga digmaan. Sa nabanggit, minorya rin ng mga lalaki ang tandisang pumapatay. Sa mga pumapatay, karamihan ay nakadarama ng pagbabantulot pumatay, at pagkaraan ay taos na nagsisisi. Marahil ay dalawang porsiyento lamang ang kayang pumatay nang paulit-ulit nang walang pagsisisi. Gaya ng paliwanag ni Tenyente Koronel Dave Grossman hinggil sa malawakang repaso sa mga lalaking bantulot pumatay sa digmaan: "Ang digmaan ay kaligiran na makalulumpo sa pag-iisip ng 98 porsiyento ng lahat ng lumahok doon sa anumang takdang panahon. At ang dalawang porsiyento na hindi nabaliw sa digmaan ay mukhang baliw na—mga agresibong siraulo—bago pa sumuong sa larangan ng digmaan" (Grossman: 1995, 50). Kaya salungat sa nakagawiang paniniwala sa agham pampolitika na likas na mamamatay-tao ang mga tao, ang pangunahing tungkulin ng pagsasanay-militar ay "malagpasan ang karaniwang matinding pagsalungat sa pagpatay" (Grossman: 1995, 295).

Patunay din ang pamilya hinggil sa walang-pagpatay na kakayahan. Kung likas na mamamatay-tao ang mga tao, at kahit pa ang kalahati ng sangkatauhan ay sadyang omisida, hindi makaiiral sa sari-saring anyo ang pamilya. Papatayin ng mga ama ang mga ina; at papatayin ng ina ang mga ama. Papatayin din ng mga magulang ang mga anak; at ang mga anak ay papatayin ang mga magulang. Nagaganap ang mga ito, ngunit hindi naman bumubuo ng likas na batas ng kabagsikan na kumokontrol sa tadhana ng sangkatauhan. Kung nagkagayon, ang populasyon ng daigdig noon pang araw ay matagal nang naglaho. Ang kakatwa, sa kabila ng malubhang kalagayan ng kahirapan at pang-aabuso, ang mag-anak ay patuloy na nagsilang at nagtaguyod ng buhay sa walang kaparis na antas.

Ang walang-pagpatay na pandaigdigang palaisipan—para masubok ang talino at ebidensiya tungo sa magkakasunod na pagtatangkang makamit ang sagot—ay kalkulahan kung gaano karaming tao ang nabuhay, at kung ilan ang naging mamamatay-tao at hindi naging mamamatay-tao. Isang tantiya sa kabuuang bilang ng tao mulang 1 milyon B.K. hanggang 2000 P.K. ay 91.1 bilyong tao (kung pagsasamahin ang datos mula kay Keyfitz-1966, at kay Weeks: 1996, 37, na muling kinalkula ni Ramsey: 1999).

Kung palolobohin natin ang mga namatay sa digmaan at demosidyo sa kalahating bilyon, ipagpalagay nang ang bawat isa ay pinatay ng isang tao, at multiplika nang anim ayon sa ating nais upang masaklaw ang omisidyo, maipapalagay na may 3 bilyong mamamatay-tao simula noong 1,000 B.K. (Walang pigura mula noong 1 milyong B.K.). Ngunit kahit sa ganitong kababaw at pinalabis na pagtantiya sa bilang ng pagpatay, mahihinuhang ang 91 porsiyento ng kabuuang bilang ng tao ay hindi napatay. Kung ang antas ng omisidyo sa Estados Unidos ay 10 kada 100 libong tao, may 0.01 porsiyento lamang ng populasyon ang papatay kada taon. Kung ang mabibigat na pagsalakay ay 500 kada 100 libong tao, may 0.5 porsiyento lamang ang mairaragdag sa kabuuang bilang na .51 ng populasyon at maituturing na tunay o nagtangka bilang mamamatay-tao. Marahil, mababa pa sa dalawa o isang porsiyento ng lahat ng *homo sapiens* ang naging māmamasláng ng kapuwa tao. Ang porsiyento ng mga māmamátay-tao sa ilang tiyak na lipunan, ay nagbabago-bago nang malaki sa bawat kultura at panahon (Keely: 1996). Gayunman, ang kaligtasan at paglago ng sangkatauhan ay patunay sa pangangibabaw ng buhay laban sa kabagsikan na pawang likas na taglay ng tao.

Ugat na Espiritwal

Nakaugat sa espiritwal na tradisyon ng sangkatauhan ang matibay na paniniwalang makakamit ang lipunang walang pagpatay. Ipagpalagay nang ginamit ang mga relihiyon upang pangatwiranan ang mga karumal-dumal na pagpatay—mulang pagsasakripisyo ng tao at henosidyo hanggang pagpuksang atomika (Thompson: 1998). Ngunit ang pangunahing mensahe ng Diyos o Maykapal o Bathala—anuman ang paraan ng pagkaunawa rito—ay hindi "Sangkatauhan, makinig sa aking Salita! Humanap ng tao at patayin siya!" Sa halip, ang pangaral ay "Igalang ang buhay! Huwag pumatay ng kapuwa tao!"

Matatagpuan sa lahat ng paniniwalang espiritwal sa buong daigdig ang mga panuntunan ng walang-pagpatay. Kaya ipinalagay ni Weber na magkasalungat ang pagtatayang espiritwal at ang pangangailangang pampolitikang pumatay. Nagkakasundo ang Jainismo at Hinduismo sa

panutong "*abimsa paramo dbarma*" (ang kawalang-dahas ang sukdulang batas ng buhay). Ang unang panata ng Budismo ay "Umiwas kumitil ng buhay." Nagkakaisa ang Hudaismo, Kristiyanismo, at Islam sa sagradong kautusang, "Huwag kang pumatay" (Exodo, 20:13). Isa sa pinakamatatandang pangaral ng Hudyo ay "Sinumang magpanatili sa buhay ng tao ay tila sinagip na niya ang napakaraming tao. Sinumang magwasak ng buhay ng tao ay tila winasak na niya ang buong daigdig" (Eisendrath: 144). Ang ubod ng naturang pangaral, bagaman may kalipikasyon, ay ipinagpatuloy sa Islam: "Sinumang pumatay ng tao, maliban (bilang parusa) sa pagpatay o pagpapalaganap ng katiwalian sa lupain, ay maihalalintulad sa pagpatay sa buong sangkatauhan; at sinumang magligtas ng buhay ay nagligtas na ng buong sangkatauhan" (Ang Koran 5:32). Ang paniniwalang *Bahá'í*—na pinaglalangka ang mga pangaral ng Hudaismo, Kristiyanismo, at Islam—ay nananawagang "Matakot sa Diyos, at umiwas magpatigis ng dugo ng sinuman" (Bahá u'lláh: 1983, 277).

Pinaniniwalaan naman sa mga tradisyong umanista ang pagiging kanaisnais, at ang posibilidad, ng walang-pagpatay na lipunan. Sa Confucianismo, kapag namamayani ang moralidad sa mga pinuno, hindi na kinakailangan pa ang parusang kamatayan (Fung: 1952, 50). Sa Taoismo, kapag payak na namumuhay ang mga tao, at alinsunod sa kalikasan, "kahit na may mga sandata ng digmaan, walang sinuman ang susubok gumamit niyon" (Fung: 1952. 190). Sa modernong sosyalistang kaisipan, kapag ang mga manggagawa ay tumutol na itaguyod ang pagpatay sa bawat isa, magwawakas ang mga digmaan. Inihayag sa isang manipesto na kontra sa Unang Digmaang Pandaigdig:

Lahat ng maláy na kasapi ng Mga Manggagawang Pang-industriya ng Daigdig ay matapat na sumasalungat sa pagpatay ng tao, hindi dahil sa mga pangangatwirang relihiyoso, gaya sa Mapagyanig at Palakaibigang Samahan, kundi dahil naniniwala kami na magkakarpareho ang mga interes at kapakanan ng uring manggagawa. Bagaman mahigpit kaming tumututol sa Imperyalista't Kapitalistang Pamahalaan ng Aleman, sumasalungat kami sa pagpatay at pagbalda sa mga manggagawa ng anumang bansa (True: 1995, 49; para sa matapang na halimbawa, tingnan ang Baxter).

Tinututulan sa lahat ng lipunan ang pagpatay ng tao. Ang umanistang paggalang ay kaayon ng relihiyosong paggalang sa buhay.

Ano ang halaga ng pag-iral ng walang-pagpatay na etika sa pandaigdigang espiritwal at umanistang tradisyon upang maganap ang walang-pagpatay na lipunan? Sa isang panig, ibinubunyag nito ang banal na layong maghasik ng malalim na paggalang sa buhay sa kamalayan ng sangkatauhan. Sa kabilang panig, ipinakikita nito ang kakayahan ng tao na tumanggap, tumugon, o lumikha ng gayong prinsipyo. Kung likas na mamamátay-tao ang ang tao, walang pagtanggap ni pagsasalin ni paglikha ng gayong prinsipyo ang magaganap. Kahit inimbento ng iilang maykaya ang walang-pagpatay na etikang espiritwal upang pigilin ang rebolusyon, o kaya'y inisip ng mga api upang pahinain ang mga mapaniil, o nilikha ng mga mamamatay-tao upang makaligtas sa parusa, ipinahihiwatig pa rin nito na may kakayahan ang mga tao na positibong tumugon sa nasabing etika.

Lumitaw ang diwa ng walang-pagpatay bago, habang nagaganap, at makalipas ang kahindik-hindik na patayan sa kasaysayan. Ang pagpapahayag nito ay hindi luhong ibinibigay ng mga mamamatay-tao. Nakaligtas ang diwa ng walang-pagpatay sa makabagong panahon; at patuloy na nagpapasiklab ng paglaya mula sa kabagsikan noong panahon makaraan ang mga Kristiyanong krusada, makaraan ang pananakop na Islam, makaraan ang Judaismong Holocaust, makaraan ang militaristang Budismo, at makaraan ang kolonyal na tradisyon ng mga katutubo. Sa madugong na siglo beynte, matatagpuan iyon sa matatapang na ambag sa walang-dahas na pandaigdigang pagbabago ng mga Kristiyanong sina Tolstoy at Martin Luther King, Jr., ng Hindung si Gandhi, ng Muslim na si Abdul Ghaffar Khan, ng Hudyong si Joseph Abileah, ng Budistang si Dalai Lama, ng Berde na si Petra K. Kelly, at ng laksang iba pa, na ipinagbubunyi o hindi kilala.

Ang pag-iral ng diwa ng walang-pagpatay sa bawat pananampalataya at halimbawang may prinsipyong pagtataya ay nagdudulot ng pagkakataon upang mamulat at maniwala ang daan-daang milyong di-naniniwala. Ang

banggaan sa panig ng walang-pagpatay na pangangailangan at ng pagkilala sa responsabilidad ng pagpatay at sa masamang bunga nito ay nag-uudyok ng walang-pagpatay na personal at panlipunang pagbabago. Bagaman ang mga ugat ng walang-pagpatay ay matatagpuan sa bawat tradisyon, ang espiritwal na ugat ng sangkatauhan ay tila mga ugat na bumubuhay sa punong baliti. Ang inspirasyon at pagkain ay makukuha sa buong sistema ng ugat, at sa anumang bahagi niyon. Dahil ang lahat ay sumisipsip ng kapangyarihan ng buhay. Ang realidad ng paggalang sa buhay mula sa mga paniniwalang relihiyoso at umanista ay nagbibigay ng matibay na batayang espiritwal para manalig na maaaring maganap ang walang-pagpatay na pandaigdigang lipunan.

Mga Ugat na Agham

"Hindi natin makakamit ang kawalang-dahas sa pamamagitan ng relihiyon lamang." Ito ang payo ng isa sa mga pangunahing punong relihiyoso ng India na si Acharya Mahapragya, ang malikhaing tagapagmana ng sinaunang tradisyong Jain na *abimsa* [kawalang-dahas]. Sa kaisipang Jain, "Ang Jain ang puso ng lahat ng yugto ng buhay, ang ubod ng lahat ng sagradong teksto, at ang kabuuan . . . at laman . . . ng lahat ng panata at birtud" Qain at Varni: 1993, 139). Para kay Acharya Mahapragya, ang tanging paraan upang maunawaan ang lipunang walang-dahas ay bigyan ng kapangyarihan ang mga tao na tuklasin ang kawalang-dahas sa loob ng kanilang sarili at ipahayag yaon sa lipunan sa pamamagitan ng paglalapat ng modernong newrosiyensiya at katotohanang espiritwal. Sa kaniyang pagsusuri, ang karahasan ay sanhi ng mga damdaming nalilikha ng mga *endocrine gland* na nakaaapekto sa simpatetiko at parasimpatetikong sistema nerbiyoso, at may kaugnayan sa ating kinakain. Batay sa siyentipikong kaalaman sa ating sistemang newrolohiko, magagamit natin nang sadya ang enerhiya ng ating utak sa pamamagitan ng payak ng pagmumuni upang malinang ang kawalang-dahas sa kalooban at nang maitaya ang sarili sa kawalang-dahas na panlipunang buhay (Mahaprajna [sic]: 1987 at 1994; Zaveri at Kumar: 1992).

Ano ang mga siyentipikong batayan upang maniwala sa mga kakayahang walang-pagpatay ng tao? Kapag sinabing agham, nangangahulugan ito ng malawak na anyo ng karunungan nakamit sa pamamagitan ng pag-usisa at eksperimentasyon—mga patotoo, teorya, at metodo sa pagtiyak ng katunayan at kahusayan. Ang simula ng siyentipikong rebolusyon ay kapag ang ilang pilosopo ay nagsimulang usisain ang mga tinatanggap na kaisipan.

Ito ang ginawa para sa kawalang-dahas ni A. Richard Konrad (1974) na inusisa ang mga kumbensiyonal na palagay na ang kahandaang pumatay ang tanging epektibong paraan upang makaagapay sa karahasan mulang gahasa hanggang holocaust. Isinaad ni Konrad na ang tesis ng isang marahas na alternatibong sagot ay nakabatay sa tatlong palagay: una, na ang lahat ng kawalang-dahas na alternatibo ay natukoy na; ikalawa, na nasubok na iyong lahat; at ikatlo, ang lahat ng nasabing alternatibo ay nabigo. Ngunit mahirap ipagtanggol ang lahat ng nabanggit na kuro-kuro. Ang mga kawalang-dahas na alternatibong paglutas sa problema ay ipotetikong walang hanggahan. Ang praktikal na kakulangan sa oras, yaman, at iba pang salik ay humahadlang upang masubok kahit ang mga bagay na natukoy. Samakatwid, hindi tayo makatitiyak na ang isang marahas na alternatibo ang tanging paraan para magtagumpay. Kaya ikinatwiran ni Konrad ang pangangailangang lumihis mula sa pilosopikong kalagayan upang matanggap ang karahasan, imbes na yaong naghahanap at sumusubok ng mga di-marahas na alternatibo. Ang gayong pagdulog ay humahatak tungo sa siyentipikong pagtuklas na umuusisa sa di-maiiwasang kabagsikan ng tao (Tingnan din ang Yoder: 1993).

Inuusisa rin ang palagay na ang mga tao ay di-makaiiwas na maging mámamátay-tao dahil sa kanilang hayop na kalikasan. Ipinamalas ni Loh Tseng Tsai (1963) ng Unibersidad ng Tulane na ang pusang pumapatay ng daga at ang daga sa imburnal ay matuturuang kumain nang payapa sa parehong pagkain. Ang metodo ay pinaghalong pagkondisyon ng tagasubok at pagkatutong panlipunan. Noong umpisa, pinagbukod ng hanggahang salamin ang dalawang hayop. Kailangang sabay nilang diinang ang magkaagapay na panikwas upang lumabas ang mumunting piraso ng

pagkain sa isang kainan. Matapos ang ilang daang sesyon ng pagsasanay, tinanggal ang hanggahan at ni walang naganap na away o patayan.

Pagwawakas ni Tsai:

Ipinamalas namin sa unang pagkakataon sa kasaysayan ng agham ang mahalagang eksperimento sa mga pusa at daga—na sinasabing likas na magkaaway—na káya at maaaring magtulungan ang dalawang uri. Ang gayong tuklas ay pinawawalang bisa ang dogma sa sikolohiya na sa kalikasan ng hayop, may isang di-mapapawing gawi ng pagkapalaaway na nagiging sanhi upang di-maiwasan ang paglalaban o digmaan.

Sa pagkatanto na "marami ang nag-iisip na ang aming saliksik ay naglatag ng pundasyon ng batayang biyolohiko para sa teorikong posibilidad ng kapayapaang pandaigdig," nanawagan si Tsai para sa batay-sa-aghams na pilosopiya ng "kaligtasan sa pamamagitan ng pagtutulungan" imbes na ipagpatuloy ang inakalang di-matatakasang kabagsikan sa pakikipagtagisan. Sa isang naiibang larang, pinagtambis ni Antonino Drago—na pisiko at istoryador ng agham—ang mga implikasyon ng mga mekanikang Carnotian laban sa Newtonian sa paglutas ng tunggalian. Nagwakas siya sa isang batay sa agham na mungkahi na pabor sa mapag-igpaw na pagtutulungan (Drago: 1994). Iminungkahi rin ni Jerome D. Frank ang kooperasyon tungo sa parehong makabubuting layong higtan ang nakamamatay na tunggalian (Frank: 1960, 261-2; 1993: 204-5).

Ang hámon sa kuro-kuro na ang kabagsikan ng tao ay nakaugat nang malalim sa ating ebolusyonaryong pagsilang bilang sarí [species] ng "mabalasik na unggoy" ay mula sa bagong pag-aaral na hetetiko at halos kahawig na sarí ng primado—ang di-pumapatay na bonobo ng Gitnang Aprika (Kano: 1990). Ang tribung Mangandu ng Congo, na nakikibahagi sa kagubatang tropiko ng bonobo, ay mahigpit na ipinagbabawal ang pagpatay sa sinumang bonobo alinsunod sa alamat na ang kanilang mga ninuno at ang mga bonobo ay namuhay nang magkasama bilang magkadugo (Kano: 1990, 62). Taliwas sa mga gorilya, unggoy, at iba pang tsonggo, ang mga bonobo ay hindi kinakitaan ng pagpatay sa kapuwa nila

(Wrangham at Peterson: 1990; Waal: 1997). Dagdag pa, ang mga bagong pag-aaral hinggil sa "pakikipagkasundo" at "pagtugong makatao" sa hanay ng mga uring primado na hindi pumapatay ay umuusisa din sa nakasanayang pagtatangi na ang kabagsikan lamang, at hindi ang kakanyahan ng walang-pagpatay, ang dapat umiral sa ebolusyon ng kalikasan (Waal: 1989; 1996). May mapayapa ring panig ang kalikasan ng hayop; at gaya sa ipinamalas na pag-aaral nina Kropotkin (1914), Sorokin (1954), at Alfie Kohn (1990), ay kayang maging matulongin, mapagbigay, at mabuti tulad ng kalikasan ng tao.

Sa mapaghambing na pag-aaral ng kabangisan sa mga hayop at tao, natuklasan ng etnologo-antropologong si Irenäus Eibl-Eibesfeldt (1979: 240-1) na may batayang biyolohiko para sa pangangailangang espirital na huwag pumatay. Nabatid niya na "sa maraming sari ng hayop, ang kabangisan sa loob ng isang sari ay isinasadula at hindi yaon nakapagdudulot ng pisikal na pinsala." Sa gayon, natuklasan din niya ang kahawig at higit na masalimuot na paraan ng tao sa pag-iwas na pumatay. "Sa gayong pagkakataon," pagwawakas niya, "ang kalakarang biyolohiko ay nagtatakda ng kautusan: "Huwag kayong pumatay." Ngunit pagsapit sa "pangkulturang pagtatakda ng malasari" (na itinuturing ang ibang tao na hindi ganap na tao, kaya dapat pangibabawan), ipinataw ng tao ang pangkulturang kalakarang pansala, na nagpapahintulot sa kaniyang "pumatay." Sa digmaan, "nagdudulot ito ng tunggalian ng mga kalakaran na namamalayan ng tao sa kaniyang budhi na pumupukaw sa kaniya kapag nadakip niya ang kaaway at hinarap ito bilang tao." Pinatunayan ito ng mga pangangailangan ng mandirigma matapos siyang makapatay, para madalisay siya at tanggapin ng lipunan.

Pinagtibay ng mga tuklas ni Grossman ang tesis ni Eibl-Eibesfeldt na "sa buong kasaysayan, ang mayorya ng tao sa larang ng digmaan ay hindi tatangkaing pumatay ng kaaway, kahit na para iligtas pa ang sariling buhay o ang buhay ng kanilang mga kaibigan" (Grossman: 1995, 4). Nabatid ni Grossman na ang nasiraan ng bait na sundalo na tuwirang nakapatay ay marami kaysa sa mga sundalong hindi pumatay. Ang sundalo-sikologo at etnologo-antropologo ay nagkaiba lamang sa implikasyong

pampatakaran ng kanilang mga tuklas. Para kay Grossman, ang tungkulin ay maglaan ng propesyonal na pagsasanay upang maigpawan ang pagsalungat sa pagpatay. Para naman kay Eibl-Eibesfeldt, ang problema ay kung paano ilalapat ang kultura sa walang-pagpatay na biyolohiyang pantao.

Ang ugat ng unibersal na lunggati para sa kapayapaan ay nakabatay sa tunggalian ng kalakarang pangkultura at kalakarang pambiyolohiya, na nagiging sanhi upang paglapatin ng mga tao ang kanilang biyolohiko at pangkulturang pansala. Ang ating mga budhi ang tangi nating pag-asa, at batay dito, ang makatwiran at ginabayang ebolusyon ang maghahatid tungo sa kapayapaan. Ipinapalagay dito ang pagkilala sa katunayan na ang digmaan ay may papel na kailangang gampanan sa ibang paraan, nang walang pagdanak ng dugo (1979:241).

Ang agham-utak [brain science] ay sumusuhay din sa paniniwala ukol sa kakayahan ng walang-pagpatay ng tao. Tinagurian ni Bruce E. Morton (2000), isang newro-siyentipiko, ang kaniyang pagdulog na "newrorealismo." Itinampok niya ang "Dual Quadbrain Model of Behavioral Lethality" [Kambal na Modelong Apatang pilas na utak ng Kabagsikan ng Ugali] na naglalarawan ng mga batayang newrobiyolohiko ng kapuwa di-pagpatay at pagpatay. Ang apat na bahagi ng modelo ay "kumikilos sa dalawang paraan ng isang sistemang tetradiko [apatan]. Ang mga ito ay ang ubod na sistema ng utak (likás na ugali); ang sistemang *limbic* (damdamin); ang kanan at kaliwang panig na sistema (guniguni at pag-iisip); at ang sistemang *neocerebellar* (kutob). Inilugar ni Morton ang bukal ng mataas na espirital at panlipunang kamalayan sa sistema ng neocerebellar na kutob. Ang "Mataas na Bukal" ay "makatotohanang, malikhain, disiplina sa sarili, mapagbigay, matulungin, matatag, at walang-dahas." Pinagagaan nito ang pangmatagalang kaligtasan ng pangkat; at "mahigpit na nakasalalay sa penomenon ng utak na makakamit ng lahat [ng tao]." Ang paglitaw ng "Bukál" sa kamalayan ay puwedeng maganap sa tatlong paraan: sa trawma na sanhi ng pagkabingit sa kamatayan, ilang drogang nagpapasulak ng guniguni; at higit sa lahat, pagbubulay-bulay [meditasyon]. Sa pang-araw-araw na panlipunang buhay, ang "Bukal" ay kusang nagpapagaan ng paglitaw ng mga benepisyo ng *synergy* "tungo

walang-dahas na pamayanan." Nakahuhugot ito ng benepisyo sa, at nag-aambag tungo sa, pagkawala ng nakamamatay na banta sa kaligtasan ng tao.

Kaya ang newrorealistang agham-utak ay nagbibigay ng batayan para sa kusang walang-dahas na pagtataya at panlipunang pagbabago na lubos a kaayon ng walang-pagpatay na espiritwalidad at biyolohikong pagbabantulot na pumatay. Kaayon din ito ng kabatiran ng Hindung si Vivekananda, na nagsabing ang tungkulin ng mga dakilang relihiyosong guro ay hindi dalhin ang Diyos mula sa labas [papaloob ng sarili] ngunit tulungan ang kapuwa na ilantad ang mga likas na kabutihan mula sa kaniyang kalooban. Nagpapaalingawngaw din ito sa pagpapatotoo ng Kristiyanong si Tolstoy na "ang kaharian ng Diyos ay nasa iyo" (Tolstoy: 1974). Ihambing ang kabatiran ng mistikong Indian na si Kabir na namuhay noong siglo kinse:

Nasa pagitan ng mga mata ang Maestro,
 Ang mensahero ng Panginoon.
 Nakahimlay sa loob mo ang iyong Panginoon.
 Bakit dapat pang dumilat upang hanapin siya?
 (Sethi: 1984, 56-57)

Ngunit ipagpalagay nang nasira ang utak ng tao, ayon sa biyolohiya, at naging di-mapigilang mámamátay-tao ang ilan. Kahit pa udyok ng biyolohiya ang gayong kabagsikan at hindi likha ng pagkondisyon at kultura, ang karununganang siyentipiko ay nagbibigay ng pag-asang mapanumbalik ng mga kriminal ang kanilang patolohikong kapangyarihan upang makalaya sa dimasagkaang pagpatay. At magagawa iyon nang walang pagsira sa iba pang katangian ng tao. Sa paglago ng modernong newrosiyensiya, henetika, at iba pang biyosiyensiya, maaaring malutas ang sinasabing di-matatakasang kabagsikan ng "kalikasan ng tao," kahit pa kaugnay iyon ng di-karaniwang pinsalang biyolohiko.

Isang mapaglaway na halimbawa ay mula sa batayan at aplikadong saliksik ng mapagsulong na newrosikologong si James W. Prescott at ng

newrosikyatrang si Roberth G. Heath (Restak: 1979, 118-133). May teorya sila na ang udyok na pumatay sa isang tao ay kaugnay ng pagkasira ng elektrikong sirkuwito ("daanan ng kaluguran") na nagdurugtong sa bahagi ng utak at sa damdamin (sistemang limbic) at paggalaw ng katawan (cerebellum). May ipotesis din sila na ang pagtatampok o pagkasira ng sirkuwito ay may kaugnayan sa antas ng paikot na paggalaw ng katawan habang lumalaki ang bata. Sinubok nila ito sa pamamagitan ng mga unggoy na inipit ang mga ulo ng tornilyo de bangko; o kaya'y sa pagpapaikot ng upuan nila. Nabatid nila na ang mga pinipigil na unggoy ay higit na agresibo; samantalang ang mga unggoy na malayang kumilos ay palakaibigan. Itinuloy nila ang eksperimento sa mga bilanggong mámamátay-tao; at nagbáon ng maliit na *electrode* sa likod ng mga utak nito na maaaring kontrolin ng munting aparatong pamukaw (*cerebellar stimulator* o *cerebellar pacemaker*) na ibinaon sa mga balikat ng nasabi ring pasyente. Kapag nakadama ng pananamlay at pagnanasang pumaslang ang isang pasyente, maaari niyang paganahin ang mga daanan ng kaluguran upang pawiin ang masamang nadarama. Ang ilang tao na sinuring "siraulong kriminal" ay nakadama ng kagyat na pagraos matapos ang ilang taon ng pagkabilibid nang mag-isa o mahabang pagkakapigil. Ang iba'y nakaraan ng unti-unting pagkawala ng damdaming omisida at damdaming magpatiwakal. May ilang nabigo. Sa isang kaso, nalagot ang kawad ng cerebellar, kaya sinakyod ng gunting ng isang pasyente ang nars. Gayunman, ang tagumpay ng ganitong pamamaraan ay humahamon sa mga bagong teoriko at teknolohikong pagbabago para palayain ang sangkatauhan mula sa nakamamatay, biyolohikong pesimismo.

Ang iba pang batayan para sa walang-pagpatay na optimismo—na kasalungat ng agham pampolitikang pesimismo—ay matutunghayan sa mga konklusyon ng dalawampu't tatlong sikyatra ng Unibersidad ng Stanford. Bumuo ng lupon ang mga sikyatra upang pag-aralan ang "krisis ng karahasan" sa Estados Unidos makaraang paslangin sina Martin Luther King, Jr. at Senador Robert F. Kennedy (Daniels, Gilula, at Ochberg: 1970). Matapos repasuhin ang karahasan at pagkamabalasik na may kaugnayan sa biyolohiya, sikodinamika, kaligiran, poot, droga, away ng mga pangkat, pabatirang pangmadla [mass media], armas, sakit sa isip, at iba pang salik, nagwakas sina Daniels at Gilula sa pagsasabing:

"Maaaring sapat na batid na natin ngayon na kayang mawakasan ng tao ang kaniyang panahon ng karahasan kung matitiyak nating maghanap ng mga alternatibo." (Inilagay ang diin.)

Ang mga kasong pag-aaral ng omisidyo na inihain ng sikyatrang si George F. Solomon (1970) ay nakatulong upang maunawaan at maiwasan wari ang pagpatay, kung itatambis sa mahinang pagtukoy sa "kalikasan ng tao." Sa isang kaso, ang karanasan sa pakikipagkapuwa ng isang tila manhid, walang pinipiling mamamaril ng babae ay kabilang ang sumusunod: pagpapabaya ng amang sugarol; pang-aakit at kalandian ng kaniyang inang lasengga; pagkahilig sa baril; at pag-abuso sa droga upang malimot ang umuukilkil sa budhi hinggil sa naganap na pakikipagkarat niya sa ina. Sa isa pang kaso, ang pinagmulan ng salarin na pumatay sa bagong bana ng kaniyang dating esposa ay ang sumusunod: kahirapan, pagkapoot sa ama dahil sa pandarahas nito sa kaniyang ina; pagkakaroon ng kombulsiyon matapos paluin siya sa ulo ng ama; panghihiya ng ina; pambubugbog ng kaniyang mga kapatid na babae; pagiging unang sarhento sa Hukbong Marino; pagpapakasal sa isang puta na nakilala niya sa isang bahay-aliwan; pagiging ama ng dalawang anak mula sa nasabing babae; pananakit sa asawa, at paghiwa niya sa sariling pulso nang matuklasan ang pagtataksil sa kaniya ng babae habang nakadestino siya sa ibang bansa; pagbabanta ng kaniyang asawa na babarilin siya ng kalibre treynta y otso, at pagtataglay ng baril na ginamit niya upang patayin—hindi ang babae—bagkus ang bago nitong bana sa gitna ng tatlong panig na pag-aaway sa silid hinggil pagtustos sa bata at karapatang dumalaw.

Nagwakas si Solomon:

Bilang sikyatra, may matibay akong pagtataya sa diwaing kayang mabago ang asal ng tao. Ang ating kabiguan sa pag-iwas [sa sakit] at paggamot [nito] ay nakabatay sa kamangmangan, na madaling malulutas sa pamamagitan ng pananaliksik. Nakabatay din iyon sa kawalan ng pagpapatupad ng mga tinatanggap na prinsipyo; at sa pagiging mapághiganti sa mga taliwas sa lipunan, nang higit sa anumang panloob na "di-malulunasang sakit" ng marahas na tao. Malaki ang kakayahan ng tao para lumago at

gumamot; at nawa'y maihinto na ang kaniyang pagkiling sa karahasan (387).

Sa antropolohiya, ang bagong interes sa pag-unawa sa kakayahan ng tao para sa kawalang-dahas at kapayapaan na kasalungat ng nakagawiang pagtutuon sa karahasan at kabagsikan ay lumilikha ng kaalaman upang mausisa ang palagay na imposible ang walang-pagpatay na lipunan (Sponsel at Gregor: 1994b; Sponsel: 1996). Gaya ng ipinaliwanag ni Leslie E. Sponsel, "Ang mga lipunang walang-dahas at mapayapa ay kakaunti lamang— hindi dahil sa ganoon nga sila, bagkus dahil bibihirang isaalang-alang sa pananaliksik, sa midya, at sa iba pang larang ang kawalang-dahas at kapayapaan." Idinagdag pa niya: "Mahalagang maunawaan ang mga katangian, kondisyon, sanhi, funsiyon, proseso, at bunga ng kawalang-dahas at kapayapaan, gaya ng pag-unawa sa karahasan at digmaan" (Sponsel 1994a: 18-19),

Ang siyentipikong pag-usisa sa palagay na batay sa akda ni Hobbes hinggil sa unibersal na kabagsikan ng sinaunang mga tao ay isinulong nina Piero Giorgi (1999) at J.M.G. van der Dennen (1990; 1995). Sa pagrepasso sa mga ebidensiya ng digmaan at tunggalian ng 50,000 "katutubo" na itinala sa panitikang etnograpiko sa nakalipas na siglo ay natuklasan ni van der Dennen ang malinaw na kumpirmasyon sa 2,000 pangkat. Inamin na ang kakulangan ng impormasyon hinggil sa "pakikidigma" ng natitirang pangkat ay hindi nagpapatunay ng pagiging mapayapa nila, nagbabala si van der Dennen laban sa dogmatikong pagtanggap ng kuro-kuro hinggil sa unibersal na kabangisan ng tao (1990: 257, 259, 264-269). Binanggit niya ang etnograpikong ebidensiya ng 395 "labis na di~mapandigmang" mga tao mulang Katutubong hanggang Zuni (1995: 595-619).

Nirepaso ni Bruce D. Bonta (1993) ang antropolohikong panitikan at tinukoy ang apatnapu't pitong lipunan na nagpapamalas ng kakayahan ng tao para sa "kapayapaan."

Ang kapayapaan... ay ipinakahulugang kondisyon na ang mga tao ay namumuhay nang may mataas na antas ng pakikipagkapuwa. Nakararanas ng kaunting karahasang pisikal ang matatanda, ang panig ng matatanda at ng mga bata, at ang panig ng mga kasarian. Nakapagpahusay sila ng maisasakatuparang pamamaraan upang malutas ang mga tunggalian at maiwasan ang karahasan. Handa silang magtaya upang maiwasan ang karahasan, gaya ng digmaan, sa ibang lahi. Pinalalaki nila ang mga anak na sumunod sa mapayapang paraan. At may matibay na kamalayan sa kanilang kaakuhan bilang mapayapang [mga tao].

Nakakita rin si Bonta ng ebidensiya ng pagkamapayapa sa hanay ng Amish, Anabptists, Balinese, Batek, Birhor, Brethren [Magkakapatid], Buid, Chewong, Doukhobors, Fipa, Fore, G/wi, Hutterites, Ifatuk, Inuit, Jains, Kadar, !Kung, Ladakhis, Lepchas, Malapandaram, Mbut, Mennonites, Montagnais, Naskapi, Moravians, Nayaka, Nubians, Onge, Orang Asli, Paliyan, Piaroa, Quakers, Hilagang Taganayong Irish, Taganayong Thai, San, Sanpoil, Salteaux, Semai, Tahitians, Tanka, Temiar, Toraja, Taga-islang Tristan, Waura, Yanadi, Zapotec, at Zuni.

Sa isa pang pag-aaral ng paglutas ng sigalot sa hanay ng dalawampu't apat na nasabing lahi, nagwakas si Bonta (1996):

Ang ilang karaniwang paniniwala hinggil sa sigalot at paglutas ng sigalot na itinatampok ng mga Kanluraning Iskolar ay maaaring usisain sa harap ng tagumpay nitong mga lipunan sa mapayapang paglutas ng mga sigalot. Kabilang sa nasabing paniniwala ang sumusunod: na ang marahas na tunggalian ay di-maiiwasan sa lahat ng lipunan; na ang parusa at armadong puwersa ay makapigil sa panloob at panlabas na karahasan; na kinakailangan ang mga estrukturang pampolitika upang maiwasan ang mga sigalot; na ang tunggalian ay dapat sipatin bilang positibo at kinakailangan. Ang salungat na ebidensiya ay nagsasaad na mahigit sa kalahati ng mapayapang lipunan ay walang naitalang karahasan; bihira nilang parusahan ang matatanda (maliban sa bantang pagtatakwil); nalulutas nila ang pakikipagtunggali sa ibang lipunan sa parehong mapayapang paraan ng pagdulog nila sa panloob na sigalot; hindi sila humihingi ng tulong sa pamahalaan kapag may panloob silang

pagtatalo; at may napakasama silang pananaw hinggil sa tunggalian.

Paulit-ulit na lumilitaw sa pag-aaral ang kahalagahan ng pakikipagkapuwa ng bata; at ang kahalagahan ng kaakuhan ng pamayaman sa hanay ng iba pang salik na nagtatangi sa mga lipunang may mataas o mababang antas ng karahasan (Fabbro: 1978). Ang kabuluhan nito ay mababatid sa mapaghambing na pag-aaral ni Douglas P. Fry (1994) sa dalawang Mehikanong nayong Zapotec na may parehong sosyo-ekonomikong katangian, ngunit may matingkad na pagkakaiba sa insidente ng karahasan. Sa mapayapang La Paz, na bibihira ang omisidyo, ang mga mamamayan ay tinitingnan ang kanilang sarili na "magalang, mapayapa, di-mapanibughuin, at matulungin." (140). Sa kanugnog na marahas na San Andrés, may "malawakang paniniwala roon o sistema ng halagahan na pinalulusot ang karahasan" (141). Kaugnay nito ang kawalang paggalang sa babae, pambubugbog sa babae, parusang pisikal sa mga bata, di-masunuring mga bata, pagmumura, pakikipagbuno nang lasing, at pagpatay sa mga karibal sa pag-ibig, pagtatalo, at paghihiganti. Sa harap ng halos magkaparehong kalagayang materyal at balangkas, ang antas ng omisidyo sa San Andrés ay 18.1 kada 100 libong tao kung ihahambing sa 3.4 sa La Paz. Makatutulong ang ganitong paghahambing upang maunawaan na ang pesimismo hinggil sa kalikasan ng tao at sa kalakaran ng pamayanang nagpaparaya sa karahasan ay kaugnay ng pagpatay. Samantala, ang kawalang-dahas na paniniwala at halagahan ay naglalantad ng isang walang-pagpatay na lipunan.

Ang matitibay na siyentipikong suhay para sa paniniwala sa walang-pagpatay na kakayahan ng tao ay itinampok sa makasaysayang "Pahayag Hinggil sa Karahasan" sa Seville noong 16 Mayo 1986, at inihayag ng internasyonal na pangkat ng mga espesyalista sa mga larang ng ugali ng hayop, henetika ng ugali, antropolohiya biyolohiko, etolohiya, newropisyolohiya, antropolohiya pisika, sikyatriya, sikobiyolohiya, sikolohiya, sikolohiya sosyal, at sosyolohiya.² Anila:

²Ang mga lumagda sa Pahayag sa Seville ay sina David Adams, sikolohiya (Estados Unidos); S.A. Barnett, etolohiya (Australia); N.P. Bechtereva, newrosikolohiya (USSR); Bonnie Frank Carter, sikolohiya (Estados Unidos); José Luis Díaz, etolohiya (Mexico); Andrezj Elias, sikolohiya ng indibidwal na pagkakaiba (Poland); Santiago Genovés, antropolohiya biyolohiko (Mexico); Benson E. Ginsburg, henetika ng asal (Estados Unidos); Jo Groebel, sikolohiya sosyal (Republika Federal ng Germany); Samir-Kumar Ghosh, sosyolohiya (India); Robert Hinde, asal ng hayop (United Kingdom); Richard E. Leakey, antropolohiya pisikal (Kenya); Taha H. Malasi, sikyatriya (Kuwait); J. Martin Ramírez, sikobiyolohiya (Espanya); Federico Mayor Zaragoza, biyokemistri (Espanya); Diana L. Mendoza, etolohiya (Espanya); Ashis Nandy, sikolohiya politikal (India); John Paul Scott, asal ng hayop (Estados Unidos); at Riitta Wahlström, sikolohiya (Finland).

Mali, alinsunod sa agham, na sabihing namana natin sa ating mga ninuno ang ugaling makidigma... Mali, alinsunod sa agham, ang sabihing ipinaloob ng henetika sa kalikasan ng tao ang digmaan o ang anumang marahas na asal... Mali, alinsunod sa agham, na sabihing sa daloy ng ebolusyon ng tao na may pagpili sa agresibong asal kompara sa iba pang uri ng asal . . . Mali, alinsunod sa agham, ang sabihing ang mga tao ay may "marahas na pag-iisip" . . . Mali, alinsunod sa agham, ang sabihing ang digmaan ay sanhi ng "kalikasan" [instinct] o ng ano pang pagganyak.

Ipinahayag ng mga siyentipiko ng Seville ang sumusunod, na kaayon ng walang-pagpatay na optimismo ng mga sikyatra ng Stanford:

Pinagtitibay namin na hindi isinumpa ng biyolohiya ang sangkatauhan na makidigma; at mapalalaya ang sangkatauhan mula sa pagkakagapos sa biyolohikong pesimismo at mapalalakas ang loob na magsagawa ng mga tungkuling kayang magpanibago na kailangan ngayong Pandaigdigang Taon ng Kapayapaan at sa mga susunod na taon. Bagaman ang nasabing mga tungkulin ay pang-institusyon at panlahat, nakasalalay din yaon sa kamalayan ng mga kalahok na tao na nagtuturing na napakahalagang salik ang pesimismo at optimismo. Kung ang "mga digmaan ay nagmumula sa isipan ng tao," ang kapayapaan ay nagmumula rin sa ating isipan. Ang parehong sari na umimbento ng digmaan ay may kakayahang umimbento ng kapayapaan. Ang pananagutan ay nakasalalay sa bawat isa sa atin (Adams: 1989, 120-121; 1997).

Noong 2 Agosto 1939, lumiham si Albert Einstein kay Pangulong Franklin D. Roosevelt upang ipabatid na ang atomikang pisika ay umabot sa yugtong maisip ang paglikha ng "napakalakas na uri ng bomba" (Nathan

at Norden: 1968, 295). Nagbunga ito upang mabuo ang isang lupon ng tagapayo; maglaan ng pangunang puhunang nagkakahalaga ng anim na libong dolyar ang Pamahalaan ng Estados Unidos; maisaayos ang Proyektong Manhattan na nagkakahalaga ng multi-bilyong dolyar; at malikha, saka magamit anim na taon pagkaraan ang kauna-unahang bombang uranium at plutonium sa daigdig. Animnapung taón pagkalipas nito, maaari nang igiit na may sapat nang lumalakas na siyentipikong ebidensiya ng walang-pagpatay na kakayahan ng tao. Na kung sistematikong paglalangkapin at palalawigin ay maaaring magpalakas ng walang-pagpatay na sariling-paghuhunos ng tao. Kabilang sa mga pananda ang mahigit sandaang disertasyong doktoral na nag-uulat ng pananaliksik sa "kawalang-dahas" na patuloy na lumilitaw simula noong 1963 sa Estados Unidos pa lamang, sa mga lárang na gaya ng antropolohiya, edukasyon, kasaysayan, wika at panitikan, pilosopiya, sikolohiya, agham pampolitika, relihiyon, sosyolohiya, pananalita, at teolohiya (*Dissertation Abstracts International*:1963-).

Kung idaragdag ang mga natapos na saliksik sa ibang bansa, gaya sa India; sa ibang wika na bukod sa Ingles; sa mga papel na binasa sa mga akademikong kumperensiya; sa mga aklat at interdisiplinaryong talakayan (Kool: 1990; 1993); sa mapaglawag na mapaglangkap na pagsusuri (Gregg:1966); sa mga de-anotasyong pangunahing bibliyograpikong sarbey ng kawalang-dahas na pagkilos (McCarthy at Sharp: 1997), at sa iba pang batis—malinaw na ang malaking lawas ng kaalaman sa kawalang-dahas ay dumarami, at karagdagan sa panitikan ng "kapayapaan" at "paglutas ng tunggalian." Maihahambing ang potensiyal ng kasalukuyang walang-dahas na kaalaman sa lagay ng atomikang pisika noong 1939.

Mahahalagang Sibol ng Walang-pagpatay na Kakayahan

Hinimok ni Emile Durkheim (1858-1917)—ang pundador ng makabagong sosyolohiya—na pagtuonan ng pansin ang "mahahalang siból" ng panlipunang buhay na may kaugnayan sa mga tanong ng teorikong pag-usisa. Ang nasabing diwain ay isinulong ni Donald T. Campbell, ang Amerikanong sikologong panlipunan. Itinuro ni Campbell sa mga gradwadong estudyante ng agham pampolitika ng Northwestern

University na maging alisto upang maobserbahan ang "mga likas na nagaganap na eksperimentong panlipunan" na kahawig ng binalak na eksperimento sa laboratoryo (Paige: 1971). Yamang ang agham pampolitika ay makiling sa pagbuo ng teorya sa pamamagitan ng pagmamasid ng mga gawi— gaya ng sa teorikong pagpapaliwanag ng mga pamamaraan ng mabalasik na pinunong si Cesare Borgia sa *Ang Prinsipe* ni Machiavelli— ang mga halimbawa ng walang-pagpatay na asal na "likas" na lumilitaw sa kasaysayan at makabagong karanasan ay mahalaga upang makita ang mga posibilidad ng walang-dahas na pagbabagong panlipunan.

Kabilang sa mahahalagang tanda ng walang-pagpatay na kakayahan ang mga patakarang pangmadla, institusyon, pagpapahayag na pangkultura, walang-dahas na pampolitikang pakikibaka, mga halimbawa sa kasaysayan, at matatapat na tao.

Mga patakarang pangmadla. Ang mga kahanga-hangang halimbawa ng mga pagpapasiyang pampolitika na kumikiling sa pagkakamit ng walang-pagpatay na lipunan ay matatagpuan sa mga bansang iwinaksi ang parusa ng kamatayan, sa mga bansang walang hukbo, at sa mga bansang kumikilala sa karapatan ng matapat na pagtutol sa pagpatay na na nagaganap sa serbisyo militar.

Noong Abril 2000, pitumpu't tatlo sa 196 bansa at teritoryo ang nagpawalang-saysay sa parusang kamatayan sa lahat ng krimen.

TALAHANAYAN 2

MGA BANSA AT TERITORYONG WALANG PARUSANG KAMATAYAN

Andorra	Cambodia	Czech Republic
Angola	Canada	Denmark
Australia	Cape Verde	Djibouti
Azerbaijan	Columbia	Dominican Republic
Belgium	Costa Rica	East Timor
Bulgaria	Croatia	Ecuador

Estonia	Marshall	Sao Tomé and Príncipe
Finland	Mauritius	Seychelles
France	Micronesia	Slova Republic
Georgia	Moldova	Slovenia
Germany	Monaco	Solomon Islands
Greece	Mozambique	South Africa
Guinea-Bissau	Namibia	Spain
Haiti	Nepal	Sweden
Honduras	Netherlands	Switzerland
Hungary	New Zealand	Turkmenistan
Iceland	Nicaragua	Tuvalu
Ireland	Norway	Ukraine
Italy	Palau	United Kingdom
Kiribati	Panama	Uruguay
Liberia	Paraguay	Vanuatu
Liechtenstein	Poland	Vatican City State
Lithuania	Portugal	Venezuela
Luxembourg	Romania	
Macedonia	San Marino	

Sanggunian: Amnesty International, Agosto 2000.

Ang bawat halimbawa ng ganap na pagpapawalang-saysay ng parusang kamatayan ay humahatak sa siyentipiko at pangmadlang patakarang interes. Bakit, paano, at kailan nagpasiya ang bawat pamahalaan na huwag nang pumatay? Bakit ang ilang bansa, kultura, at rehiyon ay lumitaw, samantalang ang iba'y halatang wala sa listahan? Ano-ano ang mga proseso ng pagbabago at pagpapalaganap ang dahilan ng kasalukuyang pandaigdigang padron? At ano ang mga implikasyon ng mga halimbawa ng walang-dahas na pagbabago para makamit ng buong daigdig sa hinaharap ang mga lipunang walang pagpatay?

Dagdag pa sa mga ganap na abolisyonistang bansa, labing-isang bansa ang nagpapawalang saysay ng parusang kamatayan para sa mga karaniwang krimen, samantalang pinanatili ang nasabing parusa sa

bukod-tanging pagkakataon ng batas militar o digmaan (halimbawa, Argentina, Brazil, Cook Islands, Israel, Latvia, at Peru). Dalawampu't siyam na estado ang nagpanatili ng parusang kamatayan ngunit wala namang sinumang ipinapatay sa loob ng sampu o mahigit pang taon (halimbawa, Algeria, Brunei Darussalam, Congo [Republic], Papua New Guinea, Russian Federation, at Tunisia.).

Animnapu't siyam na bansa ang nagpanatili ng parusang kamatayan, at patuloy na pumapatay (kabilang na ang China, Egypt, Indonesia, Japan, Nigeria, Pakistan, Rwanda, at ang Estados Unidos). Bagaman pinananatili ng Estados Unidos ang parusang kamatayan sa mga krimeng federal, labindalawa sa limampung estado at ang District of Columbia ang nagpawalang bisa nito: Alaska, Hawai'i, Iowa, Maine, Massachusetts, Michigan, Minnesota, North Dakota, Rhode Island, Vermont, West Virginia, at Wisconsin.

Sa kabila ng pabalik-balik na pagwawaksi at muling pagpapatupad ng batas, ang pandaigdigang kalakaran tungo sa pagpapawalang bisa ng parusang kamatayan ng mga pamahalaang kumakawala sa tradisyon ng karahasan ay nagpapatibay ng paniniwalang magaganap ang walang-pagpatay na lipunan. Ang pagpatay ng mga mamamayan ay hindi nangangailangang maging bahagi ng "kasunduang panlipunan" ni Rosseau o maging likas na katangian ng politika, gaya ng mungkahì ni Weber.

Isaalang-alang din ang dalawampu't pitong bansa na walang hukbo noong 2001. Lahat ay kasapi ng United Nations, maliban sa Cook Islands, Niue, at ang Vatican.

Talahanayan 3

MGA BANSANG WALANG HUKBO (27)

Walang Hukbo (19)

Costa Rica
 Dominica
 Grenada
 Haiti
 Kiribati
 Liechtenstein
 Maldives
 Mauritius
 Nauru
 Panama
 Saint Kitts and Nevis
 Saint Lucia
 Saint Vincent
 and the Grenadines
 Samoa
 San Marino
 Solomon Islands
 Tuvalu
 Vanuatu
 Vatican

Walang Hukbo (Tratado ang Depensa) (8)

Andorra (Espanya, France)
 Cook Islands (New Zealand)
 Iceland (NATO, Estados Unidos)
 Marshall Islands (Estados Unidos)
 Micronesia (Estados Unidos)
 Monaco (France)
 Niue (New Zealand)
 Palau (Estados Unidos)

Dagdag pa, hindi bababa sa labingwalong umaasang teritoryo o rehiyong heograpiko ang desmilitarisado batay sa kasunduan sa mga bansang nag-aangkin ng kasarinlan nila, gaya ng Aland Islands ng Finland o gaya ng internasyonal na tratado, kasama na ang Antartica at ang Buwan (Barbey: 2001).

Ang kawalan ng mga hukbo ay maaaring makayanig sa mga bansang itinuturing na napakahalaga ang armadong hukbo para sa pambansang kaakuhan, panlipunang kontrol, depensa, at opena. Bagaman maliliit na

bansa ang mga walang hukbo, at kahit na ang ilan ay kalipikado dahil sa pag-sandig sa mga armadong kaalyado o sa pag-iral ng mga puwersang paramilitar, nagpapamalas sila ng posibilidad ng walang-militar na kabansaan. Ang mga walang-pagpatay na bansa ay maaaring maganap.

Sa mga bansa na walang hukbo, ang pagtanggap ng estado sa matapat na pagtutol [ng mamamayan] na magsilbi sa militar ay naghahain ng dagdag na ebidensiya ng walang-pagpatay na pampolitikang potensiyal. Apatnapu't pitong bansa noong 1998 ang inilahok sa batas ang ilang anyo ng may prinsipyong pagtutol ng mga mamamayan na pumatay sa loob ng serbisyong militar.

Talahanayan 4

MGA BANSA AT TERITORYONG KUMIKILALA SA MATAPAT NA PAGTUTOL SA SERBISYONG MILITAR (47)

Australia	Greece	Russia
Austria	Guyana	Slovakia
Azerbaijan	Hungary	Slovenia
Belgium	Israel	South Africa
Bermuda	Italy	Spain
Brazil	Kyrgyzstan	Suriname
Bulgaria	Latvia	Sweden
Canada	Lithuania	Switzerland
Croatia	Malta	Ukraine
Cyprus (Greek-Cyprus)	Moldova	United Kingdom
Czech Republic	Netherlands	United States
Denmark	Norway	Uruguay
Estonia	Paraguay	Uzbekistan
Finland	Poland	Yugoslavia
France	Portugal	Zimbabwe
Germany	Romania	

Sanggunian: Horeman at Stohwijk, 1998

Nagbabago-bago ang mga katanggap-tanggap na batayang legal mulang makitid na panuntunang relihiyoso hanggang malawak na pagkilala sa espiritwal, etiko, moral, umanitaryo, o politikal na mga dahilan para tumanggi sa pagpatay. Nagbabago-bago rin nang malawak ang mga pangangailangan para sa alternatibong serbisyo, ang kakayahan ng mga sundalong nasa serbisyo upang magsabi ng matapat na pagtutol, at ang antas ng kaganapan sa pagpapatupad ng mga batas (Moskos at Chambers: 1993). Ang pinakaliberal na walang-pagpatay na karapatan ngayon ay nakapaloob sa Artikulo 4 ng Batayang Batas ng 1949 sa Republikang Federal ng Alemanya [Federal Republic of Germany]: "Walang sinuman ang pipiliting magbigay ng serbisyong pandigma at humawak ng sandata nang labag sa kaniyang budhi" (Kuhlmann at Lippert: 1993, 98). Gaya sa kaso ng pagpapawalang-saysay sa parusang kamatayan at sa paglitaw ng mga bansang walang hukbo, ang mga ugat, proseso, pandaigdigang pagpapadron, at pagkakataon para sa pampolitikang pagtanggap na tumutol magsilbi bilang mga militar na salarin ay higit sa siyentipikong pag-uukol.

Mga Institusyong Panlipunan

Ang mga institusyong tinatantiya ang naaangkop o gumaganap para sa pagbabago tungo sa walang-pagpatay na lipunan sa hinaharap ay lumitaw, na sa iba't ibang panig ng daigdig. Nagbibigay yaon ng mga karagdagang patunay ng kakayahan ng tao para sa pagtatayang huwag pumatay. Kung malikhaing pagbubuklurin ang nasabing hiwa-hiwalay na institusyon at iayon sa mga pangangailangan ng isang lipunan, maaari nang mabanaagan ang lipunang walang patayan na hindi bunga ng isang ipotetikong palagay bagkus batay sa ipinamalal na karanasan ng tao. Pahapyaw na babanggitin dito ang ilan mula sa hanay ng nakararami. Ang bawat isa ay may kuwento na marapat isalaysay nang lubos.

Mga Institusyong Espiritwal

Matatagpuan sa buong mundo ang mga institusyong espiritwal na pinasigla ng mga pananalig sa walang-pagpatay. Kabilang dito ang mga

Jain ng Silangan, ang mga Quaker ng Kanluran, ang Pandaigdigang Kapisanan sa Kapayapaan at Kapatiran ng Japan, ang Pamayanan ng Serwelong Nayon ng Budista sa Pransiya, ang Simbahang Simon Kimbanga sa Aprika, ang Doukhobor [Kaluluwang Mambubuno] na tagapamayapa sa Rusya at Canada, at Kapatirang Pangkapayapaan ng Hudyo sa Estados Unidos. Ang Kapatirang Internasyonal ng Pakikipagkasundo, na itinatag noong 1919, ay pinagbubuklod ang mga tao na may iba't ibang pananalig, "at alinsunod sa paniniwala nila sa kapangyarihan ng pag-ibig at katotohanan na lumikha ng katarungan at magsaayos ng pamayanan ay itinataya ang mga sarili sa maalab na kawalang-dahas bilang pamumuhay at bilang paraan ng pagbabanyuhay sa antas na pansarili, panlipunan, pang-ekonomiya, at pampolitika."

Mga Institusyong Pampolitika

Isang partidong pampolitika na nagtataya sa matuwid na walang-dahas ang Kapatirang Partido ng Britanya na itinatag nina Ronald Mallone, John Loverseed, at iba pang Kristiyanong tagapamayapa at beteran ng Ikalawang Daigdig noong 1955.³ Nangangampanya ito laban sa anumang paghahandang pandigmaan, at para sa ekonomiko at panlipunang katarungan, habang itinatampok ang sining at isports. Sa Alemanya, ang "kawalang-dahas" ay iginigiit sa mahahalagang halagahan ng ekolohikong Die Grünen (Partidong Lungti) na itinatag ni Kelly at ng tatlung kasama niya noong 1979.⁴ Kabilang sa mga bukal ng inspirasyon ang mga samahan hinggil sa kawalang-dahas na kaugnay kina Gandhi at King (Kelly: 1989). Bagaman kapansin-pansin ang kawalang-katiyakan sa patakarang gawi yamang nakakalat sa buong mundo ang Partidong Lungti, ang simulain ng pagtataya sa kawalang-dahas sa pamamagitan ng mahusay na kapisanang panlipunan-partido elektoral ay nagdudulot ng pamarisan. Itinatag noong 1983 ni Bradford Lyttle, alinsunod sa mga prinsipyong espiritwal, siyentipiko, at umanista, ang Partido ng Tagapamayapa ng Estados Unidos. Si Lyttle ay naging kandidato ng nasabing partido sa pampanguluhang halalan noong 1996

³ The Fellowship Party, 141 Woolacombe Road, Blackheath, London, SE# 8 QP, United Kingdom.

⁴ Bündnis 90/Die Grünen (Alliance 90/The Greens), Bundeshaus, Bonn 53113, Germany.

at 2000. Layon ng partidong ito na papanibaguhin ang lipunang Amerikano at ang papel nito sa daigdig.⁵ Sa India, ang Partido Sarvodaya, na ipinundar nina T.K.N. Unnithan at iba pa, ay lumalahok sa halalan upang ipalaganap ang modelong maka-Gandhi ng kaunlarang panlipunan para sa kabutihan ng lahat.⁶ Sa paglihis sa tradisyong maka-Gandhi na manatiling malamig sa politika, ipinaliwanag ng Partido Sarvodaya ang ganito: "Newtral ang katangian ng kapangyarihan. Nakásasama lamang ito kapag napasakamay ng masasamang tao." Sa antas na pandaigdig, ang natatanging Partido Transnasyonal Radikal⁷ na humango sa kawalang-dahas ni Gandhi, ay lumabas mula sa Partito Radicale ng Italya noong 1987. Layon nitong kumilos sa pandaigdigang antas upang maggiit ng impluwensiya ng kawalang-dahas sa United Nations. Maihahalimbawa ang mga pagkilos nito para sa pandaigdigang pagpapawalang-saysay sa parusang kamatayan; pagkilala sa matapat na pagtutol [sa serbisyong militar]; at paghahabla sa mga kriminal ng digmaan. Hindi nanghihimasok sa pambansang halalan ang nasabing partido. Ang mga kasapi ay maaaring magtaglay ng dalawahang kasapian at ang butaw ay itinakda sa isang porsiyento ng Gross National Product per capita ng kasaping bansa. Sa bisa ng imahen ni Gandhi, inihayag ng partido: "Ang batas na transnasyonal at kawalang-dahas ang pinakaepektibo at radikal na paraan sa pagtataguyod ng kaaya-ayang daigdig."

Mga Institusyong Pang-ekonomiya

Ang malilina ng institusyong pang-ekonomiya na naghahayag ng mga prinsipyo ng walang-pagpatay ay kinabibilangan ng sumusunod: kapitalistang pondong may damayang sapi [capitalist mutual stock fund]; unyon ng mga manggagawa na may diwa ng kawalang-dahas nina Gandhi at King (gaya ng Nagkakaisang Magbubukid ng Amerika na ipinundar

⁵The United States Pacifist Party, 5729 S. Dorchester Avenue, Chicago, Illinois 60617, U.S.A. Internet: <http://www.geocities.com/CapitolHill/Lobby/4826>.

⁶The Sarvodaya Party, Unnithan Farm Jagatpura, Malaviya Nagar P.O., Jaipur-302017, Rajasthan India.

⁷Transnational Radical Party, 866 UN Plaza, Suite 408, New York, New York 10017, U.S.A. Internet: <http://www.agora.stm.it> o kaya'y www.radicalparty.org.

nina Cesar Chavez, Dolores Heurta, at iba pa); at ang malawakang programa ng pagpapaulad ng pamayanan sa Sri Lanka, batay sa walang-dahas na prinsipyong Budista (halimbawa na ang Sarvodaya Sharmadana Sangamaya, na pinamunuan ni A.T. Ariyaratne). Bagaman limitado ang tagumpay, ang karanasan ng kilusang *bboodan* [handog ng lupain] sa India na isalin ang pag-aari ng lupain sa mga tao na walang lupain—na humango sa teorya ni Gandhi hinggil sa "tagapangasiwa" at pinangunahan nina Vinoba Bhave (1994) at Jayaprakash Narayan (1978) —ay nagpatunay na puwedeng maganap ang walang-dahas na pagbabahaginan ng kakaunting yaman. Itinataguyod ng mga pilantropong samahan ang walang-dahas na paglilingkod sa lipunan. Ilan dito ang The Gandhi Foundation (London), ang Savodaya International Trust (Bangalore), at ang A.J. Muste Institute (New York).

Mga Institusyong Pang-edukasyon

Ang posibilidad ng pagbatay ng buong unibersidad sa samot-saring diwa ng kawalang-dahas nang masagot ang pangangailangan ng tao ay ipinamana ng edukador na si Dr. G. Ramachandran (1903-1995), na pundador ng Gandhigram Rural Institute [na itinuring na unibersidad] sa Tamil Nadu, India. Pinagsilbihan nito ang tatlung magkakanugnog na nayon. Ilan sa mahahalagang tampok ng unibersidad ang sumusunod: (1) paglalangkap ng mga disiplinaryong pag-aaral at ng mga pagsasakatuparan nito sa pamayanan; agham pampolitika at pagpapasiya ng nayon; pisika at pagkompone ng radyo; biyolohiya at kalinisan; sining at malikhaing pagpapalaki sa bata; (2) pagtatakda ng mga tesis—na lumulutas sa mga problema—sa bawat magtatapos na estudyante; (3) pagtuturo ng tatlong wika tungo sa kahusayan, gaya ng *Tamil* para sa pangangailangang pampook, *Hindi* para sa pambansang pagbubuklod, at *Ingles* para makaugnay sa daigdig; at (4) paghimok sa lahat na makiisa pagmamantene paglilingkod sa kampus, nang walang tulong ng diyanitor, tagaluto, at tagapagbantay ng lugar.

Matingkad na ambag ni Ramachandran ang pagtatatag sa loob ng nasabing institusyon ng mataas na edukasyon ng walang-dahas na

alternatibo sa pagsasanay na militar. Tinagurian yaong "Shanti Sena (Hukbong Pangkapayapaan), na ang masigasig na organisador ay si Propesor N. Radhakrishnan (1992; 1997). Mulang 1958 hanggang 1988, nakapagsanay ang Shanti Sena ng limang libong disiplinado at unipormadong kabataan na nangakong "magtatrabaho para sa kapayapaan at maging handa, kung kinakailangan, upang ihandog ang buhay para doon." Sa paglalangkap ng espirituwal, pisikal, intelektuwal, at pansamahang pagsasanay, naihanda ng Shanti Sena ang mga estudyante nito sa paglutas ng sigalot, pagtiyak ng kaligtasan, pagtugon sa sakuna, at pagtutulungang serbisyo sa pamayanan upang masagot ang pangangailangan ng pamayanan. Ang pagdulog ay palaging magtatrabaho nang *kapiling* ang mga taganayon upang mapaunlad ang mga bagay na gaya ng pangangalaga sa bata, kalinisan, pabahay, at pagpapanatili ng katutubong sining at tradisyon. Kung noong kalagitnaan ng dekada 1970 ay pinupukol ng bombang panunog ang ilang unibersidad sa kalungsuran ng India dahil nagiging instrumento umano iyon ng paniniil, ang mga taganayon naman sa paligid ng Gandhigram ay nagsasagawa ng pagdiriwang dahil umangat ang Kawanihang Pangnayon tungo sa estado ng pagiging kaantas ng unibersidad. Inako ng Shanti Sena ang responsabilidad sa seguridad ng kampus. Walang armadong pulis ang hinahayaan sa kampus, kahit pa may pagdalaw ng mga punong ministrong sina Nehru, Indira Gandhi, at iba pang dignitaryo.

Mga Institusyon ng Pagsasanay

Mabilis na sumisilang ang mga institusyong nagbibigay ng walang- dahas na pagsasanay para sa pagbabagong panlipunan, paglutas ng mga tunggaliang pampook, pagtataglay ng panlipunang depensa, at iba pang layon. Mahigpit ang pangangailangan sa mga bihasang tagapagsanay sa loob at labas ng bansa; at nagdudulot iyon ng paglago ng paniniwala sa kakayahan ng tao na palitan ang mararahas na paraan ng mga walang-dahas na metodo ng paglutas ng problema. Ilan sa mga organisasyon at tanyag na tagapagsanay ang sumusunod: ang G. Ramachandran of Nonviolence (N. Radhakrishnan), Peace Brigades International (Narayan Desai), Floridad Martin Luther King, Jr. Institute for

Nonviolence, kasama ang LaFayette & Associates (Bernard LaFayette, Jr., Charles L. Alphin, Sr., at David Jehnsen), International Fellowship of Reconciliation (Hildegard Goss-Mayr at Richard Deats), Training Center Workshops (George Lakey), War Resisters International (Howard Clark), Palestinian Center for the Study of Nonviolence (Mubarak Awad), Nonviolence International (Michael Beer), Servicio Paz y Justicia (Adolfo Pérez Esquivel), ang International Network of Engaged Buddhist (Yeshua Moser-Puangsuwan), at TRANSCEND (Johan Galtung).

Isang mahalagang bukál ng pagsasanay sa walang-dahas na pagtatanggol sa sarili at pagpapaunlad ng katauhan, at may malalim na kaugnayan sa pag-iisip ng walang-dahas na pagbabagong panlipunan, ang malikhaing walang-pagpatay na martial art na Aikido, na mulang Japan. Tulad ng itinuro ng pundador nito na si Morihei Ueshiba, "Ang dumurog, puminsala, o magwasak ang pinakamabigat ng kasalanang magagawa ng tao." Layon ng Aikido ang armonya sa puwersa ng buhay sa uniberso. "Ang Aikido ay isang pagpapamalas ngpagmamahal" (Stevens: 1987, 94, 112; Yoder; 1983,28).

Mga Institusyong Pangkaligtasan

Ilang institusyon sa iba't ibang panig ng mundo ang nagpapamalas ng kakayahan sa pagtitiyak ng kaligtasan ng pamayanan sa pamamagitan ng walang-dahas na pamamaraan. Kabilang dito ang mga bansa na halos walang armadong mamamayan (Japan); pulis na halos walang armas (Britanya); bilanguang walang armadong bantay (Finland); mga pook ng kapayapaang walang sandata (Sityo Cantomanyog, Filipinas); kasapian para sa walang armas na sibilyang pananggol (Bund für Soziale Verteidigung, Minden, Germany), at walang-dahas na nagsusulong ng pangkapayapaang pagtulong sa mga pook ng labanan (Moser-Puangsuwan at Weber:2000; Mahoney at Eguren: 1997). Maidaragdag pa rito ang sari-saring kilusan ng mga pamahalaan at samahan ng mga mamamayan tungo sa walang-sandatang daigdig: pagbuwag sa mga sandatang nuklear, biyolohiko, at kemikal; at ang pagbabawal sa mga baril, sandatang panalakay, at bombang ibinabaon sa lupa [landmine]. Kabilang sa mga

organisasyon ang Center for Peace and Reconciliation, na ipinundar ng dating pangulo ng Costa Rica at lawreadong Nobel sa larang ng kapayapaan na si Oscar Arias Sanchez, para sa desmilitarisasyon at paglutas ng tunggalian; ang Movement to Abolish the Arms Trade, na nagpapakita ng pagsalungat sa pagkalakal ng alipin; at Nature/Gunless Society na ipinundar sa Filipinas nina Reynaldo Pacheco at Haydee Y. Yorac, na nagtataya para sa kaligtasan ng mga tao bilang "nanganganib na sari" (Villavicencio-Paurom: 1995).

Mga Institusyong ng Pananaliksik

Sa Kanluran, nagsasagawa ng pananaliksik ang The Albert Einstein Institution (Cambridge, Massachusetts), na itinatag ni Gene Sharp, hinggil sa mga pakikibaka nang walang-dahas para sa demokrasya, seguridad at katarungan sa buong mundo. Sa Silangan, nagbubunsod naman ng pananaliksik ang Gandhian Institute of Studies (Varanasi, India), na itinatag ni Jayaprakash ("J.P.") Narayan, upang itaguyod ang walang dahas na pagbabagong panlipunan. Sa antas na transnasyonal, pinalalaganap naman ng Nonviolence Commission of the International Peace Research Association, na itinatag ni Theodore L. Herman, ang pandaigdigang pagbabahaginan ng mga tuklas sa pananaliksik, edukasyon, at pagkilos.

Mga Institusyong Lumulutas ng Suliranin

Kabilang sa mga institusyong nakatuon sa paglutas ng suliranin hinggil sa mga prinsipyo ng walang-pagpatay ay sumusunod: Amnesty International (pagtatanggol ng karapatang-pantao at pagpapawalang-bisa ng parusang kamatayan); Greenpeace International (pagtatanggol ng kaligiran at pag-aalis ng mga sandatang nuklear); ang War Resisters International (pagtatanggol ng matapat na pagtutol sa pagsisilbing militar at pagsalungat sa lahat ng paghahandang pandigmaan); at ang Médecins sans Frontières (makataong pangangalagang medikal para sa mga biktima ng karahasan).

Midya ng Komunikasyon

Ang posibilidad ng pang-ugnayang komunikasyon na nagpapabatid at pumupuna sa mga pampook at pandaigdigang kalagayan mula sa pananaw na walang-pagpatay ay ipinamalas sa mga gawa ng mamamahayag na si Colman McCarthy (1994) at ng ilang publikasyon sa buong mundo. Kabilang dito ang *Day by Day*, na buwanang rebista ng pahayagan, sining, at isports ng tagapamayapang Kapatirang Partido ng Britanya; ang Budistang *Seeds of Peace* ng Bangkok; ang internasyonal na *Peace News: For Nonviolent Revolution* (London); ang buwanang lathalaing *Non-violence Actualité (Montargis)*; *Azione Nonviolenta* ng Italya (Verona); *Graswürtzel-revolution* (Oldenburg); at ang mga Amerikanong magasin na *Fellowship* (Nyack, New York) at *Nonviolent Activist* (New York), at iba pa. Ipinabatid naman ng ilang jornal, na gaya ng *Social Alternatives* (Brisbane, Australia), *Gandhi Marg* (New Delhi), at *International Journal of Nonviolence* (Washington, D.C.), ang samot-saring panlipunang usapin ayon sa lente ng kawalang-dahas. Ang ilang publikasyon, gaya ng Navajivan (Ahmedabad, India), New Society Publishers (Blaine, Washington), Nonviolence Actualité (Montargis, France), at Orbis Books (Maryknoll, New York) ay nagpakadalubhasa sa paglalathala ng mga aklat na nagtuturo para sa walang-dahas na panlipunang pagbabago.

Mga Yamang Pangkultura

Ang walang-dahas na pangkulturang bukál ay likha ng sining at isip na nagpapalago sa kaluluwa ng tao at nagpapaalab ng pagsulong tungo sa kaganapan ng walang-pagpatay na lipunan. Kabilang dito ang mga awiting-bayan ("We Shall Overcome"), opera (Philip Glass, "Satyagraha"), nobela (Bertha von Suttner, *Lay Down Your Arms*), tula (Steve Mason, *Johnny's Song*), sining (Käthe Kollwitz, *Seed for the planting must not be ground*), at pelikula (Richard Attenborough, *Gandhi*). Ang Sentro ng kawalang-dahas sa pamamagitan ng Sining, na ipinundar noong 1995 ni Mallika Sarabhai sa Ahmedabad, India, ay naglalayong paglangkapin ang mga malikhaing pagkilos na walang-pagpatay para sa pambansang pagbabago sa larang ng sining biswal, pagtatanghal, at panitikan.

Walang-dahas na pakikibakang pampolitika

Bagaman hindi bago sa kasaysayan, ang walang-dahas na pakikibakang pampolitika sa ikalawang hati ng siglo beynte ay patuloy na nagpapamalas ng kakayahang walang-pagpatay ng tao. "Noon pa mang 1980," ani Sharp, "wala sa hinagap ng maraming tao na ang walang-dahas na pakikibaka—ang aklasang bayan [people power]—na sa loob ng isang dekada ay kikilalaning malaking puwersa sa paghubog ng agos ng politika sa buong mundo" (Sharp: 1989, 4). Nabatid ni Sharp na mulang 1970 hanggang 1989, ang mahahalagang walang-dahas na pakikibaka ay naganap sa mga sumusunod na pook: *Aprika* (Algeria Morocco, Timog Aprika, at Sudan); *Aya* (Burma, China, Filipinas, India, Japan, Timog Korea, Pakistan, at Tibet); *Amerika* (Argentina, Bolivia, Brazil, Chile, Haiti, Mexico, Nicaragua, Panama, at Estados Unido); *Enropa* (Estonia, Pransiya, Silangan at Kanlurang Alemanya, Hungary, Ireland, Latvia, at Yugoslavia), at *Gitnang Silangan* (Palestine, na sinakop ng Israel), *Pasipiko* (Australia at New Caledonia). Mula pa noong 1989, ang demostrasyon ng walang-dahas na aklasang-bayan ay nagwakas sa isahang partidong pamumuno ng dating Unyong Sobyet, Silangang Ewropa, at mga Republika ng Baltic, at Mongolia; hanggang sa muling pagbubuklod ng Alemanya; at hanggang mawakasan ang pamumunong apartheid sa Timog Aprika.

Hindi lahat ng walang-dahas na pakikibaka ay lubos na walang karahasan. Ang ilan sa nasabing pagkilos ay mabalasik na sinikil, gaya sa Burma noong 1988 at sa Tsina noong 1989. Samantala'y ang ibang komentarista ay iniuugnay ang tagumpay ng ilang pakikibaka sa banta ng kabagsikan. Gayunman, matinkad na lumilihis ang mga iyon sa madudugong tradisyong mga rebolusyong Amerikano, Pranses, Ruso, Tsino, at iba pang lahi. Natuto mula sa mga halimbawa ng maka-Gandhi na kilusang mapagpalaya sa India na nagpaguho sa pandaigdigang sistemang kolonyal ang iba pang kilusan. Ilan dito ang kilusang maka-King para sa panlahing karapatang sibil sa Estados Unidos; ang walang-dahas na aklasang bayan sa Filipinas; ang kontra-nuklear na kilusan; ang tanggol-kalikasang kilusan, at iba pang karanasan. Unti-unting lumitaw

ang lawak ng makapangyarihang walang-dahas na estratehiya at taktika mula sa mga karanasan, kabilang na ang paggamit ng matataas na uri ng teknolohiya. Ang resulta'y ang ilang namamayaning rehimen ay nagsimulang magpakita ng di-nakamamatay na pagpipigil upang labanan ang walang-dahas na pagkilos ng mga tao sa pagkamit ng kapayapaan, kalayaan, at katarungan.

Bukod sa malawak na pakikibaka ay nagpakita ng kakayahang baguhin ang mga rehimen at estruktura, maraming panlipunang kilusan ang humanap ng mga tiyak na pagbabago upang maitampok ang walang-pagpatay na lipunan. Kabilang dito ang mga kilusan upang wakasan ang parusang kamatayan; upang matanggap ang matapat na pagtutol na manilbihan sa serbisyong militar; upang mabuwag ang mga hukbo; upang maitatag ang pananggol sa mga sibilyan; upang maghanap ng walang-dahas na seguridad sa kanayunan o kalungsuran na may bakbakan; upang pawalang-saysay ang buwis sa digmaan; upang buwagin ang mga sandatang nuklear, biyolohiko, at kemikal; upang mawala ang mga bombang panlupa, awtomatikong armas, at baril; upang matanggal ang mga ekonomikong suporta sa kabagsikan; upang mapangalagaan ang karapatang-pantao ng indibidwal, minoritya, at katutubong tribu; upang mapangalagaan ang kaligiran laban sa pagkawasak; at upang makamit ang iba pang pagbabagong pampolitika, pangmilitar, pang-ekonomiya, panlipunan, at pangkultura.

Sa pagsulong nang higit sa likas na daloy ng kasaysayan, ang mga walang-dahas na pakikibaka sa pagwawakas ng siglo beynte ay naging mulát na makatwiran, malikhain, at malaganap sa pamamagitan ng pandaigdigang komunikasyon. Nakatulong noong panahong iyon ang rnapaglawag na saliksik nina Gene Sharp (1973), Johan Galtung (1992:1996), Jacques Semelin (1993), Michael Randle (1994), at iba pa. Sa gitna ng patuloy na patayan sa panahon ng globalisasyon, ang mga walang-dahas na kilusan ay dumarami at lumalaganap sa mundo sa pamamagitan ng mga proseso ng pagpapahusay at paggagad upang harapin ang hamon ng karahasan at kawalang-katarungan ng estado at lipunan (Powers at Vogeles: 1997; Zunes, Kurtz, at Asher: 1999; Ackerman at DuVall: 2000).

Mga Ugat sa Kasaysayan

Nakapagbibigay ang kasaysayan ng mga lantad na pagsibol ng walang-pagpatay na kakayahan, at malimit sa panahon ng malawakang karahasan. Kapag pinagsama-sama ang mga walang-pagpatay na paghahayag sa buong mundo, maaaring mabuo ang walang-pagpatay na kasaysayan ng sangkatauhan. Mababatid ngayon ang ilang bahaging elemento.

Hindi masisikil ang walang-pagpatay na paniniwala at pagtataya. Sa mahigit na dalawang libong taon ng Hudaiko-Kristiyanong kasaysayan, nanatili iyon sa mga tradisyong pabigkas at pasulat at sintanda ng Ikaanim na Kautusang "Huwag kang pumatay!" (Exodo 20:13); ng Sermon sa Bundok (Mateo 5-7); at ng halimbawa ni Kristo na nakabayubay sa Krus. Magpapatuloy ang walang-pagpatay na pangangailangan upang muli't muling pagliyabin ang matapang na pagsalungat sa kabagsikan—sa kabila ng pag-uusig at kabayanihan—ng ilang tao mulang mangmang na mga magsasaka hanggang makapangyarihang iilang tao (Brock: 1968; 1970; 1972; 1991a; 1991b; 1992). Mababanggit ang sama-samang "pagsunog ng mga sandata" noong 29 Hunyo 1895 mula sa hanay ng 7,000 tagapamayapang Doukhobor na magsasaka sa tatlong pook ng Rusya, na sinundan pag-uusig at pangingibang-bayan ng 7,500 Doukhobor sa Canada noong 1899, sa tulong ni Tolstoy (Tarasoff: 1995, 8-9). Ang mga ugat sa kasaysayan ng walang-pagpatay na kakayahan ay matatagpuan sa iba pang tradisyong pangkultura. Halimbawa, sa Budismo (Horigan: 1996; Paige at Gilliatt: 1991); Islam (Banerjee: 2000; Crow: 1990; Easwaran: 1999; Kishtainy: 1990; Paige, Satha-Anand, at Gilliatt: 1993a; Satha-Anand: 1990; Tayyebulla: 1959); at Hudaismo (Schwarzchild, walang petsa; Polner at Goodman: 1994; Wilcock: 1994).

Dagdag pa, lumalalim ang mga batayang di-sektaryo, makatao, at pampolitika upang tutulan ang pagpatay kapag may digmaan, gaya ng ipinamalas ng mapaghambing na pakasaysayang pag-aaral nina Moskos at Chambers (1993). Sumasapit na ang proseso ng sekularisasyon ng

walang-pagpatay. Nagsasalikop ang espiritwal at ang sekular, ang linyado at ang pragmatiko, upang tutulan ang pagpatay.

Isa pang obserbasyon mula sa kasaysayan ang nakagugulat na pagtanggap ng ilang punong politiko sa tapat at malimit mapanganib na paghahayag ng walang-pagpatay na paniniwala. Hinahayaan dati ng nasabing mga pinuno ang karahasan. Kabilang sa mga halimbawa ang pasiya ni Haring Frederick I ng Prussia noong 1713 na ilibre ang mga tagapamayapang Mennonite sa pagiging sapilitang kawal. Ang gayong kahawig na paglibre ay ipinahintulot sa Mennonite sa Russia ni Catherine II noong 1763, at ni Alexander II noong 1875 (Brock: 1972: 230, 234, 436). Noong 1919, inilibre ni Lenin—sa pakiusap na rin ng mga kaibigan ni Tolstoy na sina V.G. Chertkov, at sa payo ng Bolshevik na si V.C. Bonch-Bruевич—ang mga Toltoyan at ang iba pang tagapamayapang relihiyong pamayanan mula sa paglilingkod sa Pulahang Hukbo (Josephson: 1985: 162; Coppieters at Zverev: 1995). Isa sa mga unang pasiya ng Bolshevik ay ipawalang-bisa ang parusang kamatayan sa hukbo. Ang panandaliang pag-iral ng naturang mga pasiya ay hindi nakapagpahina sa katotohanan ng mahalagang pagtuklas sa walang-pagpatay. Tulad ng nabatid ni Jerome D. Frank, ang pagpapabago sa ugali ng mga punong politiko ay maaaring isa sa mga epektibong ambag na magagawa para sa kapayapaan, kung isasaalang-alang ang likás na pagsunod ng mamamayan sa awtoridad. Ngunit kung ang ilang pinuno ay handang mamuno, maaaring maiwan ang mga tagasunod. Saad nga nina Zimring at Hawkins sa pag-aaral sa pagpapawalang-saysay ng parusang kamatayan sa mga Kanluraning demokrasya:

Ang pagwawakas ng parusang kamatayan ay malimit nagaganap sa mga demokrasya sa harap ng pagtutol ng nakararaming mamamayan. Bawat Kanluraning demokrasya maliban sa Estados Unidos ay tinanggal ang pagbitay, ngunit maláy tayo na walang bansang ang demokratikong palagay ng nakararami ay sumusuhay sa abolisyon ang humarap nang magwakas ang pagbitay. Nagpatuloy ang abolisyon, bagaman nanatili nang matagal ang hinanakit ng madla.

Gayunman, ang pagsasaad ng kahalagahan ng pamunuang pampolitika para sa walang-pagpatay na pagbabagong panlipunan ay hindi pagkaligta sa tumitinding lakas ng malawakan, walang-dahas na aklasang bayan (Paige: 1977; Burns: 1978).

Ang ikatlong obserbasyon mula sa kasaysayan ay ito—ang pagtataya sa walang-pagpatay ay kaugnay ng mga pagkilos upang makaraos sa iba pang anyo ng kahirapan, at nang makapagluwal ng makabuluhang pagbabago sa lipunan. Ang "walang-pagpatay" ay hindi nangangahulugan ng pagwawalang-bahala o kawalan ng pagkilos. Halimbawa, ang ahimsa ng Jain ay sumasaklaw sa pagliligtas sa mga hayop, ibon, at iba pang anyo ng buhay (Tobias: 1991). Ang mga walang-pagpatay na pagkilos upang makamit ang malalaking pagbabagong pang-estruktura ay makikita sa kilusang maka-Gandhi sa India. Hindi lamang nito hinahangad ang kalayaang pampolitika bagkus maging ang matitingkad na pagbabagong pang-ekonomiya, panlipunan, at pangkultura na pawang nakaaapekto sa mga dukha, babae, minoritya, uri [caste], at ugnayan ng mga pamayan. Ang mga walang-dahas na kilusang maka-King sa Estados Unidos—sa hangad na makamit ang kalayaan at pagkakapantay-pantay ng lahi—ay nasangkot din sa mga pagkilos na pumapawi ng mga hadlang sa katarungan doon sa estruktura at gawain ng lipunang Amerikano mulang karukhaan hanggang digmaan.

Mababatid kahit sa mga kasaysayan ng mararahas na modernong bansa ang patotoo para sa kakayahan ng walang-pagpatay. Isang halimbawa ang Estados Unidos. Lingid sa kaalaman ng mga estudyante ng agham pampolitika ang mga ugat ng walang-pagpatay sa karanasang Amerikano, bagaman hindi pa ganap na napalalawig ang paghahambing nito sa kasalungat na marahas na tradisyon. Sa kabila ng lahat, lumitaw sa mga mapaglawag na pag-aaral ang pag-iral ng walang-pagpatay (Brock: 1968; Cooney at Michalowski: 1987; Hawkey at Juhnke: 1993; Kapur: 1992; Kohn: 1987; Lynd at Lynd: 1995; Association of American Historians: 1994; Schissel: 1968; True: 1995; Zinn: 1990).

Diwaing Walang-pagpatay sa Estados Unidos

Umiral ang diwaing walang-pagpatay sa pagbubuo ng Estados Unidos ng Amerika. Nagsimula ito sa mapayapang pakikipag-ugnayan sa mga katutubo at inmigranteng tagapamayapa. Sa loob ng pitumpung taon (1682-1756), ang mga tagapamayapang Quaker sa walang hukbong kolonya ng Pennsylvania ay sabay na umiral nang mapayapa sa mga Indian ng Delaware. Naganap ito makaraang pagtibayin ang tratado na nagsasaad ng pagbubukas ng mga pinto sa mapayapang pagdalaw at nang maisangguni ang mga tsismis hinggil sa masasamang pagbabalak (Brock: 1990: 87-91). Ang mga tadhana para sa relihiyoso't matapat na pagtutol na pumatay habang naglilingkod sa militar ay nakasaad sa mga batas ng labindalawa mula sa labintatlong kolonya bago sumapit ang rebolusyon. Pinakaliberal ang Rhode Island (1673) na inilibre ang mga lalaki na may pananalig na nagbabawal sa kanilang "magsanay, manadata, lumaban, pumatay" at isinaad pang ang mga tumutol ay hindi dapat "magdusa sa anumang parusa, multa, pagsamsam, pagkastigo, o pagkakabilanggo (Kohn: 1987, 8).

Umiral ang walang-pagpatay sa mga talakayan sa batasan noong papalakas pa lamang ang Amerika. Isa sa mga unang batas na pinagtibay ng Kongresong Kontinental noong 1775 ang paghahayag ng "walang karahasan" sa [mga tao na may] walang-pagpatay na relihiyosong budhi. Sa mga talakayang nagdagdag ng Talaan ng mga Karapatan sa Saligang Batas ng Estados Unidos noong 1789, nagmungkahi si Representante James Madison ng isang tadhana sa Artikulo 2 na kumikilala sa karapatan ng bawat mamamayan na tumangging pumatay: "Walang tao na matatakuting humawak ng sandata ang dapat piliting maglingkod sa military (Khon: 1987, 11). Ang mungkahi ni Madison ay sinang-ayunan ng Mababang Kapulungan, ngunit tinanggihan ng lupon sa Senadong ang mga kasapi'y tagapagtanggol ng karapatan ng mga estado. Tumutol ang lupon sa pagpapalawig ng kontrol ng gobyernong federal sa mga estadong milisya.

Noong Rebolusyong Amerikano (1775-1783), ang mga kolonisador ng iba't ibang pangkat na katutubo at relihiyoso ay tumangging pumatay ng itinuturing na kalaban. Isang kawal na mapagbasá ng Bibliya si Thomas Watson na nagwaksi ng pagpatay at naging matandang gabay ng mga Quaker ng Massachusetts (Brock: 1968, 280-281). Nang sarhan ng British, at makaraang kubkubin ng Amerikano, ang Boston (1774-1776), nahikayat ng mga tagapamayapang Quaker ang mga nagtutunggaling heneral na sina Washington at Howe na payagan sila na maghatid ng tulong para sa mga mamamayan nito at sa mga bakwet (Brock: 1968, 193-194). Nakalasp man ng pagdurusang tinulungan at iginalang ang mga tao na nagtataglay ng walang-dahas na budhi.

Hindi naging imposible na ang walang-dahas na pakikibaka ay makamit ang Kasarinlan (Conser, atbp.: 1986). Ayon sa akdang *Evils of the Revolutionary War* (1839) ni Charles K. Whipple, "Nakamit sana natin ang kasarinlan nang mas mahusay, mas mabilis, mas marangal, at nang may kaaya-ayang kalagayan, kung hindi tayo gumamit ng sandata." Ang pamamaraan, ani Whipple, ay dapat sanang naging: "Una, matatag at tahimik na pagtanggong sundin ang dimakatwirang kahilingan. Ikalawa, paghahayag ng kanilang hinaing sa harap ng madla, at paghingi ng bayad- pinsala. Ikatlo, matiyagang pagtititiis sa anumang karahasang ginamit upang mapasuko sila." Ang pagsusuri ni Whipple sa dinamika ng walang-dahas na pakikibaka ay nauna sa halos lahat ng elemento ng diwain ni Gandhi o ni Sharp (1973). Sa pagkalkula sa mga bentaha ng mapayapang rebolusyon tinantiya ni Whipple na kaunti sana ang nalagas na buhay (marahil ay 1,000 pinuno at 10,000 lalaki, babae, at bata kung ikokompara sa 100 libong namatay sa walong taón ng armadong pakikibaka); naiwasan sana ang ekonomikong gastos ng digmaan (135 milyong dolyar) at ang kasunod nitong militarisasyon (300 milyon dolyar); at naitatag sana sa higit na mataas na antas ang pundasyong espiritwal at etiko ng bansa. Hindi sana naituloy pa ng mga walang-dahas na rebolusyonaryo ang institusyon ng kaalipnan. At "hindi rin sana naituloy na linlangin, bulukin, at patayin ang mga katutubong naninirahan sa bansang ito," at "hindi sana tinanggap ang sistema ng karahasan at pagganti bilang bahagi ng kanilang gobyerno," kabilang na ang parusang kamatayan (10).

Umiral ang walang-pagpatay pagkaraan ng Digmaang Sibil. Tinanggap ng mga makabayan ang pagdurusa at pagsasakripisyo, at kumilos para sa kapayapaan sa mga digmaan [ng Amerika] laban sa Inglatera (1812) at Mexico (1845). Kabilang sa nasabing mga makabayan ang babae at lalaki, itim at puti, relihiyoso at sekular (Cooney at Michalowski: 1987, 22-33; Lynd at Lynd: 1995, 13-41). Sa Mababang Kapulungan, nagtagumpay ang mga walang-dahas na abolisyonista sa pagpapasa ng mga batas hinggil sa paglaya ng mga alipin. Sa mga estadong nasa hanggahan at katimugan, ang ilang may-ari ng mga alipin ay nahimok—alinsunod sa espiritwal at ekonomikong batayan—na palayain ang kanilang mga alipin, at ipagpatuloy ang mga propetikong lunggati ni Quaker John Woolman (1720-1772). Hindi imposible ang walang-pagpatay na pagpapalaya ng mga alipin. Ipinawalang-bisa ng British ang kaalipnan sa bansa nito noong 1777, ang pagkalakal sa mga alipin noong 1807, at ang pagtataglay ng mga alipin sa buong Imperyong British noong 1833. Ang kaalipnan sa Estados Unidos ay mapayapang naipawalang-bisa sana kung tumulad ito sa Canada na nagpanatili ng ilang uri ng pakikipag-ugnayan sa isang Inang Bansa.

Noong Digmaang Sibil (1861-1865), pagkalipas ng pag-abuso sa mga tao na tumutol sa digmaan at siyang nakaranas ng pagpapahirap, pagkabilanggo, pagbitay, at pataksil na pagpatay, ang mga tadhana para sa matapat na pagtutol sa pagpatay ay inilahok sa mga panukalang batas ng Konpederasyon (1862) at ng Unyon (1864). Bagaman pabago-bago ang pagpapatupad ng mga batas sa mababang antas, ang mga apela para mailibre ang ilang kaso ay tinanggap ng Pangulo ng Unyon na si Abraham Lincoln, ng Kalihim ng Digmaan na si Edwin Stanton, at ng Katuwang na Kalihim ng Digmaan ng Konpederasyon na si John A. Campbell (Moskos at Chambers: 1993, 30-31). Naipit sa pagbabago ng simoy ang mga walang-pagpatay na kasapi ng Alagad ni Kristo ng Tennessee. Kaya nagpetisyon sila sa Pangulo ng Konpederasyon na si Jefferson Davis, at pagkaraan sa Gobernador Militar ng Unyon na si Andrew Johnson na malibre sila sa sapilitang pagseserbisyong militar (Brock: 1968, 842-843). Sa gitna ng patayan ng magkakapatid noong digmaang sibil, iginiit pa rin

at tinanggap ng magkabilang panig ang walang-pagpatay na budhi iba't ibang antas.

Nagpatuloy ang walang-pagpatay sa panahon ng industriyalisasyon at imperyalistang pananakop, sa loob at pagkaraan ng tatlong digmaang pandaigdig noong siglo beynte. Nakalaspang ng karahasan sa kamay ng mga employer, pulis, estado, at kung minsan, manggagawa mismo, ang Amerikanong lakas-paggawa. Gayunman, ang karapatang mag-organisa at paunlarin ang mga kondisyon ng Amerikanong lakas-paggawa ay walang-dahas ang pinakaubod. Hindi iyon armadong rebolusyon ng uring manggagawa. Ang kawalang-dahas ay kilusan din na nakipaglaban para sa pantay na karapatan ng mga babae, at nagluklok sa kauna-unahang babae sa Kongreso noong 1916, na si Representante Jeannette Rankin, isang Republikano ng Montana (Josephson: 1974). Noong 1917, bumuto siya, kasama ang 49 lalaki ng Mababang Kapulungan⁸ at anim na senador⁹ laban

⁸Ang boto ng Mababang Kapulungan ay 373 ang "Oo," 50 ang "Hindi," at 9 ang hindi bumoto. Kabilang sa mga representanteng bumoto laban sa digmaan ang sumusunod: Edward B. Almon, Demokrata ng Alabama; Mark R. Bacon, Republikano ng Michigan; Frederick A. Britten, Republikano ng Illinois; Edward E. Browne, Republikano ng Wisconsin; John L. Burnett, Demokrata ng Alabama; William J. Cary, Republikano ng Wisconsin; Denver S. Church, Demokrata ng California; John R. Connelly, Demokrata ng Kansas; Henry A. Cooper, Republikano ng Wisconsin; James H. Davidson, Republikano ng Wisconsin; Charles R. Daving, Republikano ng Minnesota; Perl D. Decker, Demokrata ng Missouri; Clarence E. Dill, Demokrata ng Washington; Charles H. Dillon, Republikano ng South Dakota; Frederick H. Dominick, Demokrata ng South Carolina; John J. Esch, Republikano ng Wisconsin; James A. Frear, Republikano ng Wisconsin; Charles E. Fuller, Republikano ng Illinois; Gilbert N. Hauge, Republikano ng Iowa; Everis A. Hayes, Republikano ng California; Walter L. Hensley, Demokrata ng Missouri; Benjamin C. Hilliard, Demokrata ng Missouri; Royal C. Johnson, Republikano ng South Dakota; Edward Keating, Demokrata ng Colorado; Edward J. King, Republikano ng Illinois; Moses P. Kinkaid, Republikano ng Nebraska; Claude Kitchin, Demokrata ng North Carolina; Harold Knutson, Republikano ng Minnesota; William L. La Follette, Republikano ng Washington; Edward E. Little, Republikano ng Kansas; Meyer London, Sosyalista ng New York; Ernest Lundeen, Republikano ng Minnesota; Atkins J. McLemore, Demokrata ng Texas; William E. Mason, Republikano ng Illinois; Adolphus P. Nelson, Republikano ng Wisconsin; Charles H. Randall, Prohibisyonista ng California; Jeannette Rankin, Republikano ng Montana; Charles F. Reavis, Republikano ng Nebraska; Edward E. Roberts, Republikano ng Nevada; William A. Rodenberg, Republikano ng Illinois; Dorsey W. Shackelford, Demokrata ng Missouri; Isaac R. Sherwood, Republikano ng Ohio; Charles H. Sloan, Republikano ng Nebraska; William H. Stafford, Republikano ng Wisconsin; Carl C. Van Dyke, Demokrata ng Minnesota; Edward Voight, Republikano ng Wisconsin; Loren E. Wheeler, Republikano ng Illinois; at Frank P. Woods, Republikano ng Iowa. Rekord ng Kongreso, Ika-65 Kongreso, Unang Sesyon, 1917, Tomo 55, Pt. q, 413.

⁹Ang boto ng Senado ay 82 ang "Oo," 6 ang "hindi," at 8 ang hindi bumoto. Ang mga senador na bumoto laban sa digmaan ay ang sumusunod: Asle J. Gronna, Republikano ng North Dakota; Robert M. LaFollette, Republikano ng Wisconsin; Harry Lane, Demokrata ng Oregon; George W. Norris, Republikano ng Nebraska; William J. Stone, Demokrata ng Missouri; at James K. Vardaman, Demokrata ng Mississippi. Rekord ng Kongreso, Ika-65 Kongreso, Unang Sesyon, 1917, Tomo 55, Pt. 1, 261.

pagpahok ng Estados Unidos sa Unang Digmaang Pandaigdig. Muling nahalal sa Kongreso noong 1940 si Rankin, at mag-isa siyang bumoto noong 1941, laban sa pagpahok ng Estados Unidos sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Sa edad 88, pinangunahan niya ang martsa ng 5,000 babae ng kasapi ng Brigada Jeannette Rankin tungo sa Washington upang wakasan ang pagpatay na ginagawa ng mga Amerikanong sundalo sa Digmaan sa Vietnam.

Noong Unang Digmaang Pandaigdig, tinatayang 4,000 kawal na Amerikano na sapilitang pinagsilbi sa serbisyong militar ang tumutol na pumatay. May 13,000 ang tumanggap ng mga tungkulin ng di-kombatiyente, na karamihan ay medikal. May 1,500 ang itinalaga sa sektor ng agrikultura; 940 ang ibinukod sa mga yunit na pagsasanay-militar; at ang 450 na "absolusyonista" na tumutol na makiisa sa pagpatay sa anumang paraan ang isinakdal sa hukumang militar at ikinulong sa bilangguan militar, at doon namatay ang labimpitong tao sanhi ng mabalasik na pagtrato at sakit (Moskos at Chambers: 1993: 34-5; Kohn: 1997, 42; Lynd at Lynd: 1995, 91-117; Schlissel: 1968 128-175).

Noong panahon ng konskripsiyón sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig (1941-1947), may 72,354 lalaki ang matapat na tumutol pumatay: 25,000 ang nagsilbi bilang di-kombatiyente; 11,996 lalaki mula sa 213 relihiyosong denominasyon ang pumayag na magtrabaho sa 151 Kampo ng Serbisyo Publiko para sa Sibilyan (Apendiks D); at ang 6,086 lalaki na tumanggi sa anumang anyo ng pakikidigma ay ipinakulong. Tatlongkapat ng mga ibinilango ay kasapi ng Mga Saksi ni Jehovah (Anderson: 1994, 1-2; Moskos at Chambers: 1993, 37-38; Cooney at Michalowski: 1987,94-95; Gara atGara: 1999).

Muling lumitaw ang kakayahang walang-pagpatay sa lipunang Amerikano noong 1945-1991, ang panahong tinawag na Kubling Digmaang Nuklear [Cold War]. Sa kasaysayan ng pakikidigma ng Amerika,

at pagkalipas ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig, Digmaang Sibil, at Unang Digmaang Pandaigdig, pang-apat at panlimang pinakamadugo; Digmaan sa Vietnam (1964-1975) at ang Digmaan sa Korea (1950-1953) ayon sa pagkakasunod-sunod. Sa girian ng Estados Unidos, Unyong Sobyet, at ng kanilang mga kaalyado, hindi kukulangin sa 20 milyong tao ang nalipol sanhi ng rebolusyonaryo, kontra-rebolusyonaryo, at heopolitikong kabagsikan ng estado. Sa Digmaan sa Korea, may 22,500 Amerikanong sapilitang pinagsilbi sa digmaan ang tumutol na pumatay. Ang malawakang pagsalungat sa Digmaan sa Vietnam ay nagpamalas ng kagila-gilalas na paglaki ng bilang ng mga lalaki na tumangging pumatay, ayon sa sekular na batayan (Moskos at Chambers: 1993, 39-43). Noong 1972, marami pa sa mga nagpalista sa pangangalap-militar ang itinuring bilang matatapat na tumangging makipagbakkaban. Ang ilang sumalungat sa Digmaan sa Vietnam ay lumusot sa pagpaparehistro, nabilanggo, o kusang nagdestiyero. Kabaligtaran iyon ng makasaysayang daloy ng mga inmigranteng tagapamayapa sa Estados Unidos na sinikap makaligtas sa konskripsiyón mula sa mga bansang pinagmulan nila. Walang sandata't matapat na tumutol ang maraming kawal na pumatay, at nagsilbi na lamang sila bilang dikombatiyente, gaya sa mga hukbong medikal na nasa bukana ng labanan.

Sa pagwawakas ng Kubling Digmaan, tumibay ang walang-pagpatay na paniniwala at muling nasilayan iyon sa Digmaan sa Golpo laban sa Iraq (1991). Sa pagkakataong ito, hindi na basta sibilyan lamang sumasalungat sa pagpatay, yamang walang konskripsiyón doon, bagkus ang mga kasapi ng hukbong sandatahan mismo at ng hukbong reserba. May limampung marino na naghayag ng matapat na pagtutol ang isinakdal sa hukumang militar, at pagkaraan ay ibinilanggo (Moskos at Chambers: 1993,44).

Ang walang-pagpatay na kakayahan sa kasaysayan ng Amerika ay mababatid sa mga pagkilos upang ipawalang-saysay ang parusang kamatayan. Mula pa noong panahong kolonyal, binawasan na ang bilang ng mga krimeng may katumbas ng parusang kamatayan. Ipinawalang- bisa din ang hatol na kamatayan, maliban sa kaso ng pagtataksil sa bayan,

doon sa teritoryo ng Michigan; at ganap na ipinawalang-bisa ang nasabing batas sa Rhode Island (1852) at Wisconsin (1853). Sa kasalukuyan, labindalawa mula sa limampung estado kabilang na ang Distrito ng Columbia ang nagpahayag — sa kolektibo o indibidwal mang antas- — ng pagtutol na pumatay. Sa antas na federal, hindi pa nakapagpapasiya nang ganap ang Kataas-taasang Hukuman kung ang pabitay sa mga mamamayan ay lumalabag sa Saligang Batas ng Estados Unidos.

Kabilang sa pinag-ugatan ng walang-pagpatay na potensiyal sa Estados Unidos ang mga pakikibaka tungo sa walang-sandatang-nuklear na lipunan (Mulang Espada tungong Ararong kilusan); tungo sa lipunang walang militarisadong karahasan ng kahirapan (Kilusan ng mga Katolikong Manggagawa); tungo sa pagwawakas ng kultura ng karahasang pinangingibabawan ng lalaki; at tungo sa pagkilala sa pagkakapantay-pantay ng mga Aprikano-Amerikano at ng lahat ng lahi sa malaya at makatarungang lipunan (kilusang maka-King para sa walang-dahas na pakikibakang panlipunan). Nang makipagpulong noong 1936 si Gandhi sa mga pinunong Aprikano-Amerikano, sinabihan siyang ang kaniyang mensahe ng kawalang-dahas ay malakas na umalingangaw sa mga "Diwaing Negro" at handa na umanong tanggapin ng mga Aprikano-Amerikano ang gayon. "Maaaring sa pamamagitan ng mga Negro," wika ni Gandhi, "ang dalisay na mensahe ng kawalang-dahas ay maihatid sa buong mundo" (Kapur: 1992, 89-90). Kaya sa interaksyon ng mga kilusang maka-Gandhi, maka-King, at iba pa — tulad ng katutubo at inmigranteng tagapamayapang pinagmulan — ang kawalang-dahas sa Amerika ay malalim na kaugnay ng walang-pagpatay na kasaysayan sa buong daigdig!

Sa kabila ng nangingibabaw na pampolitikang tradisyong tigmak sa dugo, ang mga ugat ng walang-pagpatay na lipunang Amerikano ay makikita sa paggigiit ng etika na gumagalang sa buhay mulang panahon kolonyal hanggang kasalukuyan. Malinaw ito sa pagtanggap pumatay sa digmaan; sa pagsalungat sa parusang kamatayan; sa pagtutol sa pagpapalaglág; sa panawagang buwagin o bawasan ang mga

[mapamuksang] sandata; sa pagtutol sa militarisasyon at pandaigdigang panghihimasok na mararahas; sa walang-dahas na pagkilos tungo sa mga pagbabagong pang-estruktura sa ekonomiya, ugnayang panlahi, karapatan ng kababaihan, at identidad na pangkultura; at sa mga pagpapahayag na relihiyoso, artistiko, at pampanitikan (True: 1995). Mabatid ang mga elementong pangkasaysayan sa maaaring maging walang-dahas patriyotismo o "walang-dahas na nasyonalismo," gaya ng pangangatwiran ni Gwynfor Evans, ang tagapagtatag ng Plaid Cymru na partidong pampolitikang tagapamayapa (Evans: 1972). Ang pambansang awit ng Estados Unidos ay maaaring maging "America the Beautiful" [Marikit na Amerika], ang awit pangmartsa ay "We Shall Overcome" [Magtatagumpay Tayo!], at ang panalangin ay "God Bless nonviolent America and nonviolence in the world" [Patnubayan nawa ng Diyos ang walang-dahas na Amerika at ang walang-dahas na daigdig].

Mga Walang-pagpatay na Pamumuhay

Sa dakong huli'y ang mga ugat ng walang-pagpatay na lipunan ay nakapaloob sa talambuhay ng sangkatauhan. Lalaki man o babae, mag-isa o maramihan, tanyag o di-kilala, nakaraan o kasalukuyan, ang lahat ng ito'y makapagpapamalas ng kakayahan sa paglalangkap ng pagtataya na umiwas pumatay at ng positibong pagkilos sa pagbabagong panlipunan. Ang magagawa ng ilang tao ay magagawa rin ng iba pang tao.

Sa pintuan ng Musée de' Art Moderne de la Ville de Paris ay isang malaking mural ni Raoul Dufy na nagtatampok ng mga tao nagsipag-ambag sa pagtuklas at paggamit ng elektrisidad, mula sinaunang pilosopo hanggang modernong siyentipiko at imbentor. Kagaya niyon ay maiisip din ang malawak na tanawin ng pandaigdigang tagapag-ambag sa diwa, teorya, at praktika ng agham pampolitika. Ang isang sulyap sa pandaigdigang pamana ay matatagpuan sa *Biographical Dictionary of Modern Peace Leaders* (Josephson: 1985). Itinala ng nasabing diksiyonaryo ang buhay ng 717 tao sa tatlumpu't siyam na bansang nabuhay mulang 1800 hanggang 1980. Kapag binasa mulang simula hanggang wakas ang may 1,134 pahinang aklat, makapaghahain iyon ng mga edukasyong liberal

sa mga bokasyon at metodo sa pagkamit ng walang-dahas na daigdig. Ang mga halagahan ay maaaring sumaklaw mulang panandaliang pagtanggap ng karahasan hanggang ganap na pagtataya sa mga prinsiyong walang-pagpatay. Ang pagpapalawig ng mga pananaliksik sa antas na pangkasaysayan, pangheograpiya, pangkultura, at pangkasalukuyang buhay ay makapaglalandat at makapagpapaalab ng pandaigdigang pamana ng walang-pagpatay na katapangan at pagtataya. Kinakailangan ang unibersal na pagtuklas at pagbabahaginan ng mga walang-pagpatay na pamumuhay.

Ang mga walang-pagpatay na buhay ay nakikipag-ugnayan at umaalingawngaw sa iba't ibang panahon, kultura, at espasyo. Maihahalimbawa ang mga sinaunang pinuno. Sa Ehipto, ang paraong si Shabaka (c. 760-c. 695 B.K.) na mula sa Nubia ay nagpawalang-bisa sa parusang kamatayan (Bennett: 1988, 11). Sa India, ang Budistang emperador na si Ashoka ay itinakwil ang digmaan at pagpatay ng tao makaraang masakop ang Kalinga (c.262 B.K.) na nag-iwan ng 100 libong patay, 150 libong destiyero, at di-mabilang na pagkamatay at pagdurusa ng mga inosente (Chowdhury: 1997, 52). Ang mga walang-pagpatay na halimbawa ng mga punong espirital ay mapagsusumundan ng iba't ibang salinlahi: sina Buda, Mahavira, Hesus, Muhammad, George Fox, Guru Nanak, Bahá u'llah at iba pa. Ang mga kagila-gilalas na pagbabagong sekular at espirital ay lumitaw nang lumihis ang mga tao mulang pagpatay tungong walang-pagpatay. Ang mga sundalo ay naging tagapamayapa (Crozier: 1938; Tendulkar: 1967; Khan: 1997; Boubalt, Gauchard, at Muller: 1986; Roussel: 1997). Itinakwil ng mga rebolusyonaryo ng kabagsikan (Narayan: 1975; Bendaña: 1998). Ang matatapat na sumalungat sa digmaan ay nilabanan ang konskripsiyón (Moskos at Chambers: 1993). Sa batayang umanista, si Archibald Baxter ng New Zealand ay nilabanan ang pagpapahirap at ang konskripsiyon noong Unang Digmaang Pandaigdig nang may walang-pagpatay na katapangan (Baxter: 2000). Ang magsasakang Austrian at mapagbasa ng Bibliyang si Franz Jägerstätter ay pinugutan ng ulo dahil sa pagtutol na makihamok para kay Hitler (Zahn: 1964). Ang mga walang-dahas na tagapagligtas ay inilagay sa panganib ang sariling buhay upang mairaos ang mga Hudyo mula sa Holocaust ni

Hitler (Fogelman: 1994; Hallie: 1979). Ang mga indibidwal na burnawi ng suportang moral, materyal, at lakas para sa pagbubuo ng mapandigma, modernong pangmilitar at pang-industriyang estado (Everett: 1989). Tahasan namang winasak ng iba ang mga sandatang kayang makapuksa ng maraming tao (Norman: 1989; Polner at O'Grady: 1997).

Milyon-milyon ang mga di-kilalang tao na tumugon sa walang-dahas na pamamahala ng may limang talampakang taas na Indian, si Mohandas K. Gandhi. Ang mababagsik na Pathan ay tumugon sa Muslim na pamumuno ni Abdul Ghaffar Khan (Banerjee: 2000; Easwaran: 1999). "Ang mga di-kilalang bayani ng kawalang-dahas," sambit ng edukador na si Dr. G. Ramachandran, "ay higit na mahalaga kaysa sa mga tanyag na pasimuno niyon" (Ramachandran: 1983). Sa Estados Unidos, ang maliit na pangkat ng estudyanteng Aprikano-Amerikano na hinubog sa mga metodo ni Gandhi, ay nagpasimuno ng kilusan para sa karapatang sibil na nagtulak sa pamumuno ni Rev. Dr. Martin Luther King, Jr. (Halberstam: 1998). Ang mga walang-dahas na Amerikanong gaya nina Adin Ballou at Henry David Thoreau ang pumukaw kay Tolstoy (Christian: 1978, 588). Pumukaw naman si Tolstoy kay Gandhi. Pinukaw naman ni Gandhi si King. Pumukaw ang lahat kay Kelly na naging pundador ng Partidong Lungti ng Alemanya (Kelly: 1989) at sa maraming iba pa sa pinagsama-samang pagpapalaganap ng proseso ng paggagad at pagbabago. Noong 1997 at 1998, si Gandhi ang napiling pinakatanyag na hinahangaang pinuno ng mahigit 200 kabataang pinuno mula sa mahigit animnapung bansang lumahok sa isa sa dalawang programang pagsasanay International Leadership Academy ng United Nations na ginanap sa Amman, Jordan. Ang kanilang paghanga ay umaalingawngaw sa marami pang pinuno ng kilusang mapagpalaya makaraan ang pagkabuwag ng pandaigdigang sistemang kolonyal noong 1945.

Dumami sa buong mundo ang mga walang-dahas na pinuno, at kabilang ang sumusunod: Maha Ghosananda ng Cambodia, Ham Suk Hon ng Korea, Ken Saro-Wiwa ng Nigeria, A.T. Ariyatne ng Sri Lanka, Sulak Sivaraksa ng Thailand, Lanzo de Vasto at Heneral Jacques de Bollardière ng Pransiya, Ronald Mallone ng Inglatera, Aldo Capitini ng

Italya, N. Radhakrishnan ng India, Dom Helder Camara ng Brazil, at A.J. Muste ng Estados Unidos. Bilang pagbawi sa pagkaligtang pangkasaysayan kay Gandhi, ang Gawad Nobel Pangkapayapaan ay nagsimulang kilalanin ang mga pinuno na may matitingkad na pagtataya sa kawalang-dahas: Albert J. Luthuli at Desmond Tutu ng Timog Aprika, Mairead Corrigan Maguire ng Hilagang Ireland, Adolfo Peréz Esquivel ng Argentina, Aung San Suu Kyi ng Burma, at ang Dalai Lama ng Tibet.

Ang mga babae, na bawat isa'y may natatanging salaysay—ay matapang na hinarap nang walang-dahas ang mga karahasan sa bawat aspekto ng lipunan: Bertha von Suttner von Suttner ng Austria; Gedong Bagoes Oka ng Bali [Indonesia]; Medha Patkar ng India; Dorothy Day, Barbara Deming, at Jean Toomer ng Estados Unidos (Stanfield: 1993, 49). Noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig, may 1,704 babae sa buong Britanya ang matapat na tinutulan ang sapilitang paglilingkod sa serbisyong militar; at ang 214 tumangging suportahan ang digmaan sa pamamagitan ng di-kombatiyenteng tungkulin ay ibinilanggo (Harries-Jenkins: 1993, 77). Sama-sama't malakas na nanindigan naman ang mga babae laban sa militaristang karahasan sa karapatang-pantao (Mga Ina ng Plaza de Mayo, Buenos Aires); laban sa pagpatay ng mga katutubo (Mga Babaeng Nakaitim, Serbia); laban sa paghahanda sa digmaang nuklear (Greeham Common Women's Camp, Britanya); laban sa pagkawasak ng kaligiran (kilusang yakapin ang punongkahoy ng Chipko, India); at sa iba pang kawalang-katarungan (McAllister: 1982, 1988; Morgan: 1984; Foster: 1989). Pinayabong naman ng mga iskolar na gaya nina Joan V Bondurant (1969), Elise Boulding (1980; 1992), at Berenice A. Carroll (1998) ang karunungan para sa walang-dahas na pagbabagong panlipunan.

Ang pares ng lalaki at babae, mag-asawa man o hindi, ay nagtulangan upang maitaguyod ang walang-dahas na pakikibakang mapaghunos: Kasturba at Mohandas Gandhi, Coretta at Scott at Martin Luther King, Jr., Dolores Huerta at Cesar Chavez, Dorothy Day at Peter Maurin, Frances May Witherspoon at Charles Recht, Elizabeth McAllister at Philip Berrigan. Ang halos may isang kasariang kilusan ang namukadkad sa

mapayapang aklasang bayan noong 1986 sa Filipinas. Nagsama-sama ang mga madre, pari, at layko upang labanan ang diktadura at ang panganib ng kontra-rebolusyong patayan (Santiago, A.S.: 1995). Kung sisipatin sa pandaigdigang antas, ang walang-dahas na talambuhay ng sangkatauhan ay nakapagpapatingkad ng paniniwalang ang mga tao ay may kakayahang lumikha ng mga lipunang ligtas at makatarungan, at handang igalang ang pangangailangan ng lahat.

Mga Kakayahan ng Walang-pagpatay na Lipunan

Ang posibilidad ng walang-pagpatay na lipunan ay nakaugat sa karanasan at malikhaing kakayahan ng tao. Ang malawak na mayorya ng sangkatauhan ay hindi nakapatay at hindi pumapatay. Bagaman may kakayahan tayong pumatay, hindi tayo napipilit ng kalikasan para pumatay. Hindi man makatwirang sinunod, ang mga pangaral ng mga dakilang tradisyon ay ang sumusunod: Igalang ang buhay; huwag pumatay. ganitong pangaral, ang mga tao, anuman ang pinakamabalasik pangyayari, ay nagpakita ng kakayahang tumugon sa kanilang isip at pagkatao nang may ganap na pananalig. Kapag naganap ang pagpatay, ang siyentipikong karunungan ay naghahain ng pambihirang abilidad na unawain ang mga sanhi niyon, kung paano lulutasin iyon, at kung paano makatutulong upang mapalaya ang sarili at lipunan mula sa kabangisan.

Ang mga huwarang bahagi ng walang-pagpatay na lipunan ay umiral na noon at umiiral hangga ngayon sa buong karanasan ng daigdig. Hindi yaon bunga lamang ng ipotetikong guniguni. Ang mga institusyon at kaugaliang espiritwal, pampolitika, pang-ekonomiya, at pangkultura na pawang nakabatay sa mga walang-pagpatay na prinsipyo ay matatagpuan sa karanasan ng tao. May mga lipunang walang hukbo, walang parusa ng kamatayan, at halos walang sandata. May mga walang-pagpatay na organisasyon at kilusan na pawang nakatuon sa paglutas ng mga problemang banta sa kaligtasan at kaayusan ng sangkatauhan. Ang mga walang-pagpatay na karanasang itinala sa kasaysayan ang nagbibigay ng kaalaman upang mapalalim ang kasalukuyan at panghinaharap na pagkilos tungo sa pagbabago. Malaki ang pamana ng mga walang-pagpatay na

buhay, noon at ngayon, mula sa mga tao na ang katapangan at likha ay nakapagpapaalab at nakapagtuturo.

Kung ang mga tao ay magpapasiyang paglangkapin, pagtibayin, at dagdagan ang mga butil ng diwaing walang-pagpatay na nakahasik ngayon sa buong daigdig, maaabot ang lunggati ng walang-pagpatay na lipunan sa lalong madaling panahon. Sa paggigiit ng gayong posibilidad ay hindi matutiyak ang kaganapan, ngunit mapag-iisipan ang dating imposible at mapalalakas ang paniniwala na tayong mga tao ay may kakayahang likhain ang walang-pagpatay na panlipunang pagbabago.

Ikatlong Kabanata

MGA PAHIWATIG PARA SA AGHAM PAMPOLITIKA

Higit pa sa usapin ng relihiyon ang kawalang-dahas.

Higit pa sa usapin ng lipunan ang kawalang-dahas.

Ang kawalang-dahas ang agham ng kapangyarihan.

—G. Ramachandran

Ano ang mga pahiwatig ng mga kakayahan upang mabatid ang mga walang-pagpatay na lipunan sa akademikong disiplina ng agham panlipunan? Kung ang saligan ng walang-pagpatay na kakayahan ang hahalili sa palagay hinggil sa pagiging likas ng kabagsikan, anong uri ng agham ang nais maabot ng agham pampolitika? Anong mga halagahan ang magpapasigla at gagabay sa ating mga akda? Anong katunayan ang hahanapin natin? Ano ang mga teoryang magpapaliwanag at huhula ang ibig nating lusungin? Ano ang mga pagsasagawa ng kaalaman ang ibig nating pabilisin? Paano natin tuturuan at sasanayin ang ating mga sarili at iba pang tao? Ano-anong institusyon ang itatatag natin? At paano tayo makikipag-ugnayan sa iba sa proseso ng pagtuklas, paglikha, at paggamit ng kaalaman upang maganap ang mga walang-pagpatay na lipunan sa walang-pagpatay na daigdig?

Ang ipinapalagay na kaganapan ng walang-pagpatay na lipunan ay nagpapahiwatig ng pagpaling ng disiplina tungo sa walang-pagpatay na karunungan. Nililitis nito ang dogmang maka-Weber na ang pagtanggap ng karahasan (pagpatay) ay kinakailangan sa praktika at agham ng politika, at ang etika ng walang-pagpatay ay salungat umano sa politika. Naisasalin nito sa katanungan ang dating imposible.

Lohika ng Walang-pagpatay na Panunuring Pampolitika

Ang pagbabago ng pananaw tungo sa walang-pagpatay na agham panlipunan ay nagpapahiwatig ng apat na pilas ng lohika ng walang-pagpatay na pampolitikang panunuri. Kailangan nating mabatid ang mga sanhi ng pagpatay; ang mga sanhi ng walang-pagpatay; ang mga sanhi ng pagpaling mulang pagpatay tungong di-pagpatay; at ang mga katangian ng ganap na walang patayang lipunan.

Ang kakatwa'y ang pangangailangang unawain ang pagpatay ay higit na mabigat para sa walang-pagpatay na agham panlipunan kung ihahambing sa karaniwang disiplinang nagtutuon sa karahasan. Hango ang gayong kalantaran mula sa hangaring mag-ambag sa pamamagitan ng walang-pagpatay na pamamaraan sa mga kondisyong malayo ang kabagsikan at ang lahat ng sanga nito. Kapag ipinalagay na katanggap-tanggap at di-maiiwasan ang pagpatay para sa pansarili't panlahatang dahilan, hindi gaanong mahigpit ang pangangailangang unawain at tanggalin ang mga sanhi ng kabagsikan—ng sarili, ng iba, at ng pagsasama ng mga ito. May pakiramdam ng kaligtasan, bagaman problematiko, sa palagay na sa huling pagsusuri ay "Papatayin kita" o "Papatayin ka namin." Kapag wala ang ganitong kuro-kuro, ang pag-unawa at pagtanggap ng mga sanhi ng pagpatay ay napakahalaga pa sa kaligtasan at kaayusan.

Ang konsepto ng pinag-ugatan ang ubod ng walang-pagpatay na pagsusuri. Kapag naganap ang pagpatay—mulang omisidyo hanggang henosidyo tungong atomikong paglipol—kailangang maunawaan natin ang mga proseso ng sanhi at bunga, gaano man kasalimuot at magkakaugnay ang mga ito. Nangangailangan ng paliwanag ang bawat kaso ng pagpatay. Kailangan nating malaman kung sino ang pumatay ng kung sinong tao, at kung paano, saan, kailan, bakit. Kailangang malaman din kung ano ang mga pangunang kalagayan, ang konteksto ng pangyayari, ang mga indibidwal at panlipunang kahulugan, at ang mga resulta. At kailangang matuklasan ang mga padrong may mga nagsasalimbayang kaso ng pinagmulang kabagsikan para sa malalim, matipid, mapang-uring paliwanag.

Gayundin, kailangan nating mabatid ang mga ugat ng walang-pagpatay. Bakit hindi pumapatay ang mga tao? Bakit lumitaw ang diwa ng walang-pagpatay sa buhay ng tao? Bakit itinaya ng mga tao ang kanilang mga sarili sa mga prinsipyo ng walang-pagpatay? Bakit ang ilang tao sa buong kasaysayan ay pinanindigan ang prinsipyo ng buhay kaysa kabagsikan, sa kabila ng paglibak, pagtatakwil, paggutom, pagbilanggo, pagpapahirap, paggutay, at pagbabanta ng pagpatay hanggang asesinato, pagbitay, at paglipol? Bakit sila lumikha ng mga patakaran, kaugalian at institusyon upang makamit ang mga lunggating walang-pagpatay sa pamamagitan ng mga walang-pagpatay na pamamaraan?

Ano-ano ang mga sanhi ng paghuhunos, pang-isahan man o panlahatan, mulang pagpatay tungong walang-pagpatay? Bakit pinili ng mga salarin ang buhay kaysa pagkitil ng buhay? Bakit ang mga sundalo ay naging tagapamayapa? Bakit iwinaksi ng mga rebolusyonaryo ang kabagsikan, at ang mga māmamátay-tao ay nagtaya sa walang-pagpatay? Bakit ang mga diwain, tao, pinuno, samahan, institusyon, at patakaran ay pumaling sa kawalang-dahas na pagdulog? Bakit ang ilang tao na dáting nagtataya sa walang-pagpatay ay lumihis, lumahok, at tinangkilik ang patayan, gaya ng ilang estadong nagpawalang-saysay at muling nagsabatas ng parusang kamatayan, at ng ilang tagapamayapang pansamantalang itinaguyod ang digmaan? Ang walang-pagpatay na pagsusuri ay hindi dumadaloy nang tuwid at tuloy-tuloy. Importante ang pag-unawa sa mga pangyayari, lawak, at sanhi ng pabalik-balik na transisyon sa mga kondisyong walang-pagpatay upang mapabilis ang walang-pagpatay na pagbabago. Maipapako ang pansin mulang mga indibidwal hanggang bahagi ng mga estruktura hanggang kabuuan ng mga lipunan.

Ikaapat na pangangailangan para sa walang-pagpatay na pagsusuring pampolitika ang pag-unawa sa mga katangian ng mga ganap na walang-patayang lipunan, batay sa hinuhang walang hanggang nag-iiba-iba ang nasabing mga katangian. Hindi maipapalagay ang pagkakapareho-pareho, kung isasaalang-alang ang kalikutang mag-isip ng tao. Ang

ikaapat na pangangailangan ay naghahain din ng pinakamatalinong gawain, bagaman humihingi lahat iyon ng sukdulang katalinuhan. Ang unang tatlo ay nangangailangan ng pagtitiyak ng mga tuklas na hango sa mga kontekstong pangkasaysayan at pangkasalukuyan. Inilalangkap ng ikaapat ang karunungan mula sa mga ito sa pamamagitan ng pasulong na paghahanap ng mga kondisyong pantao, panlipunan, at pandaigdigang na pawang katanggap-tanggap sa etika, maaaring makamit, at kung minsan ay ipotetikong binuo. Hinahamon tayo nito, gaya ng isinaad ng makatang Walt Whitman: "Lumundag nang lampas, malapit man ang marating" (Whitman: 1977[1855], 71).

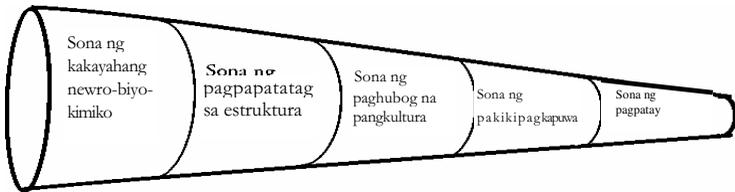
Ipinapalagay dito na wala pang lipunan, na nababalahò sa mga katangian ng pagpatay, hangga ngayon, ang nakapagpakita ng malawak na saklaw ng mga walang-pagpatay na katangiang kayang gawin ng tao. Ngunit puwedeng maunawaan ang mga bagong walang-pagpatay na posibilidad sa pamamagitan ng pagsalok ng mga karanasan mula noon hangga ngayon sa pandaigdigang lawak; at sa ipotetikong pagbubuklod sa mga ito. Dagdag pa'y ang gayong mga kabatirang empiriko ay dapat higitin tungo sa paggalugad ng "teoryang lantay" upang matukoy ang mga kaaya-ayang katangian ng lipunang walang-patayan at ang mga kapani-paniwalang proseso ng pagkamit sa mga ito mula sa kasakuyang kalagayan.

Hangga ngayon, makiling ang agham panlipunan sa matamlay na pagtanggap sa ipotetiko't teorikong harayá [imahinasyon], hindi tulad ng ibang agham na hinihikayat ang pagpapaunlad ng purong teorya bilang ambag sa karaniwang pagsasagawa na pawang nagaganap sa matematika, pisika, at ekonomika. Higit na totoo ito kung may kinalaman ang karahasan. Ang agham pampolitikang tigmak sa dahas ay tila kulang sa paglinang ng walang-dahas na karunungan. Sa pagtatatak dito na "utopian," "idealistiko," at "hindi makatotohanan," ang agham pampolitikang isipan ay minalas na mabilanggo sa walang katapusang kabangisan. May inihahaing pagpapalaya ang pagpatay na karunungan.

Ang batayang karunungan mula sa walang-pagpatay na pagsusuri ay kinakailangang mailapat sa pagkilos na kayang magpabago upang makalikha ng mga alternatibo sa limang sona ng matataguriang "imbudo ng pagpatay."

Figura 1

IMBUDO NG PAGPATAY

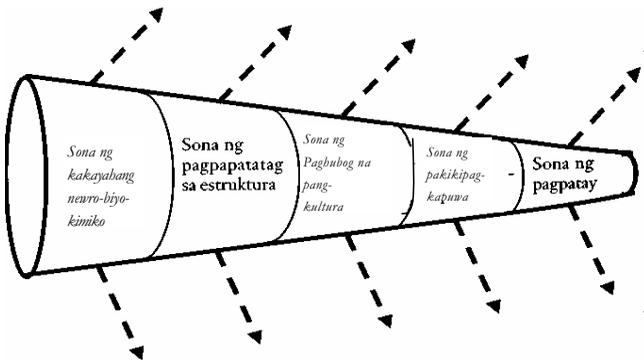

Ang *sona ng pagpatay* ay pook ng patayan mulang omisidyo hanggang paglipol ng laksa-laksang tao. Ang *sona ng pakikipagkapuwa* ay pook na natututo doon ang mga tao kung paano pumatay sa pamamagitan man ng tuwirang pagsasanay o sa pagmamasid ng mga modelong paggagayahan. Sa *sona ng paghubog na pangkultura*, ipinapaling ang tuon sa pagpatay bilang di-maiiwasan at lehitimo. Kabilang sa mga bukál ng paghubog ang relihiyon, ideolohiya, pagdiriwang ng pananagumpay at karahasan, tradisyon ng pamilya, batas, komunikasyong pangmadla, at sining. Ang *sona ng pagpapatatag sa estruktura* ay naglalaan ng sosyo-ekonomikong ugnayan, institusyon, at materyal na pamamaraan na kumikiling at nagtataguyod sa pagpatay. Ang *sona ng newro-biyokimiko* ay binubuo ng mga salik na pisikal, newrolohiko, at pang-utak at ng proseso niyon na pawang makapagpapalago sa kakayahan ng tao na maging mapanlupig o mabalasik para manaig, at panumbas sa mga ugaling may hibas ng walang-pagpatay (Lopez-Reyes: 1998; Morton: 2000).

Ang papel ng walang-pagpatay na paghuhunos ay mailalarawan bilang pagpapalit ng imbudo ng pagpatay tungo sa pagpapabuka ng mga pilas ng walang-pagpatay na alternatibo nang may malinaw na pagkilos sa loob at lampas ng bawat ng sona (Figura 2). Ang gayong mga pagbabago ay maaaring mulang espiritwal hanggang di-mabalasik na matataas na teknolohiyang kasangkapan sa sona ng patayan; mulang sagipbuhay [i.e., mabuti] na pakikipagkapuwa at paghubog na pangkultura hanggang muling pagbalangkas ng mga sosyo-ekonomikong kalagayan. Kinakailangan ito upang maiwasang makalikha o magtakda ng kabangisan habang pinananatili o binabago ang kaayusan; at para sa mga paggamot na klinikal, parmakolohiko, pisikal, at pansariling pagbubulay at pagsubaybay sa pitlag ng katawan makapagpapalaya mula sa biyolohikong udyok na pagpatay.

Figura 2

PAGPAPABUKAD NG PILAS NG WALANG-PAGPATAY NA ALTERNATIBO

Mga Prinsipyong Walang-pagpatay na Pagkilos

Ang walang-pagpatay na paradigmang pagbabago ay nangailangan ng kaganapan ng mga prinsipyo upang matulungan ang pang-isa o panlahatang pagpapasiya mulang karaniwang buhay hanggang pandaigdigang buhay. Bukod pa iyon sa paghahanap ng karunungan kinakailangan sa lohika ng walang-dahas na pagsusuring pampolitika na kaugnay ng mga paglikha ng mga walang-dahas na alternatibo sa mga sonang nagsasalikop sa pagpatay. Maisusulong ang nasabing mga prinsipyo sa pagdulog na eksperimental na paniniyak na pinaglalangkap ang praktikal na karanasan at mapaggalugad na paggagad. Ang mala-tao na kompiyuter ng militar at ang "mala-makatotohanang" paggagad ng armadong bakbakan ay maunlad na maunlad na.

Kabilang sa mga walang-dahas na prinsipyo na lumitaw sa mga tanyag na pagkilos noong siglo beynte (gaya sa mga kilusang maka-Gandhi at maka-King) na karapat-dapat pagtuonan ay ang sumusunod:

Lantáy na Walang-pagpatay na Pakikibaka

*Humugot ng lakas mula sa alab na gumagalang-sa-bubay,
relibiyoso man o umanista ang kaniyangbinag-ugatan.*

Igalang ang iyong búbay at ang mga búbay ng iba.

*Hanapin ang kabutihan ng labat. Humabati ang dabas;
ngunit nakapagbibigkis ang kawalang-dahas.*

*Pag may tunggalian, piliin angpakikipagkasundo
sa halip na paghiya, pagyurak, pagsikil, o pagkitil
ng bubay mulang umpisa hanggang wakas.*

*Lumahok sa mabubutingpaglilingkod nang mapawi
ang pasanin ng mga taóng nangangailangan ng tulong.*

*Maging mapanlikha. Umiral muna ang dakilang diwa
upang makamit ng kasalukuyan ang pagsulong
ng kapuwa teknolohiya at estruktura ng karabasan.
Inaasahan ang dakilang diwa sa walang-pagpatay na pagbubunos.*

*Gumamit ng pagdulog na eksperimental upang magbago.
Tumuklas ng sunod-sunod na pagtantiya ng walang-pagpatay
na lipunan, at matuto mula sa mga kabiguan at tagumpay.*

*Igalang ang kapuwa tao at ang malawakang panlipunang
pagkilos, mula sa simoy ng halimbawang matuwid
hanggang mapayapa 't malawakang aklasang bayan.*

*Maging wagas na matapang. Huwag tangkilikin
ang karabasan, at ibubos ang katatagan sa pagpapatibay
ng mga walang-dahas na pamamaraang pamalit.*

*Lumakad nang magaan sa daigdig. Bawasan ang inaasam
sa kalikasan at kapuwa tao na paning makapagdaragdag
sa pagkitil ng buhay [at sa anumang anyo ng pagdahas].*

Makapag-aambag ang bawat tao—na lumahok sa mga proseso ng walang-dahas na pagtuklas at pagkilos—sa kaganapan ng mga makapangyarihang prinsipyo at kasanayan tungo sa pagpapatibay pandaigdigang buhay na angkop sa mga tiyak na sitwasyon at konteksto.

Ang pagkilala sa posibilidad na maganap ang walang-pagpatay na lipunan ay nag-iiwan ng mga tanong sa bawat aspekto ng disiplina ng agham pampolitika sa ngayon. Sa pangkalahatang oryentasyon hinggil sa pagkamatwid ng karahasan, ang mga siyentipikong pampolitika, gaya ng ibang kasapi ng lipunan, ay kumikiling sa mga sumusunod na pananaw. Una, ang *makadabas* [proviolent] na itinuturing ang pagpatay na makatutulong sa sarili o sa sibilisasyon. Ikalawa, ang *mabilig-sa-dabas* [violence-prone], na kumikiling sa pagpatay o nagtataguyod ng pagpatay nagtataguyod ng pagpapatay kung makapagdudulot iyon ng kalamangan. Ikatlo, ang *patáyontáyon sa dabas* [ambivalent], na patas ang pagturing sa pagpatay at di-pagpatay, at nagtataguyod o sumasalungat doon. Ikaapat, ang *palaiwas sa dabas* [violence-avoiding] na lumalayo sa karahasan at sa pagtataguyod nito, bagaman handang gumamit ng karahasan. At ikalima, ang *walang-dabas* [nonviolent], na handang magtaya na huwag pumatay, at handang baguhin ang mga kalagayang nakapagpapalusog sa kabagsikan. Kung sisipatin sa kabuuan, masasabing ang unang apat na kondisyon ang katangian ng politika at agham pampolitikang naniniwala sa karahasan o tumatanggap ng karahasan. Ang pangwakas na oryentasyon ay nananawagan ng paglikha ng walang-pagpatay na agham pampolitika, na ang tungkulin ay mag-ambag ng walang-dahas na pagdulog sa agham at lipunan.

Sa pag-uri sa kontemporaneong agham panlipunan bilang higit na makiling sa "pagtanggap ng karahasan," lantad man o palihim, ay hindi nagpapahiwatig na lahat ng siyentipikong pampolitika ay hinihikayat ang kanilang mga estudyante na "Pumatay! Pumatay!" gaya ng isinisigaw ng sarhento at opisyal sa mga pagsasanay-militar. Hindi rin nito isinasantabi ang pag-iwas sa karahasang ambag ng mga siyentipikong pampolitika na naghahanap ng maihahaliling demokratikong institusyon (gaya sa mga tagisan sa partido, halalan, batasan, at batas) kapalit ng mga digmaang sibil at internasyonal. Ngunit ang pagkilala sa tigmak sa dugong disiplina ngayon at ang posibilidad ng walang-pagpatay na alternatibo ay naghahain ng mga pagsulong na etiko-empiriko at empiriko-etiko. Nangangahulugan ito ng pangangailangang ilugar ang pagpatay na kahanay ng mga tanong sa kalayaan, pagkakapantay-

pantay, katarungan, at demokrasya sa normatibo-empiriko at empirik0-normatibong ubod ng disiplina.

Walang-pagpatay na Siyentipikong Rebolusyon

Ang pagkilala sa posibilidad ng kaganapan ng mga walang-pagpatay na lipunan ay nagpapahiwatig ng walang-dahas na siyentipikong rebolusyon sa agham pampolitika. Pitong maliliit, magkakatanikalang rebolusyon ang kinakailangan. Una, ang *panghuwarang rebolusyon* mulang pagtanggap ng pagpatay hanggang pagwawaksi ng pagpatay. Ikalawa, ang *makatotohanang rebolusyon* upang matukoy ang mga salik na kumikiling sa walang-pagpatay na pagbabagong panlipunan. Ikatlo, ang *teorikong rebolusyon* upang maunawaan ang mga sanhi at proseso ng walang-pagpatay na pagbabago. Ikaapat, ang *pang-edukasyon at pansanayang rebolusyon* na naglalaan ng karunungan at kasanayan para sa walang-pagpatay na paghuhunos. Ikalima, ang *aplikadong rebolusyon* upang mailapat ang walang-pagpatay na kaalaman sa praktika. Ikaanim, ang *institusyonal na rebolusyon* upang mapaghunos at makalikha ng mga samahan na magpapabilis sa kaganapan ng walang-pagpatay na pagbabago. At ikapito, ang *pampamamaraang rebolusyon* upang makalikha at maiangkop ang mga pamamaraan ng pag-usisa, pagsusuri, at pagkilos na lapat na lapat sa walang-pagpatay na pagbabagong gawain.

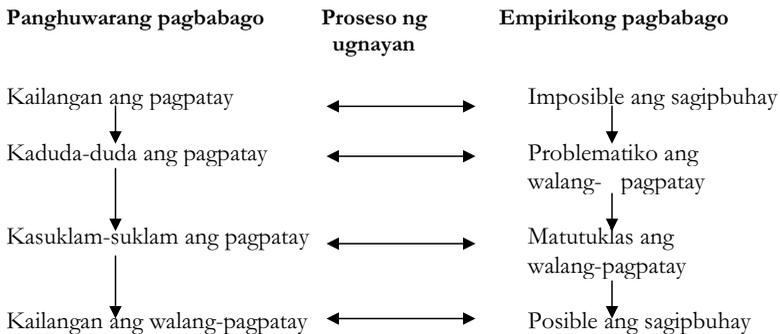
Panghuwarang rebolusyon

Ang pahiwatig na panghuwarang pagbabago ay mulang pagpatay na sapilitan tungong sapilitang huwag pumatay. Isang paraan upang maganap ito ay sa pamamagitan ng prosesong pinagbuklod at pinayaman ang mga magkakaugnay na etiko at empirikong tuklas. Ang ipinahihiwatig na etikong pagsulong ay mulang "katanggap-tanggap ang pagpatay na sapilitan" tungong "kaduda-duda ang sapilitang pagpatay" hanggang "walang-pagpatay na maaaring siyasatin" tungong "walang-pagpatay na panghuwarang pagtataya." Ang kahanay naming etikong pagsulong ay mulang "imposible ang walang-pagpatay na lipunan" hanggang "problematico ang walang-pagpatay" patungo sa

“tunay at posibleng pagsisiyasat ng mga katangian ng mga walang-pagpatay na lipunan” hanggang “siyentipikong pagtataya” upang mabatid ang mga kaalamang makalilikha at makapagpapalawig ng mga walang-pagpatay na lipunan sa walang-pagpatay na daigdig.

Sa pamamagitan ng mga sapin-saping proseso ng etikong pagkilates at empirikong pagtugon—at empirikong pagkilates at etikong pagtugon—makakayang buwagin ang matibay na moog na ipinanukala ni Weber sa panig ng mga walang-dahas na prinsipyo at marahas na politika. Sa ganitong paraan, maidaragdag ang malalim na paggalang sa buhay sa “matatag na pagsandig sa mga panuto ng ebidensiya at hinuha” (Almond: 1996, 89) bilang karaniwang etikang batayan sa kontemporaneong agham pampolitikang akademiko.

Figura 3
PROSESO NG PANGHUWARAN-EMPIRIKONG WALANG-PAGPATAY
NA PAGBABAGO

Makatotohanang rebolusyon

Nagpapahiwatig ang walang-pagpatay na pagbabago ng mabisang paghango at pagtuklas ng mga ebidensiya para sa walang-pagpatay na kakayahan ng tao, na malimit ipinagwawalang bahala ng mga kurokurong tinatanggap ang karahasan. Ang nasabing mga patunay ay maaaring mulang newrosiyensiya hanggang di-mabalasik, matataas na teknolohiya. Namumukod-tangi ang mga tandâ ng walang-pagpatay sa gitna ng mararahas na pangyayari sa kasaysayan at kultura. Halimbawa, tinatayang 140 mula sa 500 Ateniyenseng senador ang tumutol na hatulan ng kamatayan si Socrates noong 399 B.K. sa Gresya (Stone: 1989, 187). Noong panahon ng Budistang Heian (794-1192 B.K.) sa Japan, "hindi kaugalian ang parusang kamatayan sa loob ng tinatayang sansiglo at kalahati" (Nakamura: 1967, 145). Sa Estados Unidos, anim na senador at limampung representante ang bumoto laban sa paghahayag ng digmaan sa Alemanya noong 4, 6 Abril 1917. Sa Rusya, dalawa at marahil lima o anim pang Bolshevik ng Sentral na Lupon ang sumalungat sa pagpapatibay ng patakaran ng armadong rebolusyon ni Lenin noong 23 Oktubre 1917 (Shub: 1976, 271). Noong Hulyo 1945, labinsiyam sa 150 siyentipiko ng Proyektong Manhattan sa Estados Unidos ang bumoto laban sa militar na paggamit ng bombang atomikang pinagtulungan nilang buuin (Giovannitti at Freed: 1965, 168; Alperovitz: 1995). Noong 1996, ang hukbong marino ng Estados Unidos ang naging "ahenteng tagapagpaganap" upang pagtugmain ang lahat ng gawain ng Kagawaran ng Tanggulan at iba pang ahensiya para sa pananaliksik, pagpapaunlad, at pagbili ng mga di-nakapupuksang sandata (Lewer at Schofield: 1997, 45). Bumubuo ang huling binanggit sa pangunang paglihis tungo sa walang-pagpatay na pangkaligtasang pag-iisip, bagaman ang nasabing mga sandata ay ginagamit bilang karagdagan sa mapamuksang teknolohiya at kayang makapinsala o makapatay.

Ang walang-pagpatay na makatotohanang pagbabago ay nagsisikap na tuklasin ang mga nakalipas at kasalukuyang walang-pagpatay na likas na gawi ng bawat lipunan.

Teoretikong rebolusyon

Nangangangahulugan ang teorikong rebolusyon ng paglikha ng mga panghuwaran at empirikong teorya na makapagsusulong ng kaalaman na kailangan ng lohika ng walang-pagpatay na pagsusuri; at siyang makapag-aambag sa mga indibidwal na pagpapasiya, pagkilos ng lipunang sibil, at patakarang pangmadla. Halimbawa, ang kombinasyon ng tatlong pangunahing bukal ng diwaing teoriko—na tinawag na makatwiran, pragmatiko, at dumadaloy—ay nagbubukas ng pambihirang kabatiran sa lakas ng walang-pagpatay na pampolitikang kapangyarihan. Nagtutuon ang una, alinsunod sa aral ni Gandhi, sa kahalagahan ng paggalang sa buhay na isinasaalang-alang sa pang-isahan at panlahatang pagkilos habang sinisikap makamit ang katarungan. Matatagpuan iyon, halimbawa na, sa *The Science of Satyagraha* (1970). Para kay Gandhi, ang pumipintig na pananalig sa Diyos, na ipinakahulugan bilang katotohanan, pag-ibig, at kawalang-dahas—at sumasaklaw sa lahat ng relihiyon—ang di-masasakop na bukál ng walang-dahas na kapangyarihan. Ang kaluluwa at realidad ng kawalang-dahas ang batayang batas ng buhay ng tao; ang karahasan ay paglabag hinggil sa gayong tadhana.

Ang ikalawa ay ang teorya ng walang-dahas na kapangyarihan, at itinampok sa *The Politics of Nonviolent Action* (1973) ni Sharp. Batay sa matalas na pagsusuri ng kalikasang salig-sa-pagsunod ng kapangyarihang pampolitika, itinampok ni Sharp ang malawak na hanay ng pamamaraang taga sa panahon para sa mapayapang pakikibaka; at naglalaan ng mahahalagang pagsusuri ng mga dinamika ng walang-dahas na pagbabagong pampolitika. Payak ang tesis ni Sharp. Ang walang-dahas na pampolitikang pagkilos ay sadyang makapangyarihan: hindi kinakailangan ang pagtatayang *a priori* sa mga prinsipyong espiritwal, relihiyoso, o pasipista.

Matatagpuan sa akda ni John Burton ang ikatlong bukál ng kabatiran kumikilates sa walang-pagpatay na teorikong haraya. Sinuri niya ang kaugnayan ng pagkakait ng pangangailangan [needs-deprivation]

sa mga ugat ng karahasan, at ang pagtatakda ng mga sapat na proseso ng pakikilahok sa mapayapang pagbabago upang malutas ang kakulangan sa pangangailangan ng tao. Nakapaloob ang teorya ni Burton sa *Deviance Terrorism & War: The Process of Solving Unsolved Social and Political Problems* (1979) at iba pang akda (1984, 1996, 1997) Ayon sa tesis ni Burton, lahat ng anyo ng kabagsikan mulang omisidyo hanggang digmaan ay dulot ng pagkakait sa pangangailangan ng tao kauna-unahan na rito ang pagkilala ng identidad at dignidad. Ang lumapastangan [nagkait] at ang nilapastangan [pinagkaitan] ay may parehong pangangailangan. Sa bisa ng paglapastangan, hindi malulutas ng pag-antig sa mga halagahan, o ng sapilitang pagkontrol, ang kabagsikan. Subalit ang paglalaan ng mga proseso ng paglutas ng problema, at ang pakikilahok ng sinumang sangkot sa paglutas nasabing problema, ang maaaring maging sanhi upang maganap walang-dahas na lipunan sa walang-dahas na daigdig.

Ang ganitong kabatiran hinggil sa lakas na espirital, pragmatikong kahusayan, at pakikisangkot sa paglutas ng problema ay nagsasaad ng mga elemento ng teorya ng kawalang-dahas. Ang nasabing teorya mailulugar sa kasaysayan, estado, uri, ekonomiya, institusyon, kasarian, lahi, etnisidad, relihiyon, kultura, kaligiran, inaasahan sa hinaharap, at iba pang aspekto ng pampook at pandaigdigang kalagayan. Mahalagang ambag sa pagsasakonteksto at pagpapalago ng karunungan sa teorya ng kawalang-dahas ang mga akda nina Robert J. Burrowes (1996), Berenice A. Carroll (1988), Johan Galtung (1996), Brian Martin (1989), at Kate McGuinness (1993).

Aplikadong rebolusyon

Ang pinagbuklod na normatibo, makatotohanan, at teorikong pagbabago ay nagpapahiwatig ng bagong aplikadong pagtataya para sa walang-pagpatay na agham pampolitika. Ang normatibong pagbabago ay nagpapahiwatig ng sariwang pagtutuon sa, at pagtataguyod ng, walang-pagpatay na kaisipan, tao, samahan, kilusan, patakaran, at institusyon. Iminumungkahi ng teorya ni Sharp ang matingskad na

pagtataya para mapabilis ang pagbabanyuhay na walang-dahas sa mararahas na rehimen, at nang mapalawak ang impluwensiya, o kaya'y mapalitan ang marurupok na demokratikong sistema. Isinasaad din sa naturang teorya na ang ubod ng aplikadong papel ng agham pampolitika ay pabilisin ang proseso ng pakikilahok sa paglutas ng mga problema na dimarahas na lumulutas sa pangangailangan ng tao. Ang naturang teoryang maka-Gandhi ay inilalangkap ang etika, metodo, at pagdama sa mga ipinagkait na pangangailangan [ng tao]. Pagdaka'y matingkad na nagmumungkahi ng pagtataya na pabilisin ang pagpapanibago ng mga karahasang pang-estruktura sa politika, ekonomiya, lipunan, at kultura, na pawang bunga at tagalikha ng patayan at banta ng pagpatay. Matatandaan na ang mga pinunong napukaw ng mga walang-pagpatay na prinsipyo, gaya ng kina Gandhi at King, ay malalim na nagtaya sa walang-dahas na pagbabagong pang-estruktura.

Ang hamon ng aplikadong walang-pagpatay na agham pampolitika ay pabilisin ang pampook at pandaigdigang paghuhunos. Mangyayari ito sa paggamit ng kaalamang kinakailangan sa lohika ng walang-pagpatay na pagsusuri; at sa pamamagitan ng pagpapanibago ng imbudo ng pagpatay tungo sa pagpapabukad ng dahon ng mga alternatibong walang-pagpatay. Ang pananatili ng pang-isahan at panlahatang kabagsikan sa lilim ng "demokratikong politika" at "malayang kalakalan" ngayon ay nagsasaad na alanganing garantiya sa kabutihan ng tao ang gayong pagkakabuo. Ang gayong kalagayan, kapag inilalangkap sa "di-demokratikong politika" at "mahigpit na kalakalan" ay nagtatakda ng mga hámon sa karunungan hinggil sa aplikadong walang-pagpatay na agham pampolitika.

Pang-edukasyong rebolusyon

Ang progreso tungo sa walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagsasaad ng pagpapanibago sa propesyonal na pagsasanay ng mga siyentipikong pampolitika, at sa pagtuturo sa iba pang kasapi ng lipunan. Imbes na magbulay at pagtibayin ang madudugong tradisyon at kondisyon, lantaran man o patago, ang edukasyon ng agham pampolitika

ay dapat maging mahalagang tagapag-ambag sa walang-pagpatay na pagbabagong pandaigdig. Ang matíngkad na layon ay nagpapatatag ng pamunuan at pagkamamamayan para sa mga walang-pagpatay na lipunan. Ang hámon ay lumikha ng kasanayan sa pananaliksik, pagtuturo, konsultasyon, pamumuno, sibikong pagkilos, at matalas na pagmumuni—sa pamamagitan ng pagtuklas, paghango, pagbabahaginan ng kaalamang walang-pagpatay.

Ang walang-pagpatay na agham pampolitikang pagsasanay ay nangangailangan ng pambihirang karunungan sa hanay ng mga kalahok—at kahawig ng mga dapat asahan sa mga sikyatra at tagapayong espiritwal. Kailangan nating maunawaan ang mga ugat at pahiwatig ng ating mga paniniwala, asal, at damdamin tungo sa karahasan at kawalang-dahas. Ang pag-unawa sa sarili ang pangunang kailangan para sa walang-dahas na pagbabagong panlipunan. Nararapat ang pagsasanay sa mga siyentipikong metodo ng meditasyon na bukás sa samot-saring pagdulog na espiritwal. Dapat ding ilaan ang mga oportunidad sa pagbabahaginan ng mga karanasang pansarili't propesyonal para sa kabutihan at pagtutulongan ng bawat isa. Ang mga walang-pagpatay na siyentipikong pampolitika ay dapat habambuhay na palaguin at itaguyod ang bawat isa, mag-isa man o sama-sama, upang maihayag ang matiim na paggalang sa buhay.

Sa paghahanda sa mga pangkonsultasyon at aplikadong tungkulin, ang mga siyentipikong pampolitika ay dapat hangarin ang kasanayang marapat taglayin ng mga medikong mananaliksik, doktor, at guro ng mga doktor—at ng iba pang propesyong may kaugnayan sa buhay at kamatayan. Ang mga ambag ng mga siyentipikong pampolitika marapat na singhalaga ng mga ambag ng ibang medikong propesyonal na nangangalaga ng kalusugan ng indibidwal at publiko. Kapuwa sila may malalim na malasakit sa buhay, at napakahalaga ang pagtukoy, pagrereseta, at paggamot na pawang batay sa pinakamahusay na bagong kaalaman.

Gayundín, ang bawat kasapi ng lipunan ay maaaring maging tagapag-ambag sa walang-pagpatay na pagbabagong pandaigdig. Ang

tungkuling pang-edukasyon ng walang-pagpatay na agham pampolitika ay maghain ng pagkakataon sa bawat kalahok-kasamahan para sa pansariling paglago; at kamtin ang kaalaman at kasanayan na makatutulong sa habambuhay na walang-dahas na pamumuno at pagkamamamayan. Turuan ang lahat; matututo ang lahat.

Sa edukasyon, ang disenyo ng kurikulum ay ginagabayan ng mga panuntunan ng pagsusuring walang-pagpatay. Ginagabayan ito ng pangangailangan para sa mga aplikadong kasanayan na papaghunusin ang likás na ugaling pumatay tungong walang-pagpatay na alternatibo; at ng pangangailangang gawing ganap ang mga prinsipyo upang maging patnubay ng indibidwal at panlipunang pagkilos. Ang panimulang kurso o ang pinakaubod ng seminar ay dapat magpamukha sa mga kalahok ng mga karumal-dumal na ebidensiya ng kabagsikan ng tao noon at magpahangga ngayon. Sabay-sabay nating harapin ngayon ang habambuhay na hámon: Tungkulin ng ating disiplina na mag-ambag sa pagwawakas ng pagpatay ng tao. Ang ikalawang yugto ng edukasyon ay dapat magpakilala ng malilina na ebidensiya ng walang-pagpatay na kakayahan ng tao. Ang ikatlong yugto ay magtatampok ng mga indibidwal at panlipunang pagbabago at pag-aalanganin. Ang ikaapat na yugto ay magrerepaso ng katalinuhan ng tao sa pagbubuo ng mga institusyong pampolitika para sa kaaya-ayang lipunan; at kikalitisan ang nasabing katalinuhan sa pagbabalak ng mga katangian ng mga lipunang walang-patayan at sa pag-iisip ng mga posibleng paraan kung paano akapag-aambag doon ang agham pampolitika. Ipinapaloob sa bawat bahagi ang mga pampook at pandaigdig na kaalaman at pangangailangan, gayundin ang ugnayang pandaigdig at pampook.

Sa gayong pundasyon ay maitatatag ang walang-pagpatay na pagbabagong pang-edukasyon. Isang halimbawa ng di-gradwadong kurso sa mga walang-dahas na alternatibong pampolitika ay yaong makapagbibigay ng makabuluhang pakikisangkot at karunungan sa bawat estudyante. Anyayahan ang bawat kalahok na pumili ng isang aspekto ng karahasang ibig niyang pagtuonan. Himukin siyang repasuhin ang mga umiiral na literatura hinggil sa kalikasan at pinag-ugatan niyon. Hatakin siyang sumangguni sa mga lokal na tao na

tandisang hinaharap ang gayong karahasan, at alamin ang kanilang mga iniisip o saloobin hinggil sa mga pangyayari, kalakaran, sanhi, at alternatibo. Hikayatin siyang mag-isip nang mag-isa hinggil sa mga nararapat na hakbang. Atasan siyang ibahagi sa kamag-aaral ang mga pagsusuri at panukala sa paglutas ng problema. At gabayan siya sa pangkalahatang pagpapasiya ukol sa mga panukalang tinalakay sa loob ng pangkat.

Pampamamaraang rebolusyon

Ang walang-pagpatay na pagbabago ay nagtatakda ng sariwang pag-iisip sa mga pamamaraan ng pananaliksik, edukasyon, aplikadong politika, at pagtataguyod ng institusyon. Ang hamon ay gumamit ng mga umiiral na metodo para sa walang-pagpatay na pagtuklas at aplikasyon; bumuo ng mga bagong metodo kung kinakailangan; at hikayatin ang ibang disiplina, gaya ng newrosiyensiya, na maglapat ng mga metodo nito sa paglutas ng mga problema ng walang-pagpatay na paghuhunos. Mabigat na hámon ang pangangailangan para sa bagong metodo ng pananaliksik at interbensiyon sa mga sona ng patayan, gayundin ang mga angkop na pagsusuri sa loob at labas ng nagsasalikop na sona ng kabagsikan.

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay makagagamit ng malawak na pamamaraan ng pag-usisa na kinabibilangan ng mga pagsusuring pampilosopiya, pangkasaysayan, pang-institusyon, at pambatas. Magagamit din nito ang pakikipanayam; ang pagmamasid na pakikisalamuha; ang mga kaso ng pag-aaral; ang pahambing na pagsusuri; ang pagsusuri ng nilalaman; ang pagpapakahulugan ng teksto; ang teorya ng laro; ang pagsusuri sa panlasa ng madla; ang hinuhang estadistiko; ang pananaliksik batay sa sarbey; ang eksperimentasyon sa laboratoryo at larang; ang simulasyong pantao't pangkompiyuter; at iba pang kombinasyon ng mga ito, alinsunod sa layon ng pag-usisa. Ang mga metodong pang-edukasyon ay maaaring mulang nakagawiang lektura, pagbabasa-pagtanaw, at talakayan sa pamamagitan ang aprendisahahe at internship hanggang paggalugad na pangkompiyuter sa

daigdig ng kaalaman. Ang mga aplikasyong pampolitika ay kinabibilangan ng pagdisenyo ng konstitusyon, paglutas ng tunggalian, konsultasyong pansamahan, payong panghalalan, komentaryo sa midya, payong patakarang panseguridad, at tandisang pakikilahok bilang pinuno-mamamayan sa mga proseso ng pagpapasiyang panlipunan. Ang pangmethodong tanong sa ganitong malawak na kaalaman at kasanayan ay: "Paanong makapag-aambag ang mga luma at bagong pamamaraan upang mapawi ang kabagsikan sa kalagayang pantao?"

Pang-institusyong rebolusyon

Sa antas ng institusyon, ang walang-pagpatay na pagbabago ay nagpapahiwatig ng mga tanong kung paano dapat isaayos ang disiplina ng agham pampolitika, kung ano ang dapat maging subdisiplina, at kung ano ang dapat maging kaugnayan nito sa iba pang disiplina at institusyon ng lipunan. Nagsasaad ito ng pagtatanong mula sa punto de bista ng walang-pagpatay sa loob ng mga umiiral na estruktura ng disiplina sa mga antas na pandaigdig, pambansa, at pampook. Nagpapahiwatig din ito ng mga posibilidad ng paglikha ng bagong walang-pagpatay na agham pampolitikang kagawaran sa mga bagong tatag na institusyon o ng paglikha ng bagong propesyong transdisiplinaryo o *hybrid* upang tugunan ang mga walang-pagpatay na panlipunang pangangailangan.

Sa kasalukuyan, ang pandaigdigang propesyon ng agham pampolitika ay kinakatawan ng International Political Science Association (IPSA), na itinatag noong 1949. Apatnapu't dalawang pambansang samahan ng agham pampolitika na may kabuuang bilang na 35,689 kasapi ang bumubuo ng ubod ng kasapian, at kumakatawan sa mga institusyon sa lupong tagapagpaganap ng IPSA (Apendise A). Ang malawak na interes ng mga kasapi ay inihayag nang pabalangkas sa labingwalong pangunahing larang, tatlumpu't walong lupon ng pananaliksik, at labindalawang pangkat ng pag-aaral (Apendise B). Maidaragdag pa rito ang mga siyentipikong pampolitika sa mga bansang hindi kinakatawan ng mga pambansang asosasyon at ang maraming estudyanteng tinuruan ng mga pandaigdigang siyentipikong pampolitika.

Naging proyekto ng IPSA ang paglalathala ng *A New Handbook of Political Science* (1996) na may apatnapu't dalawang awtor upang masiyasat ang kasalukuyang kalagayan ng disiplina. Tinukoy at nirepaso ang walong pangunahing subdisiplina kaugnay ng mga pangyayari sa nakalipas na dalawang dekada: institusyong pampolitika (makatwirang pamimili, punto de bistang legal), asal na pampolitika (nangangatwirang botante at sistemang may maramihang partido, mga pagdulog na pang-institusyon at pangkaranasan), mapaghambing na politika (punto de bista sa malawakang ugali, mga pag-aaral sa demokratisasyon), mga ugnayang internasyonal (mga pananaw na neo-realismo at neo-liberalismo, pospositibista at feminista), teoryang pampolitika (mga tradisyong pilosopiko, teoryang empiriko), patakarang pangmadla at pangangasiwa (mapaghambing na pagsusuri ng patakaran; mga diwain, interes, at institusyon), ekonomiyang pampolitika (pananaw na sosyolohiko at Downsian), at metodolohiyang pampolitika (mga metodong kalitatibo at eksperimental, at disenyong pananaliksik). "Wala nang huhusay pang tomo," wika nga ng pangulo ng IPSA, " na maghahatid sa agham pampolitika sa bagong siglo."

Sa kabila ng tagumpay, ang nasabing aklat ay nangangailangan ng walang-pagpatay na disiplinaryong pagbabanyuhay. Halimbawa, sa index ay walang nakasaad na lahok para sa "violence" [karahasan], "nonviolence" [walang-dahas; kawalang-dahas], "homicide" [omisidyong], "genocide" [henosidyong], "capital punishment" [parusang kamatayan], "military" [militar], "terrorism" [terorismo], o "police" [pulis]. May animnapung lahok para sa "war" [digmaan] at walo lamang para sa "peace" [kapayapaan]. Sa index ng mga pangalan, binanggit ang "Hitler" at "Lenin" ngunit hindi ang "Gandhi" at "King." Hindi rin binanggit ang pangalan ni Sharp na pangunahing iskolar ng agham pampolitika sa daigdig, ni ang kaniyang mga akda hinggil sa teorya at praktika ng walang-dahas na pakikibakang pampolitika para sa demokrasya, tanggulang pambansa, at pag-iwas sa kudeta, tulad ng *The Politics of Nonviolent Action* (1973). Hindi rin binanggit ang mga pangalan at ambag ng pinagmulang teoriko ng mapayapang paglutas ng tunggalian, na si Burton (1979; 1984). Kakaunti rin ang pagkilala sa

akda ng pangunahing tagapaghawan ng pag-aaral hinggil sa pandaigdigang kapayapaan, na si Galtung (1996).

Ang pinakamalaki at pinakamatandang sangay ng IPSA na may 13, 300 kasapi ay ang American Political Science Association (APSA) itinatag noong 1903. Ibinalangkas ang mga interes ng kasapi sa walong pangunahing larang, animnapu't siyam na hinlarang [subfield], at tatlumpu't isang bukod-tanging interes na seksiyon (tingnan Apendise C). Magkahawig sa pangkalahatan ang estruktura ng interes ng APSA at IPSA. Ang mga pangunahing larang ng Amerikanong agham pampolitika ay ang sumusunod: Amerikanong gobyerno at politika, mapaghambing na politika, internasyonal na politika, metodolohiya, pilosopiya at teoryang pampolitika, batas at hukumang pangmadla, patakarang pangmadla, at pangasiwaang pangmadla. Bagaman may bukod-tanging seksiyon sa "conflict processes" [mga proseso ng tunggalian], at "international security and arms control" [pandaigdigang kaligtasan at pagpigil ng sandata], wala namang estrukturang pang-institusyon ang malinaw na nakatuon sa kaalaman at pangangailangan ng lohika ng walang-pagpatay na pagsusuring pampolitika at pagkilos. Halimbawa, walang espesyal na seksiyon para sa "violence" [karahasan]. "nonviolence" [kawalang-dahas], o "peace" [kapayapaan]. Puwedeng ihambing dito ang ginawa ng International Peace Research Association. Tila ang pangkulturang hinuha na ang demokrasyang nakabatay sa kabagsikan, at mabagsik na ipinagtatanggol, ang pinakamalinaw na pag-asa para sa pagsulong ng sibilisasyon. Sa gayon, nasikil ang tuon na pang-institusyon sa paghahanap ng mga walang-pagpatay na alternatibong [makatutulong sa] sibilisasyon.

Ipinahihwatig ng walang-pagpatay na pagbabago ang pag-usisa sa loob at labas ng iba pang umiiral na larang at hinlarang sa loob ng disiplina, gaya ng itinampok sa estruktura ng paksa ng mga Amerikano at internasyonal na kasapian ng agham pampolitika. "Ano ang masasabi ninyo sa amin hinggil sa posibilidad ng walang-pagpatay na lipunan at sa mga walang-pagpatay na paraan ng pagkamit doon?" Nangangahulugan ito ng paglingon sa mga dating tagumpay at pagpapakilala ng mga bagong elemento. Halimbawa, mailalarawan ito

sa pamamagitan ng pagtatanong ng apat na "tradisyonal" na larang ng Amerikanong agham pampolitika na nagtatampok ng lumalaganap ng diversidad ngayon: pilosopiya at teoryang pampolitika, Amerikanong gobyerno at politika, mapaghambing na politika, at ugnayang internasyonal.

Pilosopiya at teoryang pampolitika

Sa pilosopiya at teoryang pampolitika, ang walang-pagpatay na pagbabago ay nangangahulugang pagrepaso sa pamana ng kaisipang pampolitika ng bawat kultura. Kailangan ito upang mabawi muli ang kabatirang walang-dahas, at makapagtampok ng bagong walang-pagpatay na karunungan. Sa *Republika* ni Plato, halimbawa, nabatid ni Dennis Dalton ang mithing etika ng "kawalang-pinsala" na dapat kamtin ng mga pilosopo at pinunong politiko, sa kabila ng pagtanggap ni Plato sa gaya ng digmaan, parusang kamatayan, at kulturang military. Sumasalamin ang nasabing mithi sa obserasyon ni Plutarch: "Hindi tatak ng mahusay na doktor o estadista ang paggamit ng patalim, bagkus nagpapamalas ang bawat kaso ng kawalang kasanayan; at sa kaso ng estadista, maidaragdag ang kapuwa in hustisya at kalupitan" (Plutarch 10: 249). Sa tradisyong Tsino, paghambingin ang obserbasyon ni Mencius (c. 371-c.289 B.K.): "Sinumang gumamit ng lakas at nagkunwaring mabuti ay isang *Pa* [tirano]... Sinumang gumamit ng kabutihan at isinabuhay ang kabaitan [jen] ay isa nang Hari [wang]. (Fung: 1952, 112). Ang kaisipan ni Mo Tzu (Mo Ti, c. 468-c.376)--na Tsinong kritiko ng digmaan at panunupil, at tinaguriang pilosopo ng "unibersal na pag-ibig"—ay naghihintay lamang na muling matuklas ng daigdig.

Ang mga klasikong tekstong sumusuhay sa karahasan ay maaaring muling ipaliwanag upang matanggal ang kabagsikan, at nang mapanatili at maisulong ang kabatirang walang-dahas. Maihalimbawa ang muling pagpapaliwanag ni Chaiwat Satha-Anand kay Machiavelli sa akdang *The Nonviolent Prince* (1981); at ang muling interpretasyon ni Burrowes sa *On War* ni Clausewitz upang mapiga ang mga prinsipyo ng walang-dahas na depensang estratehiko (1996). Ang ginawa ng

dalawang awtor ay makapagpapagunita sa ginawa ni Gandhi na sumalok ng mga prinsipyo ng kawalang-dahas na pagkilos mula sa mga payo ni Krishna sa mandirigmang si Arjuna sa klasikong *Bhagavad Gita* ng Hindu (Gandhi: 1971).

Ang mga tigma sa dugong klasiko ng kahapon ay hinahamon ang kapuwa kasalukuyan at hinaharap tungo sa walang-dahas na karunungan. Kung si Plato ay nakapagpanukala ng republikang pinamamahalaan ng mga pinunong taglay ang mga birtud ng militar, ang walang-dahas na republika ngayon ay maaaring isiping binubuo ng magigiting na pinuno at mamamayang nagtataya para sa mga prinsipyo ng walang-pagpatay. Kung si Aristotle ay nakapaglarawan ng mga saligang batas ng mandirigmang estado, maaari natin ngayong isaalang-alang ang saligang batas na makapagluluwal ng mga walang-pagpatay na lipunan. Kung si Machiavelli ay nakapagpanukala ng kasanayan para sa awtoridad na gumagamit ng dahas, posible na ngayong lumikha ng estratehiya at taktika ng walang-dahas na kapangyarihang pampolitika. Kung si Hobbes ay nakapagmungkahi ng isang halimaw na estado na sapilitang pinananatili ang panlipunang kapayapaan sa pamamagitan ng pagmonopolyo ng karahasan, maisasaalang-alang ang mga bagong anyo ng pamamahalang tumutugon sa pangangailangan ng tao nang hindi kailangan ang kalupitan. Kung si Locke ay nakapag-isip ng isang madugong rebolusyon upang pabagsakin ang isang mapaniil na pinuno, maiisip din natin ang estratehiya at taktika ng walang dahas na demokratikong paglaya. Kung sina Marx at Engels ay nakapag-isip ng tunggalian ng mga uri na ang karahasan ang sukdulang tagapamagitan, makapag-iisip din tayo ng mga proseso ng walang-dahas na pakikibaka sa pagkamit ng sinaunang lunggati ng katarungang pang-ekonomiya. Kung si Rousseau ay nakapaghain ng kasunduang panlipunan alinsunod sa kalupitang ipinapataw sa mga lumalabag sa itinadhana nito, at kung ang mga kasalukuyang pinuno ay patuloy na magwiwika ng batay sa karahasang "kasunduan" at "kontrata," maaari tayong sama-samang maghanap ng mga pagtataya sa kabutihan sa mga walang-pagpatay na pamayanan. Kung si Kant ay nakapag-isip ng "walang hanggang kapayaan" mula sa matatag na pagsunod sa di-maiiwasang tadhana ng kawalang-digmaan, makaiisip din tayo ng mga elementong

kinakailangan upang mapaghunos ang walang-pagpatay na di-maiiwasang tadhana tungo sa pandaigdigang realidad. Kung ang tradisyong Amerikanong pampolitika ay nagpamana ng klasikong pahayag ng marahas na kasarinlan, at nagluwal ng saligang batas na sinasang-ayunan ang dahas, posible ngayong mangarap ng walang-dahas na pahayag ng kasarinlan palayo sa mabalasik na lipunang Amerikano at ng bagong walang-pagpatay na konstitusyon. At kung si Weber ay nakapagpanukala ng politika bilang bokasyong dapat tumanggap ng di-maiiwasang karahasan, makapagpapanukala din tayo ng politika at agham pampolitika bilang bokasyon na nagsasaalang-alang ng posibilidad ng paglaya mula sa karahasan (Arendt: 1970; Muller at Semelin: 1995; Steger at Lind: 1999).

Ang walang-pagpatay na pagbabago ay nagpapahiwatig ng seryoso't mapanuring introduksiyon ng kaisipang pampolitikang hango kay Gandhi sa larang ng pilosopiya at teorya. Kung hindi gagawin ito'y magaganap muli ang nakalipas na pagkaligta kay Gandhi, gaya ng ginawang pagkaligtang bigyan siya ng Gawad Nobel para sa Kapayapaan. Sagana ang kaalaman sa pagsasagawa ng nasabing tungkulin, at makakukuha niyon sa mga tagasalang Indian na may sari-saring pananaw sa kapuwa ideolohiya at disiplina, bukod sa ibang tagapaglawag na awtor na hindi taal na taga-India (Dhawan: 1957; Dange atbp.: 1977; Iyer: 1973; Parekh: 1989a, 1989b; Bondurant: 1969; Dalton: 1993; Galtung: 1992; Sharp: 1979; Steger: 2000).

Ang mga oportunidad para sa malikhaing pagsusulong ng teoryang walang-pagpatay ay inilahad ng kaisipan ng mga pasimuno ng walang-dahas na alternatibo, noon at ngayon, sa lahat ng kultura sa buong daigdig. Isang sarbey mulang 550 B.K. ang ginawa nina Arthur at Lila Weinberg (1963). Sinaliksik naman nina T.K.N. Unnithan at Yogendra Singh (1973) ang samot-saring pinag-ugatang relihiyoso ng kawalang-dahas. Itinampok naman ni Will Morrisey (1996) ang matalim na kritika sa pasipismo mulang sinaunang panahon sa mga tradisyong Greko-Romano at Ewropeo-Amerikano.

Habang isinasagawa ang mga pandaigdigang pagsisiyasat sa mga walang-dahas na kaisipang pampolitika, maaasahan ang ilang kagila-gilalas na tuklas. Halimbawa na rito ang walang-dahas na pakahulugan ng “politika” na ipinahayag ng Koreanong pilosopong pampolitika na si Jang Yop Hwang nang kapanayamin siya noong 3 Disyembre 1987: “Ang politika ay nagkakaisang himig ng mga interes ng mga kasapi ng lipunan, at nababatay sa pag-ibig at pagkakapantay-pantay.” Si Hwang at ang nag-interbiyu sa kaniya ay hindi maláy noon sa pambihirang pag-aaral ng sosyologong si Sorokin (1948; 1954) hinggil sa "pag-ibig" at "malikhaing pakikipagkapuwa" na mailalangkap sa pag-aaral ni Arendt (1970) na nagtuon sa pakikipag-usap, pagpapasiya, at pagkilos nang sama-sama; at sa akda ni Burton na nagtuon sa mga proseso ng pagtugon sa mga pangangailangan ng tao.

Ang lahat ng ito ay maaaring maging binhi ng bagong teorya ng walang-pagpatay na pampolitika.

Mga pag-aaral hinggil sa lipunan

Lumilitaw sa lohika ng pagsusuring walang-pagpatay ang mga tanong na dapat ipukol upang maigpawan ang tinagurian ng futuristang si Harold Linstone na "assumption drag" [sabláy na palagay] ng kumbensiyon. Kaugnay ito sa holistikong pag-aaral ng mga lipunan at ng mga bahagi nitong isinilang ng politika, mulang nayon hanggang estadong nasyon at pangkating transnasyonal—gaya sa lárang ng gobyernong Amerikano at politika. Ninanais ng kabagsikang Pampolitika na manatiling lingid at dinauusisa sa loob ng moog ng patriyotismo [ang karahasan]. Kapag hindi na makapagtanong sa loob ng lipunan, ang mga tagalabas na siyentipikong pampolitika ang dapat magpasimunong mag-usisa.

Ipinahihiwatig ng walang-pagpatay na pagdulog ang pangangailangang sagutin ang ilang tanong. Una, ano ang naiambag pagpatay sa pagbubuo at pagpapanatili ng bawat lipunang pampolitika? Hanggang saan nakasalalay ang sariling imahen ng lipunan sa kasaysayan ng kapuri-puring kabagsikan? Ano-anong uri ng pagpatay,

mapa-gobyerno man o mapa-di-gobyerno, ang nananatili at ano ang maaaring mangyari doon sa hinaharap? Paano nakikipag-ugnayan ang mga mamamayan upang makilahok sa, at tangkilikin ang, pagpatay, legal man o hindi legal, pabor man o laban sa gobyerno, sa loob o sa labas bansa? Paanong ang mga pampolitika, pang-ekonomiya, panlipunan, at pangkulturang diwain, kaugalian, at estruktura ay nakapag-aambag sa kabagsikan? Ano-ano ang mga impluwensiya ng pagpatay sa kakayahan ng lipunang humanap ng ibang halagahan, maging iyon man ay pangmateryal o pangkaluluwa, gaya ng kalayaan at pagkakapantay-pantay?

Ikalawa, ano-ano ang pinag-ugatan sa kasaysayan ng mga walang-pagpatay na diwain, kaugalian, patakaran, at institusyon sa lipunan? Ano-ano ang kasalukuyang palatandaan nito, at ano ang maaasahan doon sa hinaharap? Ano ang rekord ng walang-dahas na pakikiba laban sa malupit na kapangyarihang pampolitika? Ano ang rekord ng katalinuhan at mabuting pagkilos tungo sa kaganapan ng walang-pagpatay na lipunan?

Ang ikatlong hinihingi sa pag-aaral ng lipunan ay ang pag-usisa sa rekord ng pagsulong at pag-urong mulang pagpatay tungong walang-pagpatay. Ano-anong importanteng tao, pangkat, at samahan ang nakisangkot sa gayong pagsulong? Naging tagapamayapa ba ang mga sundalo? Nagbalik-loob ba ang mga salarin, at nagpakita ng paggalang sa buhay? Nagtaya ba ang mararahas na rebolusyonaryo sa mapayapang pagbabagong panlipunan? Iwinaksi ba ng mga relihiyosong tao ang basbas ng kabagsikan? Tinanggap ba o iwinaksi ng mga tanyag na tao sa larangan ng kultura ang karahasan?

Ano-anong pagbabago ang naganap sa saklaw ng mga kasalanan para ang parusang kamatayan ay ipataw, ipawalang-bisa, at muling ipatupad? Itiniwalag ba ang mga hukbong militar at pagdaka'y binuhay? Binuwag ba ang mga hukbo? Binawian ba ng mga armas o binigyan muli ng sandata ang mga pulis at mamamayan? May halimbawa ba ng tunay na mapayapang pagkakasundo ang dating marahas na magkaaway, at pagkaraan ay sumiklab muli ang madugong bakbakan?

Ang mga ekonomiya bang nagtataguyod ng karahasan ay nagbago sa kabuuan o sa ilang bahagi upang makatugon sa mga walang-dahas na pangangailangan ng tao at lipunan?

Ikaapat, ano-ano ang mga dati at kasalukuyang elemento sa loob ng lipunan — pampolitika, panlipunan, pang-ekonomiya, at pangkultura — na kung paglalangkapin at ihahayag sa mapayapang proseso ng paghuhunos ay makapagpapakita ng maaaring maging kaganapan ng lipunang taglay ang walang-pagpatay na kalagayan ng tao? Ano-anong uri ng pagbabago sa mga relihiyon, ideolohiya, batas, institusyon, patakaran, sosyo-ekonomikong estruktura, edukasyon, komunikasyon, sining, at panloob na ugnayang panlipunan ang makapag-aambag upang matupad ang kaganapan ng walang-pagpatay na lipunan *sa gayong konteksto*? Ano-anong kondisyon ang makapagpapabilis ng pagsulong ng halagahang gaya ng kalayaan, pagkakapantay-pantay, materyal na kaayusan, at seguridad nang hindi magbabalik sa pagpatay o sa banta ng pagpatay?

Pahambing na politika

Ang walang-pagpatay na pagbabago ay nagpapahiwatig ng pagtatampok ng walang-dahas na kakayahan ng tao sa gitna ng mapaghambing na pagsisiyasat na pampolitika. Ano-ano ang mga kaisipang madudukal sa paghahambing ng mga diwain, institusyon, estruktura, proseso, at patakaran na may kaugnayan sa pagpawi ng panganib o paggamit ng mabalasik na puwersa ng mga gobyerno at mamamayan sa loob at labas ng mga lipunan? Ang mapaghambing na pagsisiyat ay ginagabayan ng lohika ng walang-pagpatay na pagsusuri samantalang nagsasaliksik ng epektibong kaugaliang makatutulong sa sa pagbabanyuhay. Layon nitong humanap ng mga alternatibong karunungan nang lampas sa hangganan ng isang lipunan lamang.

Maihahambing at mauuri ang mga likas na hilig pumatay o hindi pumatay, gaya ng ginagawa para sa demokratikong institusyon, karapatang-pantao, kalagayan ng kababaihan, kabutuhan ng bata, at iba pang antas ng ekonomikong pag-unlad. Kabilang sa mga pamamaraan

ng kabagsikan ang pagpatay ng mga ahente at kalaban ng estado, kriminal na pagmamalupit, omisidyo at pagpapatiwakal ng mamamayan, pagpaslang sa mga kasapi ng ibang samahang mula sa ibang estado, propesyonal na pagsasanay para pumatay, kakayahang panteknolohiya, at iba pang panukatang materyal ng ekonomiyang pampolitika ng kabagsikan. Makagagawa ng parehong pag-uuri ng mga katangiang walang-pagpatay, gaya ng makukuha sa isang pagsusuri ng lipunan. Ang pana-panahong mapaghambing na paghahanay ng mga bansang salarin at bansang walang-pagpatay ay dapat maging serbisyo publikong ambag ng agham pampolitikang pandaigdig. Mahalaga rin ito gaya ng pang-araw-araw na pagsubaybay sa mga pandaigdigang merkado ng sapi o iskor sa isports; at kailangang maiulat ang pagtaas o pagbaba ng antas ng kabagsikan at ang paglago ng panunupil laban sa walang-dahas na kakayahang mapagbanyuhay.

Ang paghahambing na *cross-polity* [supling ng nagsalikop na mga lipunan] at *intra-polity* [sa loob ng lipunan] ng mga bahagi ng lipunan sa pinakahawig o pinakasalungat na kondisyon ay kinakailangan upang mapabilis ang pag-unawa ng mga sanhi at pagbabago. Kabilang dito ang mabalasik at mapayapang likas na hilig ng mga relihiyon, ideolohiya, sining, partido, kasarian, kasamahang kaedad, antas ng edukasyon, pangkat etniko, ekonomikong proyekto, unibersidad, at propesyon.

Ang mga walang-pagpatay na mapaghambing na pag-aaral ay kinakailangan upang maisulong ang kontemporaneong tesis sa agham pampolitika na ang mga demokratikong estado kung ihahambing sa mga awtoritaryong rehimen ay hindi nakikipagdigma sa isa't isa, at kakaunti lamang ang pinapatay sa kanilang mga mamamayan. Ang pananatili ng patayan sa loob ng mga demokrasyang liberal—na may estrukturang pampanguluhan o pambatasan at may malinaw na kultura ng karahasan—ay nagtatampok ng importansiya ng mapaghambing na pag-aaral upang mabatid ang mga walang-pagpatay na alternatibong pang-estruktura at pangkultura. Halimbawa, gaya ng binanggit sa Ikalawang Kabanata, ang komparatibong pag-aaral sa magkatabing nayon sa Mexico, na mataas ang antas ng karahasan ng isa samantalang mababa naman ang antas ng karahasan ng ikalawa, bagaman

magkahawig ang kanilang antas na sosyo-ekonomikong kalagayan, ay nagpapakita na mahalaga ang pagtingin sa sarili bilang katangiang makapagbubukod sa dalawang nayon. Ang walang-dahas na nayon ay itinuturing ang kanilang mga sarili na mapayapa at ipinagmamalaki iyon (Fry: 1994). Ang komparatibong pag-aaral ng larong pambata sa dalawang nayon ng Indonesia, na ang isa'y mataas ang antas ng karahasan samantalang mababa naman ang antas ng karahasan ng ikalawa, ay nagsaad na ang higit na marahas na kultura ay pumapanig sa mga larong may tunggalian ang mga tao o hayop. Ang di-gaanong marahas na kultura ay may masasayang laro, gaya ng pagbitin sa mga baging, at sa mapayapang paggagad sa mga ugali ng matatanda at ugali ng hayop (Royce: 1980). Makatutulong ang gayong mga tuklas upang mabatid ang loob ng iba pang kaugnay sa kulturang laro, gaya ng boksing, *hockey*, *wrestling*, at Amerikanong futbol.

Politikang Internasyonal

Ang walang-pagpatay na pagbabago ay nagsasaad ng malasakit para sa lahat at para sa indibidwal sa larangang tinaguriang politikang internasyonal o pandaigdigang politika. Pinagsasama nito ang makroskopiko at mikroskopikong pagsisiyasat, at may karaniwang pagtutuon sa mga institusyong intermedyo. Sa isang panig, sinisipat sa kabuuan ang mga bahagi ng pandaigdigang lipunan (estado at di-estado), ang mga balangkas ng ugnayan sa loob nito, at ang mga proseso ng paglutas ng problema. Hindi nangangahulugan ito na walang pakialam sa kasaysayan o konteksto ang pag-aaral. Ang kasaysayan ay ukol sa sangkatauhan. Ang konteksto ay ang padron ng mga magkakatanikalang ugnayan sa pandaigdigan at pampook na kalagayan.

Sa kabilang dako, ang ipinapalagay na kaganapan ng walang-pagpatay na lipunang pandaigdig ay nangangailangan ng tuon sa kabutihan ng bawat tao. Nakikibahagi ang bawat tao sa daigdig mulang duyan hanggang libingan, at sa paglipas ng panahon ay nagkakaroon ng salinlahing nakikipag-ugnayan sa ibang lahi, nang magpatuloy ang buhay. Tao ang batayang yunit ng walang-pagpatay na pagsusuring pampolitika. Ang mga samahan, estruktura, at proseso ay bunga lamang

ng pinagsama-samang gawi ng bawat tao. Ang pandaigdigang politika ay nakasalalay sa mga tao na hindi pumapatay. Kung papatay o mapapatay ang isang tao, marapat na isaalang-alang ang mga interes ng lahat ng tao.

Nagpapahiwatig ito ng pangangailangang ilapat ang lohika ng walang-pagpatay na pagsusuri at pagkilos sa sangkatauhan sa kabuuan. Sa [paksang] karahasan, nangangahulugan ito ng pagpapalawak ng tradisyon ng agham pampolitikang pananaliksik sa "karahasan ng estado," "kontra-estadong karahasan," at "digmaan" na kalakip ang lahat ng anyo ng kalupitan sa loob at sa panig ng mga lipunan; pagsama-samahin ang mga ito sa padrong pandaigdig na ipinaliliwanag ang sanhi ng mga pangyayari. Sa [paksang] walang-pagpatay, nangangahulugan ito ng pagtukoy sa mga puwersa ng walang-pagpatay sa loob ng entidad, at sa buong entidad, na pampolitika sa pandaigdigang antas. Para sa walang-dahas na paghuhunos, nangangahulugan ito ng pag-unawa sa mga proseso ng ugnayan ng mga puwersa ng pagpatay at walang-pagpatay sa loob ng lipunan at sa sangkatauhan ayon sa konteksto ng pandaigdig at pangkalahatang sistema.

Kinakailangan ang pagsisiyasat sa nakalipas at kasalukuyang panlipunang palatandaan at lunggati, kung teorikong ipagpapalagay na walang hanggan ang pagkakaiba-iba sa loob ng walang-pagpatay na kabuuan. Ito ay upang maunawaan nang malawak ang mga praktikal, posible, at kaaya-ayang tampok ng walang-pagpatay na lipunang pandaigdig. Sa indibidwal na antas, nangangahulugan ito ng pag-unawa sa marahas at di-marahas na likas na ugali ng mga tao; sa dinamika ng kaniyang walang-dahas na pagbabanyuhay; at sa mga katangian ng mga kontekstong panlipunan na sumusuhay sa habang-buhay na pagpapahayag ng malikhain, walang-dahas na kakayahan ng tao.

Sa aplikadong oryentasyon upang mabago ang imbudo ng kabagsikan tungo sa mga pilas ng alternatibong di-nakamamatay, pandaigdigang pananaw ay nangangahulugang paghahanap ng holistikong pagkilos sa sona ng patayan at siyang pamalit sa mga mapaniil at mabagsik na kaugalian. Nangangahulugan ito ng pag-aambag sa

pandaigdigang pakikipagkapuwa, at pagsasanay sa pamunuan at marnayan hinggil sa walang-pagpatay na paglutas ng suliranin. Nangangahulugan ito ng pagtukoy at paghimok ng mga ambag na pandaigdigan at pangkultura na pawang kailangan sa walang-pagpatay pagbabago. At nangangahulugan ito ng pag-unawa at pagpapabilis sa mga walang-pagpatay na pagbabagong pandaigdig sa mga estrukturang pangmilitar, pang-ekonomiya, panlipunan, at pangkultura na nagtataguyod ng kabagsikan.

Walang-pagpatay na agham pampolitika

Ang palagay na may kakayahan ang mga tao na lumikha ng mga lipunang walang patayan ay nag-iwan ng mga tanong sa bawat larang, hinlarang, at aspekto ng kontemporaneong agham panlipunan. Kung ipagpapalagay na ang agham pampolitika ay hindi maaaring walang halagahan, matatanggap ba sa disiplina ang walang-pagpatay bilang halagahan? Kaya ba ng teorya at praktika ng walang-pagpatay na kapangyarihang pampolitika na harapin at baguhin ang mararahas na kaisipan at palatandaan? Posible ba ang walang-pagpatay na demokratikong institusyon mulang pampook hanggang pandaigdig na antas? Magagawa ba ang transisyon mulang marahas na pambansang seguridad tungong walang-dahas na pambansa at pandaigdigang seguridad? Mulang marahas na ekonomiyang pampolitika tungong walang-pagpatay na pandaigdigang ekonomiyang pampolitika? Maisasakatuparan ba ang mga ambag sa walang-pagpatay na teorya at praktika mula sa pananaw na gaya ng feminismo, lahi, uri, etnisidad, wika, at relihiyon? At ano-ano ang mga pamamaraan na angkop para sa malawakang pag-unawa ng karahasang panlipunan, walang-dahas na kakayahan, at mga prosesong mapaghunos? Paano maihahayag at masusubaybayan ang matatag, ngunit malalawak na walang-pagpatay na resulta?

Hindi nangangahulugan ito ng kawalan ng agham pampolitikang mga ambag sa bawat larang na taglay ang gayong mga tanong. Ngunit humihimok ito ng kaisipan sa agham pampolitika hinggil sa kung ano ang magiging anyo nito kung seseryosohin ang posibilidad ng

pagkakamit ng walang-pagpatay na lipunan sa walang-pagpatay na daigdig. Ang pagtanggap ng gayong posibilidad ay nagpapahiwatig ng aktibong agham pampolitikang pakikilahok sa walang-dahas na pandaigdigang paglutas ng problema.

Ika-apat na Kabanata

PAHIWATIG SA PAGLUTAS NG PROBLEMA

Lahat ng tumuligsa at lumaban sa holocaust na ito [na milyon-milyon ang namatay mula sa kagutuman at ekonomikong pangigipit] ay nagkakaisa na ang mga sanhi ng ganitong trahedyaya mula sa politika.

-Manipesto ng Limampu't tatlong
Lawreado ng Premyong Nobel, 1981

Ano-ano ang mga pahiwatig ng paglutas sa problema na tumutugon sa lahat ng pangangailangan ng lahat ng tao nang walang banta o paggamit ng mabalasik na lakas.

Nagpapahiwatig ng sabayang pagtataya ang walang-pagpatay na agham pampolitika upang mabawasan ang mga salik ng kabagsikan at mapalakas ang mga salik na pabor sa kawalang-dahas. Layon nitong lutasin ang mga problema sa loob at sa buong lawak ng limang sona ng pinagsanib na imbudo ng kabagsikan (Figura 1) at dahon ng walang-pagpatay na alternatibo (Figura 2). Nangangahulugan ito ng tuwirang pakikisangkot ng propesyon ng agham pampolitika sa kabuuan na tumatanggap ng mga pananagutan sa paglutas ng suliranin at di-tuwirang pagtangkilik sa mga pagkilos ng iba. Inilalahok nito ang pagpapadaloy ng pananaliksik at pagsasanay upang matulungan ang kapuwa publiko at pribadong pagkilos sa paglutas ng problema. Nangangahulugan ito ng pagpapabilis sa pakikilahok ng lahat sa proseso ng indibidwal at panlipunang pagpapasiyang tumutugon nang ganap sa mga pangangailangan.

Ang pagtanggap ng tungkulin na lumutas ng problema para sa walang-pagpatay na agham pampolitika ay hindi nagsasaad ng kaalaman

at kasanayan sa lahat ng bagay, o pag-iral sa lahat ng lugar. Ngunit nagpapahiwatig ito ng potensiyal na kaugnayan para sa kabutihan ng lahat ng panig ng panlipunang buhay, maging iyon man ay hinggil sa kaluluwa, katawan, bagay, at kultura. Hindi ito nangangahulugan ng totalitaryong panghihimasok; bagkus pagkilala sa kung ano ang nagawa o nabigong gawin ng mga politiko, institusyon, gobyerno, at tao na nagtataguyod sa kanila, at may malawakang bunga mulang pisikal na pag-iral sa pamamagitan ng kabutihang ekonomiko hangang pinakamataas na lunggati ng tao. Sa layong makapagsilbi sa mga walang-pagpatay na lipunan, ang agham pampolitika ay hindi kinakailangang maging sarado sa potensiyal na lawak ng usapin nito at ambag kung ihahambing sa mga propesyong gaya ng medisina at pangmadlang kalusugan.

Ang mga problema ay maaaring ipakahulugan bilang di-pagkakatatugma sa panig ng inaasam na pangyayari at ng tunay na nangyayari. Bawat problema ay nagtatampok ng masalimuot na sub-problema ng kawalang-katiyakan: *normatibo* (ano dapat ang maganap), *empiriko* (ano iyon), at *potensiyal* (ano ang maaaring maganap). Bawat problema ay nagtataglay ng masalimuot na sistema, magkakaugnay na proseso ng pagpuna, at pagpanahong nakalipas-kasalukuyan-hinaharap. Gaano man kahirap at kasalimuot ang problema—etiko, pilosopiko, at empiriko—ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay hindi iwinawaksi ang tandisang pakikilahok na lutasin ang mga bagay na inilalagay sa panganib ang kaligtasan at kabutihan ng sangkatauhan. Sinisikap ng walang-pagpatay na agham pampolitika na mawakasan ang karahasang pang-asal; baguhin ang mga karahasang pang-estruktura; at lutasin ang mga problemang dulot ng pagsasalikop ng dalawa. Layon nitong tanggalin ang mga sumusuporta sa kabagsikan; tulungan ang mga umiiral na institusyon para sa walang-pagpatay na paglilingkod; at lumikha ng mga bagong walang-pagpatay na patakaran at institusyon.

Sa pagtanggap ng kapuwa aplikadong agham at aplikadong umanidades na papel para sa agham pampolitika, hindi siyentipikong hingin na mabatid kaagad ang mga solusyon. Hindi makahahadlang sa progreso ng batayan at aplikadong agham pangmedisina ang palagay

na di-magagamot ang mga sakit o kaya'y dapat munang mabatid ang ang lunas bago ang diyagnosis, reseta, at paggamot. Ang agham pampolitika, pinakasasalayan ang buhay at kamatayan, ay hindi kinakailangang maiba.

Hindi makatwirang asahan sa walang-pagpatay na agham pampolitika na ipamalas agad ang kagyat na kalutasan sa mga problema na hindi naman nagawang lutasin ng politika at agham pampolitikang pawang tanggap ang pag-iral ng karahasan. Ang malawakang pagtataya sa mga kayamanang pang-agham, pantao, at pangmateryal upang masupil ang patayan ay nabigong wakasan ang pandaigdigang karahasan, mulang digmaan hanggang henosidyo sa mga kapitolyo ng mga estadong may armas nuklear. Ibinuhos ang napakaraming talino para sa pagpatay. Kinakailangan din ang gayong lawak ng talino upang ipamalas na maaaring maganap ang mga walang-pagpatay na alternatibo.

Ang pagwawakas sa panahon ng kabagsikan ng tao ay hindi lamang tungkulin ng agham pampolitika. Kabahagi rin sa gayong tungkulin ang lahat ng agham, umanidades, propesyon, at ang lahat ng tao. Gayunman, tungkulin ito na mapasisimulan ng mga pagkilos sa agham pampolitika at maitataguyod ng pagkilos ng iba. Ang mga priyoridad na gawain ay lutasin ang mga problemang nakagawian nang tanggaping mabigat, na balakid sa anumang posibilidad ng paglikha ng walang-pagpatay na agham pampolitikang makatutulong sa walang-pagpatay na daigdig. Tatlo ang henériko: una, ang mga problema ng "si Hitler at ang Holocaust"; ikalawa, ang rebolusyonaryong pagbabagong pang-estruktura; at ikatlo, ang seguridad mulang indibidwal hanggang nasyong-estado.

Ang Walang-pagpatay, si Hitler, at ang Holocaust

Ang problema ng pamunuang pampolitika at kabagsikan — na tinampukan gunit hindi limitado sa henérikong halimbawa ni Hitler at ng Holocaust — ay dapat tandisang harapin at suriin sa mga batayan at aplikadong agham. Ang mga kahindik-hindik na halimbawa ng henosidyong pananalakay, paglipol ng mga uring panlipunan, at sibikong

pagpuksa ay hindi dapat hayaang lumumpo sa walang-pagpatay na siyentipikong pag-iisip. Kung hindi'y habang-buhay na nakatakda ang agham pampolitika, lantad man o lingid, na maghanda ng panumbas pamamaslang; at harapin ang karahasang higit sa kayang gawin ng sinumang mapamuksang diktador, rebolusyonaryong mapanlipol ng uri, o mapagmatwid na tagapagwasak ng mga lungsod at nayon.

Ang praktikal na paraan ng pagsisimula ay patindihin ang interdisiplinaryong trabaho sa mga hindi gaanong napauunlad na laráng ng pag-aaral na pamumunong pampolitika. Nangangahulugan ito ng pagtukoy sa mga pag-uugaling makiling sa dahas at sistemikong varyable, at paghahanap ng mga pagbabagong makatutulong sa pagkamit ng walang-pagpatay na pamumuno at tagasunod. Ilan sa mga natukoy na varyable na maaaring gamitin sa walang-pagpatay interbensiyon ay ang sumusunod: mga tigmak sa karahasang konsepto ng pamumuno; mga pangunang pangangailangan ng personalidad; mga papel ng kapangyarihan; mga suportang pansamahan; mga inaasahang gawain; mga lantad na halagahan; kakayahang panteknolohiya; at mga pang-ekonomiya, panlipunan, at pangkulturang salik nakapagpapatibay ng pagpatay (Paige: 1977).

Ipinahihiwatig ng siglo beynteng karanasan ang ilang punto ng paglihis. Upang mapigil ang pagsilang ng mapamuksang pinuno na tinatangkilik ng mga tagasunod na mahilig pumatay, dumating ang yugto sa kasaysayan na ang mga tao ay kinailangang tumangging pumatay tumangging makiisa sa mga sistemang pumapatay. Kung hindi'y magpapatuloy ang siklo ng kabagsikan sa panig ng mapaghiganting nalupig at ng nasindak na nagwagi. Gayunman, ang siglo beynteng karahasan ay nagpapatunay na tama ang mga tagapagsulong ng kapayapaan noong huling yugto ng siglo disinuwebe, at siyang nagsikap na wakasan ang digmaan. May malinaw na pagkakaugnay-ugnay ang mga karahasan mulang Unang Digmaang Pandaigdig hanggang Ikalawang Digmaang Pandaigdig tungong Kubling Digmaan at lampas pa roon. Ang pangontrang ambag ng agham pampolitika ay tiyakin at tumulong na mapahupa ang mga mapaghiganting tunggalian, gaano man kaluma o kabago, bago sumabog sa karahasan. Upang mapigil ang

paglago ng mga pinuno at tagasunod na pawang ipinagdiriwang ang pagkapuksa ng kanilang mga kaaway, ang agham pampolitika ay dapat malinaw na magtaya na umiwas sa pagpatay; pagkasunduin ang mga mapaghiganti; at lumikha ng mga kondisyon ng walang-pagpatay na buhay.

Upang mapigil ang pagsibol ng mga potensiyal na Hitler, Stalin, Mao Amin, Pol Pot, o kahit na ang de-bomba atomikang Truman, kailangang muling ipakahulugan ang konsepto ng pamunuang pampolitika mula sa mabalasik na kumander hanggang tagapamagitan ng walang-pagpatay na panlipunang paglutas ng problema. Kailangang maagap na matukoy ang mga ibig maging pinuno na nagtataglay ng marahas na katauhan, at huwag na silang suportahan. Kailangang maalis ang kagustuhang pumatay at ang kapangyarihang mag-utos sa iba na pumatay na hatid ng mga pananagutan ng pagiging pinuno. Ipagkait sa mga pinuno ang propesyonal na hukbong pamuksa na nanumpang matapat na susundin ang utos nila at armado ng nakamamatay na sandata. Alisin ang mga suportang relihiyoso, negosyo, lakas-paggawa, siyentipiko, at sining sa mga organisasyong pumapatay; at magtaya sa walang-pagpatay na alternatibo. Pahasayin ang paglutas ng tunggalian ayon sa pangangailangan, at gawing pangunahing atas sa mga pinunong pampolitika at mamamayan. Pagtibayin ang pagtataya sa halaga ng walang-pagpatay bilang ubod ng pambansang dangal at identidad. Iwaksi ang taguri sa anumang pangkat na malahayop o demonyo upang pangatwiranan ang pagpuksa. Magtakda ng diyalogo sa mga pangkat para sa kabutihan ng bawat isa. Baguhin ang mga sosyo-ekonomiko at iba pang kondisyon na humahatak sa mga tao o pangkat na tahasang gumawa o magpagawa sa iba ng karahasan. Ipaling ang ekonomiya ng pagpatay tungo sa pagsisilbi sa mga pangangailangan ng mga tao nang mapalago ang buhay. At tangkilikin ang paglikha ng mga walang-pagpatay na kultura sa pamamagitan ng mga sining at agham.

Ang mga sona-ng-pagpatay na panghihimasok laban sa mala-Hitler na karahasan ay nagdudulot ng higit na mabigat na hamon sa walang-pagpatay na aplikadong agham na pag-iisip. Ngunit hindi iyon imposible, lalo na sa panahon ng kagila-gilalas na kakayahang pagbabago sa

teknolohiya. Ang mga hakbang na maisaalang-alang at masusubok sa mga simulasyon ng paglutas ng problema ay ang sumusunod: mikroskopiko at malawakang paghahayag ng pinuno-tagasunod, espiritwal-sikolohiko, walang-pagpatay na kakayahang sinisikil sa kalooban; pandaigdigang pagtuligsa, at pagbawi ng suporta at paglaban sa pagpatay (na hindi lamang pasanin ng mga biktima); paglalaan sa mabilisang eksodo; at mga panghihimasok na pangkalawan-panghimpapawid-pandagat ng mga puwersang may sopistikadong pamamaraan sa pagpigil sa mga tao, pangkat, at teknolohiyang pawang pumapatay. Magpokus ng malawakan, mabilis, at mapanghimasok na lakas—nang tahas at mula sa maraming ugat, negatibo at positibo—sa mga bukal ng kabagsikan na tinukoy para maiwasan yaon.

Pagkaraan ng pagkarindi sa mga gaya ni Hitler, ang mapagbanyuhay na pagpapatatag ng mga walang-pagpatay na kakayahan ng tao sa hanay ng mga nakaligtas—salarin, biktima, at kaanak—ay dapat matamo. Dapat lumikha ang agham pampolitika ng mga prosesong makatutukoy ng pananagutan sa karahasan, pagbabayad-pinsala, pagkakasundo, at higit sa lahat, makapagpapabilis ng mga pang-iwas at pang-estrukturang pagbabago na panig sa mga walang-pagpatay na lipunan sa walang-pagpatay na daigdig. Dumudukal sa bawat batis ng kaluluwa, agham, at tradisyon, ang walang-pagpatay ay dapat ipagdiwang bilang puso ng panghinaharap na pangkulturang identidad at dangal ng mga lahi. Dapat maganap ang mga praktikal na pagtataya upang matiyak na hindi na muling mauulit pa ang mga karahasan.

Upang mawakasan ang panahon ng malawakang pagpuksa mulang henosidyo hanggang digmaan, ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay dapat harapin ang tatlong aplikadong agham na tungkulin: pag-iwas, interbensiyon, at pos-traumatikong walang-pagpatay na transpormasyon. Kailangang mapalaya nito ang sarili mula sa kumbensiyonal na palagay na ang nasabing kalupitan ay mapapawi ng mga prinsipyo ng walang-pagpatay.

Walang-pagpatay at Marahas na Rebolusyon

Ang ikalawang malaking problema sa paglutas ng problema ay hinggil marahas na rebolusyon at kontra-rebolusyon. Kabilang dito ang kudeta ng militar, kontra-kudeta, terorismo, kontra-terorismo, digmaang gerilya, at malawakang digmaang sibil. Ang karaniwang agham pampolitika ay malimit itinuturing ang nasabing rebolusyon at ang katumbas na pagsupil doon nang may kalabuang kumikiling sa karahasan. Kapuri-puri ang karahasan laban sa masasamang rehimen, ngunit hindi naman kung [laban] sa mabubuting rehimen. Katanggap-tanggap ang kontra-karahasan laban sa masasamang rebolusyonaryo ngunit hindi sa mabubuting rebolusyonaryo. Sa anumang kaso, ang karahasan na ginagamit upang makamit o labanan ang pagbabagong pampolitika ay tila di-masusupil at madalas na mahalaga pa sa buhay pampolitika. Ang mga pamilyar na argumento ng ilang Amerikanong iskolar, halimbawa na, ay yamang ang mga Amerikanong elit ay hindi bibitiwan nang mapayapa ang ari-arian at kapangyarihan nito, mapangangatwiran ang rebolusyonaryong karahasan. Ang iba naman ay tinatangkilik ang kontra-karahasan laban sa mga rebelde na naglalayong baguhin ang mga sistema ng eksplotasyon sa pribadong pag-aari. Umiiral pa rin ang diwain na dapat maghanda ang bawat tao para sa rebolusyonaryong kabagsikan kahit nasa lilim ng Amerikanong demokratikong halalan; at mababatid ito sa paggigiit ng ilan na marapat magtaglay ng baril ang mamamayan upang ipagtanggol ang kalayaan laban sa estado.

Ngunit sa pagsasabalikat ng pangangailangang alisin ang mapaniil na rehimen pampolitika at mabago ang kasuklam-suklam na kondisyon ng sosyo-ekonomikong pang-estrukturang karahasan, ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay makatutulong sa pagtukoy at pagpapayaman ng mga walang-dahas na rebolusyonaryong alternatibo. Hinihingi rito ang pagsuri sa palagay na ang mga rebolusyon ay kinakailangang marahas, at ang pagbibigay ng kaalaman hinggil sa epektibong walang-dahas na alternatibo: prinsipyo, estratehiya, taktika, metodong pang-organisasyon, at kasanayan sa pagsasagawa.

Noong ikalawang hati ng Kubling Digmaan, tatlong matingkad na patotoo sa posibilidad ng walang-dahas na rebolusyon at siyang binuo ng mga teorikong pampolitika ang lumitaw mula sa Estados Unidos, Unyong Sobyet, at Tsina na pawang maimpluwensiya at may marahas na rebolusyonaryong tradisyon. Sa Estados Unidos, inihayag ni Sharp (1973) ang klasikong teorya at praktika para sa mapayapang rebolusyong pampolitika na nakaugat sa matalas na pagsusuri sa mga sumasangayong base ng kapangyarihang pampolitika, at sa malawak na pagsisiyasat sa kasaysayang may mga halimbawa ng walang-dahas na pakikibaka. Tinukoy ni Sharp ang 198 metodo ng walang-dahas na pagkilos: mulang protesta hanggang paghimok; sa pamamagitan ng panlipunan, pang-ekonomiya, at pampolitikang di-pakikiisa; at hanggang tuwirang walang-dahas na panghihimasok. Pinagsama-sama niya ang lahat sa isang dinamikong teorya ng walang-dahas na pagbabanyuhay na kinabibilangan ng mga proseso ng "pagbabagong-loob, pagtulong, at pamimilit" na nang lumaon ay dinagdagan niya ng "pagkawatak-watak." Sa Unyong Sobyet, ipinakahulugan nina E.G. Plimak at Y.F. Kayrakin (1979) ang rebolusyon bilang paglihis ng kapangyarihan ng estado mula sa isang uri tungo sa ibang uri, na lumilikha ng "malalim na pagbabago sa buhay ng maraming tao." Iginiit nila, na batay sa teoryang Marxista-Leninista at sa karanasan ng nakalipas na Ikalawang Digmaang Pandaigdig at demokrasya, na posibleng maganap ang mapayapang sosyalistang rebolusyon. Ipinakahulugan nila ang "mapayapang sosyalistang rebolusyon" na "walang armadong pakikibaka, walang digmaang sibil, at walang armadong kontra-rebolusyonaryong panghihimasok." Iginiit nila na ang mga kabiguan noong nakalipas na panahon ay hindi dapat humadlang sa pagkakamit ng mapayapang rebolusyon sa gitna ng mga bagong pangyayari; at isinaad pang ang mga posibilidad para sa "mapayapang rebolusyonaryong kaunlaran... ay dapat masusi at obhetibong pinag-aaralan sa bawat aspekto." Sa Tsina, isinaad ni Zhang Yi-Ping (1981,79)—na ibinatay ang kaniyang argumento sa teoryang Marxista at sa matatagumpay na mapayapang pakikibaka sa Asya, Aprika, at Latin Amerika—lalo sa kilos-protesta na ipinamalas ng kilusang maka-Gandhi sa India na: "Ang pananaw na nagtataguyod ng isahang-panig na marahas na rebolusyon nang walang-pagsasaalang-alang sa panahon,

pook at sitwasyon, samantalang itinatakwil ang walang-dahas na rebolusyon ay *mali sa teorya at makasama sa praktika* (sa awtor ang diin).

Kaya sa panahon ng masalimuot na pandaigdigang rebolusyon at kontra-rebolusyong patayan, ang mga manunuring pampolitika na tumanyag mula sa tatlong marahas na tradisyon—nang malaya at tila lingid sa isa't isa—ang nagtatakda ng siyentipikong tungkuling bumuo ng walang-dahas na teorya't praktika sa rebolusyon. Ang matingkad na karaniwang elemento nito ay ang pagtukoy sa kilusang maka-Gandhi sa India na naglalayon ng hindi lamang ng kalayaang pampolitika bagkus sosyo-ekonomiko at pangkulturang pagbabago.

Hanggang ngayon, ang walang-dahas na teorya sa rebolusyon—mula man iyon sa punto de bista ng "kapitalista" o "sosyalista"—ay binuo sa pangkalahatan mula sa pananaw ng mga api. Hindi pa nabubuo ang kahambing na mga teorya ng walang-dahas na pagkilos ng elit upang magbigay ng alternatibo sa marahas na pagsupil sa walang-dahas na rebolusyonaryong pagkilos. Ipinahihiwatig nito ang pagbaligtad sa pagsusuri ni Sharp. May teorya ba at lakas ng loob ang mayayaman, ang mga makapangyarihang pangkat etniko, ang mga pinunong pampolitika, ang pulisya, at ang militar na harapin nang walang-dahas at walang-sandata ang mga dukha, ang mga walang-lupa, ang mga api, ang minorya o ang mayorya na pawang mapayapang iginigiit ang kanilang karapatang pantao at katarungang pang-ekonomiya? Ang mga nákalálámáng ba ay mapangangatwiranang kasalungat na paggiit ng dangal at pagkilalala sa mga pagkilos na naglalayong makapagpabago ng loob, makaangkop, at makapilit nang walang patayan?

Tila kapani-paniwala ang aplikadong teorya ng "walang-dahas na pakikibaka" o kahit ang "walang-dahas na pakikibaka ng uri" upang magkaroon ng panlipunang pagbabago na may mabuting ugnayan ang dating mapaniil/nakalalamang at ang inaapi/ nilalamangan. Mahihinuha ito mula sa mga walang-pagpatay na elementong mahuhugot sa kalikasan ng tao at mula sa mapaniil na kalupitan ng makákaráhasáng elit at ng kanilang makákaráhasáng katunggali laban sa mga tagapagsulong ng

mapayapang pagbabago. Nagagawi ang bawat magkalan sa pagsupil sa mga tagapagtaguyod ng walang-dahas na pagkilos dahil ang gayong diwain ay nagpapahina sa militanteng kahandaang pumatay sa mismong suportang base o uring pinagmulan nito. Halimbawa, noong Kubling Digmaan, ang kapuwa Amerikano at Rusong elit at midya ay mabilis na sinisiraan o pinapawi ang mga tinig na tagapamayapa, ipinahihiwatig na ang mga walang-pagpatay na diwain ay makapagbibigay ng bukás na pagtugon at malalagay sa alanganin ang suporta sa kanila mismong militarismo—at hindi dahil mapahihina nito ang kanilang mga kalaban. Gayundin, ang mga akademiko at aktibistang tagapagtaguyod ng kilusan ng armadong pakikibaka ay mabilis na tinutuligsa ang anumang paghahanap ng walang-dahas na rebolusyonaryong alternatibo, at ipinahihiwatig ang pangamba na tanggapin ng mga inaapi ang mga walang-pagpatay na alternatibo. Kung may kahandaang tumanggap ng mga walang-pagpatay na prinsipyo at kaugalian ang kapuwa nang-aapi at inaapi, maisasaalang-alang na ang walang-pagpatay na pakikibakang makauri. Nagpapahiwatig ito ng aplikadong papel ng agham pampolitika na maging tagapamagitan para sa mga proseso ng walang-pagpatay na rebolusyonaryong paglutas ng problema. Ang napatunayang kahusayan ng pagpapahalaga sa lunggating "pagkasunduin" ang magkakalaban sa bawat antas ng walang-pagpatay na pakikibaka para sa pagbabagong panlipunan—na katangian ng kapuwa metodong maka-Gandhi at makaKing—ay nagbibigay ng praktikal na pangunang hakbang. Kahit si Machiavelli ay ikinatwirang ang malalim na pagbabago sa rehimeng pampolitika "mulang tiraniya hanggang kalayaan" at pabalik ay makakamit "nang walang pagdanak ng dugo" kapag isinakatuparan ng "pangkalahatang pagpayag ng mga mamamayang ginawang dakila ang estado" (*The Discourses*, Aklat 3, Kabanata 7).

Walang-pagpatay at Seguridad

Kailangang sagutin ng walang-pagpatay na agham pampolitika ang problema ng pagbibigay ng mga kapani-paniwalang alternatibo laban sa nakamamatay na pananalakay sa mga antas na indibidwal, pambansa, at internasyonal. Ang teorya at praktika ng kumbensiyonal na seguridad

hango sa panganib ng kabagsikan: "Hangad ko/natin na gawing lubos na kapani-paniwala na papatayin kita/ka namin." Nagtataglay ng kasalungat na prinsipyo ang walang-pagpatay na seguridad: "Ibig kong maging lubos na kapani-paniwala sa iyo na hindi kita papatayin. At dapat mo ring gawing lubos na kapani-paniwala na hindi mo ako/kami papatayin." Sa ibang salita, " Dapat natin gawing kapani-paniwala sa bawat isa sa atin na hindi tayo magpapatayan." Walang sinuman ang ligtas hangga't may isang tao na handang pumaslang ng ibang tao. Makaiigpaw ang rnalabalasik na katalinuhan mulang kalasag, baluti, moog, at kastilyo hanggang kutang panlaban sa bomba atomika. Nakapananaig ang rnalabalasik na opensiba sa anumang anyo ng rnalabalasik na depensa: higit ang palaso sa patalim, ang masinggan sa Mosketa, ang artilyeriya sa impanteriya, ang mga tangke sa kabalyeriya, ang mga raket sa tangke, ang mga submarino sa mga barkong pandigma, ang mga puwersang panghimpapawid at misil sa halos lahat, at ang mga sandatang nuklear, biyolohiko, at kimiko sa lahat. Ang mamuhay sa loob ng bahay na pulos baluti ay hindi tumitiyak ng seguridad: Ang manghihimasok ay maaaring may mga misil na nakabubutas ng baluti, matitinding artilyeriya, at kagila-gilalas na kasanayan sa pakikipaglaban — o may kakayahang lasunin ang hangin, pagkain, at suplay ng tubig. Ang tanging tiyak na seguridad ay ang kawalan ng pagnanais na pumatay.

Ang papel ng agham pampolitika sa paghuhunos tungo sa di-mabalasik na seguridad ay tumulong na magpaunlad ng teorya at praktika at maglaan ng kapani-paniwalang alternatibo sa banta o paggamit ng puwersang nakamamatay — kabilang na rito ang makapagpapanibago sa kaisipang pumatay ng mga posibleng maging aaway. Bagaman hangga ngayon ay hindi pa matinkad sa kumbensiyonal na agham pampolitika, ang lumalawak na lawas ng literatura at karanasan ay nagbibigay ng batayan upang magsimula. Kabilang sa mga pananaliksik ang paglaban ng mga sibilyan sa henosidyong Nazi (Hallie: 1979; Fogelman: 1994; Semelin: 1994); ang obra ni Danilo Dolci hinggil sa walang-dahas na pagsalungat ng pamayanan sa kriminalidad ng mafia (Amato: 1979; Chaudhuri: 1998) ang mga di-armadong badigard para sa mga manggagawa na nagsusulong ng karapatang-pantao (Mahony at Eguren: 1979); ang

walang dahas na paglaban sa kudeta ng militar (Roberts: 1975; Sharp: 1990; 1993); ang walang-dahas na depensang pambansa, pansibilyan at panlipunan (Boserup at Mack: 1974; Sharp 1990; Martin, *et al.*: 1991; Randle: 1993; Burrowes: 1996); ang alternatibong walang-dahas na puwersa (Banerjee: 2000; Weber: 1996; Moser-Puangsuwan at Weber: 2000); at ang pagpapaulad ng mga di-nakamamatay na sandata (Lewer at Schofield: 1997).

Ang ilang gobyerno ay nagsagawa ng mga pag-aaral ukol sa di-marahas na depensang pansibilyan, na kaangkop ng kumbensiyonal na armas ng militar. Kabilang dito ang Sweden, Norway, Denmark, Netherlands, France, Latvia, Lithuania, Estonia, Austria, Switzerland, at Finland (Schmid: 1985; Sharp: 1990; Randle: 1994: 121-137). Sa Thailand, isang tadhana sa Artikulo 65 ng Konstitusyong 1997 nito ang nagsasaad ng lehitimong walang-dahas na paglaban sa anumang kudetang militar sa hinaharap: "Ang mga tao ay may karapatang lumaban nang mapayapa sa anumang pagtatangkang agawin ang kapangyarihang pampangasiwaan na hindi nasasaad sa Konstitusyon."

Isinagawa noon pang 1965 sa Estados Unidos ang pananaliksik hinggil sa di-nakamamatay na mga sandata para magamit ng pulis at militar, at pinabilis ang gayong pag-aaral noong dekada 1990. Pinag-aralan ang malawak na teknolohiya—kabilang na rito ang *laser*, optiko, akustika, elektromagnetikong alon, kimiko, biyolohiko, at ilang dosena pang sandata. Ang ilan ay ginagamit na ngayon ng pulisya at sa ilang operasyong militar sa ibang bansa (Lewer at Schofield: 1997). Gaya ng interes ng gobyerno sa panlipunang depensa, ang interes sa di-nakamamatay na sandata ay itinuturing ngayong komplemento ng kumbensiyonal na pakikidigma. Ngunit ang katotohanang ang mga walang-pagpatay na alternatibo ay isinasagawa nang seryoso ng mga tradisyonal na eksperto sa marahas na seguridad ay dapat makahimok ng katumbas na abanse't malawakang pagkilos sa agham pampolitika. Ang hámon ay lutasin ang mga problema ng transisyon sa lubusang walang-pagpatay na seguridad na kalagayan. Isa pang tanda ng pagkilos tungo sa di-nakamamatay na seguridad ay nakasaad sa pangwakas na ulat ng Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict (1997) na

nanawagan para sa "pang-estrukturang pag-iwas: mga estratehiya upang lunasan ang mga ugat ng nakamamatay na tunggalian," at ang paglikha ng "kultura ng pag-iwas." Ipinahihiwatig dito ang posibilidad ng pagsasagawa ng iba pang hakbang tungo sa walang-pagpatay na seguridad ng indibidwal at daigdig. Isang halimbawa ang panukalang pagtatatag ng Pandaigdigang Walang-dahas na Hukbong Pangkapayapaan (www.nonviolentpeaceforce.org).

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay dapat humanap ng solusyon sa mga problemang hangga ngayon ay itinuturing na walang lunas upang maganap ang mga walang-pagpatay na lipunan. Dapat maging pangunahing tuon ang pagpawi sa mga tuwirang panganib ng paglipol na hatid ng agresibong karahasang pisikal. Una, dahil kung walang kaligtasan, walang anumang problema ang malulutas. Ikalawa, dahil ang patuloy na pagtataya sa pagpatay ay nagdaragdag ng mga kondisyon ng karahasang pang-estruktura at pang-ekolohiya na pawang inilalagay sa panganib ang kabutihan ng indibidwal, lipunan, at planeta.

Ang diin sa walang-pagpatay bilang pagdulog sa panlipunang paglutas ng problema ay sumasagot sa sumusunod na tanong: Bakit ipapako ang pansin sa walang-pagpatay kung ang abusong sikolohiko, tortiyur, rasismo, seksismo, pagsasamantalang ekonomiko, at diktadura ay nagdudulot ng labis na pagdurusa at kamatayan kaysa pisikal na kabagsikan? Ipinahihiwatig ng ganitong mga tanong na ang nasabing problema ay malulutas lamang kung pananatilihin natin ang opsiyon ng pagpatay. Isang sagot ay ang kalooban, kakayahan, at kultura ng pagpatay ang isang pangunahing sanhi ng sosyo-ekonomiko't pang-estrukturang di-pagkakapantay-pantay na pumapatay, at ng mga sikopisikong abuso na halos umabot sa pagpatay. Paanong magpapatuloy ang pag-abuso, tortiyur, rasismo, paniniil sa kababaihan, pagsasamantalang ekonomiko, at diktadura kung hindi iyon nakabatay sa pangamba at panganib ng kamatayan? Ang pagpawi sa pagpatay mulang omisidyo hanggang digmaan mula sa karanasan ng tao ang makapag-aambag nang malaki — sa antas na espiritwal, sikolohiko, material, demokratiko, at pangkaligiran — upang malutas ang iba pang problema na hinaharap ng sangkatauhan.

Ang pagtataya sa walang-pagpatay ay nagpapahiwatig ng agham pampolitikang pakikisangkot nang makatulong sa paglutas ng mga natatanging problema ng bawat panahon at siyang naglalagay sa panganib sa kapuwa kaligtasan at kabutihan ng tao. Tuwing nagsasalita sa mga nayon si Gandhi, karaniwang ginagamit niya ang kaniyang mga daliri sa kaliwang kamay upang itampok ang mga pangunahing tungkulin sa paglutas ng problema: igwalidad para sa pinakamababang uri [*untouchable*]; nakapagsasariling paghabi ng telang bulak nang makalaya sa kahirapan; pag-iwas sa mga droga at alak; pagkakaibigang Hindu at Muslim; at igwalidad para sa kababaihan. Sakâ idaragdag niya, "At ang galáng-galáng [*wrist*] ang kawalang-dahas" (Ashe: 1969, 243). Sa gayong pagwawangis, maaari nating harapin ang limang problema na kitang-kita ngayon sa buong mundo: ang patuloy na pagpatay at ang pangangailangang bawasan ang armas; ang holocaust ng kahirapan at ang pangangailangan sa igwalidad na pang-ekonomiya; ang paglapastangan sa dignidad ng tao at ang pangangailangang iginalang ng isa't isa ang mga karapatang pantao; ang pagkawasak ng sandaigdigan [*biosphere*] at ang pangangailangang itaguyod ang buhay sa planeta; at iba pang bagay na nagdudulot ng pagkakawatak-watak na humahadlang sa pagtutulungan tungo sa paglutas ng problema.

Ang limang problemang ito ay karaniwan sa bawat tao, pamilya, pamayanan, bansa, at sa buong sangkatauhan. Kailangan nating lahat na makaiwas sa patayan; lumaya sa kahirapan; mabigyan ng dignidad; makaraos sa nilasong kaligiran; at lumayo sa kabiguang magkaisa paglutas nito at iba pang problema. Magkakaugnay ang nasabing problema, at pinalulubha ng patuloy na pagsandig sa kabagsikan bilang sukdulang tagapaglutas ng problema. Hinahanap natin ang seguridad sa pamamagitan ng pagpatay, at paggamit ng sandata upang pumatay, na lumilikha lamang ng kontra-pagpatay na banta. Ang pananandata upang pumatay ay nag-aambag ng kahirapan sa kabuhayan at nagpapatindi ng pang-estrukturang di-pagkakapantay-pantay. Ang pagpatay upang igiit at ipagkait ang karapatang pantao ay ginatungan ang poot ng pagganti. Winawasak ng mapamuksang labanan at industriyalisyong militar ang kaligiran. At ang nakasisindak na

pagkakahón sa magkakatangaling pook ay hinahadlangan ang kooperasyon sa pagtutulungang makabubuti sa lahat.

Ipinahihiwatig ng walang-pagpatay na paglutas ng problema hindi ang lamang ang pagpapawalang-bisa ng pagpatay, bagkus maging ang pakikisangkot sa pagbabagong tumutugon sa pangangailangan ng tao. Nangangahulugan ito ng malinaw na pakikisangkot na pawiin ang digmaan at ang mga sandata nito; tanggalin ang kahirapan; ipahayag nang walang-dahas ang karapatang pantao at responsabilidad; kusang itampok ang likas-kayang kaligiran; at mag-ambag sa mga proseso ng paglutas ng problema na tumutugon sa mga pangangailangan ng tao at nagluluwal ng walang hanggang malikhaing potensiyal sa mga tao at sangkatauhan.

Waring útopiko ang gayong adyenda. Ngunit ipinamana iyon ng ilan sa mga pinakabatikang pinuno sa politika, militar, ekonomiya, siyensiya, kultura, at lipunang sibil ng panahong ito (na nagpapaalingawngaw ng mga sinaunang tungkulin sa bagong pandaigdigang yugto). Napakahalagang pansinin ng mga siyentipikong pampolitika na halos lahat ng pangunahing kumperensiya sa paglutas ng problema na itinaguyod ng United Nations o iba pang lawas ay nananawagan sa sangkatauhan na tumulong lumikha ng "kaloobang pampolitika" [political will] upang maganap ang pagbabago. Ang panawagan ay hindi lamang para sa mga pamahalaan bagkus sa lahat ng bukál ng pagkilos na may pagtutulungan: mga partido, di-gobyernong organisasyon, korporasyon, unyon, unibersidad, midya, relihiyon, at sining. Tumitindi ang pangangailangan habang lumulubha ang mga pandaigdigang problemang nagdudulot ng panganib sa buhay, at lumalawak ang kamalayan ukol sa mga sakunang maaaring maganap sa hinaharap kung hindi kikilos ngayon. Kabilang dito ang pagdami ng sandata; ang mabilis na paglobo ng populasyon habang lumalaki puwang sa pagitan ng mahihirap at mayayamang bansa at nagbabantang gumiba sa toleransiya sa materyal at sikolohiya; ang mapanganib na epekto ng walang taros na pang-industriya't pang-agrikulturang paggamit ng kalikasan; at ang kabiguang dinggin ang kahilingan sa patas na pakikilahok upang maganap ang katanggap-

tanggap na kalidad ng buhay para sa lahat ng babae, katutubong lipi, sinupil na minoridad, at iba pang kaakuhang pangkultura. Para sa mga higit na nakaaalam hinggil sa kalagayan ng mundo (na taliwas sa pandaigdigang pananaw mula sa punto de bista ng isang nasyon-estado) gaya ni Federico Mayor na Direktor-Heneral ng UNESCO, ito ang madaliang panahon ng "walang karaniwang gawain" (Mayor: 1995, 83-93). Hindi ba dapat maging madalian din iyon para sa agham pampolitika?

Walang-pagpatay at Pagbabawas ng Armas

Hindi kathang-isip lamang ng agham pampolitika ang mga problemang dapat lutasin o ang mga walang-pagpatay na kilusan na sumilang upang tumugon doon. Inihahain lahat iyon ng kasalukuyang buhay pampolitika. Kailangang magtaya ang agham pampolitika na lutasin ang mga iyon. Isang malinaw na hámon para sa pagkilos na lumulutas ng problema ang nakapaloob sa *Pangyakas na Ulat* ng unang espesyal na sesyon ng Pangkalahatang Asamblea ng UN ukol sa desarme (Pangkalahatang Asamblea ng UN, 1978). Isinaad sa nasabing ulat ang panawagan para sa "pangkalahatan at ganap na desarme sa bisa ng internasyonal na pagkontrol." Sa pamamagitan ng konsensus, 159 estado, na ang isa'y hindi bumoto (Albania), ang nagpahayag ng pangangailangang buwagin ang lahat ng sandatang nuklear. Bumoto rin sila na alisin ang lahat ng sandatang biyokimika at iba pang sandatang mapamuksa; tanggalin ang lahat ng banyagang base militar; bawasan ang lahat ng sandatang kumbensiyonal; at wakasan ang "dambuhalang pagsasayáng" na dulot ng pandaigdigang paggugol ng militar, at sa halip, ipaling ang mga yamang materyal at lakas-paggawa tungo sa pagtugon sa mga pangangailangang pang-ekonomiya at panlipunan ng mahihirap na bansa. Marami pang kaugnay na panukala. Isang klasikong panawagan ito para sa walang-dahas, mapagyunos na pagkilos ng mga makapangyarihang estadong mararahas, na lingid sa kaalaman ng karamihan sa mga estudyante ng agham pampolitika.

Hindi dapat manatiling malamig ang walang-pagpatay na agham politika sa mga pagkilos na sumusuporta sa mga hakbangin ng pamahalaan at lipunang sibil tungo sa kaganapan ng mga walang-sandang lipunan. Kabilang dito ang mga kampanya na ipagbawal ang [maikling] baril, ang sandatang panalakay, at ang bombang itinatanim sa lupa. Maidaragdag ang pagtatatag ng mga sona ng kapayapaang walang sandata sa mga nayon at lungsod; at ang paglikha ng mga walang sandatang nuklear na rehiyon sa daigdig.

Walang-pagpatay at Pagkakait na Pang-ekonomiya

Isa pang klasikong panawagan para sa pagkilos na lumulutas ng problema ang "Manipesto" ng limampu't tatlong lawreado ng Premyong Nobel mulang kemistri hanggang pisika upang maihinto ang tinagurian nilang pandaigdigang pagkalipol ng tao sanhi ng maiiwasang pagkakait na pang-ekonomiya (Nobel Prize Winners: 1981, 61-63).¹⁰ Ipinahayag nila: "Lahat ng tumutuligsa at lumalaban sa holocaust na ito ay nagkakaisa sa paninindigan na politika ang mga sanhi ng trahedyang ito."

Mahalaga na ang lahat ng mamamayan at politiko ay mamili at bumoto sa kani-kaniyang antas, sa halalan, sa batasan, sa gobyerno, o sa internasyonal na antas, ng mga bagong batas, bagong badyet, bagong proyekto, at bagong batas na ibinalangkas upang kagyat na maipatupad nang mailigtas ang bilyon-bilyong tao mula sa malnutrisyon at kakulangan sa kaunlaran sa bawat henerasyon mulang kamatayan hanggang kagutuman (62).

Ipinahayag "ang pangangailangang iligtas ang nabubuhay, huwag pumatay at huwag lumipol, kahit sa pamamagitan ng pananahimik, kabiguang kumilos o pagwawalang-bahala," iginiiit nila ang mapaghunos na walang-dahas na ekonomikong rebolusyon:

¹⁰ Ang mga lumalagdagang nagwagi ng Premyong Nobel hinggil sa ekonomikong "holocaust" ay ang sumusunod: Vicente Aleixandre (literatura, 1977); Hannes Alfvén (pisika, 1970); Philip Anderson (pisika, 1977); Christian Anfinsen (kemistri, 1972); Kenneth Arrow (ekonomiks, 1972); Julius Axelrod (medisina 1970); Samuel Beckett (literatura, 1969); Baruj Benacerraf (medisina, 1980); Heinrich

Bagaman ang maykapangyarihan ng daigdig na ito ang may pinakamabigat na pananagutan, hindi sila nag-iisa. Kung ang mahihina ang lilikha ng kanilang kapalaran, kung ang dumaraming tao ay tatanggap sumunod sa anumang batas na lihis sa kanilang pangunahing karapatang pantao, ang pinakabatayang karapatan na mabuhay, kung ang mahihinang tao ay magtiipon at gagamitin ang kanilang kakaunti ngunit makapangyarihang sandata: *ang walang-dabas na pagkilos na maibabalimbawa ang ginawa ni Gandhi* (idinagdag ang diin), at magpapatibay at magpapataw ng mga layunin na limitado at angkop: kung magaganap ang mga bagay na ito, tiyak na mawawakasan ang malawakang sakuna sa ating panahon (63).

Nagwakas sila sa pagsasabing, "Ito ang panahon upang kumilos, ngayon ang sandali upang lumikha, ngayon ang sandali upang mabuhay sa paraang makapagbibigay ng buhay sa iba."

Ang di-pagkakapantay-pantay, ang paglaki ng populasyon, at ang militarisasyon ay nagsasalimbay upang palubhain ang kalupitang pang-ekonomiya, karahasan, at pagkawasak ng kaligiran. Noong 1999, tinaya ng World Bank na aabot sa 1.5 bilyong tao ang namumuhay sa "sukdulang kahirapan" na ipinakahulugang kumikita ng isang dolyar kada araw ang bawat tao, samantalang 3 bilyong tao ang kumikita ng dalawang dolyar kada araw ang bawat isa. Sa India pa lamang, tinatayang

Böll (literatura, 1972); Norman Ernest Borlaug (kapayapaan, 1970); Owen Chamberlin (pisika, 1959); Mairead Corrigan (kapayapaan, 1970); André Cournand (medisina, 1956); Jean Dausset (medisina, 1980); John Carew Eccles (medisina, 1963); Odysseus Elytis (literatura, 1979); Ernst Otto Fischer (kemistri, 1973); Roger Guillemin (medisina, 1977); Odd Hassel (kemistri, 1969); Gerhard Hezberg (kemistri, 1971); Robert Hofstadter (pisika, 1961); Francois Jacob (medisina, 1965); Brian Josephson (pisika, 1973); Alfred Kastler (pisika, 1966); Lawrence R. Klein (ekonomiks, 1980); Polykarp Kusch (pisika, 1955); Salvador Luria (medisina, 1969); André Lwoff (medisina, 1965); Seán MacBride (kapayapaan, 1974); Czesław Miłosz (literatura, 1980); Eugenio Montale, (literatura, 1975); Nevill Mott (pisika, 1977); Gunnar Myrdal (ekonomiks, 1974); Daniel Nathans (medisina, 1978); Philip Noel-Baker (kapayapaan, 1959); Adolfo Pérez Esquivel (kapayapaan, 1980); Rodney Robert Porter (medisina, 1972); Ilya Prigogine (kemistri, 1977); Isidor Isaac Rabi (pisika, 1944); Martin Ryle (pisika, 1974); Abdus Salam (pisika, 1979); Frederik Sanger (kemistri, 1958 at 1980); Albert Szent-Gyorgyi (medisina, 1937); Hugo Theorell (medisina, 1955); Jan Tinbergen (ekonomiks, 1969); Nikolas Tinbergen (medisina, 1970); George Wald (medisina, 1967); James Dewey Watson (medisina, 1962); Patrick White (literatura, 1973); Maurice Wilkins (medisina, 1962); Betty Williams (kapayapaan, 1976).

nadagdagan ang bilang ng sukdulang mahihirap mulang 300 milyon hanggang 340 milyon mula pa noong huling yugto ng dekada 1980 (World Bank: 1999). Kasabay niyon ang paglaki ng di-pagkakapantay-pantay sa kinikita. Gaya ng nilagom ni Tariq Husain ng World Bank noong Hunyo 1997 para sa 160 kabataang pinuno sa unang programa ng UN University International Leadership Academy:

Ang daigdig noong kalagitnaan ng dekada 1990 ... ay higit na polarisado kompara noong dekada 1980 --- Ang pinakamahirap na 20 porsiyento ng mga tao sa daigdig ay dumanas ng pagbagsak ng kanilang kinikita mulang 2.3 porsiyento hanggang 1.4 porsiyento sa loob ng nakaraang 30 taon. Samantala, tumaas ang kinikita ng mayayaman mulang 70 porsiyento hanggang 85 porsiyento. Kaya ang ratio ng sapi ng pinakamayaman at pinakamahirap ay nadoble mulang 30:1 hanggang 61:1.... Ang pinagsamang yaman ng 360 bilyonaryo ng daigdig ay lumampas na ngayon sa pinagsamang kita ng mga bansang may 45 porsiyento ng bilang ng tao (Husain: 1997, 13).

Kapuwa naniniwala ang pangulo ng World Bank na si James D. Wolfensohn at si Gandhi na nauwi sa karahasan ang di-pagkakapantay-pantay ng mga tao sa lipunan. "Ang di-pagkakapantay-pantay," ani Wolfensohn, "ay nagdudulot ng pagkamabuway [ng lipunan]. Nagsisilang ng digmaan ang karahasan" (Husain: 1997, 6). Gaya ng babalâ ni Gandhi, "Lubos na imposible ang walang-dahas na sistema ng pamahalaan hangga't patuloy na umiiral ang malawak na pagitan ng mayayaman at ng milyon-milyong nagugutom na tao. . . . Hindi maiiwasan ang marahas at madugong rebolusyon hangga't walang kusang pagbibigay ng yaman at kapangyarihan, at kung hindi ibabahagi iyon para sa kabutihan ng lahat" (*Collected Works* 75: 1941, 158). Pinagsalikop ni Betsy Duren, na isang kabataang Amerikanong nagsusulong ng kapayapaan, ang mga diwain nina Wolfensohn at Gandhi, saka inihayag: "Ang tanging paraan upang makamit natin ang kapayapaang panghabang-panahon ay sa pamamagitan ng muling pamamahagi ng kayamanan. Ang kahirapan, digmaan, at paghihirap ay idinudulot ng mga tao na labis ang pag-aari at ayaw magbigay sa iba" (Mogil at Slepian: Ang mga pananaw nina Wolfensohn, Gandhi, at Duren ay

pawang nagpapaalingangaw ng pagsusuri ni Aristotle may 2,300 taon na ang nakararaan hinggil sa ugnayan ng des-igwalidad at kabagsikan:

Mahalagang tandaan na ang mga tao na may responsabilidad sa pagganap ng kapangyarihan—bilang mga indibidwal o sangay ng pamahalaan o tribu o kung anuman, malaki man o maliit— ang pinagmumulan ng gulo na nauwi sa rebolusyon. Magagawa nila yaon nang di-tuwiran, kapag ang nakararaming tao na naiinggit sa kanilang kapangyarihan ay magsimula ng rebolusyon. O kaya'y nang tuwiran, kapag labis na silang superyor at hindi na sila masiyahan na manatiling kapantay ng iba pang tao (Aristotle: 1962, 199).

Ang mabilis na paglaki ng populasyon mulang 2.5 bilyon noong 1950 hanggang 6.1 bilyon noong 2000 at tinatayang 8.9 bilyon pagsapit ng 2050 ay humahamon sa walang-dahas na pakikisangkot na lumulutas ng problema. Ang mga bansang inaasahang magkakaroon ng malalaking populasyon ay ang sumusunod: India (1.529 bilyon), Tsina (1.478 bilyon), Estados Unidos (349 milyon), Pakistan (345 milyon), at Indonesia (321 milyon). Sa pagsusuri ni Lester R. Brown at ng kaniyang mga kasama sa Worldwatch Institute, ang gayong walang-kaparis na paglaki ng populasyon na di-bababa sa 80 milyong tao kada taon ay makapipiga sa kakayahan ng daigdig na magbigay-buhay, at maaaring magdulot ng malawakang sakuna. Kabilang sa labinsiyam na larang na nalalagay sa panganib ang sumusunod: suplay ng tubig, produksiyon ng butyl, enerhiya, lupaing pansakahan, kagubatan, biyodiversidad, pagbabagong-klima, sakit, urbanisasyon, pabahay, edukasyon, trabaho, at digmaan sa loob at sa panig ng mga bansa (Brown, Gardner, at Halweil: 1999).

Yamang di-kanais-nais ang mga tradisyonal at mabagsik na metodo ng pagbabawas ng populasyon, gaya ng digmaan, infantisidyo, at aborsiyon, bukod pa ang tagsalat at salot, ang hamon sa walang-pagpatay na agham pampolitika ay itaguyod ang tuklas hinggil sa, at pagsasagawa ng, mga walang-dahas na alternatibo. Nangangahulugan ito ng pagpapahalaga sa kalidad ng buhay ng tao at sa kaligirang sumusuporta sa buhay bilang ubod ng teoryang pampolitika at praktika sa paglutas ng ekonomikong problema.

Ilan sa mga tanyag na pinunong militar, na pawang propesyonal sa larang ng pagpatay, ay nagpamalas ng matalisik na kabatiran hinggil sa pangangailangang bawasan ang militarisyong pang-ekonomiya [i.e., ekonomikong desmilitarisasyon]. Isa sa mga ito ang naging heneral noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig at pagkaraan ay naging pangulo ng Estados Unidos, si Dwight D. Eisenhower (1953-1961). Wala pang tagapamayapa ang nakapagbigay ng higit na makapangyarihang pagsusuri hinggil sa ugnayan ng pagtataya sa pagpatay at ng karahasang pang-estruktura sa ekonomiya:

Bawat baril na gawin, bawat barkong pandigma, bawat raket na pinasibad, ay nagpapahihiwatig ng pagnanakaw mula sa mga nagugutom at hindi pinakakain, sa mga giniginaw at di-nabibigyan ng damit. Ang mundong ito na sandatahan ay hindi gumugol ng salapi nang mag-isa. Gumugol ito sa pawis ng mga manggagawa, sa talino ng mga siyentipiko, sa mga pangarap ng mga anak nito. . . . Hindi ito ang paraan ng pamumuhay. Sa lilim ng panganib ng digmaan, ang sangkatauhan ang nakabayubay sa bakal na krus. (Pahayag sa American Society of Newspaper Editors, 16 Abril 1953).

Isang dahilan ng "pagkakabayubay ng sangkatauhan sa bakal na krus" ang "pagnanakaw" sa pamamagitan ng pagtustos ng Estados Unidos sa programang sandatang nuklear mulang 1940 hanggang 1996, at tinatayang umabot sa 5.821 trilyong dolyar (Schwartz: 1998). Halimbawa ito ng napakalaking paglulustay para sa gastusing military na pandaigdig. Noong dekada 1990, umabot sa "mahigit \$500 bilyong dolyar kada taon" ang karaniwang antas na ginugol para sa gastusing militar (Sivard: 1996, 7). Ipinahihiwatig ng walang-pagpatay na agham pampolitika ang pagtutol sa patuloy na pagkakait ng mga bagay na pangkabuhayan sa mga tao, at sanhi ng militarisyong pandaigdig. Tinatanggap naman nito ang nakatutulong na pakikisangkot upang mapalaya ang sangkatauhan mula sa "bakal na krus" at nang mawakasan mapanlipol na kahirapan.

Walang-pagpatay na karapatang pantao at mga pananagutan

Isang mahalagang hamon sa pakikisangkot sa paglutas ng problema ang itinadhana ng Pandaigdigang Pahayag para sa Karapatang Pantao (1948), at ang mga sumunod ditong kasunduan sa pagpapatupad na pawang sibiko at pampolitika, panlipunan at pang-ekonomiya. Ang batayang teksto ay dapat mabatid ng bawat siyentipikong pampolitika at mamamayan ng daigdig.

Paano man ipakahulugan ang mga karapatan ng tao, sa gitna ng mga kontrobersiya hinggil sa pagiging unibersal laban sa pagiging tiyak, ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagtataya sa paggigiit at pagtatanggol sa pamamagitan ng walang-dahas na pamamaraan. Dagdag pa'y iginigiit din nito ang layong makamit at maipatupad ang pandaigdigang pagkilala sa karapatang huwag mapatay, at ang responsabilidad na huwag pumatay ng kapuwa. Isang paraan ang paglalahok sa Pandaigdigang Pahayag, at sa pandaigdigang pagsasagawa ng sumusunod na tadhana:

Artikulo 3 (2). Lahat ay may karapatang hindi mapatay, at may responsabilidad na huwag pumatay ng ibang tao.

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay hinahamon na isangkot ang yaman nito sa pananaliksik, pagsasanay, konsultasyon, pagkilos upang itaguyod ang mga tao at samahan na pawang naghahangad na mapangalagaan at maisulong ang mga karapatang pantao sa bawat antas. Halimbawa, ang programa ng pagkilos upang mawakasan ang lahat ng uri ng karahasan laban sa kababaihan at itinakda sa kumperensiya ng kababaihan sa Beijing noong 1995 ay naghahain ng mahalagang adyenda upang maipatupad (UN: 1996).

Isa pang hamon sa malawakang pakikisangkot na agham pampolitika ang walang-dahas na pagtatanggol ng mga karapatang pantao, at ginagawa ngayon ng Amnesty International na ipinundar noong 1961. Ang trabaho nito ay nakabatay sa mga prinsipyo ng Pandaigdigang Pahayag, gaya ng "Walang sinuman ang maaaring pahirapan, o tratuhin

o parusahan nang marahas, mala-hayop, o mapandusta" (Art. 5); Walang sinuman ang maaaring arestuhin, ibilanggo, o idestihero nang di-makatwiran" (Art. 9); at "Lahat ng tao ay may karapatang magtaglay ng opinyon at magpahayag; kabilang sa karapatang ito ang karapatang magtaglay ng mga kuro-kuro nang walang hadlang, at humanap, tumanggap, at magbigay ng impormasyon at idea sa pamamagitan ng anumang midya at sa kabila ng pag-iral ng mga hanggahang pook" (Art. 18). Ninanais ng Amnesty International ang pandaigdigang pagpapawalang bisa sa parusang kamatayan, pagbabawal sa tortiyur, pagsusulong ng patas na pagdinig para sa lahat, at kagyat na pagpapalaya sa lahat ng bilanggong pampolitika na ni hindi nagpalaganap o nakisangkot sa karahasan. Ang mga metodo ay sumasaklaw sa lahat ng anyo ng walang-dahas na pagkilos na pampolitika.

Kabilang sa iba pang trabaho hinggil sa karapatang pantao na nangangailangan ng tulong ng walang-pagpatay na agham pampolitika ay ang Unrepresented Nations and Peoples Organizations (UNPO) na ipinundar noong 1991 . Layon ng UNPO na kilalanin [sa buong mundo] ang kolektibong karapatang pantao ng mahigit 50 katutubong lahi sa limang kontinente. Ang mga kasapi ay nagtataya nang pasulat sa Kasunduang UNPO na itinatadhana ang "pagpapalaganap ng kawalang-karahasan at pagwawaksi sa terorismo bilang instrumento ng patakaran." Nananawagan ang UNPO sa "mga gobyerno, organisasyong internasyonal, digobyernong samahan, at sa kanilang mga pinuno na magpatibay ng malinaw at may prinsipyong patakaran upang mabawasan ang paggamit ng karahasan." Kabilang dito ang sumusunod:

pagkilala at paggalang sa pantay na mga karapatan ng lahat ng tao at ng mga minoritya, anuman ang kanilang laki, kultura o relihiyon; pagharap nang lubos sa lahat ng pangangailangan at pananaw ng mga walang kinatawang tribu at minoritya; pagpapahayag at pagtuligsa sa lahat ng di-makatwirang karahasan at labis na paglabag sa mga karapatang pantao ng mga walang kinatawang tribu at minoritya; pagkilala sa katotohanan ng mga kilusan o pamahalaan na pawang gumagamit ng mapayapa at demokratikong pamamaraan upang makamit ang kani-kanilang mithi; pakikisangkot sa malaya at tapat na diyalogo kapiling ang

lahat ng naturang kilusan at pamahalaan, at pagtugon sa kanilang pagtangkilik sa kawalang-dahas; (at) paghikayat at aktibong pagtulong sa mapayapang paglutas ng mga tunggalian ng mga pamahalaan at bansa, ng mga tribu at minorya na pawang pinangigingabawan nila. (UNPO: 1998, 8)

Dagdag pa, nanawagan ang UNPO sa "mga korporasyon at institusyong pananalapi na wakasan ang marahas na pagsasamantala sa mga likas-yaman na tanging sinasandigan ng mga tribu; at ihinto ang pagpapalaganap ng karahasan sa pamamagitan ng walang taros pagbebenta ng mga armas at komersiyalisasyon ng karahasan sa midya at sa mga produkto nito" (9). Ang gayong pagtataya sa walang-dahas na politika ng mga tao na dumanas ng henosidyo, etnosidyo, at ekosidyo ay naghahain ng malinaw na hámon sa nagtataguyod na walang-pagpatay na agham pampolitika. Sa laki ng bilang at pangangailangang kilalanin ang identidad ng mga katutubo at tribung minorya, ang kasapian ng UNPO ay maaaring lampasan ang bilang ng mga estadong kasapi sa UN.

Walang-pagpatay at Pagsibol ng Kaligiran

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagpapahiwatig ng pagtulong upang mapalaya ang sangkatauhan mula sa kabagsikang pang-ekolohiya. Pinapatay natin ang kaligiran at ang kaligiran ay pinapatay tayo. Ang walang-pagpatay na lipunan ay nagtatakda ng walang-pagpatay na ekolohiya.

Ang pagwawakas ng siglo beynte ay nagtampok ng lumulubhang pagkabahala sa pagwasak ng tao sa mundong sumasalalay sa buhay. Nag-aambag sa pagkawasak ng planeta ang industriyalisyong military at ang mga digmaan. Ang Pandaigdigang Saligang Batas para sa Kalikasan na pinagtibay ng 111 kasapi ng Pangkalahatang Asamblea ng UN noong 28 Oktubre 1982 ay nagpahayag na "ang kalikasan ay dapat maging ligtas laban sa pagkawasak na sanhi ng digmaan at iba pang mabalasik na gawain" (Art. 1, Sek. 5). Kabilang sa mabibigat na paglabag ang sumusunod: pagkalbo sa kagubatan sanhi ng

isinaboy ng Estados Unidos noong Digmaan sa Vietnam; at panununog ng Iraq sa mga larang ng langis noong Digmaan sa Golpo. Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay hinaharap ang hamon na ipinukol ni Barry Commoner: "Upang magkaroon ng kapayapaan sa mundo, kailangang makipagbati tayo sa panig ng mga tao na namumuhay doon" (Commoner: 1990, 243).

Isa pang hámon na iniwan ni Maurice F. Strong, ang Kalihim-Heneral ng Kumperensiya ng UN hinggil sa Kaligiran at Kaunlaran at ginanap sa Rio de Janeiro noong 1992 ay nananawagan ng "eko-rebolusyon na mahalaga upang mailihis ang daigdig sa bagong landas na higit na ligtas, likas-kaya, at may pagkakapantay-pantay [ang mga tao] sa hinaharap (UN: 1993, 1). Ang *Agenda 21*, na panawagan ng kumperensiya upang kumilos ang lahat, ay isinaad na "ang digmaan ay higit na makapangwawasak sa likas-kayang pag-unlad" (Prinsipyo 24); at ang "kapayapaan, kaunlaran, at proteksiyon sa kaligiran ay magkakaugnay at di-mapaghihiwalay" (Prinsipyo 25). Ang mga apela para sa pagkilos na lumulutas ng problema ay inihain sa mga estado, pamahalaan, mamamayan, kababaihan, kabataan, at pangkat etniko. Maidaragdag dito ang mga hukbo, industriyang militar, korporasyon, unyon ng mga manggagawa, at siyentipikong pampolitika.

Gaya ng iba pang banta sa pag-iral at kapakanan, ang mga problema sa ekolohiya ay masalimuot, interdisiplinaryo, at pandaigdig. Ang mga pintungan ng agham pampolitika na makatutulong sa pagbubuo ng patakaran at sa pagsasakatuparan nito ay kailangang ilapat ayon sa punto de bista ng walang-pagpatay. Ang siyentipikong tungkulin ay tukuyin kung ano sa mga bantang pangkaligiran ang nauunawaan nang lubos at siyang nangangailangan ng kagyat na pagtugon; kung ano ang mga problema na nangangailangan ng kagyat na pananaliksik, kung ano ang dapat unahin, at kung ano ang pinakamahasay na paraan upang mailahok ang karunungan siyentipiko sa proseso ng mga panlipunang pagpapasyang [kaugnay sa pagtugon sa mga pangangailangan ng tao]. Ang isang modelong pagdulog ay inihain ng Royal Swedish Academy of Sciences (Sebek: 1983).

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagpapahiwatig ng pagtutuon ng natatanging pansin at tangkilik sa mga tao, organisasyon, at kilusan na nakikilahok sa mapayapang paglutas ng mga problema sa kaligiran. Ang matitingkad na kontemporaneong walang-dahas na kilusan ay mulang kilusang Chipko na binubuo ng kababaihan sa India at nangangalaga ng mga punongkahoy (Weber: 1989; Nautiyal: 1996) hanggang tuwirang pagkilos upang baguhin ang mga publiko at pribadong patakaran, gaya ng ginagawa ng Greenpeace (Stephenson: 1997), tungong paglitaw sa Alemanya ng kilusang pangkaligiran at partido pampolitika na Die Grünen (Ang Lungti).

Ang pamana ni Petra Karin Kelly (1947-1992), ang tagapagtatag ng Die Grünen, ay naghahain ng walang-pagpatay na agham pampolitika na may adyandang tumutugon sa problema ng siglo beynte. Ang kaniyang panawagan ay sumasaklaw sa bawat kritikal na usapin mulang pagbasura sa mga armas hanggang ekonomiya at karapatang pantao tungong pandaigdigang pagtutulungan upang mailigtas ang planeta. Nanawagan siya ng "pandaigdigang paglinang ng pananagutan sa ekolohiya" at humimok ng pagtatatag ng "may-bisang mga prinsipyo sa pamamahala ng pang-ekolohiyang ugnayan ng lahat ng bansa" (Kelly: 1992, 76). Kahanay sina Tolstoy, Gandhi, Abdul Ghaffar Khan, at King, si Kelly ay karapat-dapat na makilala ngayon at kilalanin sa mga darating na panahon bilang pangunahing tagapag-ambag sa walang-dahas na pagbabagong pandaigdig sa siglo beynte at sa susunod pang panahon (Kelly: 1989; 1982; 1984; Parkin: 1994).

Walang-pagpatay at balikatan sa Paglutas ng Problema

Ang henerikong tungkulin ay tumulong sa mga proseso ng mapayapang paglutas ng problema mulang mga indibidwal tungong pamayanang pandaigdig. Hindi makakamit ang seguridad, kapakanang ekonomiko, paggalang sa karapatang pantao, pagsibol ng ekolohiya, o ang iba pang kondisyon ng buhay kung walang kooperasyong may pagsasaalang-alang sa buhay mula sa lahat ng tao. Hindi ito nangangahulugan na nilulutas ng agham pampolitika ang bawat problema, bagkus tinatanggap nito ang responsabilidad na tumulong

sa mga proseso ng kooperasyon hinggil sa paglutas ng problema. Hindi ito nangangahulugan ng totalitaryonismo; kahit ang mga anarkista ay humihiling na igo lang ng mga kapuwa nila anarkista ang kanilang mga kalayaan. Ang walang-pagpatay na pagdulog ay nagpapahiwatig ng paglihis palayô sa politikang batay sa tunggalian at tagisan nang maghari at may lantad o kubling karahasan bilang tagapamagitan. Ang walang-pagpatay na pagdulog ay nagpapahiwatig ng lumalawak na sirkulo ng pagbabalikatan sa paglutas ng problema nang may paggalang sa buhay ng kapuwa. Kung ang karahasan ay pinangingibabawan at pinagbubukod-bukod ang mga tao, ang kawalang-dahas ay nagdudulot ng pagtutulungan at bumibigkis sa mga tao. Kung gayon, ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagtatakda ng pakikilahok mula sa lahat ng tao, relihiyon, sibilisasyon, lahi, pangkat etniko, uri, pamayanan, estado, mga pambansa at transnasyonal na organisasyon, at pandaigdigang kilusan. Ang layon ay lutasin ang mga problema nang walang pagpatay o walang pagbabantang pumatay ng tao para sa kabutihan ng lahat. Ang pagsigla ng interdisiplinaryo at propesyonal na interes hinggil sa teorya at praktika ng paglutas ng tunggalian—sa pamamagitan ng matagumpay na diyalogo—ay nagdudulot ng mga pangunahing kaparaanan (Fisher at Ury: 1981; Burton: 1996).

Batay sa pasulong na pananaliksik, ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nakikisangkot sa pagpapabilis ng transisyon tungo sa mga walang-pagpatay na lipunan sa mga estado at lipunang sibil na pawang kilala sa pagiging marahas. Kinikilala nito pakasaysayang pagsulong ng demokratikong kaunlaran na ipinahayag sa ilang mrodermang sistemang pampolitika; bagaman naghahanap din ng mga solusyon sa mga problema hinggil sa pang-asal at pang-estrukturang karahasan na hindi kayang lutasin ng malayang politika at malayang merkado. Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay kinikilala ang sumusunod: ang halaga ng saligang batas na pinagtibay ng mga mamamayan upang mahanggahan ang di-makatwirang kapangyarihan; ang paglalaan ng listahan ng mga karapatan upang matiyak ang kalayaan ng mamamayan; ang kahalagahan ng pang-institusyong pagsisiyasat at pagtutuwid sa mga sangay na tagapagpaganap, pambatasan, at

panghukuman; ang paghalili ng pampartidong halalan sa digmaang sibil; ang mga serbisyo ng burukrasyang propesyonal; at ang paglawak ng mga karapatan sa pagboto tungo sa unibersal na pakikilahok (Finer: 1997; Goldman: 1990). Kumikilala at humahanap din ng mga alternatibo ang nasabing agham pampolitika sa umiiral na mararahas na sandatahang militar at pulisya na pawang nagpalakas sa gayong mga sistema, at nakapag-ambag sa pagtatatag nito.

Ang walang-pagpatay na pagdulog ay napupuna ang mga palatandaan ng pagkasira ng sistema mula sa mga pagkukulang na tugunan ang mga pangangailangan ng tao, at siyang nagdudulot ng karahasang pisikal at pang-estruktura kahit sa “pinakaabanseng” bansang may demokrasya. Maihahalimbawa ang Estados Unidos, na ang kasalukuyang pinagkakaabalahan ay ang sumusunod: ang karahasan at omisidyo sa pamilya at paaralan; ang kawalan ng pag-asa ng mga kabataan na masasalamain sa mararahas na gang at droga at pagpapatiwakal; ang malaganap na alyenasyong pampolitika, pagdududa sa politika at gobyerno, na pawang mahahalata sa mababang bilang ng mga tao na bumoboto kapag may halalan; ang malaking paglulustay ng kayamanan sa di-produktibong gastusing pangmilitar; ang talamak na kahirapan sa tinatayang dalawampung porsiyento ng kabuuang populasyon na may mahinang nutrisyon, kalusugan, pabahay (at kawalan ng tirahan), edukasyon, at pagkakawatak-watak ng pamilya; ang armadong pagnanakaw; ang krimeng may kaugnayan sa pagkapoot sa ilang uri o gawi ng tao; ang diskriminasyon sa kasarian at pangkat etnikong pinagmulan; ang napakayamang uri sa lipunan na marahil ay bumubuo rin sa dalawampung porsiyento ng populasyon at patuloy na yumayaman at kaalyado ng mga kalapit na uri sa paghahanap ng seguridad sa pamamagitan ng pulisya, bilangguan, mabigat na parusa, at puwersang militar—na inangkupan ng mabagsik na imahen ng kultura.

Ang mga bansang may mababang katangian ng moderno, demokratikong estado at lipunang sibil ay lumalaspap din ng higit na matinding bisa at anyo ng karahasan na kaugnay ng di-mapipigil, nakamamatay na awtoritaryong pamamahala at kahirapan sa ekonomiya

na pawang bunga ng karumal-dumal na pisikal at pang-estrukturang kalupitan. Kabilang sa mga palatandaan ang pagsalbeyds, pagpapahirap, pagyurak sa pangalan tuwing halalan, henosidyo, etnosidyo, panggingkil, terorismo, armadong himagsikan, at pagkalipol ng mga tao dulot ng kahirapan sa ekonomiyang ipinaiiral ng estado.

Habang umiiwas sa mga kuro-kurong tinatanggap ang dahas bilang paraan at layunin nito, ang tungkulin ng walang-pagpatay na agham pampolitika ay mag-ambag sa pinahusay na mga proseso ng pagtugon sa mga pangangailangan ng tao sa loob at sa hanay ng mga lipunang higit na demokratiko. Mabigat ang hámon sa siyentipiko at umanistang kaisipan. Gayunman, malinaw sa ngayon na ang pag-aambag sa daloy ng pagbabago ay maisasagawa sa pamamagitan ng maliwanag na pagpapakilala ng mga halagahang walang-pagpatay; sa pagbibigay ng mga sariwang impormasyon hinggil sa walang-pagpatay na kakayahan ng tao; sa paglilintang ng mga walang-pagpatay na kasanayan sa demokratikong pamunuan at pagkamamamayan; sa pagpapabilis ng pakikilahok sa pagbubuo ng patakaran; at sa pagpapaunlad ng bago't di-mabalasik na institusyong lumulutas ng problema. Upang mapabilis ang nasabing pagbabago, ang agham pampolitika mismo ay dapat linawin ang pagtataya nito sa walang-pagpatay bilang lunsaran ng pagsisilbi sa lipunan. Kailangang makatugon ito sa mga di-nakakamit na pangangailangan ng tao mulang indibidwal hanggang pamilya hanggang pandaigdigang lawas na pampolitika.

Ikalimang Kabanata

MGA PAHIWATIG NA PANG-INSTITUSYON

Ang mga tinatawag nating kinakailangang institusyon ay malimit na hindi na institusyon na ating nakasanayan... at sa mga bagay na may kaugnayan sa panlipunang konstitusyon, ang larang ng posibilidad ay higit na malawak kaysa sa kayang isaisip ng mga tao na namumuhay sa sari-saring lipunan.

—Alexis de Tocqueville

Ang mga problemang inilagay sa panganib ang búhay sa mundo ay nalikha nang magkakasama, sama-sama tayong naaapektuhan nito, at kailangang kumilos tayo nang sama-sama upang baguhin ang mga ito.

—PetraK. Kelly

Ano-ano ang mga pahiwatig na pang-institusyon ng walang-pagpatay na paglihis sa nakagawiang pananaw na etiko-empiriko sa agham pampolitika? Ano ang ipinahihiwatig ng nasabing pagbabago ng pananaw sa mga tagapagsagawa ng agham pampolitika? Ano ang ipinahihiwatig nito sa organisasyon ng disiplina, sa relasyon nito sa iba pang larang ng karunungan at sa samot-saring institusyon na kinakailangan upang maganap ang walang-pagpatay na lipunan mulang pamayanang lokal hanggang sangkatauhan sa kabuuan? Ipinalagay dito ang mga institusyon bilang isinabalangkas na panlipunang ugnayan na lumitaw upang tugunan ang mga pangangailangan at mithi ng mga tao.

Ang malaking bahagi ng kasaysayan ng sibilisasyon ay kasaysayan ng pagpapanibago ng institusyon. Mula sa mga pananalig ay isinilang ang mga pamayanang iniugnay sa mga templo, sinagoga, simbahan, at masjid. Mula sa mga pangangailangang lumahok sa politika ay lumitaw ang mga partido, halalan, at batasan. Mula sa mga pangangailangang mapamahalaan ang lipunan ay iniluwal ang pulisya, hukuman, at

bilangguan. Mula sa mga layuning makidigma ay lumago ang mga puwersang panteknolohiyang laan sa pakikipaglaban sa lupa, dagat, at himpapawid. Mula sa mga pangangailangang mamuwisan upang itaguyod ang mga hukbo at balak ng estado ay sumibol ang mga burukrasya (Finer: 1997, 16-17, 20-21). Upang makalikha ng bomba atomika, ang pambansang kayamanan [ng Estados Unidos] ay ginamit sa Proyektong Manhattan. Upang magalugad ang mga lingid na pook ay pinakilos ang diwa, agham, teknolohiya, kasanayan, at kayamanan na nagbunga ng siglo kinseng paglalayag ni Prinsipe Henry, ang Nabegador, at siglo beynteng Proyektong Apollo na naging sanhi para makalakad sa buwan ang tao.

Ano-anong uri ng walang-pagpatay na pagbabagong pang-institusyon ang ipinahihiwatig upang makapag-ambag ang agham pampolitika tungo sa paghuhunos na walang-pagpatay na lipunang pandaigdig? Ang masigasig na paghahanap ng mga walang-pagpatay na kondisyon sa mundo ay naghuhudyat ng mga pagbabagong pang-institusyon na sinlawak ng maiuugnay sa pagpapalaganap ng komunikasyon at impormasyong teknolohiya sa ngayon. Ang walang-pagpatay na pananaw ay maaaring ilahok o ilangkap sa mga lumang estruktura, gaya ng mga pagkilos na isinasangkot ang usapin sa demokrasya, kasarian, lahi, uri, at kaligiran sa buong espesyalidad na agham pampolitika. O kaya'y maaaring isabalangkas muli ang luma, itatag ang kaayong institusyon sa paghuhunos, o lumikha ng bago o *hybrid* na institusyon na pinagsasama ang bawat pintungan ng lakas para sa sukdulang paghahanap ng walang-pagpatay na paghuhunos.

Ang mataimtim na pagkamit ng mga walang-pagpatay na lipunan ay nagpapahiwatig ng pangangailangang magkaroon ng mga institusyong laan sa walang-pagpatay na pagtuklas na siyentipiko at umanista; ng paglulunsad ng edukasyon at pagsasanay para sa walang-pagpatay na seguridad; ng paglikha ng mga serbisyo para sa walang-dahas na kabutihan ng bawat sektor ng lipunan.

Tulad ng mga demokrasyang nilikha ng mga demokrata na nakauunawa kung ano ang demokrasya, at batid kung paano paaandarin

iyon at nahihikayat na gawing matagumpay iyon — ang mga walang-pagpatay na lipunan at institusyon ay lilikhain ng mga walang-pagpatay na tao. Gayundin sa walang-pagpatay na agham pampolitika. Maaaring maraming landas sa walang-pagpatay na pagkamulat at walang isa na mairereseta para sa lahat. Ang pagsilang, pananalig, talino, trawma, pagmamahal, pagsusuri ng gastos-benepisyo, simulasyon, at pagbubulay ay landas lahat sa walang-pagpatay na pagtuklas at pagkilos. Ang malawak na ebidensiya noon at ngayon sa kakayahan ng tao na magtaya sa walang-pagpatay ay humihikayat sa bawat isa sa atin na tuklasin ang ating mga kakayahan sa pagbabanyuhay.

Walang-pagpatay na Kagawaran ng Agham Pampolitika

Dahil ang walang-pagpatay na ideá ay kinakailangang ipaloob sa bawat umiiral na agham pampolitikang espesyalisasyon, kagawaran, at kasapian, ang bagong walang-pagpatay na kagawaran ay maiisip na prototipo ng pagsasabalangkas muli ng mga kasalukuyang kagawaran, at paglikha ng mga bagong kagawaran sa mga tumatanyag na unibersidad sa buong mundo.

Ang nasabing kagawaran ay magsisimula sa karaniwang mithi: ang pawin ang pagpatay, ang mga banta ng pagpatay, at ang lahat ng kaugnay nitong nakapupuksa ng buhay sa daigdig. Ito ang ikinatangi nito sa iba pang kagawarang pabor sa demokrasyang liberal na batay sa karahasan, sa siyentipikong sosyalismo na batay sa karahasan, o sa awtoritaryong kaayusan na batay sa karahasan. Ang walang-pagpatay na kagawaran ay hindi hitik sa halagahan. Taglay lamang nito ang bagong halagahan.

Kung isasaalang-alang ang kasalukuyang daloy ng pagkatuto mulang panimulang kurso hanggang doktoradong pag-aaral, malilintang ng kagawaran ang katauhan at kasanayan na pawang kailangan upang mabatid at mapanatili ang walang-pagpatay na lipunan. Apat na kasanayan ang kailangan: una, para sa pananaliksik; ikalawa, para sa edukasyon at pagsasanay; ikatlo, para sa pagkilos; at ikaapat, para sa matalas na pagbubulay na ipinahahayag sa pamamagitan ng tulay ng komunikasyon at sa pang-araw-araw na buhay.

Ang mga bagong estudyante ay dapat harapin ang mabalasik na pamana ng kasaysayan ng tao; at hinihimok silang pawiin ang pagpatay mula sa kondisyon ng tao, alinsunod sa punto de bista ng propesyonal na siyentipikong pampolitika o mamamayang pinuno. May kapangyarihan silang unawain ang kakayahan ng tao para mag-isip (Boorstin: 1983; 1992; 1998), para sa inobasyong pampolitika (Finer: 1997), at para sa mapayapang paglilingkod sa ikasusulong ng dangal ng tao sa bawat larang ng panlipunang buhay (Josephson: 1985).

Ang ikalawang hakbang ay repasuhin ang mga pangunahing hámon ngayon sa pakikisangkot sa paglutas ng problema (karahasan, ekonomiya, karapatang pantao, kaligiran, kooperasyon); ang mga kontemporaneong pampolitikang institusyon at proseso ng paglutas ng problema (lokal, pambansa, internasyonal, pandaigdig); at ang pinakabagong kaalamang may kaugnayan sa lohika ng walang-pagpatay na pagsusuri at mga prinsipyo na makapag-aambag sa mga kasalukuyang pagpapasiya upang maganap ang walang-pagpatay na hinaharap.

Ang isa pang hakbang ay maghain sa mga estudyante ng mga oportunidad na makapaghanap ng kalipunan ng alternatibong kaugnay ng mga uri ng pakikisangkot sa paglutas ng problema at paglilingkod sa komunidad na pawang makasusubok at makatutumbas sa mga interes at talento. Nangangailangan ito ng paghahasa sa pananaliksik, edukasyon, pinuno-mamamayang pagkilos, at mapanuring pagtatasang pampolitika. Hindi nito itinatatwa ang mga posibilidad ng maramihang interes at kasanayan. Bagkus kinikilala nito ang apat na paraan ng pakikisangkot na dapat gawin upang mapabilis ang mapayapang panlipunang pagbabanyuhay. Kinakailangan ang pagkilala sa mga kasanayan, at ang kooperasyon ng mga ito—na pawang katangian ng mga artesanonang pangnayon at kampeonatong koponan.

Sa gayong paghahanda, ang kasunod na hakbang ay magsagawa ng mga indibidwal o pangkatang proyektong mailalapat ang mga kasanayan sa pananaliksik, edukasyon, pagkilos, at mapanuring pagbubulay upang makalikha ng mga alternatibo sa karahasang pisikal, karahasang pang-

estruktura, paglabag sa mga karapatang pantao, pagkawasak ng kaligiran, at mararahas na tunggaliang nakahahadlang sa kooperasyong lumulutas ng problema. Ang nasabing mga proyekto ay maaaring ituon sa lokal, nasyonal, internasyonal, o pandaigdigang kondisyon. Ang resulta ng nasabing mga proyekto, na ihahain ng mga magtatapos na estudyante, ay makapag-aambag sa pintungan ng gunita ng kagawaran at mailalathala sa *Worldwide Web* upang makatulong sa mga indibidwal at panlipunang pagpapasiya.

Ang mga nagsipagtapos na estudyante ay maaaring magpatuloy sa mga bagong karera sa serbisyo publiko at lipunang sibil (tingnan ang mga nakalisting institusyon sa dulo ng aklat). Maaaring tumuloy sila sa abanseng pagsasanay na kaugnay ng programang masterado at doktorado sa walang-pagpatay na agham pampolitika; pumasok sa mga umiiral na larang o lumikha ng bagong larang ng pag-aaral sa agham pampolitika (tingnan ang mga apendise A, B, C), o lumipat sa ibang interes ng ibang disiplina at bokasyon.

Ang walang-pagpatay na kagawaran ay malinaw na nakaangkop sa serbisyo at bokasyon. Itinatampok nito ang pinagsama-samang pagsulong ng kaalaman at kasanayan mulang panimula hanggang doktoradong pag-aaral. Ang fakultad at ang mga kandidatong magkatitulo ay makabubuo ng mga bagong pook sa iba't ibang antas na may pangkalahatang interes sa paglalapat ng mga paraan ng pakikisangkot upang matugunan ang mga tiyak na problema. Pinabibilis ng kagawaran ang mga ugnayan hinggil sa pagtuklas ng bagong karunungan, sa paggamit nito sa edukasyon at pagsasanay, at sa aplikasyon nito sa paglutas ng mga panlipunang problema. Sa angkin nitong diskurso at paraan ng paglutas ng problema, unti-unti nitong itinatampok ang mga katangian ng walang-pagpatay na lipunan. Ipinagdiriwang at iginagalang ang pagtutuwang ng mga kasarian ng tao alinsunod sa pagkakapantay-pantay, at siyang pinakapuso ng walang-pagpatay na lipunan. Ginagawa ang mga paghahanda para sa pangmatagalan at pana-panahong puna o tugon mula sa mga nagtapos upang matukoy ang mga bagong pangangailangan sa pananaliksik, at nang makapagpayo ng sapat na paghahanda sa mga estudyante na

umaangkop sa di-inaasahang tungkulin. Makapag-aambag ng talino ang mga bihasang punong pampamayanan at kasamahang mula sa ibang disiplina, at kung minsan, sa pamamagitan ng magkasabay na paghirang sa kanila. Yamang ang walang-pagpatay na kaalaman at kasanayan ay pandaigdig, ang kagawaran ay nagsisikap na magamit ang mga talento ng ibang kasamahan sa buong mundo sa pamamagitan ng tuwirang pakikilahok, o kung hindi man ay sa pamamagitan ng sistema ng kompiyuter o komunikasyon. Sinisipat ang lokal na pamayanan bilang umiiral na katumbas na konteksto upang malutas ang mga problemang nakaapekto sa kabutihan ng buong daigdig.

Ang Unibersidad ng Shanti Sena (Hukbong Pangkapayapaan)

Ipinahihiwatig ng pagpaling sa mga walang-pagpatay na lipunan ang paglikha ng mga mapayapang pamayanan ng estudyante na bumubuo ng hukbong tagapagsilbi bilang alternatibo sa pagsasanay militar na malimit inilalaan o iniaatas sa maraming kolehiyo at unibersidad sa buong mundo. Ang responsabilidad ng pamunuan ay maaaring isabalikat ng kagawaran ng agham pampolitika, ngunit ang mga kasapi ay maaaring hugutin sa lahat ng disiplina.

Ang Shanti Sena—anuman ang pagkakataguri rito—ay isang disiplinado't tiyak na puwersa na ang mga kasapi ay sinanay para sa mapayapang paglutas ng tunggalian at pagkakasundo, pampamayanang seguridad at pananggol ng sibilyan, paramedikong tagapagligtas ng buhay, pagtulong sa sakuna, at nakabubuting paglilingkod na makatutugon sa pangangailangan ng pamayanan. Ang pakikilahok ay kaayon at kabiyak ng gawaing akademiko na magpapalago ng katauhan at kasanayan ng pamunuan. Humuhugot ito ng inspirasyon mula lahat ng pananalig, sa nakapagbibigay-buhay na musika at sining, sa alab ng palakasan, at sa kaligayahang dulot ng tunay na paglilingkod sa kapuwa. Ang Shanti Sena ay maaaring tawagin upang magsilbi tuwing may krisis sa loob at labas ng kampus, at magbahagi ng mga talento sa pamumuno para sa iba pang panlipunang institusyon. Ito ay maaring tustusan at itaguyod, gaya ng pagsuporta sa kontemporaneong pagsasanay sa serbisyong militar. Ang Shanti Sena ay maaari ding

iangkop para sa edukasyong bago sumapit sa antas ng unibersidad. Ang mahalagang bukál ng praktikal na karanasan para sa pagbubuo ng Shanti Sena sa mga institusyong pang-edukasyon ay mahahango sa gawain ni Prop. N. Radhakrishnan sa Gandhi Rural University sa India (Radhakrishnan: 1997a; 1997b). Maidaragdag dito ang mga prinsipyo at praktika ng pagsasanay mula sa Khudai Khidmatgars (Mga Tagapagsilbi ng Diyos) na binubuo ng 80,000 mapayapang hukbong mapagpalaya ng Muslim sa India noong 1930-1947 (Banerjee: 2000, 73-102), at ang kilusang maka-King para sa mapayapang panlipunang nagbabago (LaFayette at Jehnsen: 1995; 1996), gayundin ang iba pang walang-dahas na karanasan sa pagsasanay (War Resisters League: 1989).

Mga Walang-pagpatay na Unibersidad

Ipinahihiwatig ng pagpaling sa mga walang-pagpatay na lipunan ang pangangailangan sa karunungan at kasanayan na higit sa mga kakayahan ng isang disiplina o kagawaran ng unibersidad. Kaya ang walang-pagpatay na agham pampolitikang pagbabanyuhay ay nangangahulugan ng paghingi ng mga posibleng ambag, at pagtugon sa mga ito, mula sa lahat ng agham panlipunan, agham na likás, umanidades, at propesyon. Nangangahulugan ito ng pangangailangang magbuhos ng panahon ang mga unibersidad sa walang-pagpatay na paglilingkod sa buhay sa lokal, nasyonal, internasyonal, at pandaigdigang pamayanan.

Ipinamalas ng mga unibersidad ang kakayahan nitong lubusang magpakilos ng yamang intelektuwal at tauhan para sa sukdulang kabagsikan sa digmaan. Gaya ng inihayag ni James B. Conant, ang pangulo ng Harvard University, noong 18 Hunyo 1942: "Upang mapabilis ang pagsapit ng araw ng pagsuko ng [mga bansang kasapi sa] kapangyarihang Axis, inilalaan natin ngayon [sa digmaan] ang pintungan ng sinaunang lipunan ng mga iskolar." Ang Harvard ay nakilalang "Arsenal ni Conant" bilang pagtataya sa digmaang bumago ng hugis ng nasabing institusyon. Hinirang ang mga kabataang estudyante ng pisika

sa Harvard upang magtrabaho nang lihim sa proyektong bomba atomika sa Los Alamos, New Mexico. Paggunita nga ng isang saksi, "Isang uri iyon ng siyentipikong Utopia.... Isang bukás na kasapian ng pinakamatalinong tao, na malayang nagpapalitan ng mga diwain nang dialintana ang edad, akademikong ranggo, o dating tagumpay" (*Harvard Magazine*, Setyembre-Oktubre 1995: pabalat; 32, 43).

Hindi ba dapat ang lahat ng unibersidad, bago man o luma, ay masigasig na isabalikat ang tungkuling pawiin ang mga digmaan at ang lahat ng anyo ng kabagsikan na banta sa pag-iral at kabutihan ng tao? Ang pagbabantulat ng mga unibersidad na magpasimula ng mga kurso, programa, o kagawaran sa "pag-aaral na pangkapayapaan," o kaya'y ilahok ang "kawalang-dahas" bilang ubod na tema sa multi-milyong dolyar na mga programa sa mga unibersidad hinggil sa "etika" o "halagahan"—ay nagdudulot ng batayan upang masukat sa hinaharap ang walang-pagpatay na progreso sa mataas na edukasyon.

Mga Walang-pagpatay na Partidong Pampolitika

Ang aplikadong walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagpapahiwatig ng paglilingkod ng mga walang-pagpatay na partidong pampolitika. Kalahok ang nasabing mga pangkat sa mga prosesong tumutugon sa pangangailangan ng tao, at kaugnay ng panlipunang pagkilos para sa kabutihan ng lahat ng mamamayan. Ang henerikong taguri sa nasabing mga partido ay Partido Ahimsa Sarvodaya. Tumutukoy ang "ahimsa" sa "kawalang-dahas," samantalang ang "sarvodaya" ay tumutukoy sa "kabutihan ng lahat." Sisilang ang gayong mga partido mula sa mga tiyak na panlipunan at pangkulturang kalagayan, at may malikhaing konsepto, pangalan, organisasyon, at gawain.

Ang magiging layon ng mga walang-pagpatay na partido ay makapag-ambag sa kaganapan ng mga walang-pagpatay na lipunan, sa pambansa o pandaigdig na antas. Naiiba ang mga ito sa mga nakalipas na partido dahil hindi iyon nakabatay sa mga uri bagkus naglalayong pagsama-samahin at ihayag ang interes ng lahat. Bakit? Dahil ang bawat isa ay nakikinabang mula sa pagkawala ng kabagsikan at ng mga kaugnay

nito; at sa pag-iral ng mga walang-pagpatay na kondisyon ng kalayaan, katarungan, at kabutihang materyal. Maaasahan ang paglitaw ng ilang partido na magtatagisan sa mga prinsipyo ng walang-pagpatay.

Ang inaasahang makabubuting ambag ng walang-pagpatay na partidong paiyompolitika sa halalan, sa pagbuo ng patakarang pangmadla, at sa iba pang gawain ay lumilihis sa simulaing maka-Gandhi na nagbabawal sa gayong pakikilahok. Ang pangwakas na payo ni Gandhi sa mga walang-dahas na manggagawa noong Disyembre 1947 ay lumayo sa politika, dahil nakabubulok ang politika (*Collected Works* 90: 223-4). Sa halip, ang mga manggagawa para sa walang-dahas na lipunan ay dapat magtrabaho sa lipunang sibil upang matamo ng mga tao ang mahihigpit nilang pangangailangan, maimpluwensiyahan ang mga politiko at ang patakarang pinaairal mula sa labas. Kumbaga'y hahayaan muna ang ibang tao na maging bulok at gumawa ng pasiyang makaaapekto sa multi-bilyong dolyar na pamumuwisian, sa milyong-milyong tao, at sa bawat aspekto ng panlipunang buhay, kabilang na ang digmaan, seguridad, pagkain, pananamit, pabahay, kalusugan, edukasyon, ekonomiya, kultura, at kaligiran. Samantala'y ang mga walang-dahas na aktibista't kanilang mga tauhan ay sinisikap na mahikayat ang mga bulok at ang kanilang tagasunod na gumawa ng mabuti. Gayunman, dapat pa ring kilalanin ang hula ni Gandhi nang pagdugtugin niya ang paalalang walang bahid-politika sa pakikilahok na inaasam: "Ngunit darating ang panahon na ang mga tao ay makadarama at makapagsasabi kung ano ang ibig nila, at walang sinuman ang makagagamit ng kapangyarihan. Ang tanong ay dapat isaalang-alang muli." (223)

Ang mga walang-pagpatay na partidong pampolitika ang pinakamakawatwirang institusyon na makatutulong upang matupad ang walang-pagpatay na panlipunang paghuhunos. Natural lamang na ang kondisyong mainam para sa paglitaw nito ay magkakaiba-iba sa bawat pook. Hindi iyon magiging madali, kahit na doon sa mga pook na may panlipunang pagtanggap sa mga partido, halalan, at lawas ng kinatawan. Ang mga walang-pagpatay na partidong pampolitika ay makalalahok sa pangmatagalan, mapagsakripisyong pakikibaka upang

makapag-ambag sa mga proseso at patakaran na tumutugon sa pangangailangan ng lahat. Mababanggit ang ilang usapin ngayon na pawang nagsasaad ng mabigat na tungkuling pagsanibin ang bagong kaalaman, bagong kasanayan, bagong anyo ng organisasyon, at bagong patakaran sa mahusay na paglutas ng problema. Kabilang dito ang aborsiyon, parusang kamatayan, konskripsiyon, digmaan, armadong rebolusyon, terorismo, henosidyo, kriminalidad, karahasang panlipunan, karahasang pangkultura, desarme, at desmilitarisasyon. Gayunman, magaganap pa rin ang progreso sa pamamagitan ng katalinuhan, katapangan, pandaigdigang pagkakaisa, at mga proseso ng panlipunan pagkatuto.

Mga Serbisyo Publikong Kagawaran ng Kawalang-Dahas

Kinakailangan sa lahat ng antas ng pamamahala ang mga serbisyo publikong kagawaran ng kawalang-dahas. Ang mga tungkulin nito ay subaybayan ang mga kondisyon sa pamayanan na may kaugnayan sa lohika ng walang-pagpatay na pagsusuring pampolitika; tangkilikin ang propesyonal na pagsasanay para sa pag-iwas [sa karahasan] at mapagbanyuhay na rehabilitasyon matapos ang kabagsikan; at magpayo hinggil sa mga patakarang pangmadla na makapagpapabilis ng walang-pagpatay na kabutihan ng pamayanan. Yamang ang mga kondisyon ng karahasan ay malaganap na nakaaapekto sa kalidad ng buhay pamayanan, ang serbisyo publikong pagtutuon dito ay dapat kaantas gaya ng pagtatapon ng basura o paglalaan ng malinis na suplay ng tubig.

Ang kagawaran ng kawalang-dahas ay magtitipon ng estadistika ng karahasan at ng mga mungkahi upang mapawi ang karahasan mula sa lahat ng pinagmumulan nito sa publiko at pribadong sektor. Panapanahon itong gagawa ng ulat at walang-pagpatay na rekomendasyong pampatakaran—gaya ng independiyenteng ahensiya ng awditing—para sa mga tagapagpasiya mula sa gobyerno at para sa mga kasapi ng lipunang sibil. Kabilang sa mga bagay na kinakailangan ang malawakang pagsubaybay ay ang sumusunod: omisidyo at pagpapakamatay; karahasang pampamilya (mga bata, babae, asawa, at matanda); karahasan sa paaralan; karahasan sa pook ng trabaho; karahasang dulot

ng kriminal at gang; karahasan ng pulisya; karahasan sa bilangguan; karahasan sa midya; karahasan sa isports; karahasang pang-ekonomiya; karahasang militar-paramilitar-gerilya; at mga epekto ng trawmatikong pagkatigatig pagkaraan ng kabagsikan sa panig ng mga salarin, sa kanilang mga kaanak, sa mga kaanak ng biktima, at sa pangkalahatang , kamalayan ng lipunan. Dapat itampok sa mga ulat ang kalakasan at kahinaan ng mga walang-dahas na kakayahang makapaghunos, at gumawa ng mga mungkahing para sa higit na mahusay na pagkilos hinggil sa paglutas ng problema. Ang iuulat na progreso ay gaya ng pag-uulat ng pabago-bagong antas ng halaga sa istak market [stock market], iskor sa isports, at lagay sa panahon.

Walang-pagpatay na Pangkalahatang Institusyong Pananggol

Ang paghuhunos tungo sa mga walang-pagpatay na lipunan ay nangangailangan ng walang-pagpatay na pangkalahatang puwersang pananggol, na kahawig ng tradisyonal na militar at pulisya, para sa mga operasyong pananggol at umanitaryo sa lupa, tubigan, at himpapawid. Ang nasabing hukbo ay sasanayin para pamigil sa karahasan, pang-angkop sa krisis, at pampanumbalik ng mabuting kaayusan; at para tasahin ang kahusayan ng pagkilos. Ang pamunuan ay maaaring hugutin mula sa umiiral na akademyang militar at pulisya, o kaya'y mula sa bagong walang-dahas na akademyang serbisyo na ang magkakaugnay na pagsasanay ay maaaring matanggap ng lahat, na susundan ng espesyalisasyong sangay para sa mga tiyak na tungkulin. Ang mga unibersidad ng Shanti Sena ay maaaring maging bukál din ng pamunuan.

Ang pagkakataon na makapagpaunlad ng walang-dahas na pangkalahatang hukbong pananggol ay hindi dapat balewalain, dahil ang kasalukuyang kalakaran sa ilang establisimiyentong militar at pulisya ay kumikiling sa pag-iwas sa karahasan; sa pakikisangkot nang may mababang uri ng kalibre ng sandata sa mga operasyong pangkapayapaan at pagsagip sa mga tao na nasa panganib; pagsubok sa kahusayan ng mga sandatang di-nakamamatay; at sa pagtanggap sa pagsasanay hinggil sa walang-dahas na pamamaraan ng paglutas ng tunggalian.

Ang walang-dahas na pangkalahatang seguridad ay nagpapahiwatig ng pakikisangkot sa buong antas na lokal, pambansa, at internasyonal. Mapapabilis ito sa pagbubuo ng mga sirkulo ng walang-dahas na pag-aaral at sibikong Shanti Sena na nakapaloob sa mga tahanan, paaralan, simbahan, pook ng trabaho, at elektronikong network ng mga walang-pagpatay na pangkalahatang seguridad na pamayanan. Ang ilang nakaaangkop na modelo para sa lokal na samahan ng mga mamamayan ay umiiral na sa maraming lárang.

Ang walang-dahas na seguridad ay nagpapahiwatig ng walang-dahas na pangkalahatang seguridad na konseho at walang-dahas na ahensiya ng paniniktik [intelligence] sa antas na nasyonal at transnasyonal; gayundin ang mga walang-dahas na pangkulturang *attaché* sa diplomatikong establisimyento. Kinakailangan ang mga walang-dahas na pangkalahatang seguridad na konseho upang makapagbigay iyon ng mga alternatibong patakaran para sa mga tigmak sa karahasang bansa at sa mababalasik nitong kakampi. Ang mapayapang pandaigdigang pangkalahatang seguridad na konseho sa antas ng UN, halimbawa na, ay maitatag ng mga bansang may pinakamababang antas ng kabagsikan: walang sandatang nuklear, walang hukbo, walang parusang kamatayan, mababa ang bilang ng omisidyo, walang kalakalan ng sandata, at iba pa.

Kinakailangan din ang mga walang-dahas na ahensiya ng paniniktik, na kasabay ng mapagsaliksik na pangmadlang midya ng komunikasyon at pabatid sa mga mamamayan, upang maibunyag ang lahat ng anyo at banta ng kabagsikan. Kailangan ang nasabing mga ahensiya upang matukoy ang mga kakayahan ng publiko at pribadong sector na sumalungat sa mapagbanyuhay na paraan. Kinakailangan ang mga walang-dahas na espesyalista sa mga diplomatikong establisimyento, gaya ng pangangailangan sa mga kumbensiyonal na *military attaché* o opisyal para sa ugnayang pang-ekonomiya. Ang mga walang-pagpatay na pangkulturang attache ay nagtataguyod ng mga landas ng pagtuklas, pagkatuto ng bawat isa, at kooperasyon sa lahat ng bukál ng walang-dahas na kabutihan sa panig ng mga bansa. Ang pandaigdigang kakayahan ng internet ay nagbubukas ng pagkakataon para sa

pagbabahaginan ng pangkalahatang seguridad na impormasyon na may potensiyal na makalikha ng sabay-sabay na mapayapang pagkilos nang hindi nakasalalay sa karaniwang pangyayari sa gobyerno, korporasyon, o midya.

Ang pagpapahusay ng mga kasanayan para sa walang-pagpatay na serbisyo publiko sa mga gobyerno o pribadong organisasyon ay humihingi ng mga angkop na institusyon para sa walang-pagpatay na pagsasanay. Ang nasabing mga institusyon ng pagsasanay ay maaaring sangay lamang sa simula. Habang tumatagal, ang mga ito'y magiging katumbas na pamalit na institusyon na magiging alternatibo sa mga kolehiyo ng digmaan, pambansang pananggol na unibersidad, akademya sa serbisyo militar, akademya ng pulisya, at paaralan sa pangangasiwang pangmadla, gayundin sa iba pang propesyonal paaralan ng pagsasanay na tanggap ang [paggamit ng] karahasan sa lipunang sibil.

Walang-pagpatay na mga Institusyon sa Lipunang Sibil

Walang hanggan ang potensiyal ng mga oportunidad ng lipunang sibil sa pag-aambag sa pagsilang, pagpapanatili, at pagkamalikhain ng walang-pagpatay na lipunan. Maraming institusyong may oryentasyong walang-pagpatay ang lumitaw na, at ang ilang may espesyal na kahalagahan ay maisasaisip.

Walang-pagpatay na mga Konsehong Espiritwal

Sa bawat bahagdan o inog ng lipunan, ang walang-pagpatay na konsehong espiritwal ay kinakailangan upang pagtibayin ang malalim na paggalang sa buhay mulang duyan hanggang libingan. Ang gayong mga konsehong may magkakasumping na pananampalataya ay bubuuin ng mga relihiyoso at umanistang tagapagsulong ng pananalig at pilosopiya na pawang makapaghahayag at makapagbibigkis ng mga makapangyarihang walang-pagpatay na katotohanan ng kani-kanilang tradisyon. Ang gayong konseho, na alternatibo sa mga kumbensiyonal na relihiyoso't sekular na apolohista para sa karahasan, ay

makapagpapaalab ng suporta sa lahat ng gawain, publiko at pribado—pampook, pambansa, at pandaigdig—upang mapawi ang kabagsikan mula sa kondisyon ng tao. Sa pagdukul sa bawat balón ng inspirasyon, ang mga walang-pagpatay na konsehong espiritwal ay magiging mahalagang tagapag-ambag sa pagpapalakas ng walang-pagpatay na budhi ng sangkatauhan. At magagawa ito sa pamamagitan ng pagluluwal ng mga kakayahang likas na nasa kalooban ng bawat tao at panlipunang institusyon.

Walang-pagpatay na mga Tagapayong Pangkat

Sa pagdukul sa mga pandaigdigang yaman, ang mga walang-pagpatay na tagapayong pangkat ay kinakailangan upang makatulong sa pagtukoy ng mga alternatibong lumulutas ng problema sa loob at sa hanay ng mga lipunan. Ang gayong mga pangkat—na pinaglalangkap ang mga tiyak na gawaing espiritwal, siyentipiko, pangkasanayan, pansamahan, at iba pang yaman—ay tahasan o di-tahasang nakatutulong sa lahat na naglalayong maiwasan ang patayan, mapigil ang umiiral na pagpaslang, at makalikha ng mga kondisyong may matibay na pagkakasundo at rekonstruksiyon. Ang mga pagkilos ng naturang mga walang-pagpatay na tagapayong pangkat ay naiiba sa kumbensiyonal na tagapamagitan na sumasandig sa pagbabantang mabalasik o parusang ekonomiko—o may isahang tinig ng panghihimok na moral. Pinaglalangkap ng mga walang-pagpatay na tagapayong pangkat ang malinaw na pagtataya sa walang-pagpatay, maramihang kasanayan, at ang kalayaan mula sa kontrol ng mararahas na estado ng at ng kanilang mapamuksang kalaban. Kinakailangan ang mga institusyong tinutustusan ng pribadong sektor, upang makapaghatid ng serbisyong sanggunian, malikom ang kanilang mga karanasan, at mapaunlad ang kanilang kahusayan. Maihahalimbawang bahagyang prototipo ang paglutas ng tunggalian at makataong serbisyong pawing ginawa ng Quaker [sa Estados Unidos].

Samahang Transnasyonal sa Paglutas ng Problema

Kabiyak ng matatawag na "top down" [mulang taas tungong babâ] na walang-pagpatay na institusyong pampolitika ang "bottom up" [mulang babâ tungong taas] na samahan ng makapangyarihang walang-pagpatay na mapaghunos. Kabilang sa mga walang-pagpatay na institusyong lumalaganap mulang taas pababa ang mga partido, kagawaran ng serbisyo publiko, at pangkalahatang institusyong panseguridad. Kailangan ang mga puwersang nagmumula sa babâ pataas, at maihalimbawa ang UNPO, na koalisyon ng mga lahi na may matitingkad na identidad at nagtataya sa mapayapang pagkilos upang mahimok ang UN, ang mga gobyerno, at ang iba pang institusyon na kilalanin ang kanilang kolektibong karapatang pantao. Maihalimbawa rin ang Amnesty International, ang Greenpeace, at ang International Fellowship of Reconciliation. Ang mga kalahok sa walang-pagpatay na samahan ay hindi kinakailangang magkaisa sa lahat ng posisyon na isinusulong ng mga kasapi maliban sa pagwawaksi ng pagpatay sa pandaigdigang kalagayan. Ang gayong samahan ay kinakailangang mapaunlad sa loob at sa buong sona ng imbudo ng pagpatay at sa mga pangunahing larang na lumulutas ng problema hinggil sa karahasan, ekonomiya, karapatang pantao, kaligiran, at kooperasyon. Habang lumalaon, ang makapangyarihang pandaigdigang samahan ng mga mamamayan para sa walang-pagpatay na daigdig, ang pagbabalikatan ng mga tao, ay sisilang bilang puwersa ng pandaigdigang kabutihan.

Walang-pagpatay na Institusyon ng Pagsasanay

Habang lumalawak ang panganib ng karahasan at tumitindi ang pangangailangan sa mabubuting walang-pagpatay na alternatibo, tumataas din ang pangangailangang makapaghasa ng kasanayan sa walang-pagpatay na pamumuno para malutas ang sigalot at maisulong ang mapayapang panlipunang pagbabago. Malaki ang pangangailangan sa matitinik na tagapagsanay na maalam sa mga tradisyong pinasimulan ng mga tagasunod nina Buda, Kristo, Gandhi, King, at iba pa. Ang mga pangangailangan ay maaring mulang kilusan ng mga mamamayan hinggil sa bawat isyu ng katarungang panlipunan hanggang mga

institusyong gaya ng paaralan, pook ng trabaho, pulisya, at bilangguan. Ang mga institusyon ng lipunang sibil ay kinakailangan upang makapagturo ng walang-dahas na pagsasanay sa mamamayan hinggil sa iba pang kahusayan, at nang mahubog at makapagpatunay ng propesyonal na tagapagsanay.

Walang-pagpatay na Pamunuang Pag-aaral at Sentro Pagpapasigla

Kinakailangan ang mga institusyong mapupuntahan ng mga pinuno ng mga walang-dahas na samahan at kilusan sa mga panahong hinihingi ang pagpapanumbalik ng sigla, pagmumuni-muni, pagsusulat, at pagbabahaginan ng mga karanasan ng bawat isa. Malimit na humihinto lamang nang panandali ang mga pinunong sagad sa pakikibaka sa panahong makulong o maospital sila. Kinakailangan ang kusang pag-atras, at nang muling sumigla. Kapag ang mga pinuno ay tinortiyur, kinakailangang makipagtulungan sila sa mga sentro ng rehabilitasyon ng mga biktima ng tortiyur. Nakakalat sa buong daigdig, ang mga sentro ng walang-dahas na pamunuan ay makapagbibigay ng pagkakataon para sa pagpapasiglang espirital at pisikal. Magbubukas din iyon ng pinto para sa malatalambuhay na pagbubulay at biyograpikong pag-aaral. O kaya'y para sa pakikipag-usap sa mga batikang kasamahan—mula sa iba't ibang bansa at nagtataya rin sa mga walang-pagpatay na prinsipyo—habang nagbabalak ng mga susunod na hakbang. Ang nasabing mga sentro ay maaaring paandarin nang pribado bilang independiyenteng institusyon o kaya'y ampunin ng mga punong institusyong nagtataya sa walang-pagpatay na panlipunang pagbabago.

Mga Sentro ng Walang-pagpatay na Pagkamalikhain sa Sining

Kinakailangan ang mga institusyon na makapaglilinang ng walang-pagpatay na pagkamalikhain [ng tao] sa loob at sa hanay ng mga sining. "Dapat supilin ng sining ang karahasan," sambit nga ni Tolstoy, "at tanging sining ang makagagawa nito" (Rolland 1911: 203). Sa pagbubusisi

sa walang-dahas na tula ni Shelley, nabatid ni Art Young na, "Ang kawalang-dahas ay higit pa sa sistema ng kaisipang pampolitika; ito ang laman ng tula at ng buhay" (1975: 165). Isang kawikaan mula sa tradisyong pinasimulan ni King ang nagpapagunita ng kahalagahan ng musikang pandigma: "Kung wala kang awit, wala kang kilusan" (Young 1996: 161-164).

Isang modelong pang-institusyon — na ipinadron sa mga pribadong sentro na nagtataguyod ng mga malikhaing komunidad sa pitong sining o ng hanay ng mga pintor, makata, at manunulat — ay nagbibigay ng oportunidad sa mga alagad ng sining anuman ang paniniwala nila, na magtipon-tipon upang ipagdiwang ang mabuting walang-pagpatay na pagkamalikhain bilang tugon sa karahasan sa tao. Kabilang sa mga sining na hinahamon ng walang-pagpatay na pagkamalikhain ang sumusunod: panitikan, tula, pintura, eskultura, musika, sayaw, teatro, pelikula, telebisyon, potograpiya, arkitektura, disenyo ng damit, at komersiyal na sining ng pangmadlang midya. Hinahamon ang lahat ng sining na humanap ng mga paraan upang malutas ang karahasan. Isang alternatibo sa mga de-kahong misteryo ng pagpatay sa nobela, halimbawa, ay lumikha ng mga walang-dahas na kuwentong detektib na pumipigil — sa pamamagitan ng mautak na paraan — ng mga pagpatay at pagpapatiwakal, *bago* pa maganap iyon. Ang sama-samang walang-pagpatay na pagkamalikhain sa hanay ng mga sining ay makapagpapalago ng kaluluwa at guniguni ng mga tao para sa mahahalagang tungkulin sa hinaharap.

Ang mga tagapagtaguyod ay makapagtatag ng mga gawad parangal para sa mga walang-pagpatay na ambag sa sining, at maitutumbas sa premyong Nobel. Ito ay sa layong makilala sa buong mundo ang mga akda ng mga alagad ng sining.

Walang-pagpatay na Kawanihan ng Pananaliksik at Patakaran

Maitutulad ang mga walang-pagpatay na kawanihan ng patakaran sa mga pribadong kawanihan na itinatag upang magpayo sa mga pamahalaan at madla mulang patakaran sa pandaigdigang kaligtasan.

hanggang mga bagay na may kaugnayan sa politika, ekonomiya, lipunan, at kultura. Kinakailangan ang nasabing walang-pagpatay na kawanihan upang magbigay ng impormasyon at pagsusuri na pawang makatutulong sa panlipunang pagpapasiya. Maaaring mapalago nito ang mga pagtataya ng walang-pagpatay na agham pampolitika, at makatutulong sa paglutas ng mga problema sa mga larang ng karahasan, ekonomiya, karapatang pantao, kaligiran, at kooperasyon. Makatutulong din ang nasabing mga kawanihan sa pagtataguyod ng aplikadong pagkilos ng walang-pagpatay na konseho, partido, institusyon ng pangkalahatang seguridad, pangkat na tagapayo, at iba pang institusyon ng lipunang sibil, samantalang nagbibigay ng impormasyon na kinakailangan ng mga mamamayan.

Walang-pagpatay na Midya ng Komunikasyon

Ang walang-pagpatay na midya ng komunikasyon ay kinakailangan upang magbigay ng impormasyon, balita, at komentaryo na makatutulong sa indibidwal at publikong pagpapasiyang pampatakaran. Hindi ito nangangahulugan ng pagkaligta ng midya sa pagpatay; bagkus lumalampas ito sa karaniwang mensahe na ang pagpatay ay di-maiiwasan, kapuri-puri, at nakaaaliw. Ang mga pagpapasiyang editoryal ng walang-pagpatay na midya sa panahon ng paghuhunos ay maaaring sumalamin sa lohika ng walang-pagpatay na pagsusuring pampolitika. Kumbaga, ang mga mensahe ay tumatagos sa realidad ng karahasan; nag-uulat ng kontra-kamalayan hinggil sa walang dahas na realidad; nag-uulat ng mga mapagbanyuhay na proseso, tagumpay, at kabiguan; at nagbibigay ng tinig sa malikhaing walang-pagpatay na mithi sa lahat ng sining, agham, umanidades, propesyon, at bokasyon ng pang-araw-araw na buhay. Ang ganitong pagdulog ay higit na hitik sa halagahan kaysa sa taglay ng midya na nabigong kilatisin ang palagay hinggil walang-hanggang kabagsikan [ng tao], at patuloy na nakapag-aambag nang lantad o pailalim sa pagkakahon ng isipan [ng madla] sa marahas na pesimismo. Kinakailangan ang mga alternatibong midya sa peryodiko at magasin, sa radyo at telebisyon, sa pelikula, at sa pandaigdigang komputerisadong network ng impormasyon.

Walang-pagpatay na Monumento

Upang mapanumbalik at maipagdiwang ang walang-pagpatay na pamana ng sibilisasyon, kailangang maipundar ang mga monumento ng mga tao, pangkat, samahan, di-kilalang bayani, at pangyayari sa bawat lipunan. Kailangang gunitain ang mga tao na tumutol pumatay at siyang nag-ambag sa mahabang paglalakbay tungo sa walang-pagpatay sibilisasyong pandaigdig. Hindi ito nangangahulugan ng pagbuwag sa mga bantayog at monumento ng mga matagumpay at nangabigong mamamatay-tao sa kasaysayan ng kabagsikan. Kinakailangan ang mga walang-pagpatay na monumento upang ipagunita sa atin na laging may pasimuno ng mga walang-dahas na alternatibo upang makairal ang tao. Kabilang dito ang mga tanyag na relihiyoso, ang martir na nagsiwalat ng katotohanan laban sa marahas na kapangyarihan, ang mga tao na tutol sa digmaan, ang mga tao na tutol sa karahasan ayon sa kanilang paniniwala, ang mga tao na sumalungat sa parusang kamatayan, ang mga makata ng kapayapaan, at ang di-kilalang masa na mapayapang lumaban sa kawalang-katarungan, kahit may panganib ng pagkabilanggo, pagpapahirap, at pagbitay.

Walang-pagpatay na Sona ng Kapayapaan

Ipinahihiwatig ng mga institusyon ng lipunang sibil ang mga walang-pagpatay na sona ng kapayapaan mulang organisasyon hanggang pamayanan ng lungsod at nayon tungong pambansa at pandaigdigang kasunduan. Magandang tandâ ang mga relihiyosong santuwaryo; ang mga sona ng kapayapaang tinukoy ng mga nayon na naging biktima ng armadong bakbakan ng mga rebolusyonaryong hukbo at kontra-rebolusyonaryong hukbo; ang pinalawak na pook ng tigil-putukan; ang mga kilusan para sa walang-sandatang lipunan; ang pagsisikap ng mga mamamayang mabawi ang mga pook ng paninirahan mula sa mararahas na criminal at gang; at ang mga internasyonal na tratado na nagtatatag ng mga sonang walang sandatang nuklear. Malaking hamon sa walang-pagpatay na institusyong pangkaunlaran ang pagtukoy sa mga katuwang

na institusyon, ang pag-uugnayan ng mga ito, at ang pagpapakilala nito, sa malawak na sona ng kapayapaan para tangkilikin at mapalagananap.

Walang-pagpatay na Negosyo

Kung ang mga negosyo para sa digmaan at kultura ng karahasan ay sinasabing tumutubo nang malaki kahit magdulot ng malaking pinsala sa iba, ang mga negosyo para sa walang-pagpatay ay dapat higit na pagkakitaan nang malaki. Kung sisipatin mula sa walang-pagpatay na pananaw at mula sa inaasahang paglaki ng pangangailangan sa mga walang-pagpatay na produkto, serbisyo, at aliwan, ang mga oportunidad para sa walang-pagpatay na kalakalan ay walang hanggan. Isang paraan sa panimulang pagtukoy ng mga alternatibo ang imbentaryo ng mga negosyong nagpapalawig ng karahasan at ang pag-isip ng mga kasalungat niyon. Para sa mga laruang pandigma, ihalili ang laruang pangkapayapaan. Para sa mababagsik na larong video, ihalili ang kapapanabik na walang-dahas na larong nagpapalakas ng isip at katawan. Para sa mga industriya ng armas, ihalili ang industriya ng pagbuwag ng mga armas. Para sa marahas na aliwan sa midya, ihain ang dramatikong paglikha ng mga walang-pagpatay na sining. At para sa trabahong sumisira ng buhay, ihalili ang mga trabahong nagpapayaman ng buhay. Maihahalimbawa ang mga karanasan ng walang-dahas na ekonomikong pagbabagong-anyo makalipas ang panahon ng desarme. Ngunit higit pa sa payak na ekonomikong pagbalikwas ang pagtukoy ng mga tunay na pangangailangan ng mga tao sa naghuhunos na walang-pagpatay na lipunan, ayon sa pandaigdigang konteksto nito; at nang makalikha ng mga serbisyong kayang tumugon sa naturang mga pangangailangan.

Mga Sentro para sa Pandaigdigang Walang-pagpatay

Ang pangarap na walang-pagpatay na daigdig ay nagpapahiwatig ng mga institusyon na kayang magpabilis ng pagbabago mula sa ganap na pangkabuuang pananaw. Ang gayong mga institusyon ay dapat nakaugat nang malalim sa mga pangkalahatang walang-pagpatay na katangian ng mga espiritwal at pangkulturang tradisyon sa daigdig.

Kailangang magkaroon ng kakayahan ang mga ito na magamit ang mga pandaigdigang yaman sa siyensiya, kasanayan, sining, at institusyon upang matulungan ang sangkatauhan na mabatid ang landas ng walang-pagpatay na pag-igpaw sa kabagsikan at sa mga resulta nito. Sa kontemporaneong termino sa kompiyuter, ang nasabing mga sentro ay dapat maging malikhaing gatong ng walang-dahas na “software” na makapagsisilbi sa mga pangangailangan ng tao sa pamamagitan ng "hardware" na mga serbisyo ng pamahalaan at institusyon ng lipunang sibil. Upang maging epektibo, ang nasabing mga sentro ay dapat may kakayahang makapagsarili nang ganap mula sa gobyernong nagsusulong ng karahasan at mula sa mga mapagbukod na pribadong interes. Ang mga sentrong ito ay dapat habambuhay na tustusan ng mga bisyonaryong patron, pangmadlang suskrisyon, at iba pang paraan.

Ang pandaigdigang sentro ng walang-pagpatay ay may lunggating tumuklas at magluwal ng talino ng tao sa mga sumusunod na larang: kawalang-dahas sa mga tradisyong espiritual at pilosopiko; biyo-newrosiyensiya at kawalang-dahas; ugnayang pangkasarian at kawalang-dahas; ekonomiks at kawalang-dahas; komunikasyon at kawalang-dahas; kawalang-dahas at kaligiran; siyensiya, teknolohiya, at kawalang-dahas; edukasyon at kawalang-dahas; kawalang-dahas at sining; kawalang-dahas at isports; papel ng militar at pulisya sa walang-dahas na pagbabago; walang-dahas na pamumuno; at walang-dahas na kinabukasan ng tao.

Isang mabigat na pangkonteksto at pangkasaysayang tungkulin ay magsagawa ng imbentaryo ng pandaigdigang pangkulturang yaman, batay sa pagsisiyasat na nakatuon sa lokal sa bawat bansa at rehiyon. Nangangailangan ito ng pananaliksik sa mga walang-pagpatay na tradisyon sa kasaysayan, sa mga kasalukuyang patunay, at sa mga maaaring maganap sa hinaharap. Kung titipunin sa buong mundo, ang gayong mga tuklas ay makapagbibigay sa sangkatauhan ng kaunahanang malawak na pag-unawa sa walang-pagpatay na kakayahan ng tao at doon masusukat ang mga darating na tagumpay sa hinaharap.

Ang mga pandaigdigang sentro ng walang-pagpatay ay dapat magtaglay ng isang silid na laan sa pandaigdigang sitwasyon. Sa nasabing silid, ang mga kasalukuyang realidad ng pagpatay, banta ng pagpatay, at kaugnay na panggigipit ay malinaw na maihahanay sa kasalungat na walang-pagpatay na mapagpanibagong yamang hawak ng sangkatauhan. Ang nasabing mga sentro, na malimit hinaharap ang hamon ng kabagsikan, ay makadudukal sa abanseng kaalamang nalikom. Makapagmumungkahi rin ito ng kombinasyon ng mga yamang espiritwal, siyentipiko, kasanayan, artistiko at pang-institusyon upang makatulong sa pagbubuo ng mapaghunos na patakarang pangmadla, panananaliksik, edukasyon, at pagsasanay ng lahat na naghahangad kaligtasan at kabutihan ng sangkatauhan.

Kinakailangang Walang-pagpatay na Institusyon

Ang agham pampolitikang nagtataya sa mga tungkulin para sa kaganapan ng mga walang-pagpatay na lipunan ay makapagtuturo at makapagsusulong ng pagbabago sa pamamagitan ng mga angkop na institusyon, na maaaring magsimula sa sarili mismo nito. Kinakailangan ang nasabing mga institusyon para sa pagpapatunay na espiritwal na may paggalang sa buhay. Para sa pagtuklas, pagtanggap, at pagbabahaginan ng karunungan. Para sa pangmadlang patakaran sa pagpapasiya. Para sa walang-pagpatay na pangkalahatang seguridad. Para sa ekonomikong kabutihan. At para ipagdiwang ang buhay sa lahat ng sining at bokasyon.

Ang mga tungkulin sa pagbabanyuhay ay humihingi ng mga malikhain, mapagbuong sentro para sa pandaigdigang walang-dahas, na nagtataya sa pag-unawa at pagpapabilis ng pagtugon sa mga walang-pagpatay na pangangailangan ng lahat. Ang lakas ng walang-pagpatay na institusyon ay masasalok sa mga nagtutulungang tao. Bawat siyentipikong pampolitika at bawat tao ay maaaring maging *sentro* para sa pandaigdigang walang-pagpatay upang mapabilis ang paglipat tungo sa walang-pagpatay na daigdig.

Ika-anim na Kabanata

WALANG-PAGPATAY NA AGHAM PAMPOLITIKANG PANDAIGDIG

Tayo'y nasa bagong panahon. Hindi na sapat ang mga lumang pamamaraan at solusyon. Kailangan natin ang mga bagong kaisipan, bagong ideá, bagong konsepto...Kailangang lumaya tayo mula sa bigkis ng kahapon.

— Heneral Douglas MacArthur

Kailangang magkaroon ng diwa at kahit estratehiya ang isang tao upang malagot ang mga tanikala ng karahasan at pagwasak [na pawang mauugat] sa kasaysayan.

— Martin Luther King

Lahat ng karanasan sa kasaysayan ay nagpapatunay sa isang katotohanan — na hindi makakamit ng tao ang posible hangga't hindi siya paulit-ulit na nagsisikap na abutin ang imposible.

— Max Weber

Nasasaksihan natin araw-araw na ang mga imposibleng pangyayari noon ay nagiging posible sa ngayon.

— Mohandas K. Gandhi

Tungo sa Paglaya sa Kabagsikan

Dumating na ang panahon para itakda ang pagpatay sa tao bilang problema na dapat lutasin, imbes na tanggapin ang pang-aalipin niyon bilang kalagayang dapat tiisin habambuhay. Ang sadyang pagpatay ng mga tao, at paglipol sa kanila sa pamamagitan ng makina, ay umabot na sa yugto ng kabaliwang nakapagwawasak sa mismong sarili. Ang pagpatay na inaasahang magpapalaya, magsasanggalang, at magpapayaman ay naging bukál ng kawalang-katiyakan, kahirapan, at banta sa kaligtasan ng tao at planeta. Nagdurusa ang sangkatauhan sa

tinatawag ni Craig Comstock na "pathology of defense" [patolohiya ng pananggol], na ang bagay na inaasahang magtatanggol ay nagging ugat mismo ng pagwasak sa sarili (Comstock: 1971). Ang mga baril na na bahay at siyang pananggol sa sarili ay pumapatay ng mga kaanak. Pinapaslang ng mga badigard ang mga pinuno ng estado. Nilalapastangan ng mga hukbo at pinahihirapan ang kanilang mga kababayan. Lumalaganap ang sandatang nuklear at inilalalagay sa panganib ang mga mamumuhunan at tagapagtaglay nito. Kinakailangan ang Walang-pagpatay na Pahayag ng Kalayaan sa karahasan sa loob ng ating mga sarili at lipunan.

Ang pagkamit ng mithi ng tao sa pamamagitan ng karahasan sa modernong panahon ay nagbunga ng di-makalkulang patayan, panggigipit na materyal, at sikolohikong trawma na pawang naglandas sa iba't ibang salinlahi. Ang lunggati ng sangkatauhan sa loob ng dalawang siglo ay nakatatak sa mga banderang pamana ng Rebolusyong Pranses: *liberté* [kalayaan], *égalité* [pagkakapantay-pantay], *fraternité* [kapatiran]. Ang pagpatay ng tao sa ngalan ng kalayaan ay pamana ng rebolusyong Amerikano. Ang pagpatay ng tao para makamit ang pagkakapantay-pantay ang naging pamana ng mga rebolusyong Ruso at Tsino. Ang pagpatay ng tao sa ngalan ng kapayapaan ay naging pamana ng dalawang siglo ng digmaan, rebolusyon, at kontra-rebolusyon. Ang aral na matatamo'y ang tunay na kalayaan, igwalidad, at kapatiran ay hindi makakamit nang walang pangunang pagtanggap sa pamana ng kabagsikan. Ang kabundukan ng mga kalansay na isinakripisyo para sa kabutihan at kasamaan ay sumisigaw sa atin upang matutuhan natin ang nasabing aral.

Nangangahulugan ito ng paglitis at pagbago sa kuro-kuro ng papatanyag na pandaigdigang akademikong disiplina ng agham pampolitika na di-maiiwasan ang pagpaslang at makabubuti iyon sa sangkatauhan. Nangangahulugan ito ng pag-usisa at pagbaligtad sa pinakamakapangyarihang palagay ng sinaunang karunungan at kontemporaneong paniniwala. Matatagpuan ang analogo sa pagbasura ng teorya ng "laudable pus" [kapuri-puring nanà] sa kasaysayan ng medisina. Sa loob ng labimpitong siglo, ang mga turo ng awtoritatibong

Griyegong doktor na si Galen (sirka 130-120) ay nangibabaw. Ani Galen, ang nanà na namuo sa paligid ng sugat ay isang paraan ng kalikasan upang papanumbalikin ang kalusugan. Hinamon ito noong 1867 ni Lister na sumulat ng artikulong "Antiseptikong Prinsipyo sa Pagtitistis" na nalathala sa *Lancet*. Lumikha man ng kontrobersiya, ang akda ni Lister ay bagong imbensiyon at nagpapatibay ng bisang antiseptiko (Ackerknecht: 1982, 77; Garrison: 1929, 116; 589-590). Ang paniniwalang ang pagpatay [ng tao] ay likás at makapagpapalusog sa politika ay matataguriang "teorya ng kapuri-puring nanà" sa agham pampolitika.

Kung ang mga siyentipikong pampolitika—ang mga iskolar na ibinuho ang kanilang buhay sa pag-aaral ng kapangyarihang pampolitika ay mulang buhay pamilya hanggang pandaigdigang digmaan—ay hindi seryosong uusisain ang palagay hinggil sa kabagsikan, paanong maaasahang gagawin din iyon ng mga pinunong pampolitika at mamamayan sa buong daigdig? Gayunman, lumitaw sa kasaysayan, at dumarami sa panahong ito, ang mga pinuno at mamamayang hindi man nagagabayan ng agham pampolitika ay nagmimithing makamit ang kalagayang may kalayaan, pagkakapantay-pantay, at kapayapaan sa pamamagitan ng walang-pagpatay na pamamaraan. Isang halimbawa na ang "pagsunog ng mga sandata" na ginawa ng 7,000 pasipistang Doukhobor na sumasalungat sa konskripsiyong militar sa Rusya noong 1895 (Tarasoff: 1995, 8-10). May malinaw na puwang sa pagitan ng agham pampolitikang tanggap-ang-karahasan at ng tagapasimunong politikang nagtatakwil sa karahasan. Noong siglo beynte, ang mga pamana nina Tolstoy, Gandhi, Khan, King, at Kelly ay matapang na kinasangkapan mga pinunong gaya ng Dalai Lama at nina Aung Suu Kyi at Desmond Tutu. Nagpaalab at tinangkilik din ng mga di-kilalang bayani na lumikha ng walang-dahas, mapaglingkod na pamunuan ang nasabing pamana. Ang mga ito ang maituturing na tandâ ng makapangyarihang walang-pagpatay na politika ng hinaharap.

Makakaiwanan ba ng panahon ang mga siyentipikong pampolitika, na susunod lamang sa agos ng mga walang-pagpatay na tagumpay ng bayan at kilusang popular, matapos manguyapit nang matagal sa *status*

quo na tumatanggap ng karahasan? Makikilahok ba ang mga siyentipikong pampolitika sa mga walang-pagpatay na demokratikong pagdiriwang? O ang agham pampolitika ay itutuon ang sarili, gaya ng agham medisina, sa pagsusuri ng patolohiya ng kabagsikan, at sa pagtuklas ng mga reseta at gamot na maibabahagi sa sinumang nagnanais na pawiin ang pagpatay [ng tao] sa buong daigdig?

Ang Tesis ng Walang-pagpatay na Kakayahan

Ang tesis na itinampok dito ay ang walang-pagpatay na sandaigdigang ay posible; at makatutulong ang mga pagbabago sa akademikong disiplina ng agham pampolitika, at sa papel ng nasabing disiplina, upang makamit ang gayong lunggati. Ang kaso para makamit ang mga walang-pagpatay na lipunan ay nakasalalay sa pitong batayan. Karamihan sa mga tao ay hindi pumapatay ng kapuwa. Ang makapangyarihang walang-pagpatay na potensiyal ay nananahan sa pamanang espiritwal ng sangkatauhan. Ipinamamalas ng agham at, humuhula ito, sa walang-pagpatay na kakayahan ng tao. Ang mapaghunos na mga walang-pagpatay na patakarang pangmadla—gaya ng pagpapawalang-bisa sa parusang kamatayan at pagkilala sa matapat na pagtutol sa serbisyong militar— ay pinagtibay kahit sa mga bansang nalikha sa pamamagitan ng dahas. Umiiral na ang mga samot-saring institusyong nakabatay sa mga prinsipyo ng walang-pagpatay, na kung pagsasama-samahin ay maitutumbas sa gumaganang walang-pagpatay na lipunan. Ang mga mapayapang pakikibaka para sa mga pampolitika, panlipunan, at pang-ekonomiyang pagbabago ay nagpapamalas ng tumitinding alternatibo sa madugong rebolusyon. Ang mga ugat ng walang-pagpatay na inspirasyon at karanasan ay matutuklasan sa mga pakasaysayang tradisyon sa buong mundo. Sa wakas, ang pangako ng walang-pagpatay na paghuhunos ay nakasalalay sa mga halimbawa ng walang-pagpatay na tao, tanyag man o di-kilala, na ang magigiting na buhay ay patotoo sa mga walang-pagpatay na kakayahan.

Mga Pahiwatig para sa Agham Pampolitika

Tinatanggap [ng madla] na ang mga tao, sa biyolohiko o kaya'y sa paghubog na paraan, ay may kakayahan sa kapuwa pagpatay at walang-pagpatay. Ngunit naobserbahan na ang karamihan sa mga tao ay hindi naging salarin; at ang maraming panlipunang institusyon ay nakabatay sa walang-pagpatay na mga prinsipyo na nilikha upang magsilbing prototipong bahagi ng walang-pagpatay na mga lipunan. Dagdag pa, ang kasalukuyan at ang inaasahang siyentipikong pagsulong ay nagbibigay ng pag-asa upang mapawi ang mga sanhi ng pagpatay; upang mapalakas ang mga sanhi ng walang-pagpatay; at upang maisilang ang mga kondisyon ng walang-pagpatay na lipunan. Sa hatag ng ganitong obserbasyon, ang pagtanggap sa "di-matatakasang kabagsikan" bilang palagay na pinagbabatayan ng akademikong disiplina at panlipunang papel ng agham pampolitika ay hindi gaanong mabigat na suliranin. Samakatwid, ang pag-usisa sa palagay na ang pagpatay [ng tao] at ang mga pahiwatig nito sa matataguriang "nakamamatay na disiplina" ng agham pampolitika — sa hanay ng iba pa — ay naaangkop. Dapat hanguin ng agham pampolitika, kasama ng iba pang disiplina at bokasyon, sa nakalipas, ang mga walang-pagpatay na karanasan; kilalanin ang mga kasalukuyang walang-pagpatay na kakayahan; itampok ang mga walang-dahas na kakayahan para sa kinabukasan; at makipagtulungan sa pagsulong ng karunungan ito sa pananaliksik, pagtuturo, at serbisyo publiko para sa walang-pagpatay na lipunang paghuhunos.

Ang mga pangunahing elemento na kailangang paglangkapin para sa walang-pagpatay na paghuhunos ay malinaw. *Divya* (D), ang malalim na pagtataya na huwag pumatay [ng tao] na madudukal sa lahat ng pananampalataya at pilosopiya. *Agham* (A), ang kaalaman sa lahat ng sining, siyensiya, at propesyon, at siyang nagluluwal ng mga sanhi ng pagpatay at walang-pagpatay na paghuhunos. *Kasanayan* (K₁), ang mga indibidwal at pangkatang pamamaraan ng paghahayag ng diwa at agham sa mapaghunos na pagkilos. *Awit* (A₂), ang inspirasyon sa musika at sa lahat ng sining, na ginagawa ang siyensiya at praktika ng walang-pagpatay na politika nang hindi mapanglaw o nakamamatay, bagkus mapangyarihang pagdiriwang ng buhay. Upang mapagsama-sama,

kinakailangang linangin at palawigin ang apat na elemento ng mahusay na paglilingkod: demokratikong *Pamumuno* (P), *Kakayaban ng Mamamayan* (K₂), tagapagpatupad na *Institusyon* (I) at katuwang na Yaman (Y).

Ang kombinasyon ng mga elemento ay malalagom sa sumusunod:

A₂ x P K₂ I Y = Walang-pagpatay na Paghuhunos na Pandaigdig

Ang diwa, agham, kasanayan, at awit ay mapaglalangkap nang malikhain sa pamamagitan ng mga prosesong tumutugon sa pangangailangan ng demokratikong pamunuan at pagpapalakas sa mamamayan. Mapalalawig iyon ng mga pahayag ng institusyon, samantalang ang pagtataya ng yaman ay makapag-aambag sa kaganapan ng walang-pagpatay na daigdig.

Teorya at Pananaliksik

Ang pagkasuklam sa kabagsikan ng tao ay nagbubukas sa agham pampolitika na magsiyasat sa pamamagitan ng apat na pilas ng lohika sa pagsusuring pampolitika. Ang nasabing pagsusuri ay makapagbibigay ng kaalaman na kinakailangan upang mapigil ang pagsasalubong ng mga puwersang makapagbubunga ng pagpatay mulang omisidyo hanggang henosidyo at pambobombang nuklear na makagugunaw ng lungsod at makabubura ng buhay sa mundo. Sa kamalayan ng agham pampolitika, ang pagpatay ay kailangang mailipat mula sa yugto ng pagtanggap ng karahasan tungo sa yugto ng masusing pagsusuri at paghahanap ng solusyon. Nangangahulugan ito ng masigasig na pagkilos na unawain ang mga sanhi ng pagpatay; ang mga sanhi ng walang-pagpatay; ang mga sanhi ng paghuhunos mulang pagpatay tungong walang-pagpatay at pabalik; at ang mga katangian ng ganap na walang-patayang lipunan. Ang gayong karunungan ay kinakailangan upang mapabilis ang pagtukoy sa mga walang-pagpatay na alternatibo at mapaghunos na pagkilos sa loob at sa buong sona ng imbudo ng kabagsikan: mga sonang newro-biyolohiko, pang-estruktura, pangkultura, pakikipagkapuwa, at pagpatay.

Edukasyon at Pagsasanay

Upang maisulong ang karunungan at mabuting pagkilos, kailangang matugunan muna ang mga pangunang kahingian sa edukasyon at pagsasanay ng mga siyentipikong pampolitika. Kinakailangan din ang pagbabago sa balangkas ng kurikulum; sa pagbubuo ng mga kagawaran ng agham pampolitika; sa pakikipag-ugnayan sa iba pang disiplina; at sa pananaliksik-edukasyon-pagkilos na papel ng agham pampolitika sa lipunan.

Ang pangkalahatang mithi ng agham pampolitikang edukasyon at pagsasanay ay ang paglinang ng talino at kasanayan sa walang-pagpatay na paglutas ng problema. Ang ilang gabay na prinsipyo ay ang sumusunod: repasuhin ang pamana ng mga malikhaing buhay at institusyon; tumulong sa paghahanap ng indibidwal na interes at kasanayan; maghanap ng kumulatibong kaalaman at pagpapayaman sa kasanayan; makilahok sa mga kusang piniling proyektong lumulutas ng problema; magbigay ng mabuting serbisyo sa mga pamayanan; at magbigay ng oryentasyon na pawang sumusuporta sa walang-pagpatay na agham pampolitikang bokasyon.

Matapos ang malinaw na introduksiyon hinggil sa nakaririmarim na kasaysayan ng kabagsikan at sa nakapagpapaalab na pamana ng walang-pagpatay na pagkamalikhain [i.e., talino], itatampok ng kurikulum ang lohika ng walang-pagpatay na pagsusuring pampolitika at magbibigay ng hámon sa pagtuklas ng mga prinsipyo at proseso para sa epektibong pagkilos na lumulutas ng problema. Rerepasuhin ng mga kalahok ang mga sanhi ng pagpatay, walang-pagpatay, pagbabanyuhay, at ipotesis hinggil sa mga katangian ng walang-pagpatay na lipunan. Mula sa ganitong pananaw, masusuri ang daloy ng kasaysayan ng mga institusyong pampolitika at proseso, sa loob man ng bansa o sa buong mundo. Ihahain ang mga hámon hinggil sa mga problemang dapat lutasin gaya ng ko omisidyo, demosidyo, henosidyo, at desarme; pang-ekonomiyang kabagsikan; paglabag sa mga karapatang pantao; ekolohikong-biyosidyo; at mapangwasak na pagkakawatak-watak laban sa kooperasyon sa kabila ng pagkakaiba-iba. Ihahain din ang mga

oportunidad na paunlarin ang mga kasanayan sa mga paraan ng paglutas ng problema: pananaliksik, pagtuturo, mapaglingkod na pamumuno at mapanuring komunikasyon. Sa ganitong mga pundasyon, isusulong at itatampok ang mga indibidwal at pangkatang proyekto upang malutas ang mga problema at mahasa ang kasanayan. Ang kaayong unibersida na gaya ng Shanti Sena ay makapagbibigay ng komplementaryong pagsasanay sa pamumuno para sa disiplinadong paglilingkod sa bayan.

Ang mga estudyanteng nagsipagtapos ay maaaring maging mananaliksik, guro, pinuno, at tagapag-ugnay [communicator] sa mga naghuhunos na publiko at pribadong institusyon. Sila ang tutugon sa mga panlipunang pangangailangan para sa serbisyong may kinalaman sa malikhaing paglutas ng problema. Ang mga gradwadong pagsasanay ay maglalaan ng abanseng paghahanda para sa serbisyo sa politika, pamahalaan, at lipunang sibil na pawang pupunò sa lumalaking kontemporaneong pangangailangan para sa kasanayan hinggil sa pag-iwas sa karahasan, at hinggil sa walang-dahas na panlipunang pagbabago. Ang mga pakikisangkot sa paglutas ng problema ay kaayon sa mga di-gradwadong edukasyon. Binubuo ang mga aktibong pangkat na isinusulong ang kasanayan sa pananaliksik, edukasyon, pagkilos, at pagbubulay upang malutas ang suliranin sa karahasan, ekonomiya, karapatang pantao, kaligiran, kooperasyon, at iba pang usapin. Ang mga kandidato sa masterado at doktoradong titulo ay makapagsisilbi sa mga fakultad bilang gabay, tagapagturo, at kapuwa mag-aaral sa mga proyektong di-gradwado.

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagpapahiwatig ng mataas na hangarin sa doktoradong pag-aaral upang maihanda ang mga propesyonal na manlilikha rin mismo at bihasa sa paghubog ng talino ng ibang tao. Hindi lahat ay maaasahang maging bihasa sa bawat kinakailangang kasanayan, ngunit ang lahat ay makapagbabahagi sa pag-unawa ng mga kinakailangang gawain; makahahanap ng mga malikhaing ambag sa sukdulang hanggahan ng kahusayan; at maaaring matuto kung paano susuportahan ang mga ambag sa paglutas ng problema ng tao sa loob at sa labas ng akademikong pamayanan.

Ang doktoral na pagsasanay ay nangangailangan ng malalimang pag-aaral hinggil sa mga pundasyon ng walang-pagpatay na agham pampolitika; pag-unawa sa mga lokal at pandaigdigang pangangailangan sa paglutas ng problema; pag-unawa sa mga kalitatibo at kantitatibong pamamaraan ng pagsisiyasat (kabilang na ang mga wika); pagpapakadalubhasa sa mga metodo ng pananaliksik na mahalaga sa paggampan ng mga tungkulin; at pagsangkot sa mga abanseng proyekto. Ang pagsangkot sa abanseng proyekto ay sumasaklaw sa pagtuklas ng bagong karunungan; at pagsasakatuparan ng umiiral na kaalaman upang mapahusay ang edukasyon at pagsasanay, ang pagpapaunlad ng institusyon, at ang mga proseso ng paglutas ng problema.

Ang walang-pagpatay na pamumunong pang-iskolar ay nangangailangan ng paghahanda sa maramihang pagganap ng mga hinihinging panlipunang tungkulin. Pangunahin na rito ang oportunidad para sa malatalambuhay na pagmumuni hinggil sa mga ugat ng paniniwala at asal may kaugnayan sa pagpatay at walang-pagpatay. Ang paghahanda ay kinakailangan sa paghubog ng talino ng estudyante. Kinakailangan din iyon sa pamumunong pangkagawaran para mapabilis ang pagkamalikhain ng mga kasamahan; para sa konsultasyon na magpapabilis ng walang-pagpatay na pagbabago sa estado at lipunang sibil; para sa mapanuri't mabuting komunikasyon sa midya; at para sa tahasang walang-dahas na mapaglingkod na pamumuno (Greenleaf: 1977).

Sa sarili nitong panlipunang pakikipag-ugnayan, ang walang-pagpatay na kagawaran ng agham pampolitika ay kinakailangang magpahayag ng mga mithing katangian ng walang-pagpatay na lipunan, kahit sa pasubok na paraan. Nangangahulugan ito ng pagpapatibay sa di-sektaryo ngunit maramihang pananalig na espirital at makataong paggalang sa buhay. Nangangahulugan din ito ng paglikha ng pananagutang makabubuti sa lahat; pagpapahusay ng mga proseso ng pagpapasiya na tumutugon sa pangangailangan at humahatak ng pakikilahok ng mga tao; pagdakila sa pagkakaiba-iba [ng mga tao] at dangal ng lahat; pag-eksperimento sa pantay na pamamahagi ng mga gawaing pampamunuan nang di-alintana ang kasarian. Ang walang-

pagpatay na agham pampolitika ay kinakailangan ding maging handang mangalap ng mga tagapayong lumulutas ng problema lalo sa panahong dimasupil ang tunggalian. Kailangan nitong maging bukás sa mga ambag ng iba pang disiplina at propesyon. Hikayin ang matatalisik na hirnpilan na lutasin ang mga siyentipikong problema. At kilalanin na ang walang-pagpatay na lipunang pandaigdig ay nakaugat sa mga tao at pamayanang lokal.

Ang pangmatagalang konsultasyong may damayan ay dapat maitatag sa tulong mga gradweyt na magpapatuloy na magtrabaho sa mga lárang ng pananaliksik, edukasyon, pamumuno, komunikasyon, at iba pang bagay. Ang kanilang mga karanasan ay makatutulong nang malaki sa pagtukoy sa mga hinihinging pananaliksik, sa pagpapahusay ng paghahanda sa kinakailangang kasanayan, at sa pagpatalas ng talino upang maigpawan ang sagabal sa walang-pagpatay na paghuhunos. Gaano man kalawak ang mga trabaho, lahat ng tumanggap ng hámon ng agham pampolitika ay makapagsasama-sama sa pinalakas na pagbabalikatan.

Paglutas ng Problema

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay nagpapahiwatig ng paggamit ng pinagsalikop na batayang agham at aplikadong agham sa paglutas ng problema. Magbabago-bago ang mga problema, gaya ng ipinakahulugan sa mga konteksto ng panlipunang pagbabago. Limang mahahalagang problema ang matinkad sa buong mundo: karahasan at desarme; ekonomikong paglipol; paglabag sa mga karapatang pantao; pagkawasak ng kaligiran; at kabiguang makipagtulungan sa paglutas ng problema. Magkakaugnay ang lahat, at pinalalubha ng tahasan o kubling kahandaan sa pagpatay [ng tao]. Saad nga ng kontemporaneong islogan: "Walang kapayapaan kung walang katarungan," na waring ipinahihiwatig na ang karahasan at digmaan ay magpapatuloy o kaya'y kinakailangan ang protesta o dapat munang baguhin ang di-makatarungang kalagayan. Ngunit sa walang-pagpatay na pananaw, "walang katarungan kung walang walang-pagpatay." Bakit? Dahil ang

pagpatay at banta ng pagpatay ay nakapag-aambag sa paglikha at pagpapanatili ng kawalang-katarungan. Sa kaso ng di-patas na trato sa kababaihan, halimbawa na, nabatid ni Kelly na: "Ang di-patas na pangkasariang pamamahagi ng kapangyarihan, yaman, at responsabilidad ay ginawang matwid ng sinaunang tradisyon, itinadhana sa batas, at ipinatupad kung kinakailangan ng karahasan ng lalaki" (Kelly: 1994, 15).

Ang pakikisangkot sa paglutas ng problema ay hindi nangangahulugang ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay batid ang lahat ng bagay o bukál iyon ng bawat solusyon. Ipinahihiwatig ng nasabing pakikisangkot na ang pagsasakatuparan ng karunungan hinugot mula sa walang-pagpatay na panunuring pampolitika at mula sa mga prinsipyo at praktika ng walang-dahas na pagkilos ay makapagpapahusay ng mga proseso ng panlipunang pagpapasiya na tumutugon sa pangangailangan ng lahat ng tao. Sa ganitong diwa, nangangako iyon ng walang-dahas na ambag sa pag-igpaw sa batay-sa-karahasang demokratikong tradisyon (Goldman: 1990).

Mga Institusyon

Ang mga layunin ng walang-pagpatay na agham pampolitika—na mapaghanap ng kaalaman, mapaghubog, at mapaglutas ng problema—ay nagpapahiwatig ng pangangailangang magkaroon ng mga institusyong magsasakatuparan ng mga plano. Ang mga ito ay maaaring mulang bago o isinaayos na kagawaran ng agham pampolitika hanggang buong unibersidad (kasama na ang pandaigdigang komunikasyong katumbas na inilalahok ang mga talentong nasa loob o labas ng umiiral na institusyon). Maaari din iyong di-militar na Shanti Sena na pangkat tagapagsanay, walang-pagpatay na institusyon sa publikong patakaran, walang-pagpatay na pangkalahatang puwersa ng seguridad, walang-pagpatay na partidong pampolitika, at walang-pagpatay na pagbabagong panginstitusyon sa bawat sektor ng lipunang sibil. Ang paglikha ng nasabing mga institusyon, at pagsisilbi roon, at pagpapanibago ng mga umiiral na institusyon upang pawiin ang kabagsikan sa lokal at

pandaigdigang buhay, ay naghahain ng mga bokasyon ng sukdulang pagkamalikhain para sa lahat na nag-aaral at nagsasagawa ng agham ng walang-pagpatay na politika.

Mga Balakid at Inspirasyon

Sa pagsisimula ng siglo 21, ang agham pampolitika ay hinahamon na isabalikat ang tungkuling mag-ambag sa katuparan ng walang-pagpatay na lipunan. Hindi lamang ito kanais-nais, bagkus kinakailangan. Hindi matatakas ng mga siyentipikong pampolitika ang pananagutan sa pamamagitan ng pagtutol sa may pagkiling na halagahan, at ikatwiran ang "makatotohanang" siyentipikong newtralidad—na maisasalin sa kahandaang pumatay. Ang gayong newtralidad ay kabulaanan. Kung totoo iyon, ang mga siyentipikong pampolitika ay walang pakialam kung ang lipunan o mundong pinanahanan nila ay malaya o di-malaya, makatarungan o di-makatarungan, mayaman o mahirap, mapayapa o magulo, matagumpay o bigo. Matutuwa sila sa pagtuturo sa kanilang mga estudyante na ang mga siyentipikong pampolitika ay walang pinipiling halagahan, at samakatwid, hindi hinuhubog ang kanilang mga saliksik, pagtuturo, at serbisyo publikong proyekto upang kumiling sa iba. Para sa nasabing mga siyentipikong pampolitika, walang mapagpipilian sa panig ng holocaust ni Hitler at ng satyagraha ni Ghandi.

Hindi rin maiiwasan ng mga siyentipikong pampolitika ang tungkuling lumikha ng walang-pagpatay na agham pampolitika dahil ang iba pang halagahan, gaya ng kalayaan, igwalidad, o seguridad, ay higit umang mahalaga sa mismong walang-pagpatay. Ang walang-pagpatay ay kapantay ng iba pang halagahan dahil ang sangkatauhan ay sumapit na sa yugtong lahat ng nasabing halagahan ay nalalagay sa panganib. Iyon ay sapagkat walang makapangyarihang pagtataya sa walang-pagpatay na etika sa agham pampolitika at buhay pampolitika. Sumapit sa parehong wakas ang materyalismo at moralidad. Kung ang tradisyon ay tinuruan tayong pumatay upang maging Malaya, magkakapantay, at ligtas, ang kasalukuyang [panahon] ay nagtuturo

kung hindi tayo hihinto sa pagpatay [ng tao], hindi lamang ang kalayaan at igwalidad ang malalagay sa alanganin bagkus maging ang atin mismong búhay na pansarili, panlipunan, at pang-ekolohiya. Dumating na tayo sa yugto na ang agham at ang praktika ng politika ay dapat nakaayon sa mga puwersang nagtataguyod ng buhay sa lipunan at kalikasan. Hindi lamang mabuti iyon para sa moralidad, at mabuting praktikalidad, bagkus kinakailangan ng panahong ito ang mabuting agham pampolitika.

Sa proseso ng pagbabanyuhay, maaasahan ang pagsalungat mula sa mga puwersa ng kaisipan at pagkilos na humuhugot ng identidad at nakakukuha ng mga benepisyong paghahasik ng kabagsikan. Kabilang dito ang mararahas na puwersa ng estado, ang kanilang mababalasik na kalaban, at ang mga pampolitika, pang-ekonomiya, at pansikolohiyang benepisyado ng kultura ng pagpatay. Kabilang dito ang ilan, ngunit hindi beterano lahat ng digmaan at paghihimagsik, ang kanilang mga salinlahi, at iba pang tao na humuhugot ng kanilang identidad at dangal mula sa panlipunang paggunita sa pagiging matwid ng kabagsikan. Sa pagdalaw at pagpupugay sa libingan ng mga martir, nahuhubog ang ating awa laban sa mga nasawing kalaban. Nauulapan din ang ating paningin sa pagmasid sa magkatunggaling panig bilang biktima ng bigong politika, at nahihimok tayo na habambuhay na maghanda sa kahawig na sakripisyo imbes na manindigan tayong huwag nang maulit pa ang nasabing pagpatay.

Ngunit kabilang sa nakapagpapasiglang bukál ng suporta para sa pagbabago tungo sa walang-pagpatay na agham pampolitika ang paalala ng ilang iginagalang na punong militar sa buong daigdig. Isaalang-alang ang apela ni Hen. MacArthur sa Amerikanong Lehiyon noong 1955, na iwaksi ang digmaan bilang siyentipikong realismong kailangan ng tao:

Masasabi ninyo agad na bagaman ang pagpawi sa digmaan ang pangarap ng tao sa nakalipas na mga siglo, ang bawat mungkahi upang matupad iyon ay iwinaksi't itinuring na imposible at kagila-gilalas. Bawat siniko, bawat pesimista, bawat abenturero, bawat sundalong maangas sa daigdig ay malimit na ikinakaila na

maisasagawa ang gayon. Ngunit panahon iyon bago pa nalikha noong nakaraang dekada ang siyensiya ng paglipol sa tao. Nakasalig ang pangangatwiran noon sa batayang espiritwal at moral, kaya natalo. . . . Ngunit ngayon, ang pambihirang ebolusyon ng kakayahang nuklear at sandatang pamuksa ay naging daan upang ang problema ay hindi na lamang ituring na usaping moral at espiritwal bagkus dumako sa siyentipikong realismo. Hindi na basta etikong tanong iyon na pagbubulayan lamang ng matatalisik na pilosopo at eklesiyastiko bagkus mahalagang tanong para pagpasiyahan ng masa na ang kaligtasan

ay nakasalalay doon... Ang mga pinuno ang mabagal...Hindi nila sinasabi ang katotohanan, na ang sunod na magiging malaking pagsulong ng sibilisasyon ay hindi magaganap hangga't hindi napaglalahang digmaan. . . . Kailan sasapit ang isang dakilang tao na may sapat na haraya upang gawing makatotohanan ang pandaigdigang mithing ito—na nagiging pandaigdigang pangangailangan? Tayo'y nasa bagong panahon. Kailangan natin ng bagong kaisipan, bagong ideá, bagong konsepto. . . . Kailangang lumaya tayo sa bigkis ng kahapon (Cousins: 1987, 67-69).

Ang bagong walang-dahas na pagpapalit ng mga islogan Rebolusyong Pranses ay maririnig sa mga babala ni Pangulong Dwight D. Eisenhower na dating heneral, at hinggil sa masamang impluwensiya ng patuloy na mararahas na militarisasyon sa simulaing kalayaan, igwalidad, at kapatiran. Hinggil sa *kalayaan*: "Sa mga konseho ng pamahalaan, kailangang maging mapagbantay tayo laban sa malabis paglikom ng impluwensiya, hiningi man o hindi, ng organisasyong militar na pang-industriya. Hindi natin dapat hayaan na ang bigat ng kombinasyong ito ay malagay sa panganib ang ating kalayaan o demokratikong proseso. Hindi natin dapat ipagwalang-bahala ang mga bagay (Pahimakas na Pahayag, 17 Enero 1961). Hinggil sa *igwalidad sa ekonomiya*: "Bawat baril na nagawa, bawat barkong pandigmang ibinunsod, bawat raket na ipinaimbulog, ay maitutumbas sa pagnanakaw mula sa nagugutom at di-pinakakain, sa mga giniginaw ngunit hindi dinaramitan" (Talumpati sa American Society of Newspaper Editors, 16 Abril 1953). Hinggil sa *kapatiran*: "Sa aking palagay, lubos ang paghahangad ng mga tao na makamit ang kapayapaan, at darating ang araw na ang mga gobyerno ay kailangang sumang-ayon doon at payagan

ga tao na makamit ang nais" (Panayam sa BBC TV, 31 Agosto 1959).

Noong 4 Disyembre 1996, nang magtalumpati sa harap ng National Press Club sa Washington D.C., nanawagan si Heneral George Lee Butler na lubusang buwagin ang lahat ng sandatang nuklear, at dapat umangon maging pasimuno ang Estados Unidos na siyang unang imbentor at gumamit nito. Si Hen. Butler ay retiradong kumander ng lahat ng hukbong pandigmang nuklear ng Estados Unidos. Kung hindi matutupad ang pagbuwag ng sandatang nuklear, babalâ niya, ang Estados Unidos ay mawawalan ng karapatang moral na pigilan ang ibang bansa na mag-ari ng sandatang nuklear. Ang kaniyang mga dahilan: "Ang sandatang nuklear ay likas na mapanganib, napakamahal, di-mabisang gamit na pangmilitar, at halos di-mapangangatwiran." Nagwakas ang heneral sa pagbanggit sa mga lantay na Amerikanong tulad ng mga kasapi ng kilusang *Swords into Plowshares* [Mulang Espada tungong Sudsod] na ang pagtutol sa mga sandatang nuklear ay naging sanhi ng pagkakakulong nila sa mga bilangguan federal. Ang lohika ng kilusang mapagbuwag sa sandatang nuklear ay mailalapat din sa iba pang kasangkapan ng pagpatay.

Kung ang naturang mga heneral, na bihasa sa propesyon ng pagpatay, ay nausisa ang umiiral na palagay sa kanilang bokasyon at may kaugnayan sa lipunan, hindi ba marapat na ang mga siyentipikong pampolitika ay usisain din ang mga kuro-kurong tumatanggap ng dahas sa kanilang propesyon? Hindi ba dapat nilang usisain ang panlipunang papel ng agham pampolitika, at sikaping makamit ang katuparan ng mga walang-pagpatay na lipunan sa buong daigdig?

Marahil ang karamihan sa mga Amerikanong siyentipikong pampolitika — at ang iba pa nilang kasamahan sa ibang bansa na nagpapatibay ng mga bahagi ng kontemporaneong Amerikanong agham pampolitika — ay hindi batid ang walang-pagpatay na udyok na naging sanhi ng pagsilang ng agham pampolitika bilang akademikong disiplina sa Estados Unidos. Isa sa mga pinag-ugatan ang panata sa larangan ng digmaan na sinulat ng isang sundalong maka-Unyon noong 1863. Ang

sundalo ay nakilalang si John W. Burgess, na nadestino bilang panggaging bantay, matapos ang madugong bakbakan kasama ang mga puwersa ng konfederasyon sa kanlurang Tennessee:

Malakas ang buhos ng ulan noon; gumuhit ang kidlat sa madilim na himpapawid, at dumaragundong ang kulog na tila umaalingawngaw na bugso ng artilyeriya sa buong kalangitan. Kasabay ng atungal ng kalikasan ang palahaw ng mga sugatán at naghihinalong hayop at ang tili at daíng ng mga sugatán at agaw-buhay na kawal. Sa isang kabataang maramdaming gaya ko, karima-rimarim ang tagpo, at kahindik-hindik magpahangga ngayon. Sinikap kong umaninag sa gitna ng dilim, at pinakinggan ang mga pangunang kaluskos ng paparating na kalaban. Napabulong ako sa aking sarili: "Hindi kaya posible para sa isang tao, na nilikha ayon sa hulagwáy ng diyos, na malutas ang mga problema ng kaniyang pag-iral sa pamamagitan ng katwiran at nang hindi gumagamit ng mapamuksang pamamaraan ng karahasang pisikal?" At sumumpa ako mula noon sa langit, na kung ang mapagpalang Diyos ay palalayain ako sa peligro ng digmaan, ibubuhos ko ang buong buhay na mamuhay nang may katwiran at pakikipagkasundo, imbes na sumalig sa patayan at pagwasak (Burgess: 1934, 28).

Taglay ang kaniyang panata, nagtungo si Burgess sa Alemanya at nagtapos ng gradwadong pag-aaral. Nagbalik siya sa Estados Unidos at ipinundar ang School of Political Science sa Columbia College sa New York noong 1880.

Ang mga sumunod na karanasan ni Prop. Burgess ay magtatakda ng mga balakid na maaasahang haharapin din ng mga tagapag-ambag sa walang-pagpatay na agham pampolitika. Ang nasabing mga balakid ay maaaring mulang pinakamaliit hanggang pinakasukdulan ang bigat alinsunod sa konteksto, at nangangailangan ng kagitingan pandaigdigang kooperasyon upang masupil iyon. Sa kaniyang pagkaunawa sa mga Aleman bilang kapuwa tao, tumutol si Burgess na lumahok ang Estados Unidos sa Unang Digmaang Pandaigdig. Para sa kaniya, ang 6 Agosto 1917, ang simula ng pakikidigma ng Amerika, "sa isang mabigat na bigwas... ang trabahong pinagbuhusan ko ng buhay

ay nawasak at kumalat sa paligid ko.” Sa gitna ng makabayan at kontra-Alemang digmaan, malungkot na nawika ni Burgess: "Ang paninindigan ngayon para sa kapayapaan at katwiran ay itinuturing ng maraming tao sa daigdig na katumbas ng pagiging taksil at duwag" (29). Dumanas ng pasakit si Prop. Burgess, gaya ng iba pang tagapamayapa noong nakalipas na panahon. Ang nasabing mga tagapamayapa, na nabatid ang mga birtud at kamalian ng mga nagsisipaghamok, ay tinuligsa ng magkabilang panig, hanggang umabot sa yugtong ibuwis nila ang kani-kaniyang buhay.

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika, tulad ng walang-pagpatay na politika, ay kailangang magabayan ng panawagan ni Gandhi na maging "makatotohanan, banayad, at matapang" na taglay ang lalim ng espiritwal at makataong paggalang sa buhay. Kinakailangan ang katapangan. Sa gitna ng pandaigdigang patayan, ang mga siyentipikong pampolitika ay dapat matiim na nagtataya sa prinsipyong may paggalang sa buhay, tulad ng ginawa ng mga magsasaka ng Sociedad Civil Las Abejas (Lipunang Sibil ng mga Abeha) na binuo noong 1992 sa Chiapas, Mexico. Nakikibaka nang mapayapa ang mga Abeha [bubuyog] upang makamit ang katarungan, sa gitna ng armadong rebelyon ng Zapatista at kalupitan ng naghaharing rehimen. Nakikiisa ang mga Abeha sa mga hinaing ng Zapatista, ngunit isinaad: "Ang aming paraan ay naiiba. Naniniwala kami sa Salita ng Diyos. Batid namin kung paano bumasa ng Bibliya. Kailangan naming mahalín ang aming mga kaaway; hindi kami makapapatay. Higit sa lahat, mahihirap kaming magsasaka, at magkakapatid. . . . Hindi kami natatakot mamatay. Handa kaming mamatay, ngunit hindi kami handang pumatay" (*Peace News*, Hulyo 1998: 13-14).

Bakit kailangan nating laging asahan ang may prinsipyong pagtataya sa walang-pagpatay na mula sa "babâ pataas"—gaya ng sa karanasan ng mga Indian na sinakop ng imperyong British, ng mga Aprikano-Amerikano na nagdusa sa mapang-aglahing panunupil ng puti, at ng mga dukhang magsasakang Mehikano? Bakit hindi isama ang pagbabago mulang taas pababâ na isusulong naman ng mga lokal, nasyonal,

internasyonal, at pandaigdigang elit, kabilang na ang akademikong siyentipikong pampolitika?

Tulad ng ibinubunyag ng pagsisiyasat sa walang-pagpatay na kakayahan, may mga batayan para paniwalaan na kaya ng mga tao na lumikha ng walang-pagpatay na paghuhunos na pandaigdig. Halos lahat ng elementong walang-pagpatay na lipunan ay matatagpuan sa samot-saring karanasan ng mga tao. Kinakailangan lamang na matukoy, madagdagan, at malikhaing maiangkop ang mga iyon sa local at global na pangangailangan at kondisyon. Ang nakasusuklam na gunita ng nakalipas at ang kasalukuyang [nagaganap na] patayan ay maaring maging bukál ng makapangyarihang walang-pagpatay na udyok at pakikipagkapuwa. Hindi natin kailangang ulitin pa ang mapamuksang kamalian ng sangkatauhan. Kung gayon, kinakailangan nating kumilos upang mawakasan ang pagpatay, o ang paggamit muli ng kakayahang pumatay.

Gaya ng iniulat ng mga antropolong sina Clayton at Carole Robarchek (1998), ang kahanga-hangang siyamnapung porsiyentong pagbabâ ng omisidyo sa Waorani, Ecuador sa loob lamang ng tatlumpung taon matapos ang 1958 ay patunay na kakayahan ng mga tao hinggil sa mabilis na walang-pagpatay na pagbabago. Noong nakalipas na siglo, ang animnapung porsyento ng pagkamatay sa Waorani ay sanhi ng omisidyo. Tinagurian tuloy ang Waorani na “pinakamarahas na lipunang nabatid sa antropolohiya.” Ang antas ng omisidyo sa Waorani ay 1,000 kada 100 libo sa Estados Unidos. Ngunit sa loob ng tatlong dekada, bumagsak ang bilang ng omisidyo sa Waorani at naggig 60 kada 100 libong. Ang mga pangunahing tagapag-ambag sa pagbabago ay ang sumusunod: Una, ang mahusay na pamumuno ng dalawang babaeng Kristiyanong misyonero (na isang balo at isang kapatid ng mga martir na pinatay at nabigong makipag-ugnayan sa Waorani noong 1956). Ikalawa, ang pagpapakilala ng bagong alternatibong walang-pagpatay na sistemang halagahan. Ikatlo, ang pagpapalaganap ng sariwang impormasyon, kabilang na ang kaalamang hindi kanibal ang mga banyaga—na kasama ng ilang babae ng Waorani

na mabatid ang labas ng tribu. Ikaapat, ang mithi ng mga taga-Waorani na wakasan ang paulit-ulit na madudugong pagganti, na ang buong pamilya ay sinisibat hanggang mamatay. Binuo ang mga simbahan at ang mga pagtatayang batay sa panalangin, upang maihinto ang pagpatay ng mga tao. Ang pagbabâ ng antas ng omisidyo ay naisagawa nang walang pamimilit ng pulis o iba pang elemento, at nang walang pangunang sosyo-ekonomikong pagbabago sa estruktura. Sa halip, nagsimula ang mga pang-estrakturang pagbabago matapos ang pagpapasalikop ng bagong walang-pagpatay na espiritwal na pagtataya at ng pagsagap sa sariwang impormasyon. Kahit ang mga di-Kristiyanong pangkat ng Waorani ay nagsimulang magbago.

Para kina Robarcheks, ang kagila-gilalas na pagbabago ng mga halagahan at estruktura, bagaman hindi pa ganap na kompleto, ay nagpapatunay na teoretikong palagay hinggil sa asal ng tao:

Hindi mga pasibong makina ang mga tao na pinaandar ng mga tagahubog sa ekolohiya, biyolohiya, o kahit sa lipunan at kultura. Bagkus sila'y mga aktibong tagapagpasiya, na nakápamímili ng kanilang nais sa mga lárang na may mapagpipilian at hanggahan, habang inaabot ang mga pansarili at pangkulturang layunin sa isang tiyak na realidad ng kultura na patuloy nilang itinatag at isinasaayos.

Mula sap unto de bista ng walang-pagpatay na agham pampolitika, ang karanasan ng Waorani ay patunay na mapaghunos na kakayahang likás ng malikhaing pamumuno para sa pagbabago. Kung ano ang nagawa ng Waorani, magagawa rin ng agham pampolitika bilang propesyon at bilang serbisyo sa lipunan. Maraming trabaho ang dapat gawin, yamang hindi pa ganap na Malaya sa pagpatay ang tribung Waorani o ang daigdig. Ang panghihimasok ng mga tagalabas na sangkot sa operasyon ng enerhiya, bukod pa ang mga paglusob ng mga kanugnog na tribu ng Waorani—na hindi pa nalalahiran ng walang-pagpatay na espiritwal at pangkaisipang impluwensiya—ay nagdulot ng panaka-nakang pagpatay. Bagaman ang mga lunan ng walang-pagpatay ay possible at mahalaga para sa pandaigdigang pagbabago, ang diwa at praktika ng kawalang-dahas at dapat maging unibersal.

Pangangailangang Pandaigdig

Ang walang-pagpatay na agham pampolitika ay dapat lumaganap sa buong daigdig. Dapat maging pandaigdigan ang pagtuklas, pagkamalikhain, pagkakaiba-iba, at kahusayan. Dapat maging pandaigdigan ang diwa, siyensiya, kasanayan, awit, pamamahayag na pang-institusyon, at pagtataya ng yaman. Dapat maging pandaigdigan ang paglinang ng talino sa pamumuno, at ang pagbibigay-kapangyarihan sa lahat upang matupad at maitaguyod ang mga pagkilos na nagpaparinal sa buhay. Dapat maging pandaigdigan ang maalab na pagtataya sa paglutas ng mga problema at nang matugunan ang mga pangangailangan ng mga tao. Dapat maging pandaigdigan ang sigasig para mawakasan ang pagpatay [ng tao] saanman, kung hindi'y walang sinuman ang magiging ligtas saanmang dako. Dapat maging pandaigdigan ang pakikilahok, dahil walang disiplina, bokasyon, o lipunan ang nagtataglay ng lahat ng karunungan, kasanayan, at yamang kinakailangan. Dapat maging pandaigdigan ang pagtataya para sa kabutihan ng lokal na pamayanan, dahil nasa maliliit na bagay ang mga mapagpalayang binhi ng pagiging pamayanang unibersal. Dapat maging pandaigdigan ang paggalang sa pagkakaiba-iba at ang pagiging bukás sa walang-pagpatay na kabutihan ng tao sa isang bayan at sa iba pa mga bayan. Dapat maging pandaigdigan ang pagdadamayang ng lahat na nag-aaral, nagtuturo, at kumikilos upang mawakasan ang panahon ng kabagsikan na humahadlang sa kaganapan ng kalayaan, igwalidad, prosperidad, at kapayapaan. Dapat maging pandaigdigan ang pagtanaw sa ating planeta mula sa buwan, at maláy na ang bawat isa sa atin ay kislap lamang ng buhay sa hanay ng bilyon-bilyong laláng—ngunit mahalaga pa rin bilang potensiyal na tagapag-ambag sa walang-pagpatay na lipunan.

Ang mithing wakasan ang kabagsikan sa sangkatauhan ay nagpapahiwatig ng pagbabago mulang agham pampolitikang tinatanggap ang karahasan tungo sa agham ng walang-pagpatay na pagtugon sa mga pangangailangan ng tao nang may pagmamahal, kabutihan, at malayang pagpapahayag ng malikhaing potensiyal.

Posible ba ang walang-pagpatay na lipunan?

Posible ba ang walang-pagpatay na agham pampolitikang pandaigdig?

Oo!

Apendise A

**INTERNASYONAL NA KAPISANAN
NG AGHAM PAMPOLITIKA
MGA PAMBANSANG KAPISANAN—1999**

Pangalan	Taon nang ipinundar (Kapisanang naguna)	Kasapian
African Association of Political Science	1974 (1973)	1,360
Argentine Association of Political Analysis	1981 (1957)	180
Australasian Political Studies Association	1966 (1952)	425
Austrian Political Science Association	1970 (1951)	537
Flemish Political Science Association	1979 (1951)	451
Association Belge de Science Politique/ Communaute Francaise de Belgique	1996 (1951)	450
Brazilian Political Science Association	1952	*
Bulgarian Political Science Association	1973 (1968)	72
Canadian Political Science Association	1968 (1913)	1, 200
Chilean Political Science Association	*	*
Chinese Association of Political Science	1980	1, 025
Croatian Political Science Association	1966	100
Czech Political Science Association	1964	200
Danish Association of Political Science	1960	350
Finnish Political Science Association	1935	550
Association francaise de science politique	1949	1, 030
German Political Science Association	1951	1, 300
Hellenic Political Science Association	1957 (1951)	265
Hunfarian Political Science Association	1982 (1968)	468
Indian Political Science Association	1935	1, 600
Political Studies Association of Ireland	1982	247
Israel Political Science Association	1950	250
Italian Political Science Association		220
Japanese Political Science Association		1, 278

Korean Political Science Association	1953	2, 000
Korean Association of Social Scientists	1979	1, 465
Lithuanian Political Science Association	1991	86
Mexican Political Science Association	*	*
Dutch Political Science Association	1966 (1950)	350
New Zealand Political Studies Association	1974	*
Nigerian Political Science Association	*	*
Norwegian Political Science Association	1956	500
Pakistan Political Science Association	1950	300
Philippine Political Science Association	*	*
Polish Association of Political Science	1950	200
Romanian Association of Political Science	1968	188
Russian Political Science Association	1991 (1960)	300
Slovak Political Science Association	1990	150
Slovenian Political Science Association	1968	220
South African Political Studies Association	1973	186
Spanish Association of Political and Administrative Science	1993 (1958)	253
Swedish Political Science Association	1970	264
Swiss Political Science Association	1950	1, 000
Chinese Association of Political Science (Taipei)	1932	350
Political Science Association of Thailand	*	*
Turkish Political Science Association	1964	120
Political Studies Association of the UK	1964	1, 200
American Political Science Association	1903	13, 300
Association of Political Science of Uzbekistan	*	*
Venezuelan Political Science Association	1974	*
Yugoslav Political Science Association	1954	*

Total: 35, 689+

* Walang ibinigay na datos

Sanggunian: *Participation* (2000) 24/3: 24-32. Boletín ng Internasyonal na Kapisanan ng Agham Pampolitika/ Bulletin de l'association internationale de science politique.

Apendise B

INTERNASYONAL NA KAPISANAN NG AGHAM PAMPOLITIKA MGA LARANG NG PAGSISIYASAT—1997

MGA PANGUNAHING LARANG

Central Government
 Area Studies
 Legislatures
 International Relations
 Political Executives
 International Law
 Judicial Systems and Behaviour
 Public Administration
 Political Parties
 Public Policy
 Elections and Voting Behaviour
 Local and Urban Politics
 Pressure Groups
 Women and Politics
 Political Theory and Philosophy
 Developmental Politics
 Comparative Politics
 Political Science Methods

MGA LUPON NG PANANALIKSIK

Conceptual and Terminological
 Analysis
 Political Elites
 European Unification
 Public Bureaucracies in Developing
 Societies
 Comparative Studies on Local
 Government and Politics

Political Sociology
Women, Politics, and Developing Nations
Legislative Specialists
Comparative Judicial Studies
Global Policy Studies
Science and Politics
Biology and Politics
Democratization in Comparative Perspective
Politics and Ethnicity
Political Geography
Socio-Political Pluralism
The Emerging International Economic Order
Asian and Pacific Studies
Sex Roles and Politics
Political Finance and Political Corruption
Political Socialization and Education
Political Communication
Political Support and Alienation
Armed Forces and Society
Comparative Health Policy
Human Rights
Structure and Organization of Government
Comparative Federation and Federalism
Psycho-Politics
Comparative Public Opinion
Political Philosophy
Public Policy Analysis
Comparative Study of the Discipline of Political Science
Comparative Representation and Electoral System
Technology and Development
Political Power
Rethinking in Political Development

MGA PANGKAT NG PAG-AARAL

The Welfare State and Developing Societies
Public Enterprises and Privatization
New World Orders
Geopolitics
System Integration of Divided Nations
Religion and Politics
Military Rule and Democratization in the Third World
International Data Development
Politics of Global Environmental Change
Local-Global Relations
Administrative Culture
Socialism, Capitalism and Democracy

Sanggunian: *Participation* (1997) 21 (3): 53.

Apendise C

**AMERIKANONG AGHAM PAMPOLITIKANG
KAPISANAN MGA LARANG
NG PAGSISIYASAT—1998**

PANGKALAHATANG LARANG

(MGA KASAPING NASA LISTAHAN NG PINADADALHAN NG SULAT NG APSA)

American Government and Politics (4,265)
Comparative Politics (4,340)
International Politics (3,450)
Methodology (1,062)
Political Philosophy and Theory (2,119)
Public Administration (1,240)
Public Law and Courts (1,032)
Public Policy (2,391)

HINLARANG

Advanced Industrial Societies
Africa
African American Politics
Asian American Politics
Australia
Balkans
Baltics
Bureaucracy and Organizational Behavior
Canada
Caribbean
Central America
Central Asia
China
Civil Rights And Liberties

Conflict Processes
Congress
Constitutional Law and Theory
Criminal Justice
Defense
Developing Nations
East Asia
Economic Policy
Education Policy
Electoral Behavior
Electoral Systems
Energy Policy
Environmental Policy
Ethnic and Racial Politics
Evaluation Research
Executive Politics
Federalism and Intergovernmental Relations
Feminist Thoery
Foreign Policy
France
Gender Politics and Policy
Germany
Great Britain
Health Care
History and Politics
Housing
Immigration Policy
India
International Law and Organizations
International Political Economy
International Security
Japan
Judicial Politics
Labor Policy
Latin America

Latino Politics
Leadership Studies
Legislative Studies
Lesbian and Gay Politics
Life Sciences and Politics
Literature and Politics
Mexico
Middle East
Native American Politics
Normative Political Theory
North America
Political Behavior
Political Communication
Political Development
Political Economy
Political Parties and Organizations
Political Psychology
Political Thought: historical
Positive Political Theory
Post Communist Europe
Post Soviet Region
Presidency
Public Finance and Budgeting
Public Opinion
Regulatory Policy
Religion and Politics
Research Methods
Russia
Scandinavia
Science and Technology
Social Movements
Social Welfare
South Africa
South America
South Asia

Spain
 State Politics
 Trade
 Ukraine
 United States
 Urban Politics
 Western Europe
 Women and Politics

MGA SEKSIYON (MGA KASAPING PINADADALHAN NG SULAT)

Federalism and Intergovernmental Relations (386)
 Law and Courts (757)
 Legislative Studies (589)
 Public Policy (791)
 Political Organizations and Parties (540)
 Public Administration (612)
 Conflict Processes (281)
 Representation and Electoral Systems (326)
 Presidency Research (394)
 Political Methodology (585)
 Religion and Politics (415)
 Urban Politics (394)
 Science, Technology and Environmental Politics (327)
 Women and Politics (560)
 Foundations of Political Theory (531)
 Computers and Multimedia (238)
 International Security and Arms Control (441)
 Comparative Politics (1,372)
 Politics and Society in Western Europe (390)
 State Politics and Policy (362)
 Political Communication (381)
 Politics and History (585)
 Political Economy (612)
 Ecological and Transformational Politics (248)
 New Political Science (248)

Political Psychology (299)
Undergraduate Education (329)
Politics and Literature (275)
Domestic Sources of Foreign Policy (310)
Elections, Public Opinion and Voting Behavior (632)
Race, Ethnicity and Politics (442)

Source American Political Science Association, *Mailing Lists to Reach Political Scientists*, 1998.

Apendise D

**MGA RELIHIYOSONG DENOMINASYON
 NG MATATAPAT NA TUMUTUTOL
 SA MGA SERBISYO PUBLIKONG KAMPO
 NG ESTADOS UNIDOS NOONG IKALAWANG
 DIGMAANG PANDAIGDIG (ANG BILANG
 NG MGA KASAPI AY NASA CPS)**

Advent Christian	3
African Methodist Episcopal	1
Ambassadors of Christ	1
Antinsky Church	1
Apostolic	2
Apostolic Christian Church	3
Apostolic Faith Movement	2
Assemblies of God	32
Assembly of Christians	1
Assembly of Jesus Christ	1
Associated Bible Students	36
Baptist, Northern	178
Baptist, Southern	45
Berean Church	1
Bible Students School	1
Body of Christ	1
Brethren Assembly	1
Broadway Tabernacle	1
Calvary Gospel Tabernacle	1
Catholic, Roman	149
Christadelphians	127
Christian Brethen	1
Christian Catholic Apostolic	1

Christian Convention	1
Christian Jew	1
Christian and Missionary Alliance	5
Christian Missionary Society	1
Christian Scientist	14
Christ's Church	1
Christ's Church of the Golden Rule	3
Christ's Followers	1
Christ's Sanctified Holy Church	2
Church (The)	1
Church of the Brethren	1,353
Church of Christ	199
Church of Christ Holiness	1
Church of Christian Fellowship	1
Church of England	1
Church of the First Born	11
Church of the Four Leaf Clover	1
Church of the Full Gospel, Inc.	1
Church of God of Abraham Faith	13
Church of God Apostolic Faith	4
Church of God Assembly	1
Church of God in Christ	12
Church of God, Guthrie, Okla	5
Church of God, Holiness	6
Church of God, Indiana	43
Church of God & Saints of Christ	12
Church of God, Sardis	1
Church of God, Seventh Day	21
Church of God, Tennessee (two bodies)	7
Church of God, (several bodies)	33
Church of the Gospel	1
Church of Jesus Christ	1
Church of Jesus Christ, Sullivan, Indiana	15
Church of Light	1
Church of the Living God	2
Church of the Lord Jesus Christ	1

Church of the Open Door	1
Church of the People	1
Church of Radiant Life	1
Church of Truth (New Thought)	1
Circle Mission (Father Divine)	10
Community Churches	12
Congregational Christian	209
Defenders	1
Disciples Assembly of Christians	1
Disciples of Christ	78
Dunkard Brethren	30
Doukhobor (Peace Progressive Society)	3
Elim Covenant Church	1
Emissaries of Divine Light	1
Episcopal	88
Essenses	5
Ethical Culture, Society of	3
Evangelical	50
Evangelical-Congregational	2
Evangelical Mission Convent (Swedish)	11
Evangelical & Reformed	101
Evangelistic Mission	3
Faith Tabernacle	18
Federated Church	1
Filipino Full Gospel	1
Fire Baptized Holiness	3
First Apostolic	1
First Century Gospel	28
First Divine Association in America Inc.	16
First Missionary Church	2
Followers of Jesus Christ	4
Four Square Gospel	2
Free Holiness	3
Free Methodist	6
Free Pentecostal Church of God	4
Free Will Baptist	2

Friends, Society of (Quakers)	951
Full Gospel Conference of the “World, Inc.	4
Full Gospel Mission	3
Full Salvation Union	1
Galilean Mission	1
German Baptist Brethren	157
German Baptist Convention of North America	4
Glory Tabernacle	2
God’s Bible School	1
Gospel Century	1
Gospel Chapel	2
Gospel Hall	1
Gospel Meeting Assembly	1
Gospel Mission	2
Gospel Tabernacle	2
Gospel Temple	1
Grace Chapel	1
Grace Truth Assembly	1
Gracelawn Assembly	1
Greek Apostolic	1
Greek Catholic	1
Greek Orthodox	1
Hepzibah Faith	6
Hindu Universal	1
Holiness Baptist	1
Holiness General Assembly	1
House of David	2
House of Prayer	1
Humanist Society of Friends	2
Immanuel Missionary Association	13
Independent Assembly of God	2
Independent Church	2
Institute of Religious Society and Philosophy	1
Interdenominational	16
International Missionary Society	2
Jehovah’s Witnesses	409

Jennings Chapel	9
Jewish	60
Kingdom of God	1
Kingdom Missionaries	1
Latin American Council of Christian Churches	1
Lemurian Fellowship	9
Lord our Righteousness	1
Lutherian (nine synods)	108
Lutherian Brethren	2
Mazdaznam	1
Megiddo Mission	1
Mennonites	4,665
Methodist	673
Missionary Church Association	8
Moody Bible Institute	2
Mormons (Church of Jesus Christ of Latter Day Saints)	10
Moravian	2
Moslem	1
Multnomah School of the Bible	2
National Baptist Convention, U.S.A., Inc.	5
National Church of Positive Christianity	5
Nazarene Church of the	23
New Age Church	3
Norwegian Evangelical Free Church	2
Old German Baptist	7
Open Bible Standard	1
Orthodox Parsee Z.	2
Overcoming Faith Tabernacle	1
Oxford Movement	1
Pentecostal Assemblies of Jesus Christ	1
Pentecostal Assemblies of the World	3
Pentecostal Assembly	2
Pentecostal Church, Inc.	2
Pentecostal Evangelical	1
Pentecostal Holiness	6

People's Christian Church	1
People's Church	3
Pilgrim Holiness	3
Pillar of Fire	1
Pillar and Ground of the Truth	1
Placabel Council of Latin Am. Churches	1
Plymouth Brethren	12
Plymount Christian	1
Presbyterian, U.S.	5
Presbyterian, U.S.A.	192
Primitive Advent	2
Progressive Brethren	1
Quakertown Church	1
Reading Road Temple	1
Reformed Church of America (Dutch)	15
Reformed Mission of the Redeemer	1
Rogerine Quakers (Pentecostal Friends)	3
Rosicrusian	1
Russian Molokan (Christian Spiritual Jumpers)	76
Russian Old Testament Church	1
Saint's Mission	1
Salvation Army	1
Sanctified Church of Christ	1
Scandinavian Evangelical	1
Schwenkfelders (Apostolic Christian Church, Inc.)	1
School of the Bible	1
Serbian Orthodox	1
Seventh Day Adventist	17
Seventh Day Adventist, Reformed	1
Seventh Day Baptist	3
Shiloh Tabernacle	1
Spanish Church of Jesus Christ	1
Spiritual Mission	1
Spiritualist	1
Swedenborg	1
Taoist	1

Theosophists	14
Trinity Tabernacle	1
Triumph the Church & Kingdom of God in Christ	1
Triumph Church of the New Age	1
True Followers of Christ	1
Truelight Church of Christ	1
Twentieth Century Bible School	5
Unitarians	44
Union Church (Berea, Ky.)	4
Union Mission	1
United Baptist	1
United Brethren	27
United Christian Church	2
United Holiness Church, Inc.	1
United Holy Christian Church of America	2
United International Young People's Assembly	2
United Lodge of Theosophists	2
United Pentecostal Council of the Assemblies of God in America	1
United Presbyterian	12
Unity	3
Universal Brotherhood	1
Universalist	2
War Resister's League	46
Wesleyan Methodist	8
World Student Federation	2
Young Men's Christian Association (YMCA)	2
Zoroastrian	2
Total Affiliated with denominations:	10,838
Non-Affiliated	449
Denominations unidentified	709

Total: 11,996

Mga Salitang Tinumbasan sa Filipino

Agham na likás [*pn̄g*]—natural science

Agham pampolitika [*pn̄g*]—political science

Agham panlipunan [*pn̄g*]—social science

Aklasang bayan [*pn̄g*]—people power

Alagad ni Kristo ng Tennessee [*pn̄g*]—Tennessee Disciples of Christ

Aplikadong rebolusyon [*pn̄g*]—applied revolution

Awit Pandigma ng Republika [*pn̄g*]—Battle Hymn of the Republic

bhoodan [*pn̄g*]—handog na lupain

búhay [*pn̄g*]—1: life; existence 2: story; account.

buháy [*pn̄m*]—1: alive; living 2: spirited; animated.

demosidyo [*E.sp pn̄g democio*]—democide

desarme [*E.sp pn̄g*]—disarmament

di-marahas [*pn̄m*]—nonviolent

Doukhobor [*pn̄g*]—KaluluwangMambubuno: SPIRIT WRESTLER

Doukhobor na tagapamayapa sa Rusya at Canada [*pn̄g*]—Doukhobor pacifists of Russia and Canada

ekolohikong biyosidyo [*pn̄g*]—ecological biocide

ekonomikong pagkakait [*pn̄g*]—economic deprivation: KAHIRAPAN

ekosidyo [*Ing.pn̄g*]—ecoside

elit [*Ing.pn̄g*]: elite

etnosidyo [*Ing.pn̄g*]—ethnocide

futurista [*E.sp pn̄g*]—futurist *cf.* PITHO

gahúm [*Seb.pn̄g*]—hegemony

galáng-galáng [*pn̄g*]: wrist

halagá [*pn̄g*]—importance

halagahán [*pn̄g halagá+han*]—values, *hal* moral values, spiritual values, social values

henosidyo [Esp genocidio]—genocide

hinlárang [*png* hin+lárang]—subfield

hinuha [*png*]—deduction; inference

hulagwáy [*Seb* hulad+dagway] —image; imagery; IMAHEN

imbudo ng pagpatay [*png*] —funnel of killing

institusyonal na rebolusyon [*png*] —institutional revolution

kaakuhan [*png* ka+ ako+han] —identity: IDENTIDAD

kalupitan kabagsikan [*png* ka+bagsik+an]—lethality: kalupitan

kagawaran ng kawalang-dahas [*png*]— department of nonviolence

kaloobang pampolitika [*png*]—political will: **kapasiyahang pampolitika**

Kampo ng Serbisyo Publiko para sa Sibilyan [*png*]— Civilian Public Service Camp

katatiran [*png* ka+patid+an]— fellowship; brotherhood

Kapatirang Internasyonal ng Pakikipagkasundo [*png*]— International Fellowship of Reconciliation

Kapatirang Pangkapayapaan ng Hudyo sa Estados Unidos [*png*]— Jewish Peace Fellowship in the United States

Kapatirang Partido ng Britanya [*png*]— Fellowship Party of Britain

karahasan [*png* ka+ dahás+an]—violence

karahasang pang-asal [*png*] —behavioral violence

karahasang pang-estruktura [*png*]— estructural violence

Kawanihan ng Agham Kapayapaan [*png*]— Institute of Peace Science

KublingDigmaan [*png*] — Cold War

lárang [*png*] —field *cf*: HINLÁRANG

likas-kaya [*pnu*]— sustainable

likas-kayang pag-unlad [*png*]— sustainable development

mabagsik [*pnu* ma+bagsik]—lethal: NAKAMAMATAY

mahilig sa dahas [*pnu*] —violence-prone

makadahas [*pnu* maka+dahás]—proviolet

makatotohanang rebolusyon [*png*]— factual revolution

mapaghambing na politika [*png*]—comparative politics

mapaghambing [*pnu*]—comparative

maramihang katapatan [*pmi*]—multiple loyalties

masjid [*png*]—mosque

Nagkakaisang Magbubukid ng Amerika [*png*]—United Farm Workers of America

omisidyo [*Esp* homicidio]—homicide

Paaralang G. Ramachandran ng Walang-dahas [*png*]— G. Ramachandran School of
Nonviolence

Pabatirang pangmadla [*png*]—mass media: midya

pagbábanyúhay [*png* pag+ba+bago+na+anyo+ng+buhay]—transformation;
metamorphosis: PAGBABAGO, PAGBABAGONG-ANYO, PAGHUHUNOS

paghuhunos [*png* pag+hu+hunos]: pagbabanyuhay.

pagsusuring walang-pagpatay [*png*]—nonkilling analysis

pagtataya [*png*]—commitment

pagwawangis [*png* pag+wa+wángis]—analogy

palagay [*png*]—assumption

palaiwas sa dahas [*pmi*]—violence-avoiding

pamamaraan [*png* pang+pa+daan]—method; methodology: METODO,
METODOLOHIYA.

Pamayanan ng Sirwelong Nayon ng Budista sa Pransiya [*png*]—The Buddhist Plum
Village Community in France

pampamamaraang rebolusyon [*png*]—methodological revolution

pandaigdigang kaligtasan at pagpigil ng sandata [*png*]—international security and
arms control

Pandaigdigang Kapisanan sa Kapayapaan at Kapatiran ng Japan [*png*]—Peace and
Brotherhood Association of Japan

Pandaigdigang Pahayag para sa Karapatan ng Tao [*png*]—International
Declaration of Human Rights

Pandaigdigang Saligang Batas para sa Kalikasan [*png*]—World Charter for Nature

pang-edukasyon at pansanayang rebolusyon [*png*]—educational and training
revolution

Panghuwarang rebolusyon [*png*]—normative revolution

panghuwaran [*pmi*]—normative: NORMATIBO

- Partido Tagapamayapa ng Estados Unidos** [*png*]—The United States Pacifist Party
- Partido Transnasyonal Radikal** [*png*]—Transnational Radical Party
- parusang kamatayan** [*png*]—capital punishment: SUKDULANG PARUSA
- patáyon-táyon sa dahas** [*pmu*]—ambivalent
- pintungan** [*Tag png*]—1: resource 2: source
- proseso ng tunggalian** [*png*]—conflict process
- Proyektong Apollo** [*png*]—Apollo Project
- Proyektong Manhattan** [*png*]—Manhattan Project
- rabáw** [*Ik png*]—surface
- sagíp** [*pdw*]—1: redeem. 2: save; rescue 3: recover
- Sentro ng Kawalang-dahas sa pamamagitan ng Sining** [*png*]—Centre for Nonviolence through Art
- Sentro ng Pandaigdigang Walang-dahas** [*png*]—Center for Global Nonviolence
- Simbahang Simon Kimbanga sa Africa** [*png*]—Simon Kibanga Church in Africa
- tagapamayapa** [*png* taga+pang+payapa]—pacifist: PASIPISTA
- teoriko** [*Es.p png*]—theorist
- teorikong rebolusyon** [*png*]—theoretical revolution
- teoryang walang-pagpatay** [*png*]—nonkilling theory: WALANG-PAGPATAY NA THEORYA
- varyable** [*Es.p png* variable]—variable
- walang-dahás** [*pmu* wala+na dahás]—nonviolence: KAWALANG-DAHAS
- walang-pagpatay** [*pmu png* wala+na+pag patay]—nonkilling: DI-PAGPATAY, WALANG-PATAYAN
- walang-pagpatay na agham pampolitikang pandaigdig** [*png*]—nonkilling global political science
- walang-pagpatay na lipunan** [*png*]—nonkilling society
- walang-pagpatay na pagdulog** [*png*]—nonkilling approach
- walang-pagpatay na paghuhunos** [*png*]—nonkilling transformation:
WALANG-PAGPATAY NA PAGBABAGO, WALANG-PAGPATAY NA PAGBABANYUHAY, WALANG-PAGPATAY NA TRANSFORMASYON

walang-pagpatay na tagapayong pangkat [png]—nonkilling consulting group
 walang-pagpatay na teorya [png]—nonkilling theory

Mga Pangngalang pantangi ng pinanatili sa orihinal na taguri*

American Society of Newspaper Editors
 Amnesty International
 Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict
 Children's Defense Fund
 Florida Martin Luther King, Jr. Institute for Nonviolence
 Foundation for Support of the United Nations
 Gandhian Institute of Studies
 Greenpeace
 International Fellowship of Reconciliation
 International Network of Engaged Buddhist
 International Peace Research Association
 LaFayette & Associates
 Mahatma Gandhi Canadian Foundation for World Peace
 Martin Luther King Jr Center for Nonviolent Social Change
 Médecins sans Frontières
 Movement to Abolish Arms Trade
 National Endowment for the Humanities
 Nonviolence Commission of the International Peace Research Association
 Nonviolence International
 Open Society Institute
 Palestinian Center for the Study of Nonviolence
 Peace Brigades International
 Royal Swedish Academy of Sciences
 Servicio Paz y Justicia

*Pinatili ang orihinal na taguri sa ilang samahan dahil higit na kilala sa gayong tawag ang nasabing mga samahan. Gayunman, isinaad pa rin sa panaklong ang salin sa Filipino ng nasabing samahan samantalang pinanatili sa mga sumunod na banggit ang orihinal na taguri sa Ingles.

Shanti Sena

Swords into Plowshares

The Albert Einstein Institution

Training Center Workshops

TRANSCEND

United Nations

Unrepresented Nations and Peoples Organizations (UNPO)

War Resisters International

Worldwatch Institute

Sanggunian

- ACKERKNECHT, ERWIN H. 1982. *A Short History of Medicine*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- ACKERMAN, Peter and DUVALL, Jack. 2000. *A Force More Powerful: A Century of Nonviolent Conflict*. New York: St. Martin's Press.
- _____ and KRUEGLER, C. 1994. *Strategic Nonviolent Conflict*. Westport, Conn.; Praeger.
- ADAMS, DAVID et al. 1989. Statement in violence. *Journal of Peace Research*, 26: 120-21.
- _____ 1997. War is not our biology: a decade of the Seville statement on violence. In Grisolia et al. 1997: 251-56.
- ALMOND, GABRIEL A. 1996. Political science: the history of the discipline. In Goodin and Klingemann 1996: 50-96.
- ALPEROVITZ, GAR. 1995. *The Decision to Use the Atomic Bomb*. New York: Alfred A. Knopf.
- AMATO, JOSEPH A. 1979. Danilo Dolci: a nonviolent reformer in Sicily. In Bruyn and Rayman 1979:135-60.
- AMNESTY INTERNATIONAL. 2000. *The Death Penalty*, ACT 50/05/00, April 2000.
- ANDERSON, RICHARD C. 1994. *Peace Was in Their Hearts: Conscientious Objectors in World War II*. Watsonville, Calif.: Correlan Publications.
- AQUINO, CORAZON C. 1997. Seeds of nonviolence, harvest of peace: The Philippine revolution of 1986. In Grisolia et al. 1997: 227-34.
- ARENDT, HANNAH. 1970. *On Violence*. New York: Harcourt, Brace & World.
- _____ 1982. *Lectures on Kant's Political Philosophy*. Chicago: University of Chicago Press.
- ARISTOTLE. 1962. *The Politics*, trans. T.A. Sinclair. Harmondsworth: Penguin.
- ASHE, GEOFFREY. 1969. *Gandhi*. New York: Stein and Day.
- AUNG SAN SUU KYI. 1998. *The Voice of Hope*. New York: Seven Stories Press.
- BAHA'ULLAH. 1983. *Gleanings from the Writings of Baha'u'llah*. Wilmette, Ill.: Baha'i Publishing Trust.
- BANERJEE, MUKULIKA. 2000. *The Pathan Unarmed*, Karachi & New Delhi: Oxford University Press.
- BARBEY, CHRISTOPHE. 2001. *La non militarisation et les pays sans armee: une realite!* Flendruz, Switzerland: APRED.

- BAXTER, ARCHIBALD. 2000. *We Will Not Cease*. Baker, Ore.: The Eddie Tern Press.
- BEBBER, CHARLES C. 1994. Increases in U.S. violent crime during the 1980s following four American military actions. *Journal of Interpersonal Violence* 9 (1): 109-16.
- BEER, MICHAEL. 1994. Annotated bibliography of nonviolent action training. *International Journal of Nonviolence*, 2:72-99.
- BEISNER, ROBERT L. 1968. *Twelve Against Empire: The Anti-Imperialists, 1898-1900*. New York: McGraw-Hill.
- BENDAÑA, ALEJANDRO. 1998. "From Guevara to Gandhi." Managua, Nicaragua: Centro de Estudios Internacionales.
- BENNETT, LERONE JR. 1993. *Before the Mayflower: A History of Black America*. New York: Penguin Books.
- BHAVE, VINOBA. 1963. *Shanti Sena*, 2nd ed., trans Marjorie Sykes. Rajghat, Varanasi; India: Sarva Seva Sang Prakashan.
- _____. 1994. *Moved by Love: The Memoirs of Vinoba Bhave*, trans. Marjorie Sykes. Hyderabad: Sat Sahitya Sahayogi Sangh.
- BING, ANTHONY G. 1990. *Israeli Pacifist: The Life of Joseph Abileab*. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press.
- BISWAS, S.C. ed. 1990 (1969). *Ghandi: Theory and Practice. Social Impact and Contemporary Relevance*. Shimla: Indian Institute of Advanced Study.
- BONDURANT, JOAN V. 1969. *Conquest of Violence: The Gandhian Philosophy of Conflict*. Berkeley: University of California Press.
- BONTA, BRUCE D. 1993. *Peaceful Peoples: An Annotated Bibliography*: Metuchen, N.J. and London: Scarecrow Press.
- _____. 1996. Conflict resolution among peaceful societies: the culture of peacefulness. *Journal of Peace Research*, 33-403-420.
- BOORSTIN, DANIEL J. 1983. *The Discoverers*. New York: Random House.
- _____. 1992. *The Creators*. New York: Random House.
- _____. 1998. *The Seekers*. New York: Random House.
- BOSERUP, ANDERS and MACK, ANDREW. 1974. *War Without Weapons: Non-Violence in National Defence*. New York: Schocken Books.
- BAUBALT, GUY; GAUCHARD, BENOIT; and MULLER, JEAN-MARIE. 1986. *Jacques de Bollardiere: Compagnon de Toutes les libérations*. Paris: Non-Violence Actualite.
- BOULDING, ELISE. 1980. *Women, the Fifth World*. New York: Foreign Policy Association.

Lynne Rienner Publishers.

- BOURNE, RANDOLPH S. 1964 (1914-1918). *War and the Intellectuals*. New York: Harper & Row.
- BROCK, PETER. 1968. *Pacifism in the United States: From the Colonial Era to the First World War*. Princeton: Princeton University Press.
- _____. 1970. *Twentieth Century Pacifism*. New York: D. Van Nostrand
- _____. 1972. *Pacifism in Europe to 1914*. Princeton University Press.
- _____. 1990. *The Quaker Peace Testimony 1660 to 1914*. York, England: Sessions Book Trust.
- _____. 1991a. *Studies in Peace History*. York, England: William Session Limited.
- _____. 1991b. Conscientious objectors in Lenin's Russia: A report, 1924. Pp. 81-93 in *Studies in Peace History*.
- _____. 1992. *A Brief History of Pacifism: From Jesus to Tolstoy*. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press.
- BROWN, LESTER *et al.* 1997. *State of the World 1997*. New York: W.W. Norton and Company.
- BRUYN, SEVERYN T. and RAYMAN, PAULAM., eds. 1979. *Nonviolent Action and Social Change*. New York: Irvington Publisher.
- BUREAU OF JUSTICE. 2000a. Capital Punishment 1999. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice.
- _____. 2000b. *Prison and Jail Inmates at Midyear 1999*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice.
- BURGESS, JOHN W. 1934. *Reminiscences of an American Scholar*. New York: Columbia University Press.
- BURNS, JAMES MACGREGOR. 1978. *Leadership*. New York: Harper & Row.
- BURROWES, ROBERT J. 1996. *The Strategy of Nonviolent Defense: A Gandhian Approach*. Albany: State University of New York Press.
- BURTON, JOHN. 1979. *Deviance, Terrorism & War: The Process of Solving Unsolved Social and Political Problems*. New York: St. Martin's Press.
- _____. 1984. *Global Conflict: The Domestic Sources of International Crisis*. Brighton: Wheatsheaf Books.
- _____. 1996. *Conflict Resolution: Its Language and Processes*. Lanham, Md.: Scarecrow Press.
- _____. 1997. *Violence Explained: The Sources of Conflict, Violence and Crime and their Prevention*. Manchester: Manchester University Press.

- CANADA, GEOFFREY. 1995. *Fist, Stick, Knife, Gun: A Personal History of Violence in America*. Boston: Beacon Press.
- CARNEGIE COMMISSION ON PREVENTING DEADLY CONFLICT. 1997. *Preventing Deadly Conflict: Final Report*. Washington, D.C.: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict.
- CARROLL, BERENICE A. 1998. Looking where the key was lost: feminist theory and nonviolence theory. In Satha-Anand and True 1998: 19-33.
- CASE, CLARENCE M. 1923. *Non-Violent Coercion: A study in Methods of Social Pressure*. London: Allen and Unwin.
- CHAPPLE, CHRISTOPHER K. 1993. *Nonviolence to Animals, Earth, and Self in Asian Traditions*. Albany: State University of New York Press.
- CHARNY, ISRAEL W. 1982. *How Can We Commit the Unthinkable? Genocide the Human Cancer*. Boulder, Colo.: Westview Press.
- CHAUDHURI, ELIANA R. 1998. *Planning with the Poor: The Nonviolent Experiment of Danilo Dolci in Sicily*. New Delhi: Gandhi Peace Foundation.
- CHOWDHURY, H.B., ed. 1997. *Asoka 2300*. Calcutta: Bengal Buddhist Association.
- CHRISTIAN, R.F. 1978. *Tolstoy's Letters: Volume II 1880-1910*. New York: Charles Scribner's Sons.
- CLAUSEWITZ, CARL VON. 1976 (1832). *On War*, ed. and trans. Michael Howard and Peter Paret. Princeton: Princeton University Press.
- COMMAGER, HENRY S. 1991. The history of American violence: an interpretation. Pp. 3-28 in *Violence: The Crisis of American Confidence*, ed. Hugh D. Graham. Baltimore: Johns Hopkins Press.
- COMMONER, BARRY. 1990. *Making Peace With the Planet*. New York: Pantheon Books.
- COMSTOCK, CRAIG. 1971. Avoiding pathologies of defense. Pp. 290-301 in *Sanctions for Evil*, ed. Nevitt Sanford and Craig Comstock. Boston: Beacon Press.
- CONSER, WALTER H. Jr.; MCCARTHY, RONALD M.; TOSCANO, DAVID J., and SHARP, GENE, eds. 1986. *Resistance, Politics and the Struggle for Independence*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner Publishers.
- COOK, PHILIP J. and LUDWIG, JENS. 1997. Guns in America: national survey on private ownership and use of firearms. *Research in Brief*, no. 1026. Washington: National Institute of Justice.

- Society Publishers. (Chief Seattle's message pp. 6-7 has been shown to be a screenwriter's fiction.)
- COPPIETERS, BRUNO AND ZVERREV, ALEXEL 1995. VC. Bonch-Bruевич and the Doukhobors: on the conscientious-objection policies of the Bolsheviks. *Canadian Ethnic Studies/Etudes Ethniques au Canada* 27 (3): 72-90.
- COUSINS, NORMAN. 1987. *The Pathology of Power*: New York: W.W. Norton.
- CRAIG, LEON H. 1994. *The War Lover: A Study of Platos's Republic*. Toronto: University of Toronto Press.
- CROW, RALPH E., GRANT, PHILIP; and IBRAHIM, SAAD E, eds. 1990. *Arab Nonviolent Political Struggle in the Middle East*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner Publishers.
- CROZIER, FRANK P. (Brig. Gen.). 1938 *The Men I Killed*. New York: Doubleday.
- DALTON, DENNIS. 1993. *Mabatma Gandhi: Nonviolent Power in Action*. New York: Columbia University Press.
- DANGE, S.A.; MUKERJEE, H.; SARDESAI, S.G.; and SEN, M. 1977. *The Mabatma: Marxist Evaluation*. New Delhi: People's Publishing House.
- DANIELS, DAVID N. and GILULA, MARSHALL F. 1970. Violence and the struggle for existence. In Daniels, Gilula, and Ochberg 1970: 405-43.
- GILULA; MARSHALL E; OCHBERG, FRANKM., eds. 1970. *Violence and the Struggle for Existence*. Boston: Little, Brown.
- DAVIDSON, OSHA G. 1993. *Under Fire: The NRA and the Battle for Gun Control*. New York: Henry Holt.
- THE DEFENSE MONITOR. 1972-. Washington, D.C.: Center for Defense Information.
- DELLINGER, DAVE. 1970. *Revolutionary Nonviolence*. Indianapolis, Ind.: Bobbs-Merrill.
- DENNEN, J.M.G. van der. 1990. Primitive war and the ethnological inventory project. Pp. 247-69 in *Sociobiology and Conflict*, eds. J. van der Dennen and V. Falger. London: Chapman and Hall.
- 1995. *The Origin of War*. 2 vols. Groningen: Origin Press.
- DENSON, JOHN V, ed. 1997. *The Costs of War: America's Pyrrhic Victories*. New Brunswick, N.J.: Transaction Books.
- DHAWAN, GOPINATH. 1957. *The Political Philosophy of Mabatma Gandhi*. Ahmedabad: Navajivan Publishing House.
- DISSERTATION ABSTRACTS INTERNATIONAL, 1963-99.
- DOGAN, MATTEI and PAHRE, ROBERT. 1990. *Creative Marginality: Innovation at*

- EASWARAN, EKNATH, 1999. *Nonviolent Soldier of Islam*. Tomales, Calif.: Nilgiri Press.
- EDGERTON, WILLIAM, ed. 1993. *Memoirs of Peasant Tolstoyans in Soviet Russia*. Bloomington: Indiana University Press.
- EIBL-EIBESFELDT, IRENAUS. 1979. *The Biology of Peace and War: Men, Animals, and Aggression*. New York: Viking Press.
- EISENDRATH, MAURICE. 1994. Thou shalt not kill—period. In Polner and Goodman 1994: 13 9-45.
- EISENHOWER, DWIGHT D. 1953. Speech to the American Society of Newspaper Editors, April 16, 1953. Full-page excerpt in *The Wall Street Journal*, May 30, 1985, p. 29.
- _____. 1959. BBC TV interview, August 31, 1959. Quoted in Peter Dennis and Adrian Preston, eds., *Soldiers as Statesmen*. New York: Barnes & Noble, 1976, p. 132.
- _____. 1961. Farewell broadcast, January 17, 1961. *The Spoken Word*, SW-9403.
- EVANS, GWYNFOR. 1973. "Nonviolent Nationalism." NewMaiden, Surrey: Fellowship of Reconciliation. The Alex Wood Memorial Lecture, 1973.
- EVERETT, MELISSA. 1989. *Breaking Ranks*. Philadelphia, Penn.: New Society Publishers.
- FABBRO, DAVID. 1978. Peaceful societies: an introduction. *Journal of Peace Research* 15:67-84.
- FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION, U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE. 2000 *Crime in the United States 1999*. Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation.
- FINER, SAMUEL E. 1997. *The History of Government From the Earliest Times*. New York: Oxford University Press. *Vol. i, Ancient Monarchies and Empires. Vol. ii, The Intermediate Ages. Vol. iii, Empires, Monarchies, and the Modern State*.
- FISHER, ROGER and URY, WILLIAM. 1981. *Getting to Yes*. Boston, Mass.: Houghton Mifflin Company.
- FOGELMAN, EVA. 1994. *Conscience & Courage: Rescuers of Jews During the Holocaust*. New York: Doubleday.
- FOSTER, CATHERINE. 1989. *Women for All Seasons: The Story of the International League for Peace and Freedom*. Athens: University of Georgia Press.
- FRANK, JEROME D. 1960. Breaking the thought barrier: psychological challenges of the nuclear age. *Psychiatry* 23: 245-66.
- _____. 1993. *Psychotherapy and Human Predicament*, ed. P.E. Dietz, Northvale, N.J.: Jason Aronson.
- FRIEDRICH, CARL J. 1969 (1948). *Inevitable Peace*. New York: Greenwood Press.

Tree Books.

- FRY, DOUGLAS P. 1994. Maintaining social tranquility: internal and external loci of aggression control. In Sponsel and Gregor 1994: 135-54.
- _____ and BJORKVIST, KAJ, eds. 1997. *Cultural Variation in Conflict Resolution: Alternatives to Violence*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- FULLER, JOHN G. 1985. *The Day We Bombed Utab*. New York: Signet Books.
- FUNG, YU-LAN. 1952. *History of Chinese Philosophy*, trans. Derke. Bodde. Vol. i
Princeton: Princeton University Press.
- FUSSELL, PAUL. 1997. The culture of war. In Denson 1997: 351-8.
- GALTUNG JOHAN. 1969. Violence, peace and peace research. *Journal of Peace Research*, 6:167-91.
- _____ 1984. *There are Alternatives! Nottingham*: Spokesman.
- _____ 1990. *The True Worlds: A Transnational Perspective*. New York: The Free Press.
- _____ 1992. *The Way is the Goal: Gandhi Today*. Ahmedabad: Gujarat Vidyapith, Peace Research Centre.
- _____ 1996. *Peace by Peaceful Means*. London: SAGE Publications.
- _____ 1998. *Conflict Transformation by Peaceful Means: The Transcend Method*. Geneva/Torino: Crisis Environments Training Initiative and Disaster Management Training Programme, United Nations.
- GANDHI, MOHANDAS K. 1957 (1927-1929). *An Autobiography: The Story of My Experiments with Truth*. Boston, Mass.: Beacon Press.
- _____ 1958-1994. *The Collected Works of Mahatma Gandhi*. Vols. 1-100. New Delhi: Publications Division, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India.
- _____ 1969 (1936-1940). *Towards Non-Violent Politics*. Thanjavur, Tamilnad, India: Sarvodaya Prachuralaya.
- _____ 1970. *The Science of Satyagraha*, ed. A.T. Hingorani. Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan.
- _____ 1971. *The Teaching of the Gita*, ed. A.T. Hingorani. Bombay: Bharatiya Vidya Bhavan.
- GARA, LARRY AND GARA, LENNAE. 1999. *A Few Small Candles: War Resisters of World War II Tell Their Stories*. Kent, Ohio: Kent State University Press.
- GARRISON, FIELDING H. 1929. *An Introduction to the History of Medicine*. Philadelphia, Penn.: W.B. Saunders.
- GIOGLIO, GERALD R. 1989. *Days of Desicion: An Oral History of Conscientious Objectors in the Military in the Vietnam War*. Trenton, N.J.: Broken Rifle Press.
- GIORGI, PIERO. 1999. *The Origins of Violence By Cultural Evolution*. Brisbane, Australia: Minerva E &S.

- Civilian Control*. Syracuse: Syracuse University Press.
- GOODIN, ROBERT E. and KLINGEMANN, HANS-DIETER, eds. 1996. *A New Handbook of Political Science*. Oxford: Oxford University Press.
- GREENLEAF, ROBERT K. 1977. *Servant Leadership: An Inquiry into the Nature of Legitimate Power and Greatness*. New York: Paulist Press.
- GREGG, RICHARD B. 1966 (1935). *The Power of Nonviolence*. New York: Schocken Books.
- GRISOLIA, JAMES-S. et al., eds. 1997. *Violence: From Biology to Society*. Amsterdam: Elsevier.
- GROSSMAN, DAVE (Lt. Col.) 1995. *On Killing: The Psychological Cost of Learning to Kill in War and Society*. Boston, Mass.: Little Brown.
- _____ and De GAETANO, GLORIA. 199. *Stop Teaching Our Kids to Kill*. New York: Crown Publishers.
- GUETZKOW, HAROLD. 1955. *Multiple Loyalties: Theoretical Approach to a Problem in International Organization*. Princeton, NJ.: Center for Research on World Political Institutions, Princeton University.
- GUSEINOV, A.A., ed. 1993. *Nyenasilye: Filosofiya, Etika, Politika* (Nonviolence: Philosophy, Ethics, Politics). Moscow: Nauka.
- HALBERSTAM, DAVID. 1998. *The Children*. New York: Random House.
- HALLIE, PHILIP. 1979. *Lest Innocent Blood Be Shed*. New York: Harper & Row.
- HARRIES-JENKINS, GWYN. 1993. Britain: from individual conscience to social movement. In Moskos and Chambers 1993: 67-79.
- HAWKLEY, LOUISE, and JUHNKE, JAMES C. 1993. *Nonviolent America: History through the Eyes of Peace*. North Newton, Kans.: Bethel College.
- HERMAN, A.L. 1999. *Community, Violence, and Peace*. Albany: State University of New York Press.
- HESS, G.D. 1995. An introduction to Lewis Fry Richardson and his mathematical theory of war and peace. *Conflict Management and Peace Science* 14 (1): 77- 113.
- HOBBS. 1651 (1651). *Leviathan*, ed. C.B. Macpherson. Harmondsworth: Penguin.
- HOFSTADTER, RICHARD. 1971. Reflections on violence in the United States. Pp. 3-43 in *American Violence: A Documentary History*, ed. Richard Hofstadter and Michael Wallace. New York: Vintage.
- HOLMES, ROBERT L., ed. 1990. *Nonviolence in Theory and Practice*. Belmont, Calif.: Wadsworth.
- HORIGAN, DAMIEN P. 1996. On compassion and capital punishment: a Buddhist perspective on the death penalty. *The American Journal of Jurisprudence*, 41:271-88.
- HOREMAN, BART and STOLWIJK, MARC. 1998. *Refusing to Bear Arms: A World Survey of Conscripted and Conscientious Objection to Military Service*. London: War Resisters International.
- HUSAIN, TARIQ. 1997. "The Leadership Challenges of Human

- ISHIDA, TAKESHI. 1974 (1968) *Heiwa no seijigaku* (Political Science of Peace), 7th ed. Tokyo: Iwanami Shoten.
- IYER, RAGHAVANN. 1973. *The Political and Moral Thought of Mahatma Gandhi*. New York: Oxford University Press.
- JAIN, SAGARMAL, ed.; VARNI, JINENDRA, comp. 1993. *Saman Suttam*. Rajghat, Varanasi: Sarva Seva Sang Prakashan.
- JOSEPHSON, HANNAH G. 1974. *Jeannette Rankin: First Lady in Congress*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- JOSEPHSON, HAROLD; ed. 1985. *Biographical Dictionary of Modern Peace Leaders*. Westport, Conn.: Greenwood Press.
- KANO, TAKAYOSHI. 1990. The bonobos' peaceable kingdom. *Natural History*, 11:62-70.
- KANT, IMMANUEL. 1939 (1795). *Perpetual Peace*. New York: Columbia University Press.
- KAPUR, SUDARSHAN. 1992. *Raising Up a Prophet: The African-American Encounter with Gandhi*. Boston, Mass: Beacon Press.
- KEELEY, LAWRENCE H. 1996. *War Before Civilizations: The Myth of the Peaceful Savage*. Oxford: Oxford University Press.
- KELLY, PETRA K. 1984. *Fighting for Hope*. London: Chatto and Windus.
- _____. 1989. Gandhi and the Green Party. *Gandhi Marg*, 11:192-202.
- _____. 1990. "For feminization of power!" Speech to the Congress of the National Organization for Women, San Francisco, June 30, 1990.
- _____. 1992. *Nonviolence Speaks to Power*. Honolulu: Center for Nonviolence Planning Project, Matsunaga Institute for Peace, University of Hawai'i. Available at www.globalnonviolence.org.
- _____. 1994. *Thinking Green! Essays on Environmentalism, Feminism, and Nonviolence*. Berkeley, Calif.: Parallax Press.
- KEYES, GENE. 1982. Force without firepower. *CoEvolution Quarterly*, 34:4-25.
- KEYFITS, NATHAN. 1966. How many people have lived on earth. *Demography* 3 (2): 581-2.
- KHAN, ABDUL K. 1997. "The Khudai Khidmatgar (Servants of God)/Red Shirt Movement in the North-West Frontier Province of British India, 1927- 47." Ph.D. diss., History, University of Hawai'i.
- KING, MARTIN LUTHER, JR. 1998. *The Autobiography of Martin Luther King, Jr.*, ed. Clayborne Carson. New York: Warner Books.
- KISHTAINY, KHALID. 1990. Violent and nonviolent struggle in Arab history
In Crow, Grant, and Ibrahim 1990:41-57.
- KOHN, STEPHEN M. 1987. *Jailed for Peace: The History of American Draft Law Violators, 1658-1985*. New York: Praeger.

- Springer-Verlag.
- _____. ed. 1993. *Nonviolence: Social and Psychological Issues*. Lanham, Md.: University Press of America.
- KROPOTKIN, PETER. 1972 (1914) *Mutual Aid: A Factor of Evolution*. New York: New York University Press.
- KUHLMANN, JURGEN and LIPPERT, EKKEHARD. 1993. The Federal Republic of Germany: conscientious objection as social welfare. In Moskos and Chambers 1993: 98-105.
- LAFAYETTE JR., BERNARD and JEHNSEN, DAVID C. 1995. *The Briefing Booklet: An Introduction to The Kingian Nonviolence Reconciliation Program*. Galena, Ohio: Institute for Human Rights and Responsibilities.
- _____. 1996. *The Leader's Manual. A Structured Guide and Introduction to Kingian Nonviolence: The Philosophy and Methodology*: Galena, Ohio: Institute for Human Rights and Responsibilities.
- LEWER, NICK and SCHOFIELD, STEVEN, eds. 1997. *NonLethal Weapons: A Fatal Attraction!* London: Zed Books.
- LEWIS, JOHN. 1973 (1940). *The Case Against Pacifism*. Introd. CarlMarzani. New York: Garland.
- LIGT, BARTHELEMY de. 1972 (1938). *The Conquest of Violence: an Essay on War and Revolution*, intods. George Lakey and Aldous Huxley. New York: Garland.
- LOCKE, HUBERT G. 1969. *The Detroit Riot of 1967*. Detroit Mich.: Wayne Stake University Press.
- LOCKE JOHN. 1970 (1689). *Two Treatises of Government*, ed. P. Laskett. Cambridge: Cambridge University Press.
- LOPEZ-REYES, RAMON. 1998. The fight/flight response and nonviolence. In Satha-Anand and True 1998: 34-82.

- (March-April): 19-20.
- MCCALLISTER, PAM. 1982. *Re-weaving the Web of Life: Feminism, and Nonviolence*. Philadelphia, Pa.: New Society Publishers.
- _____. 1988. *You Can't Kill the Spirit*. Philadelphia, Pa.: New Society Publishers. Barbara Deming Memorial Series: Stories of Women and Nonviolent Action.
- MCCARTHY, COLMAN. 1994. *All of One Peace*. New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press.
- MCCARTHY, RONALD M. 1997. Methods of nonviolent action. In Voegelé and Powers 1997: 319-28. New York: Gard Publishing.
- _____. and SHARP, G. 1997. *Nonviolent Action: A Research Guide*. New York and London: Garland Publishing.
- MCGUINNESS, KATE. 1993. Gene Sharp's theory of power: a feminist critique of consent. *Journal of Peace Research* 30: 101-15.
- MCSORLEY, RICHARD. 1985. *New Testament Basis of Peacemaking*. Scottsdale, Penn.: Herald Press.
- MCGREGOR, G.H.C. 1960. *The Relevance of an Impossible Ideal*. London: Fellowship of Reconciliation.
- MACHIAVELLI, NICCOLO. 1961 (1513). *The Prince*, trans. G. Bau. Harmondsworth: Penguin.
- MAGUIRE, MAIREAD CORRIGAN. 1999. *The Vision of Peace*, ed. John Dear. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books.
- MAHAPRAJNA, YUVACHARYA. 1987. *Preksha Dhyana: Theory and Practice*. Ladnun, Rajasthan: Jain Vishva: Bharati.
- _____. 1994. *Democracy: Social Revolution Through Individual Transformation*. Ladnun, Rajasthan: Jain Vishva Bharati.

- New York Press.
- MARTIN, BRIAN. 1989. Gene Sharp's theory of power. *Journal of Peace Research*, 26:213-22.
- _____. et al. 1991. *Nonviolent Struggle and Social Defence*. Ed. S. Anderson and J. Larmore. London: War Resisters International and the Myrtle Solomon Memorial Fund.
- _____. 1992. Science for non-violent struggle. *Science and Public Policy*, 19: 55-8
- _____. 2001. *Technology for nonviolent struggle*. London: War Resisters International.
- MARX, KARL and ENGELS, FRIEDRICH. 1976 (1848). *The Communist Manifesto*, introduction by A.J.P. Taylor. Harmondsworth: Penguin.
- MAYOR, FEDERICO. 1995. *The New Page*: Paris: UNESCO Publishing.
- MERCY, JAMES A. and SALTZMAN, LINDA E. 1989. Fatal violence among spouses in the United States 1976-1985. *American Journal of Public Health* 79 (5): 595-9.
- MOGIL, CHRISTOPHER; and SLEPIAN, ANN; with WOODROW, PETER. 1993. *We gave a Fortune Away*. Gabriola Island, B.C.: New Society Publishers.
- MORGAN, ROBIN, ed. 1984. *Sisterhood is Global*. Garden City, N.Y.: Anchor Press/Doubleday.
- MORRISEY, WILL. 1996. *A Political Approach to Pacifism*. 2 volumes. Lewiston, N.Y.: Edwin Mellen Press.
- MORTON, BRUCE E. 2000. "The Dual Quadbrain Model of Behavioral Laterality." Department of Biochemistry and Biophysics, School of Medicine, University of Hawai'i.
- MOSER-PUANGSUWAN, YESHUA and WEBER, THOMAS. 2000. *Nonviolent Intervention Across Borders: A Recurrent Vision*. Honolulu: Spark M. Matsunaga Institute for Peace, University of Hawai'i.
- MOSKOS, CHARLES and CHAMBERS, JOHN W. II, editors. 1993. *The New Conscientious Objectors: From Sacred to Secular Resistance*. Oxford: Oxford University Press.
- NAGLER, MICHAEL N. 1982. *America Without Violence*. Covelo, California:

- NAHAL, CHAMAN. 1997. A sister remembered. *The Hindustan Times*, New Delhi, November 10.
- NAKAMURA, HAJIME. 1967. Basic features of legal, economic, and political thought in Japan. Pages 143-63 in *The Japanese Mind*, edited by Charles A. Moore. Honolulu: East-West Center and University of Hawaii Press.
- NARAYAN, JAYAPRAKASH. 1975. From socialism to savodaya. Pages 145-77 in *Jayaprakash Narayan*, Ajit Bhattacharya. Delhi: Vikas.
- _____. 1978. *Towards Total Revolution*. 4 volumes, ed. Brahmanand. Bombay: Popular Prakashan.
- NATHAN, OTTO and NORDEN, HEINZ, editors. 1968. *Einstein on Peace*. New York: Schocken Books.
- NAUTIYAL, ANNPURNA. 1996. Chipko movement and the women of Garhwal Himalaya. *Gandhian Perspectives* 9 (2): 9-17.
- NOBEL PRIZE RECIPIENTS. 1981. Manifesto of Nobel prize winners. *IFDA Dossier*, 2 5:61-63.
- NORMAN, LIANE E. 1989. *Hammer of Justice: Molly Rush and the Plowshares Eight*. Pittsburgh, Pa.: Pittsburgh Peace Institute.
- ORGANIZATION OF AMERICAN HISTORIANS. 1994. Peacemaking in American history. *Magazine of History*, 8 (3): 1-96.
- PAIGE, GLENN D. 1968. *The Korean Decision: June 24-30, 1950*. New York: Free Press.
- _____. 1971. Some implications for political science of the comparative politics of Korea. Pages 139-68 in *Frontiers of Development Administration*, ed. Fred W. Riggs. Durham, N.C.: Duke University Press.
- _____. 1977. *The Scientific Study of Political Leadership*. New York: Free Press.
- _____. 1977. On values and science: *The Korean Decision* reconsidered. *American Political Science Review* 71 (4): 1603-9.
- _____. 1986. Beyond the limits of violence: toward nonviolent global citizenship. Pages 281-305 in *Textbook on World Citizenship*, ed. Young Seek Choue. Seoul: Kyung Hee University Press.
- _____. and GILLIATT, SARAH, eds. 1991. *Buddhism, and Nonviolent Global Problem-Solving: Ulan Bator Explorations*. Honolulu: center for Global Nonviolence Planning Project, Matsunaga Institute for Peace, University of Hawaii. Available at www.globalnonviolence.org.
- _____. ; SATHA-ANAND, CHAIWAT; AND GILLIATT, SARAH, editors. 1993 a. *Islam, and Nonviolence*. Honolulu: Center for Global Nonviolence
- Planning Project, Matsunaga Institute for Peace, University of Hawaii. Available at www.globalnonviolence.org.
- _____. 1993b. *To nonviolent Political Science: From, Seasons of Violence*. Honolulu: Center for Global Nonviolence Planning Project, Matsunaga Institute for Peace, University of Hawaii. Available at www.globalnonviolence.org.

- Interdisciplinary Quarterly* 22 (1): 57-74.
- _____. 1999. A question for systems sciences: is a nonkilling society possible? Pages 409-16 in Yong Pil Rhee, ed. *Toward New Paradigm of Systems Sciences*. Seoul: Seoul National University Press.
- PALMER, STUART H. 1960. *A Study of Murder*. New York: Thomas Y. Crowell.
- PAREKH, BHIKHU. 1989a. *Colonialism, Tradition and Reform: An Analysis of Gandhi's Political Discourse*. Newbury Park: Sage.
- _____. 1989b. *Gandhi's Political Philosophy: A Critical Examination*. London: Macmillan.
- PARKIN, SARA. 1994. *The Life and Death of Petra Kelly*. London: Pandora, HarperCollins Publishers.
- PBS. 1993. "Fame in the 20th Century." Part V.
- PEACENEWS. 1998. Las Abejas: the Bees continue to fly. July 12-14.
- PELTON, LEROY H. 1974. *The Psychology of Nonviolence*. New York: Pergamon Press.
- PERRIN, NOEL. 1979. *Giving up the Gun*. Boston: David R. Godine Publisher.
- PLATO. 1974. *The Republic*, trans. D. Lee. Harmondsworth: Penguin.
- PLIMAK, E.G. and KARYAKIN, YU.F. 1979. "Lenin o mirnoi i nyemirnoi formakh revolyutsionnogo perekhoda v sotsializmu" (Lenin on peaceful and nonpeaceful forms of revolutionary transition to socialism). Paper presented to the XIth World Congress of the International Political Science Association, Moscow University, 12-18 August.
- PLUTARCH. 1967-75. *Plutarch's Lives*. 11 volumes. Trans. B. Perrin. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- POLNER, MURRAY and GOODMAN, NAOMI, eds. 1994. *The Challenge of Shalom*. Philadelphia, Penn.: New Society Publishers.
- _____. and O'GRADY, J. 1997. *Disarmed and Dangerous: The Radical Lives and Times of Daniel and Philip Berrigan*. New York: Basic Books
- POWERS, ROGER S. and VOGELE, WILLIAM B, eds. 1997. *Protest, Power and Change: An Encyclopedia of Nonviolent Action from ACT-UP to Women's Suffrage*. New York & London: Garland Publishing.
- RADHAKRISHNAN, N. 1992. *Gandhi, Youth & Nonviolence: Experiments in Resolution*. Mithrapuram, Paranthal Post, Kerala, India: Center for Development & Peace.
- _____. 1997a. *Gandhian Nonviolence: A Trainer's Manual*. New Delhi: Smriti and Darshan Samiti.
- _____. 1997b. *The Message of Gandhi through Universities*. New Delhi: Gandhi Smriti and Darshan Samiti.
- RAMACHANDRAN, G. 1984. *Adventuring With Life: An Autobiography*: Trivandrum, India: S.B. Press.
- _____. and MAHADEVAN, T.K., eds. 1970. *Quest for Gandhi*. New Delhi: Gandhi Peace Foundation.

- RANDLE, MICHAEL. 1993. *Civil Resistance*. London: Fontana Press.
- RESTAK, RICHARD M. 1979. *The Brain: The Last Frontier*. Garden City, N.Y.: Doubleday.
- ROBARCHEK, CLAYTON and ROBARCHEK, CAROLE. 1998. *Waarani: The Contexts of Violence and War*. Fort Worth, Tex.; Harcourt Brace College Publishers.
- ROBERTS, ADAM. 1967. *The Strategy of Civilian Defense: Non-Violent Resistance to Aggression*. London: Faber & Faber.
- _____. 1975. Civilian resistance to military coups. *Journal of Peace Research*, 12(1): 19-36.
- ROLLAND, ROMAIN. 1911. *Tolstoy*, trans. Bernard Miall. New York: E.P. Dutton.
- ROODKOWSKY, MARY. 1911. Feminism, peace and power. In Bruyn and Rayman 1979: 244-66.
- ROSENBERG, MARK L. and MERCY, JAMES A. 1986. Homicide: epidemiologic analysis at the national level. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 62: 376-99.
- ROUSSEAU, JEAN-JACQUES. 1966 (1762). *Du contrat social*, introd. Pierre Burgelin. Paris: Garnier-Flammarion.
- _____. 1994 (1762). *The Social Contract*, trans. C. Betts. Oxford: Oxford University Press.
- ROUSSELL, VINCENT. *Jacques de Bollardiere: De l'armee a la non-violence*. Paris: Desclee de Brouwer.
- ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES. 1983. *Ambio* 12. Special issue on environmental research and management priorities for the 1980s.
- ROYCE, JOSEPH. 1980. Play in violent and non-violent cultures. *Anthropos*, 75: 799-822.
- RUMMEL, RUDOLPH J. 1994. *Death by Governments*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers.
- SAGAN, ELLI. 1979. *The Lust to Annihilate: A Psychoanalytic Study of Violence in Greek Culture*. New York: Psychohistory Press.
- SALLA, MICHAEL E. 1992. "Third Party Intervention in Interstate Conflict: The International Implications of Groups Committed to Principled Nonviolence in the Thought of M.K. Gandhi, Martin Luther King, Helder Camara & Danilo Dolci." Ph.D. diss., Government, University of Queensland.
- SANTIAGO, ANGELA S. 1995. *Chronology of a Revolution 1986*. Manila: Foundation for Worldwide People Power.
- SATHA-ANAND, CHAIWAT. 1981. "The Nonviolent Prince." Ph.D. diss., Political Science, University of Hawai'i.
- _____. (Qader Muheideen). 1990. The nonviolent crescent: eight theses on Muslim nonviolent action. In Crow, Grant, and Ibrahim 1990: 25-40.

- International Peace Research Association (IPRA).
- _____. 1999. Teaching nonviolence to the states. Pages 186-95 in *Asian Peace: Regional Security and Governance in the Asia-Pacific*, ed. Majid Tehranian. London: I.B. Taurus Publishers.
- SCHLISSEL, LOUISE. 1968. *Conscience in America: A Documentary History of Conscientious Objection in America 1757-1967*. New York: E.P. Dutton.
- SCHMID, ALEX P. 1985. *Social Defence and Soviet Military Power: An Inquiry Into the Relevance of an Alternative Defence Concept*. Leiden: Center for the Study of Social Conflict, State University of Leiden.
- SCHWARTZ, STEPHEN I., ed. 1998. *Atomic Audit: The Costs and Consequences of U.S. Nuclear Weapons Since 1940*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- SCHWARZCHILD, STEVEN et. al., n.d. *Roots of Jewish Nonviolence*. Nyack, N.Y.: Jewish Peace Fellowship.
- SEBEK, VIKTOR. 1983. Bridging the gap between environmental science and policy-making: why public policy often fails to reflect current scientific knowledge. *Ambio*, 12: 118-20.
- SELECTIVE SERVICE SYSTEM. 1950. *Conscientious Objection*. Special monograph. No. 11, Vol. i.
- SEMELIN, JACQUES. 1994. *Unarmed Against Hitler: Civilian Resistance in Europe, 1939-1943*. Westport, Conn.: Praeger.
- SETHI, VK. 1984. *Kabir: The Weaver of God's Name*. Punjab, India: Radha Soami Satsang Beas.
- SHARP, GENE. 1960. *Gandhi Wields the Weapon of Moral Power*. Ahmedabad: Navajivan Publishing House.
- _____. 1973. *The Politics of Nonviolent Action*. Boston, Mass.: Porter Sargent.
- _____. 1979. *Gandhi As a Political Strategist*. Boston, Mass.: Porter Sargent.
- _____. 1980. *Social Power and Individual Freedom*. Boston, Mass.: Porter Sargent.
- _____. 1989. "The Historical Significance of the Growth of Nonviolent Struggle in the Late Twentieth Century." Paper presented at the Institute of World History of the Academy of Sciences of the USSR, Moscow, November 21-23.
- _____. 1990. *Civilian-Based Defense: A Post-Military Weapons System*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- _____. 1993. *From Dictatorship to Democracy*. Cambridge, Mass.: The Albert Einstein Institution.
- _____. 1994. "Nonviolent Struggle: A Means toward Justice, Freedom and Peace." A presentation during the mass on Public Education Day, January 18, 1994, sponsored by the Justice and Peace Commission of the Union of Superiors General of the Catholic Church, Rome.
- SHRIDHARANI, KRISHNALAL. 1962 (1939). *War without Violence*. Bombay: Bhartiya Vidya Bhavan.

- SIMON, DAVID. 1991. *Homicide: A Year on the Killing Streets*. Boston, Mass.: Houghton Mifflin.
- SIVARD, RUTH LEGER. 1996. *World Military and Social Expenditures 1996*. Washington, D.C.: World Priorities. 16th edition.
- SNYDER RICHARD C; BRUCK, HENRY W; and SAPIN, BURTON, eds. 1962. *Foreign Policy Decision-Making: An Approach to the Study of International Politics*. New York: The Free Press of Glencoe, Macmillan.
- _____ and WILSON, H.H. 1949. *Roots of Political Behavior*. New York: American Book Company.
- SOLOMON, GEORGE E 1970. Psychodynamic aspects of aggression, hostility, and violence. In Daniels, Gilula, and Ochberg 1970: 53-78.
- SOROKIN, PITIRIM A. 1948. *The Reconstruction of Humanity*. Boston: Beacon Press.
- _____ 1954. *The Ways and Power of Love*. Boston: Beacon Press.
- SOROS, GEORGE. 1997. The capitalist threat. *The Atlantic Monthly*, February: 45-58.
- SPONSEL, LESLIE E. 1994a. The mutual relevance of anthropology and peace studies. In Sponsel and Gregor 1997:11-19.
- _____ and GREGOR, THOMAS, eds. 1994b. *The Anthropology of Peace and Nonviolence*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner.
- _____ 1996. Peace and nonviolence. Pages 908-12 in *The Encyclopedia of Cultural Anthropology*, eds. David Levinson and Melvin Ember. New York: Henry Holt.
- STANFIELD, JOHN H. II. 1993. The dilemma of conscientious objection for African Americans. In Moskos and Chambers 1993:47-56.
- STANNARD, DAVID E. 1992. *American Holocaust: Columbus and the Conquest of the New World*. Oxford: Oxford University Press.
- STEGER, MANFRED B. 2000. *Gandhi's Dilemma*. New York: St. Martin's Press.
- _____ and LIND, NANCY S., eds. 1999. *Violence and Its Alternatives*. New York: St. Martin's Press.
- STEIN, MICHAEL B. 1997. Recent approaches to the concept of creativity and innovation in political and social science: a summary assessment. Paper presented to the XVIIth World Congress of the International Political Science Association, Seoul, Korea.
- STEINSON, BARBARA J. 1980. "The Mother half of humanity": American women in the peace and preparedness movements of World War I. Pages 259-284 in *Women, War, and Revolution*, eds. Carol R. Berkin and Clara M. Lovett. New York and London: Holmes & Meier.
- STEPHENSON, CAROLYN M. 1997. Greenpeace. In Voegle and Powers 1997:220-2.
- STEVENS, JOHN. 1987. *Abundant Peace: The Biography of Morihei Ueshiba Founder of Aikido*. Boston: Shambala.

- Brisbane: Boolarong Publications.
- _____ 1991. Vision of a nonviolent society: what should be society's aims. *Balance*, 3 (4): 3-8.
- _____ 1994. Nonviolence and the case of the extremely ruthless opponent. *Pacifica Review*, 6 (1): 1-29.
- _____ and SAUNDERS, MALCOLM. 1995. Why peace history? *Peace & Change* 20: 7-38.
- _____ 1997. Australia, a history of nonviolent action. In Powers and Vogele 1997:25-32.
- _____ 1998. Nonviolent speech. *Peace Review* 10 (4): 573-8.
- SUTHERLAND, BILL and MEYER, MATT. 2000. *Guns and Gandhi in Africa*. Trenton, N.J. and Asmara, Eritrea: Africa World Press.
- TARASOFF, KOOZMA J. 1995. Doukhobor survival through the centuries. *Canadian Ethnic Studies/Etudes Ethniques au Canada* 27 (3): 4-23. Special Issue: From Russia with Love: The Doukhobors.
- TAYYEBULLA, M. 1959. *Islam and Non-violence*. Allahabad: Kitabistan.
- TENDULKAR, D.G. 1967. Abdul Ghaffar Khan: *Faith is a Battle*. Bombay: Popular Prakashan.
- THOMPSON, HENRY O.1988. *World Religions in War and Peace*. Jefferson, N.C. and London: McFarland & Company.
- TOBIAS, MICHAEL. 1991. *Life Force: The World of Jainism*. Berkeley, Calif.: Asian Humanities Press.
- TOLSTOY, LEO. 1974 (1893 and 1894-1909). *The Kingdom of God and Peace Essays*, trans. Aylmer Maude. London: Oxford University Press.
- TROCMÉ, ANDRÉ. 1974. *Jesus and the Nonviolent Revolution*. Scottsdale, Penn.: Herald Press.
- TSAI, LOH SENG. 1963. Peace and cooperation among natural enemies: educating a rat-killing cat to cooperate with a hooded rat. *Acta Psychology Taiwanica*, 3: 1-5.
- TWAIN, MARK. 1970 (1923). *The War Prayer*. New York: Harper & Row.
- UNITED NATIONS. 1978. Final Document of Assembly Session on Disarmament 23 May-1 July 1978. S-10/2. New York: Office of Public Information.
- _____ 1993. Agenda 21: *The United Nations Programme of Action from, Rio*. New York: United Nations.
- _____ 1996. Report of the Fourth World Conference on Women, Beijing, 4-15 September 1995. New York: United Nations.
- UNNITHAN, TKN. PRABHA; HUFF-CORZINE, LIN; CORZINE,

- UNNITHAN, T.K.N. and SINGH, YOGENDRA. 1969. *Sociology of Non-Violence and Peace*. New Delhi: Research Council for Cultural Studies, India International Centre.
- _____. 1973. *Traditions of Nonviolence*. New Delhi: Arnold-Heinemann India.
- UNREPRESENTED NATIONS AND PEOPLES ORGANIZATION (UNPO). 1998a. *Nonviolence and Conflict: Conditions for Effective Peaceful Change*. The Hague: Office of the Secretary General, UNPO.
<http://www.unpo.org>.
- _____. 1998b. Yearbook 1997, ed. J. Atticus Ryan. The Hague: Kluwer Law International.
- VILLAVICENCIO-PAUROM, RUBY. 1995. Nature/gunless society: utopia within reach. Pages 146-51 in Emelina S. Almario and Asuncion D. Maramba, eds. *Alay sa Kalinaw: Filipino Leaders for Peace*. Makati City: Aurora Aragon Quezon Peace Foundation and UNESCO National Commission of the Philippines.
- WAAL, FRANS de. 1989. *Peacemaking among Primates*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- _____. 1996. *Good Natured: The Origins of Right and Wrong in Humans and Other Animals*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- _____. 1997. *Bonobo. The Forgotten Ape*. Berkeley: University of California Press.
- WALKER, CHARLES, C. 1979. Nonviolence in Africa. In Bruyn and Rayman 1979:186-212.
- WAR RESISTERS LEAGUE. 1989. *Handbook for Nonviolent Action*. New York: War Resisters League.
- WASHINGTON, JAMES M., ed. 1986. *A Testament of Hope: the Essential Writings and Speeches of Martin Luther King, Jr.* New York: HarperCollins Publishers.
- WASSERMAN, HARVEY. 1982. *Killing Our Own: The Disaster of America's Experience With Atomic Radiation*. New York: Delacorte Press.
- WATSON, PETER. 1978. *War on the Mind: The Military Uses and Abuses of Psychology*. New York: Basic Books.
- WEBER, MAX. 1958 (1919). Politics as a vocation. Pages 77-128 in *From Max Weber: Essays in Sociology*, ed. H.H. Gerth and C. Wright Mills. New York: Oxford University Press.
- WEBER, THOMAS. 1989. *Hugging the Trees: The Story of the Chipko Movement*. New Delhi: Penguin.
- _____. 1996. *Gandhi's Peace Army: The Shanti Sena and Unarmed Peacekeeping*. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press.
- _____. 1997. *On the Salt March: The Historiography of Gandhi's March to Dandi*. New Delhi: HarperCollins Publishers India.
- WEEKS, JOHN R. 1996. *Population*. 6th edition. Belmont, Calif.: Wadsworth Publishing.

- WHIPPLE, CHARLES K. 1839. *Evils of the Revolutionary War*. Boston, Mass.: New England Non-Resistance Society.
- _____. 1860a. *Non-Resistance Applied to the Internal Defense of a Community*. Boston, Mass.: R. F. Wallcut.
- _____. 1860b. *The Non-Resistance Principle: With Particular Attention to the Help of Slaves by Abolitionists*. Boston, Mass.: R.F. Wallcut.
- WHITMAN, WALT. 1885. "Song of myself" *Leaves of Grass*, 42: 33-42. Norwalk, Conn.: The Easton Press.
- WILCOCK, EVELYN. 1994. *Pacifism and the Jews*. Landsdown, Gloucestershire: Hawthorn Press.
- WILSON, H. HUBERT. 1951. *Congress: Corruption and Compromise*. New York: Rinehart.
- WITTNER, LAWRENCE S. 1993. *One World or None: A History of the World Nuclear Disarmament Movement Through 1953*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- _____. 1997. *Resisting the Bomb: A History of the World Nuclear Disarmament Movement, 1954-1970*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- WORLD BANK. 1997. *World Development Report 1997: The State in a Changing World*. Oxford: Oxford University Press.
- _____. 1999. Press briefing, "Poverty Update." Washington, D.C. June 2.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION. 2002. *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization.
- WORLD WILDLIFE FUND. 1986. *The Assisi Declarations: Messages on Man and Nature From Buddhism, Christianity, Hinduism, Jainism, Judaism*. Gland, Switzerland: WWF International.
- WRANGHAM, RICHARD and PETERSON, DALE. 1996. *Demonic Males: Apes and Origins of Human Violence*. New York: Houghton Mifflin.
- YODER, JOHN H. 1983. *What Would You Do? A Serious Answer to a Standard Question*. Scottsdale, Penn.: Herald Press.
- YOUNG, ANDREW. 1996. *An Easy Burden: The Civil Rights Movement and the Transformation of America*. New York: HarperCollins Publishers.
- YOUTH, ART. 1975. *Shelley and Nonviolence*. The Hague: Mouton.
- YOUTH DIVISION OF SOKA GAKKAI. 1978. *Cries for Peace: Experiences of Japanese Victims of World War II*. Tokyo: The Japan Times
- ZAHN, GORDON. 1964. In *Solitary Witness: The Life and Death of Franz Jagerstatter*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- ZAVERI, ZETHA LAL S. and KUMAR, MAHENDRA. 1992. *Neuroscience & Karma: The Jain Doctrine of Psycho-Physical Force*. Ladnun, Rajasthan: Jain Vishva Bharati.
- ZHANG, YI_PING. 1981. Dui feibaoli zhuyi ying jiben kending (We should

University Press.

ZINN, HOWARD. 1980. *A People's History of the United States*. New York: Harper & Row.

ZUNES, STEPHEN; KURTZ, LESTER R. and ASHER, SARAH BETH, eds. 1999. *Nonviolent Social Movements: A Geographical Perspective*. Oxford: Blackwell Publishers.

Index ng mga Pangalan

A

- Abileah, Joseph, 31
- Ackerknecht, Erwin H., 163,164
- Ackerman, Peter, 159
- Adams, David, 43
- Almond, Gabriel A., 87
- Alperovitz, Gar, 88

Arendt, Hannah, 100
 Arias Sanchez, Oscar, 56
 Aristotle, 4, 5, 99, 128
 Ariyaratne, A.T., 53, 73
 Ashe, Geoffrey, 122
 Asher, Sarah Beth, 59
 Ashoka, 71
 Attenborough, Richard, 57
 Awad, Mubarak, 55

B

Bahau'llah, 71, 30
 Ballou, Adin, 72
 Banerjee, Mukulika, 60, 72, 120, 145
 Barbey, Christophe, 48
 Baxter, Archibald, 71, 74
 Beer, Michael, 55
 Bendana, Alejandro, 71
 Bennett, Lerone, 71
 Berrigan, Philip, 74
 Bhave, Vinoba, 53
 de Bollardiere, Jacques, 73
 Bonch-Bruevich, V.C., 61
 Bondurant, Joan V., 73, 100
 Bonta, Bruce D., 40, 41
 Boorstin, Daniel, 142
 Boserup, Anders, 120
 Boubalt, Guy, 71
 Boulding, Elise, 73

Brock, Peter, 60, 61, 62, 63, 64, 65
 Brown, Lester, 128
 Buda, 71, 153
 Burgess, John W., 176, 177
 Burns, James MacGregor, 62
 Burrowes, Robert J., 90, 98, 120
 Burton, John, 88, 89, 90, 96, 101, 135
 Butler, George Lee, 175

C

Capitini, Aldo, 73
 Carroll, Berenice A., 74, 90
 Chambers, John W. II, 50, 60, 65, 67, 68
 Chaudhuri, Eliana R., 119
 Chavez, Cesar, 53, 73
 Chertkov, V.G., 61
 Chowdhury, H.B., 71
 Christian, R.F., 72
 Clark, Howard, 55
 Clausewitz, Karl von, 98
 Clinton, Hillary, 14
 Clinton, William J., 10, 13
 Commoner, Barry, 133
 Comstock, Craig, 162
 Conant, James B., 145
 Conser, Walter H., 64
 Cook, Philip J., 13
 Cooney, Robert, 62, 65, 67
 Coppieters, Bruno, 61
 Cousins, Norman, 174
 Craig, Leon H., 4
 Crow, Ralph E., 60
 Crozier, Frank P., 71

D

Dalai Lama, 31, 73, 163
 Dalton, Dennis, 98, 100
 Dange, S.A., 27, 38
 Daniels, David N., 27, 38
 Davis, Jefferson, 65

Day, Dorothy, 73, 74
 Deats, Richard, 55
 Deming, Barbara, 73
 Dennen, J.M.G. van der, 40
 Desai, Narayan, 54
 Dhawan, Gopinath, 100
 Dolci, Danilo, 119
 Drago, Antonino, 34
 Dufy, Raoul, 70
 Duren, Betsy, 127

E

Easwaran, Eknath, 60, 72
 Eckhardt, William J., 19
 Eguren, Luis E., 55,119
 Eibl-Eibesfeldt, Irenaus, 35, 36
 Einstein, Albert, 43
 Eisendrath, Maurice, 30
 Engels, Friedrich, 5, 99
 Eisenhower, Dwight, 129,174
 Esquivel, Adolfo Perez, 55, 73
 Evans, Gwynfor, 70
 Everett, Melissa, 72

F

Fabbro, David, 42
 Finer, Samuel E., 136,140, 142
 Fisher, Roger, 135
 Fogelman, Eva, 72
 Fogelman, Ronald, 11,119
 Foster, Catherine, 73
 Fox, George, 71
 Frank, Jerome D., 34, 61
 Freed, Fred, 88
 Fry, Douglas P., 42, 105
 Fung, Yu-Lan, 30,98

G

Galen, 163
 Galtung, Johan, 55, 59, 90, 96, 100

Gandhi, Indira, 54
 Gandhi, Kasturba, 74
 Gandhi, Mohandas K., *xj, xiv*, 31, 51, 52, 53, 64, 69, 71, 72, 73, 74, 89,91, 96,
 99,100, 122, 126, 127, 134, 147,153, 161,172, 177
 Gara, Larry, 67
 Gara, Lenna Mae, 67
 Garrison, Fielding H, 163
 Gauchard, Benoit, 71
 Gilliat, Sarah, 60
 Gilula, Marshall F, 27,38
 Gioglio, Gerald R., 68
 Golgi, Piero, 41

Goodin, Robert E., 96
 Goodman, Naomi, 60
 Goss-Mayr, Hildegaard, 55
 Greenleaf, Robert K., 169
 Gregg, Richard B., 44
 Gregor, Thomas
 Grossman, Dave (Lt. Col.), 28, 35, 36
 Guetzkow, Harold, 109 Guru Nanak, 71

H

Halberstam, David, 72
 Hallie, Philip, 72, 119
 Ham, Suk Hon, 73
 Harold, León, 4
 Harries-Jenkins, Gwyn, 73
 Hawkins, Gordon E., 61
 Hawkey, Louise, 62
 Heath, Robert G., 38
 Herman, Theodore L., 56
 Hesus, 71
 Hitler, Adolf, 72, 96, 111, 113, 114, 172
 Hobbes, Thomas, 4, 5, 6, 20, 99
 Horeman, Bart, 49
 Horigan, Damien P., 60
 Huerta, Dolores, 53, 74
 Husain, Tariq, 127
 Hwang, Jang Yop, 101

I

Iyer, Raghavan, 101

J

Jägerstätter, Franz, 72
 Jain, Sagarmal, 32
 Jehnsen, David, 55, 145
 Johnson, Andrew, 65
 Josephson, Hannah, 61, 142
 Josephson, Harold, 67, 70

K

Kabir, 37
 Kano, Takayoshi, 34
 Kant, Immanuel, 99
 Kapur, Sudarshan, 62, 69
 Kayrakin, Y.E., 116
 Kasturba, 74
 Keeley, Lawrence H., 29
 Kelly, Petra K., 31, 51, 72, 134, 139, 163, 171
 Kennedy, Robert F., 38
 Keyes, Gene, 120
 Keyfitz, Nathan, 28
 Khan, Abdul Ghaffar, 31, 72, 134, 163
 Khan, Abdul K., 71
 King, Coretta Scott, 74
 King, Martin Luther Jr., 3, 38, 51, 52, 72, 74, 91, 96, 134, 153, 155, 161, 163
 Kishtainy, Khalid, 60
 Klingemann, Hans-Dieter, 96
 Kohn, Alfie, 35
 Kohn, Stephen M., 62, 63, 67
 Kollwitz, Käthe, 57
 Konrad, A Richard, 33
 Kool, V.K., 44
 Kropotkin, 35
 Kuhlmann, Jurgen, 50
 Kumar, Mahendra (Muni), 32
 Kurtz, Lester R., 59

L

LaFayette, Bernard Jr., 55, 145
 Lakey, George, 5, 5
 Lenin, V.I., 88, 96
 Lewer, Nick, 88, 120
 Lincoln, Abraham, 65
 Lind, Nancy S., 100
 Linstone, Harold, 101
 Lippert, Ekkehard, 50
 Lister, Lord, 163
 Locke, Hubert G., 18

Loverseed John, 51
 Ludwig, Jens, 11
 Luthuli, Albert J., 73
 Lynd, Alice, 62, 65, 67
 Lynd, Staughton, 62, 65, 67
 Lyttle, Bradford, 51

M

MacArthur, Douglas, 161, 173
 Machiavelli, Niccolo, 4, 5, 98, 99, 118
 Mack, Andrew, 120
 Madison, James, 63
 Maguire, Mairead Corrigan, 73
 Maha Ghosananda, 73
 Mahapragya, Acharya, 32
 Mahavira, Bhagavan, 71
 Mahoney, Liam, 55, 119
 Mallone, Ronald, 51, 73
 Martin, Brian, 90, 120
 Marx, Karl, 5, 6, 99
 Mason, Steve, 57
 Maurin, Peter, 74
 Mayor, Federico, 124
 McAllister, Elizabeth, 74
 McAllister, Pam, 73
 McCarthy, Colman, 57
 McCarthy, Ronald M., 44
 McGuinness, Kate, 90
 Mencius, 98

Mercy, James A., 12, 13
 Michalowski, Helen, 62, 65, 67
 Mogil, Christopher, 127
 Morgan, Robin, 73
 Morrissey, Will, 100
 Morton, Bruce E., 36, 81
 Moser-Puangsawan, Yeshua, 55,120
 Moskos, Charles, 50, 60, 65, 67, 68, 71
 Mo Tzu, 98
 Muhammad, 71
 Muller, Jean-Marie, 71, 100
 Muste, A.J.,53,73

N

Nakamura, Hajime, 88
 Narayan, Jayaprakash, 53, 56, 71
 Nathan, Otto, 43
 Nautiyal, Annpurna, 134
 Nehru, Jawaharlal, 1, 54
 Norden, Heinz, 44
 Norman, Liane E., 72

O

Ochberg, Frank M., 38
 O'Grady, J.,72
 Oka, Gedong Bagoes, 73

P

Pacheco, Reynaldo, 56
 Parekh, Bhikhu, 100
 Parkin, Sara, 134
 Patkar,Medha, 73
 Peterson, Dale, 35
 Plato, 4, 98, 99
 Plimak, E.G., 116
 Plutarch, 98
 Polner, Murray, 60, 72
 Powers, Roger S., 59
 Prescott, James W., 37

R

Radhakrishnan, N., 54, 73, 145
 Ramachandran, G., 53, 72, 77
 Ramsey, L. Thomas, 28
 Randle, Michael, 59,120
 Rankin, Jeannette, 67
 Reagan, Ronald, 18
 Recht, Charles, 74
 Restak, Richard M., 38
 Roberts, Adam, 120
 Robarchek, Carole, 178, 179
 Robarchek, Clayton, 154
 Rolland, Romain, 154
 Roosevelt, Franklin D., 43
 Rousseau, Jean Jacques, 6, 47, 99
 Roussel, Vincent, 71
 Royce, Joyce, 105
 Rummel, Rudolph G., 19
 Russell, Bertrand, 1

S

Sagan, Eli, 4
 Saltzman, Linda E., 12
 Santiago, Angela S., 74
 Sarabhai, Mallika, 57
 Saro-Wiwa, Ken, 73
 Satha-Anand, Chaiwat, 60, 98
 Schlissel, Louise, 62, 67
 Schmid, Alex P., 120
 Schofield, Steven, 88,120
 Schwartz, Steven I., 129
 Schwarzschild, Steven, 60
 Sebek, Viktor, 133
 Semelin, Jacques, 59,100,119
 Sethi, V.K., 37
 Shabaka, 71
 Shalikashvili, John (Gen.), 10
 Sharp, Gene, 44, 56, 58, 59, 64, 88, 90, 96, 100, 116, 117, 120
 Shelley, Percy Bliss, 155
 Shub, David, 88
 Singh, Yogendra, 100
 Sivaraksa, Sulak, 73
 Sivard, Ruth Leger, 19, 20, 129

Slepian, Ann, 127
 Socrates, 88
 Solomon, George F, 39
 Sorokin, Pitirim A., *xix, xv*, 35,101
 Sponsel, Leslie E., 40
 Stanfield, John H., 173
 Stanton, Edwin, 65
 Steger, Manfred B., 100
 Stephenson, Carolyn, 134
 Stevens, John, 55
 Stolwijk, Marc, 49
 Stone, I.F., 88
 Strong, Maurice E, 133
 Suttner, Bertha von, 57, 73
 Suu Kyi, Aung San, 73, 163

T

Tarasoff, Koozma J., 60,163
 Tayebulla, M., 60
 Tendulkar, D.G, 71
 Thompson, Henry O., 29
 Thoreau, Henry David, 72
 Tobias, Michael, 62
 De Tocqueville, Alexis, 139
 Tolstoy, Lev N., 31, 37, 60, 61, 72,134,154,163
 Toomer, Jean, 73
 True, Michael, 30, 62, 70
 Tsai, Loh Tseng, 33, 34
 Tutu, Desmond, 73,163
 Twain, Mark, 8

U

Ueshiba, Morihei, 55
 Unnithan, T.K.N., 52,100
 Ury, William, 135

V

Varni, Jinendra, 33
 de Vasto, Lanzo, 73
 Vogele, William B., 59
 Villavincencio-Paurom, Ruby, 56
 Vivekananda, 37

W

De Waal, Frans, 35
 Watson, Peter, 16
 Watson, Thomas, 64
 Weber, Max, 5, 7, 29, 47, 55, 100, 161
 Weber, Thomas, 120, 134
 Weeks, John R., 28
 Weinberg, Arthur, 100
 Weinberg, Lila, 100
 Whipple, Charles K., 64
 Whitman, Walt, 80
 Wilcock, Evelyn, 60
 Witherspoon, Frances May, 74
 Wolfensohn, James, 127
 Woolman, John, 65
 Wrangham, Richard, 35

Y

Yoder, John H., 33, 55
 Yorac, Haydee Y., 56
 Young, Andrew, 155
 Young, Art, 155

Z

Zahn, Gordon, 71
 Zaveri, Zetha Lal S., 32
 Zhang, Yi-Ping, 116
 Zimring, Franklin E., 61
 Zinn, Howard, 62
 Zunes, Stephen, 59
 Zverev, Alexei, 61

Index ng mga Paksa

A

Absolusyonista, 67
 Agenda 21, 133
 agham pampolitika, 167-170, 172-173, 179-180
 agham pampolitika, xii, xxii-xxiii, 22-25, 107-110, 118-122, 124, 129, 162-163,165
 agham, 165
 agham panlipunan, xiii
 agham utak, 36
 Ahimsa, xi, 30
 ahimsa parama dharma, 30
 Ahimsa Sarvodaya, 146
 aikido,
 aklasang bayan, 58
 Amerikanong Lehiyon, 173-174
 Amerikanong pananaw, 21
 Amerikanong politika, xxiv
 Amin, 113
 Amnesty International, 130-131
Ang Manipestong Komunista ni Karl Marx, 5
Ang Prinsipje ni Niccolo Machiavelli, 4, 45, 99
Ang Republika ni Plato, 4, 99
 antropolohiya, 40
 aparatong pamukaw, 38
 aplikadong agham, xiii, 90-91, 110-111
 aplikadong saliksik, 37
 aplikadong umanidades, 110
 armadong pakikibaka, 118
 armadong panghihimasok, 9
 armas, 12-15,122
 Arsenal ni Conant, 145
 atomika, 31
 awit, 165

B

babae, 39,42,73-74
 bakas na krus, 129

baril, 13-15, 29, 39
 base militar, 124
 batas, 50
 bhoodan, 53
 biyolohikong pesimismo, 43
 biyosiyensiya, 37
 bomba atomika, 11, 29, 31,43, 146
 Bonobo, 34
 Budismo, 30, 60
 Burgess, John W., 176
 burukrasya, 140

C

Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 120
 cross-polity, 104
 Confucianismo, 30

D

Dalawang Tratado ni John Locke, 5
 demokrasya, 61
 demokratikong estado, xxvi
 demosidyo, 19, 167
 desarme, 167
 desmilitarisado, 48-49
 digmaan, 19,27-29,40-43, 121, 123, 129
 Digmaan sa Korea, xxii
 Digmaan sa Vietnam, 68
 Digmaang Sibil, 8, 65
 diwa, 165
 Doukhobor, 60
 Dual Quadbrain Model of Behavioral Lethality, 36

E

ebolusyong hetetiko, xxv, 37
 ebolusyong pangkultura, xxv
 edukasyon, 167
 ekosidyo, 132
 etnosidyo, 132, 136
 ewtanasya, xix

G

gahasa, 24
 Gandhi, 126-127
 Gandhi Rural University, 145

H

halagahan, xix, xxvii, 137
 Harvard University, 145
 henetika, 37
 henosidyo, 20, 119, 132, 137, 167
 himagsikan, 8, 27
 Hinduismo, 29
 Hitler, 111, 113-114
 Holocaust, 3, 11, 19, 31, 109-110, 122
 Hudaismo, 60
 hukbo, walang, 48-49

I

igwalidad, 122
 Ikalawang Digmaang Pandaigdig, 10, 116, 129
 Ikalawang Siglo ng mga Amerikano, 11
 Imbudo ng Pagpatay, 81-82, 109
 imperyalistang pananakop, 66
 Imperyong Romano, 20
 institusyon ng pananaliksik, 56
 institusyon, 139
 institusyong espiritwal, 50-52
 institusyong lumulutas ng suliranin, 56
 institusyong pagsasanay, 54-55
 institusyong pang-edukasyon, 53-54
 institusyong pang-ekonomiya, 52-53
 institusyong pangkaligtasan, 55-56
 International Political Science Association, 22
 intra-polity, 104
 Islam, 60

J

Jain, 32
 Jainaismo, 29

K

kabagsikan, 2, 13-18,29,33,71,90, 111-112, 15, 119, 128, 149, 160-161,166,
 180
 kabir, 37
 kahirapan, 136
 kaligiran, 132
 kalikasan, 43
 kapayapaan,41,43,127
 karahasahan, 6, 18-21, 42, 85-86, 106, 115-116, 136, 148
 kasanayan, 141,165
 kasaysayan, 60-62
 kasunduan, 99
 katalinuhan, 119
 kawalang-dahas na panlipunang buhay, 32
 Kawanihan ng Agham Pampolitika, 23
 Khudai Khidmatgar, 145
 Kilusan ng mga Katolikong Manggagawa, 69
 konskripsiyon, 67, 71
 kontra-estadong karahasan, 106
 kontra-rebolusyon, 117
 kontrata, 99
 Koran, 30
 Kristiyanong Krusada, 9, 17, 31
 Kubling Digmaan, 20, 67-68,116
 kudeta, 120
 kultura,57,136,159

L

laglag, xix, 12,
Leviathan ni Thomas Hobbes, 4
 likas-kayang kaligiran, 123
 limbic, 36, 38
 Lipunang Amerikano, 67
 Lipunang Sibil ng mga Abeha, 177

M

mafia, 119
 Mangandu, 34
 Manipesto, 125
 Mao, 113
 mapangayang ebolusyon, xxv

Mekanikang Carnotian, 34
 Mekanikang Newtonian, 34
 Mga Manggagawang Png-industriya ng Daigdig, 30
 midya ng komunikasyon, 57,156
 militarismo, 118, 129
 monarkiyang kolonyal, 8
 Mulang Espada tungong Ararong Kilusan, 69,175

N

nazismo, 11, 119
 neocerebellar, 36
 newrosikologo, 37
 newrosiyensiya, 37

O

omisidyo, 12, 121, 136, 148, 167, 178-179
 Open Society Institute, 2 5

P

paglaya, 161
 pagpapakamatay, 148
 pagpatay, 161
 Pahayag sa Seville, 42-43
 pakikipagkapuwa, 42
 pananakit sa asawa, 39, 42
 Pandaigdigang Saligang Batas para sa Kalikasan, 132
 Pandaigdigang Walang-Dahas na Hukbong Pangkapayapaan, 121
 panganib, 128
 Pangwakas na Ulat, 124
 paniniktik, 150
 Panlipunang Kasunduan, 6, 99
 parusang kamatayan, 30,45-47, 71
 pasismo, 11
 patay, bilang ng, 28-29
 patolohiya ng pananggol, 162
 Plato, 99
 Pol Pot, 113
 politika, 103-105
 politikang internasyonal, 105-107
 populasyon, 128
 problema, 110, 122

Proyektong Manhattan, 44
Pulahang Hukbo, 61

Q

Quaker, 64-65

R

rebolusyon, 31, 64-65, 86, 90-95, 115-118, 162
Rebolusyong Pranses, 162, 174
Reminiscences of an American Scholar, xvii

S

Samahang Internasyonal, 153
sandata, 70, 175
sapilitang diplomasya, xix
Sentro ng Pandaigdigang Walang Pagpatay, 158-159, 160
serbisyo publiko, 148, 151
serbisyong militar, 49
Shanti Sena, 144-145, 150
Sicarios, 25
sikolohiya, 44
sikyatra, 38-39
sindak, 1, 13
siyentipikong pampolika, 160-164, 168, 175
sosyalistang kaisipan, 30
Stalin, 113

T

teknolohiya, 120
teorya, 33-35, 89-90, 96-98, 117, 128, 166
The Politics of Nonviolent Action, 89
The Science of Satyagraha, 89
The Ways and Power of Love, xiii
totalitarianismo, 135
tradisyong pampolitika, 69
tunggalian, 41

U

Unang Digmaang Pandaigdig, 10, 116, 129
Unibersidad ng Shanti Sena, 144

Unibersidad ng Tulane, 33
 United Nations 132-133
 Unrepresented Nations and Peoples Organizations, 131-132

W

- walang-dahas na
 - pakikibaka, 58-59, 147
 - pamamahala, 72
 - patriyotismo, 70
 - pinuno, 72
 - politika, 132
 - teorya, 117
- walang pagpatay, xi-xii
 - agham pampolitika 129-130, 134, 161
 - agham panlipunan, 78-80
 - alternatibo, 109,120
 - aplikado, 146
 - etika, 31
 - institusyon, 149-154, 157,160
 - kagawaran, 143-144
 - kakayahan, 28, 44-45, 60-62
 - katapangan, 71
 - kaugalian, xxv
 - likás at biyolohikong agham, xiii
 - midya ng komunikasyon, 156
 - monumento, 157
 - negosyo, 158
 - pagbabago,87,100
 - paghuhunos, 165
 - pananaliksik, 155-156
 - pandaigdigang agham pampolitika, xxvii, 91-93, 121
 - paniniwala, 61-63
 - partido, 145-146
 - politika, xiii, 78-79
 - prinsipyo, 83-84
 - rebolusyon, 86, 88-89
 - seguridad, 148-150
 - sining, 154
 - sona ng kapayapaan, 157
 - tagapayong pangkat, 152
 - tao, 141
 - ugat, 102
 - unibersidad, 145
- wika ng dahas, 16-18

wika, pagtuturo ng, 53
Waorami, 178
World Bank, 126-127
World Trade Center, 20
World Watch Institute, 128

Z

Zapatista, 177
Zapotec, 42s

TOWARDS A NONKILLING FILIPINO SOCIETY: *Developing*
an Agenda for Research, Policy and Action

Edited by Jose V. Abueva

President of Kalayaan College and Professor Emeritus
of Political Science and Public Administration,
University of the Philippines

The book bearing the above title was co-published by the Aurora Aragon-Quezon Peace Foundation and *Kalayaan College* in 2004. It is a collection of the lectures given by its co-authors in their individual response to the same question: "Is a nonkilling society possible in the Philippines?"

The question was inspired and challenged by the original question posed by Dr. Glenn D. Paige: "*Is a nonkilling global society possible?*" Although many around the globe would believe it unthinkable, given so much violence and killing in the world, the answer to the question is "YES," according to Dr. Paige, the author of *Nonkilling Global Political Science* and Founding President of the non-profit Center for Global Nonviolence (CGNV) in Honolulu, Hawaii.

This seminal work of Dr. Paige is so important that it has been published in ten foreign languages, including Spanish, Arabic, French Russian, Portuguese, three Indian languages, and Filipino. In 2002, *Kalayaan College* co-published with the CGNV a Philippine edition of the book. Dr. Paige is internationally recognized for his pioneering research in the scientific study of political leadership and non-violent alternatives to social transformation.

Based on Dr. Paige's theory of nonkilling global society, in February 2004 we posed this question to a group of Filipino social scientists and leaders in various fields. We asked them to examine the prospects and requirements for bringing about a peaceful, nonkilling society in the Philippines in the quest for law and order and a just and humane democratic society.

Sponsored by the Aurora Aragon Quezon Peace Foundation and *Kalayaan College*, we asked the group to deliver a series of lectures at the University of the Philippines Diliman, Ateneo de Manila University, *Kalayaan College*, and Ateneo de Davao University.

We asked our lecturers and commentators to address the thematic question: *Is a nonkilling society possible in the Philippines?* If "Yes," why and how will it be possible and realizable? If "No," why is it not possible?

In our book the keynote lecture by Dr. Paige summarizes his theory of a nonkilling society. According to him: "a nonkilling society... is a human community, smallest to largest, local to global, characterized by no killing of humans and no threats to kill, no weapons designed to kill humans and no justifications for using them; and no conditions of society dependent upon threat or use of killing force for maintenance or change."

Most of us authors believe and hope that a nonkilling Filipino society is attainable if it is consciously sought by our leaders and people as part of the national vision and goal; if certain basic problems and obstacles are met head on continually to clear the way and make progress. If our leaders and citizens are committed and determined. But two or three of us doubt the possibility of a nonkilling society in our country and state the reasons why.

In his lecture, Ambassador Howard Q. Dee makes this qualification: "A society, to qualify as a nonkilling society for us to emulate and aspire to attain, must be a benevolent life-sustaining society in all aspects of life, in all human activity and in all human relationships, internally amongst its own people and externally in dealing with the peoples of the world." He poses seven propositions and his conclusion in responding to the question "Is a Nonkilling, Life-Sustaining Society Possible in the Philippines?"

Prof. Randy S. David says that a nonkilling society is possible in a future that we desire. He imagines "a nonkilling society to be one that has successfully rid itself of the need for coercion and violence in the quest for freedom and order... a society that has managed to substitute rational negotiation and normative commitment for coercion as the basis for compliance and cooperation among citizens."

human dignity and solidarity.

Fr. Jose C.J. Magadia, S.J. says that we must overcome our basic problems, reform our institutions, and reconfigure our personal values in building a nonkilling society.

As Executive Director of the Gaston M. Ortigas Peace Institute, Ms. Karen N. Tañada offers her reflections on a nonkilling society from a peace movement perspective. She says the question, "Is a nonkilling society possible in the Philippines?" is new. Usually, the peace movement speaks of a just peace, ending the war and armed hostilities, and addresses the roots of conflict.

Prof. Natalia M.L.M. Morales asserts that a nonkilling society is definitely possible in the Philippines. She indicates that faith and science and the global peace movement converge on the imperative of universal peace and this will support our pursuit of a nonkilling society.

Commenting on Ambassador Dee's concept of a nonkilling society, Dr. Ma. Oliva Z. Domingo points to some developments that may be light at the end of the tunnel of killing and violence.

For her part, as well as for the other authors, Prof. Miriam C. Ferrer raises these challenging questions: "But can our history and norms as a people provide us with some foundations for a nonkilling society? Can our institutions be transformed? Are we capable of creating new ones? Are our political and economic elites capable of becoming law-abiding citizens? Is the ordinary Filipino citizen likewise able to rise above self-interest, and think of the good of the whole?"

As a peace builder and advocate, Representative Risa Hontiveros-Baraquel shares her thoughts on peaceful politics in a nonkilling society and on some contradictions in our values and behavior.

As a peace activist and now Presidential Adviser on the Peace, Secretary Teresita Quintos-Deles affirms that the possibility of a nonkilling society is thoroughly convincing and extremely practical. She does

Commenting on Secretary Quintos-Deles lecture, Dr. Loreta N. Castro points to the need to reverse our conditioning that killing and violence are inevitable.

Quite simply Mr. Reynaldo Pacheco, advocate of a Gunless Society and head of Kapatiran Party, accepts the proposition that a nonkilling society is possible and shows why and how.

Writer Dennis M. Arroyo then calls attention to a wider range of non-lethal weapons for a nonkilling society.

Dr. Jovito R. Salonga, statesman and civil society activist, expresses his hope for building a nonviolent, nonkilling society in our violent society and world. He laments the fact that the lone superpower is the one that most needs to believe in, and become, a nonkilling society.

Dr. Macapado A. Muslim, peace scholar and advocate and Chancellor of Mindanao State University at General Santos, underlines the need for multi-culturalist governance in moving towards a nonkilling society, starting in Mindanao.

Fr. Albert E. Alejo, anthropologist and reform activist, restates the question as follows: "Is a Nonkilling Society Imaginable? Celebrating the Question." He seems to say that a nonkilling society is imaginable but maybe not possible in our time.

Again, in Howard Q. Dee's wisdom: "At the end of the day, the question is not whether a nonkilling society is possible for us or not. The question is: do we have the desire and the will to make it happen and how long shall we wait to muster the courage to begin the task, even if all odds appear to be against us and when all evil forces are conspiring against us."

For Filipinos to succeed in building a nonkilling society, I stress that the quest for peace and development and the building of an authentic democracy towards our emerging Filipino vision of "the Good Society" must go hand in hand. Therefore, all aspects of the Filipino vision of "the Good Society" largely embodied in the 1987 Constitution, plus the

nonkilling society in the Philippines and an increasingly nonkilling global society would be mutually reinforcing.

Filipinos have struggled long for national development with very modest success. We authors have no illusions how difficult and how long it will take us to achieve these goals to an appreciable degree.

But now, for a change, we have begun to define the specific challenge of building a nonkilling society as the foundation for peace and development and democratization in our country, and this gives us hope. The subtitle of our book indicates what we must do: *Developing an Agenda for Research, Policy and Action*.

For we are inspired by two great Indian leaders who said, as quoted by Dr. Paige:

The questions that a country puts are a measure of that country's political development. Often the failure of that country is due to the fact that it has not put the right question to itself.
Jawaharlal Nehru

We are daily witnessing the phenomenon of the impossible of yesterday becoming the possible of today. **Mohandas K. Gandhi**

Most of us, co-authors, believe a "nonkilling society" as a defining aspect of the emerging Filipino vision and goal of "the Good Society" is possible. Problematic, yes, but not unthinkable. So is a nonkilling global society in the long perspective. Sooner, if the vision and goal can inform and propel the determined efforts around the world of more and more people and political leaders.

As the Center for Global Nonviolence, headed by Dr. Paige, asserts: "Everyone can be a center for nonviolence." Likewise, everyone can help make a nonkilling society possible, from the smallest communities to the global level. "Stop the killing!"

Towards shaping a nonkilling global society, Dr. Paige urges us to engage the human and physical sciences, technology, culture and the arts, and all

Conscious of our human limitations, we cannot overemphasize the need for faith and spirituality even in our mundane endeavors as a nation. How much more in trying to solve our most difficult problems and achieve our noblest human aspirations. Beyond human reason, will and struggle, we believe in God's will and power; for to Him nothing is impossible.

The Aurora Aragon Quezon Peace Foundation and *Kalayaan College* join our authors and collaborators in humbly dedicating this book to people everywhere who love peace and, starting in their own country, help in consciously building a nonkilling global society. No matter the obstacles along the way and however long it takes.

Kalayaan College

Riverbanks Center, Marikina City

"The truth will set you free."

About Us

We are a private, academic institution founded and directed by **U.P.** professors committed to quality higher education.

We offer high quality education and training in the professional fields of business and economics, public administration and governance, computer science, education and language teaching, literature and the arts, grounding these solidly in the liberal arts.

We expect our graduates to be competent professionals who can be gainfully employed in business, government, education, the computer industry and cultural research, as well as informed citizens who can help address problems of developing countries like the Philippines from a broad and balanced perspective. Globally, they can compete in the job market because of their professional skills and their proficiency in English.

The Meaning of Kalayaan

Kalayaan is Filipino for freedom, independence or liberation, and national honor. For ***KC***, ***Kalayaan*** means the freedom of our students to develop their full potential for their benefit and the good of our country and humankind. ***Kalayaan*** also means education for freedom: to free the mind from the shackles of ignorance, intolerance, and prejudice. ***KC*** is proud of our national heritage.

Our Vision

To be a leading center of learning, educating our share of tomorrow's professionals and leaders who are committed to the ideal of building a just and humane society, fulfilling the material and spiritual needs of our nation, and contributing to global peace and human development.

Our Mission

To nurture in our students the needed values, knowledge, skills and commitments in a caring community of learners enjoying academic freedom and in touch with the larger community and the world.

Our Objectives

With faculty and students learning from each other, **KC** seeks to:

1. Develop our students' critical and creative faculties in the basic fields of knowledge, particularly in the natural and physical sciences, the social sciences and the humanities;
2. Develop their skills in communication in Filipino and English, mathematical reasoning, and scientific thinking to help them compete in a fast-changing environment;
3. Deepen their appreciation of our ethnic and cultural diversity and enhance their proficiency in their mother tongue or regional language;
4. Deepen their understanding of Filipino social and cultural realities and their transformation in the light of accelerating globalization;
5. Acquaint them with developments in Information Technology (IT) and its use in research and the creation of new knowledge;

6. Imbue them with a sense of history and a social conscience as they participate in the nation's development and social transformation;
7. Enhance their appreciation of the visual and performing arts and how these can enrich their lives;
8. Make them understand the meaning and responsible exercise of human rights and academic freedom in a democracy; and thus
9. Help them become true professionals and good leaders and citizens fully conscious of their rights and duties in promoting the common good and national interest, and the welfare of humankind.

Our Faculty

Our **KC** faculty consists of outstanding young graduates, and active and retired professors of the University of the Philippines.

KC Curricula and Courses

Bachelor's Degrees

B.S. Business Administration

B.S. Computer Science

B.S. Psychology

Bachelor of Secondary Education
Education (English)

B.A. Literature

Bachelor of Fine Arts

(Major/Minor in Painting/Graphic Design)

B.A. Public Administration

Bachelor in Early Childhood
Care and Development

B.A. Journalism

B.S. Hotel and Restaurant
Management

B.A. Psychology

Other Courses

Associate in Arts and Sciences

Associate in Computer Technology

Certificate in Fine Arts

Certificate in Early Childhood
Care and Development

Our Research and Extension Programs

Our Center for Social Policy and Governance has two institutes: the Institute of Federal-Parliamentary Democracy and the Institute of Language and Culture. Both are active in policy research and extension activities. The Center is under Dr. Gonzalo M. Jurado as Executive Director.

The **KC** Institute of Federal-Parliamentary Democracy has pioneered in research, publication and advocacy in the nation's efforts to introduce vital constitutional reforms. It is the first institute of its kind in the country. Its Director, Dr. Jose V. Abueva, headed the 2005 Consultative Commission on Charter change that President Gloria Macapagal Arroyo established. Dr. Gonzalo M. Jurado was also on that 55-member Commission that produced the comprehensive *Proposed Revision of the 1981 Constitution*.

The **KC** Institute of Language and Culture, lead by Dr. Thelma B. Kintanar, is contributing to the review of issues and policies involving *Filipino* as the evolving national language, English as global lingua franca, and the regional languages.

WALANG-PAGPATAY
NA AGHAM PAMPOLITIKANG PANDAIGDIG
GLOBAL NONKILLING POLITICAL SCIENCE

Binabasag ng aklat na ito ang mga lumang paniniwala hinggil sa pagkasangkapan sa karahasan upang makamit ang kapayapaan, igwalidad, at kapatiran sa lipunan, samantalang naghahain ng matitibay na ebidensiya sa tagumpay ng pagkakaroon ng "walang-pagpatay" o walang-dahas na lipunan. Itinatampok din dito kung bakit kailangang magkaroon ng makabuluhang pagbabago sa pakikipagkapuwa, at kung bakit mahalaga ang pagtataguyod ng mga sariwang teorya at praktika sa akademikong larang na agham pampolitika.

ANG AWTOR

Si Glenn D. Paige ay propesor emeritus ng agham pampolitika sa University of Hawai'i at tagapagtatag at pangulo ng Center for Global Nonviolence sa Honolulu. Nakapagturo siya sa Seoul National University, Princeton University, at University of Hawai'i at naglinang ng mga mapayapang alternatibo sa tigmak sa dugong tradisyon ng agham pampolitika. Beterano sa Digmaan sa Korea, siya ang awtor ng *The Korean Decision: une 24-30, 1950* (1968), *The Scientific Study of Political Leadership* (1977), at *To Nonviolent Political Science: From Seasons of Violence* (1993).

ANG TAGASALIN

Si Roberto T. Añonuevo ay makata, editor, kritiko, at tagasalin. Kabilang sa kaniyang tinamong parangal ang Poetry Hall of Fame sa Palanca, SEAWrite Award sa Thailand, at iba pang pagkilala mula sa mga institusyong gaya ng Unibersidad ng Pilipinas, Unibersidad ng Santo Tomas, Komisyon sa Wikang Filipino, Manila Critics Circle, at Filipinas Institute of Translation. Siya ang awtor ng *Liyab sa Alaala* (2004), *Pagsiping sa Lupain* (2000), at *Paghiyo sa Matang-tubig (1994)*, at editor ng mahigit 20 aklat, bukod sa tagasalin ng mga akdang mulang panitikan hanggang politika at ekolohiya.